

HISTORIA
CRITICĂ UNIVERSALĂ

DE

I. HELIADE-RADULESCU.

SCRIERE POSTHUMĂ.

VOLUMUL II.

BUCURESCI.

—
TYPOGRAPHIA STATULUI.

1892.

51230

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București
Cota 17 445

261

B. C. U. "Carol I" - Bucuresti

C201802897

2

~~B. S. P.
Inv. nr. 226803~~

STIRPEA CAUCASIANĂ

Mai nainte d'a intră în tradițiile și credințele variațiilor stirpei caucasiene, să dăm o aruncătură de ochiu asupra unui popul dela Nord que, după situația și typul lui, se vede mai nou de cât toate quelle din stirpea mongolă, și quare, fiind mai isolat și în mai puțin schimbu de idei cu alți popoli, remasse pe de o parte mai scutit de corupția lor și pe de alta lipsit de progresele que ar fi putut face aqueștia.

Aquest popul, despre quare ne vom ocupa aici în trecut, este al Laponilor. Ca stirpe mai nouă inteligenta nu întârziă ași lua dela sine o direcție que ar fi putut străbatte mai d'a dreptul sau mai just în meditația obiectelor que i se presentă. Cugetările și tradițiile aquestui popul despre divinitate, ideile que își formă despre Creator și creație sunt quelle următoare.

Ei își inchipuie o ființă înaltă, un Dumnezeu suprem, pe quare îl numie în limba lor Radien Atcié. Din aqueastă Ființă purcesse, ca un Fiiu, un al doilea termen sau persoană divină, numit Radien Kieddé sau Barara-Chid. Aquest Fiiu luă misiunea și însărcinarea dela Tatăl spre a creă lumea. Aqueastă ființă creatore è de o putere nemărginită, que o are nu dela sine, ci dela Tatăl său ; prin urmare nimicu nu pôte întreprinde fără auto-

ritatea lui. Cu tóte aqwestea o voie au améndoii; queea que voiesce unul și quel al alt voiesce: unul è Autoritatea și quel al alt execuția, în quea mai perfectă înțelegere sau armonie. Nimeni nu póte vedé, nu póte sci figura a-questei ființe. Așà nimicu nu aflaró mai cuvenit și mai demnu semnu sau symbol prin quare să represente pe aqwest creator, pe aqwest mare architectu al universului, de quât un *edificiu*. O casă mare susținută de colóne, cređuró începătorii credințelor Lapone quó è singura figură capabilă de ai facce să li se ducă mintea la quel que edificò lumea. Casa, dupó dênșii, representă crearea lumii și colónele dau o idee óre quare de brațele creatorului que susțin universul.

Numele de Barara-Chid, que dau ei aqwestui creator, pune pe quine-va în mirare quând il allătură cu prima vorbă que se vede în capul Bibliei. Moisi începe nemuritórea sa scriere prin vorba Bereșith, a quăria rădăcină este *bara*. Aquesta è titlu que dá el primei cărți și quare fu tradus prin *genesi* sau *cartea facerii*. Quât n'au mai discutat, quât nu s'au mai disputat învêțații și theologii assupra aqwestei vorbe *Bereșith!* que de lupte și animosități pentru dênșii! Ânsé dela capêtul lumii Laponii ne o arată quó se coprinde în numele que detteró primii lor străbuni creatorului lumii. Afaró de aqueastă întimplare fu sau sciință și imitațió, quând Zoroastru, și dupó dênșul, mai târđiu, Platon, vorbind de crearea lumii, dogmatisă quó deul suprem incredințó crearea lumii unui demiurg (creator), emanațió divină din omnipotența eternă? și quó aqueastă însărcinare fu delegată numai pentru quó creația materială fu nedemnă de maiestatea începutului începuturilor aquellui Pré-înalt?

Precum cređuró într'un principiu creator, de unde purcede tot binele, Laponii personificaró și Rêul în alt princip pe quare il numiró Seit. Aqwest princip fiind inventiô dela popoli mai antici, ca Indienii, nu pré sémănă a fi produțió locală a Laponilor, mai virtos quó aqueștia, de și il adoptaró, nu se abăturó la început dela principul lor. Quând începuró a crede quó există un princip al rêu-

lui, nici de cum nu înjosiră divinitatea, închipuindu'l de rival și adversariu al ei, ci închipuiră un geniu bun, protector al naturei a nume Tiermes, și pe aquesta îl însărcinară de a da lupta făcătorului de rellé Seita, capul tuturilor geniurilor destructoare. Când ómenii se pun pe clina mithurilor sau dela sine, sau împinși de alții, ripa idolatriei è neapărat sub picióre, și din que în que confundarea è mai mare. Imitațiö sau instinctu, își formarö și Laponii o triadă, mai adaoserö lüngö aqueste doé principe al Binelui și al réului, un alt treilea termen feminin, a nume Paiva, que ÷isserö quö è geniul sau ÷ea sórelui. Așá aqueste trei divinități de al doilea rang, Tiermes, Seit și Paiva, formarö o trinitate, firesce discordantă, ca la mai mulți popoli anteriori. Ori que află un om sau un popol singur prin instinctu, împins de nevoie, de natură, fără precugetare, fără ambițiö de a creä la systeme, aqueea mai adesea è un adevăr, pentru quö singură lumina rației îl conduce în cugetarea sa și îi revelă quelle cercutate. — Nimicu nu strică pe un pruncu ca un invetător que se ține de rutină, adicö de queea que a appucat; nimicu nu degeneră un popol cu dogmele străine. Invenția Laponilor è demnă de rația umană; tot que luarö dela alți popoli îi condusserö la idolatriö. Ast-fel se degenerarö mai târziu Hebrei și corrupserö doctrina lui Moisi prin dogme que le luarö dela Babylonieni.

Daqua idolatria nu fu o importațiö streină între Laponi, se póte explică și în chipul următor. Idea unui ÷eu creator la Barara-Chid n'a putut eși dintr'o imaginațiö ordinară între quei d'ântéiu Laponi. Omul que comunicö o asemenea dogmă póte trece, daqua nu ca un legiutor, quel puçin ca un înțelept instructor al Laponilor.

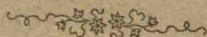
Ânsé nu è de ajuns o idee or quât de progresivă, o dogmă or quât de umanitară într'un popol, daqua împregiurările mai pe urmă nu 'l favorisă spre a fi neincetat împins prin ocupațiile salle pe callea progesului; a înțelege adicö pe legiutorul său, ai continuă fapta, a o duce la indeplinire, și din que în que a mai naintă pe callea que i s'a fost deschisă. Daqua popolul stă în locu

cu ideea primară, daqua instructorul și legiuitorul său n'are următori demni ai ține locul și ai continuă fapta, tot d'auna rămâne în apoi și în quât pentru starea morală și intelectuală pate queea que ar păți o apă stătătoare, que se corrupe de sine. Mulți legiuitori mari, ca Zamolxis al Sciților, au remas neînțeleși de popolii lor, și ideile lor ajunsero în urmă a fi luate și practicate în quel mai gros materialism și prin quelle mai hidóse abusuri. Hebrei, iar îi repetăm, cu un legiuitor de tallia, inteligența și stăruirea lui Moisi, adesea căduró în idolatriă. Despre christianismu, cum căđu în catholicismu, nu mai đicem nimicu aquí, se va vorbi la locul său. Intr'un popol ca al Laponilor, primitiv, innorant încă, fără conducători demni spre a continuă fapta începătorului, firesce nu putu întârđiă qua aquea *casă* cu colónele ei, în locu d'a fi luată ca un symbol, să se ia drept însuși creatorul lumii. Fu de ajuns o singură generațió a cădé în genunchi spre a adoră *casa*, ca o icónă a divinității, și junimea credulă și innorantă încă să cađă într'un feticismu din quelle mai gróse, în adorarea creaturei.

Quât se introduce o dată adorarea imaginilor, indată încep și speculațiile sacerdotale. Quând într'un popol se caută o marfă, se immulțesce fără întârđiere și marfa și speculatorii ei. Ensuși în đioa de astăđi quând popolii quei mai naintați se află într'un grad așa de nalt de inteligență și judecată, în đioa de astăđi omenirea ar cădé și mai mult după quât è căđută în idolatrie și în materialismul quel mai absurd, quând ideile abstracte și morale ar începe a se arată pruncilor prin obiecte sau figuri materiale. Spre exemplu, quare om, din or que stare, n'are astăđi o cunoscință mai mult sau mai puțin justă despre *bunătate, înțelepciune, justiție, virtute*, etc.? Ânsé, d'ar începe aquesta a fi reprezentate numai prin nisce icóne sau statue și ar figură peste tot locul, în tóte casele, d'ar duce părinții, crescătorii, instructorii pe copii din quea mai fragedă pruncie inaintea aquellor idoli, și le ar đice: aqueasta va să đică *bunătate*, aquea *înțelepciune*, aquea *justiție* și quealaltă *virtute*, etc., pruncul 'și ar face ideea

quea mai materială despre aqueste obiecte ideale; or quând ar pronunță vorba *virtute* nu i s'ar duce mintea de quât la lemnul sau pétra, sau metalul, sculpite sau turnate în cutare sau cutare figură, or quât de simbolică sau allegorică ar fi, or quât de armonisată ar fi de artă. Iar da-qua, din disgratiö, artele ar fi sau la începutul, sau în decadența lor, vai de credulitatea pruncului devenit om! la întrebarea que i s'ar face: que è virtutea sau justiția, ar răspunde, după ideile que și-ar fi fost făcut, mai material și de quât Rușii quând *Constituția* dicea quö e femea lui Constantin.

Să lăsăm pe Laponi; să trecem la popoli mai nooi, și quari avurö miđlóce d'a se mișcă, a și mulți cunoscințele sau prin invenții locale, sau prin contactu cu ginte de aqueași organizațiö și intelligență cu dênșii.

Arabi

Din typul caucasian, stirpea arabă apare mai întéiu. Viața aquestor semenții pinö în dioa de astăzi ne infăciședă viața omenirii eșite din starea vênătoriei, în quea pastorală și patriarhală. In semențiile aquestei stirpe vedem capi de sălaşe sau de famillii, patriarhi, incongiurați de o familie numerosă și ospitaliară, comunicând, ca exemplu, o morală practică și simplă fiilor și nepoților lor que îl veneră ca un domnu și monarchu, adorând în simplitate o ființă supremă și providențială, ne voindu-se a-i plăcé printr'o inimă curată, prin ajutorul către ómenii debili și neavuți, și a se arătă în miđlocul fiilor și domesticilor ca o altă providență.

Quând aquești patriarhi, semenții mai nuoe, începurö, dupö tradițiile quellor mai vechi de quät dênșii, a adorä și ei sórele, luna, stellele, focul și lumina, adorația lor, dupö intelligența lor, nu întârđiö sä începä a eși din materialismul anticu. Minteä umană, în aqel grad în quare ajunsesse perfecționarea stirpelor, începü a abstrage idea din objectul material: sórele material, astrele tóte, focul și lumina începurö a fi cređute quö au și elle o intelligență și quö, prin urmare, aquea intelligență meritä mai mult d'a fi adorată. Feticismul primar, ajuns în quel mai subțire și rafinat materialismu, începü a trece într'un spiritualismu și, prin urmare, a deveni sabeismu. Nu erä rari între aquești patriarhi a cugetä quö aquea intelligență póte sä nu purcädä ênsuși din aquelle cor-puri ceresci, ci din altä putere sau ființă que e afarö dintr'ênsele; și quö elle pot sä nu fiä creatóre, ci creature, și apoi, în asemenea cas, principul intelligenței è și principul creator que dirige și sóre, și focu și lumină, dupö cum le a creat pe tóte, le a dat proprietățile și le a impus legile que au a urmä. Nisce asemenea cugetări nu putea sä le viiä și lor quând vëđuröm quö venirö și la alți popoli mai vechi, unde, prin interesul castelor mai patente que se formasserö, furö pervertite și degenerate. Stirpea arabä ânsë, despărțită în cete de păstori și nomade, fü ferită de systema castelor și de abusele que puté eși dintr'ênsa. Arabii avurö avantađiul d'a unì cu o minte mai agerä condiția egalitară que ducea în viața pastorală și ne stabilă, unde nu se vede diferință de clase, ci de vîrste, unde tatäl sau moșul è capul și domnitorul în interesul familiei sau semenții întregi. Stirpea arabä la începutul ei fu tãrrêmul propiciu, natural, necorrupt âncö, unde germenii unei cugetări mai agere, mai juste puturö da fructe mai umanitare. Chinesii furö ultimul grad de perfecțiö pînö unde putü sä ajungä stirpea mongolă, și Arabii se pot considerä ca primul punt de plecare de unde începü a păși stirpea caucasiană. Ei furö quei d'ântëiu ómeni que cugetarö quö cultul quel mai nalt, adorația quea mai plăcută divinătății, existä întru a amä

și a ajutà om pe om. Inceputul Theolatriei prin Antropolatriã sau ptocholatriã, pentru prima órã incolți în stirpea ospitaliarã a Arabilor. Viața lor primitivã fu de exemplu la toți popolii que înainte drittului puterii incepurõ a oppune datoria quellui tare cãtre quel debil. Expresiile Arabilor, limba lor servirõ de rãdãcinã tuturilor limbelor asiatiche în quare sabeismul își făcù cursul și progresele spre a ajunge la o mai perfectã religiõ que arãtò lumii pe Dumneșeu lui Abraham, Isaac și Iacob, proclamat mai târșiu și esplicat de Moisi.

Credința primitivã a Arabilor fu Sabeismul în starea sa primarã, abia eșitã din materialismul feticelor. Ei adorarõ pe sóre, nu ca corp material, ci ca luminã și focu princip, idealizat și vivificator universal. În limba Arabã Dumneșeu se șice *eleh*, și cu articolul *Al* devine al-eleh (Dumneșeu) și prin scurtare Al-lah. Prin urmare Al-lah fu numele aquellei intelligințe que creõ și dirige sórele, astrele, focul și lumina. Ânsã vorba *elsh* sau *elah* vine dela rãdãcina *el*, que însemnã *potent* sau *putere*; și *el* în plural face *el-ohim*, puterile. Prin Elohim mai târșiu Moisi, în cartea facerii, aratò pe Dumneșeu creator, cum și airea fórte des în scrierea sa. Apoi *el* aspirat, ca *εσπέρα*, vespera, scõse pe Bel, Bal, Baal al Chaldeilor sau Babylonienilor. Alomin și Alonoch ai Fenicienilor și Cartaginesilor au mare affinitate radicalã cu rãdãcina *el* și *al*. Apoi *el* devenit *ηλ*, nu mai è nici o îndoialã quõ è rãdãcina vorbei ellenice *ηλ-ιος*. — Lui Al-lah, Arabii îi dã și attributul de Taalai, que însemnã quel Pré-înalt.

Vorbirãm de rãdãcina litteralã; ânsã quare è rãdãcina adevãratã sau semnul que aratã o idee? Se scie de toți quõ aquea rãdãcinã è consõna sau consõnele que figurã în sylaba radicalã; vocalele se modificã dupõ climã și dialecte, și de aqueea limbele primitive, quând incepurõ a se representã prin littere, considerarõ vocalile mai mult ca nuisibile de quãt folositõre la o limbã unitarã și prin urmare le neingrijirõ, pentru quõ elle adducu prefaceri symbolurilor prin quare se aratã ideile. Așã în vorba *el*

elochim, Bel, al, Bal, Baal, Alomin, ηλ, rădăcina primară, symbolul este consóna *l*, a quăria figură în antichitate eră \bigwedge , ca doë rađe que cad de sus în jos assupra pământului. De aquí darö mai în tóte limbele que conservarö din typii primitivi Λ este symbolul *luminei* sau al sórelui, sau al divinității Λ -άμπει, *lucire, l-uire, l-umînă, l-ampă, l-ame, \Lambda-έγος, l-ogică etc. In aqweste vorbe, littera *l* este rădăcina sau symbolul inalterabil, quelle lalte littere sînt modificații după dialecte sau finale que arată desinența sau casuri sau nuanțe sub quare se arată ideea. Ânsë precum Λ sunt doë rađe de sus în jos, que representă lumina materială sau morală, asemenea V sînt doë rađe que de jos se înalță în sus, Vestē. *n* și *v* este symbolul sau matricea geniului, minții que de jos se înalță spre ceruri. Ettö vorbe que es din aqwest symbol in diferite limbi *v-cũs, v-όσκειν, n-oscere, cu-n-oscere, con-naitre, și ênsuși γ-ε-νάιν, n-ascere, n-aitre. Ânsë spiritul, mintea, suffletul împreună cu corpul sau materia, constituă Omul, $n+1=m, M$, fu după aqweste symbolul sau matricea Omului, sau al lui *Eu, μ-ε, me, mine, moi¹, om, m-ire. m* nu este de quăt o modificație a lui *n, έν-πνευμα, έμ-πνευμα, in-perator, im-perator, de unde μ-νήμη, me-moriă, m-inte, m-ente.***

Rađele Λ , unite sau încheiate, împlinite prin temel-liul — formă triunghiul \bigwedge . Aqwesta fu unul din primele symboluri alle divinității trinitare, de unde *D-aon, Δ-άμων, d-eva Δ-εϋς sau (Ζεϋς) Δ-ιός, D-eus, d-eu.*

T representă o balanță, un equilibru, o aședare sau fi-gere, prin symbolul aqwesta furö representate vorbele sau ideile, *T-erra, T-itan, S* o motificație a lui *T* ¹⁾ *se sine, ξ, ființa, substanța, prin urmare equilibru substanței fu representat prin st, στ-αω, st-are, st-ella, α-στρ-ον (voca-lele nu se numără) st-aul, i-st-oria, st-ol.*

T aspirat, spiritualizat, devine *Th, Θ* sau și ênsuși *d. Th, Θ*, fu asemenea symbolul a tot que è divin, moral, lin, just *Θ-εός, Θ-έμις, Θ-έτις, Θ-άλασσα, η-θ-ος, Θ-υμός, Θ-αρρος.*

¹⁾ Θάλαττα, θάλασσα.

Π, este opio, temeiere materială o stabilire a lui T. Prin Π și φ sau ϕ furö reprezentate ideile que arată o întemeiere, o siguranță, o restaurare, o nutrire. Papa, Τ-ρώγειν φ-άγειν, Π-ίσιτις Ελ-πις; apoi p și t, m și t, ne dau ideile de Π-α-D-er, P-a-t-er, F-a-t-er, Π-α-τ-ηρ M-a-D-er, M-a-T-er, M-η-T-er, M-u-T-er, Zeupiter sau Jus-piter Jupiter, Δημη-τηρ.

La locul său, unde se va vorbi de formarea și historia limbelor, se va tractă mai pe larg despre natura și historia symbolurilor sau a litterilor. Acum să ne întörceam la Arabi, la Al-lah, que fu rădăcina numelor sub quari divinitatea fu adorată in quelle mai multe părți și ginte alle Asiei de stirpea Caucasiană, începënd dela Arab și venind pînö la Grecu. Sórele in feminin sau Luna la Arabi fu numită Ailata que însemnéă și intelligentă sau divinitatea que presidă la astrul aquesta. Quând primitiva credință a Arabilor, que fu mai una sau și mai vechie de quăt a lui Abraham, decăđù, ca tóte, in idolatrie, Ailata deveni mai târđiu o divinitate fórte materială între Arabi din Takif, a quăria statuă o derimö mai târđiu profetul lui Allah, Mahomet. Credințele primitive alle patriarchilor arabi, conservate in puritatea lor, perfecționate și mai mult, utilizate sau armonisate, se mărirö, naintarö și devenirö mai târđiu Mosaisu, — Mahometanismu. Pe de altă parte, ânsë, luând altă direcțiö, căđënd in dispoziția și speculația sacerdotală, réu înțelese, réu explicate, amestecate cu aluat indian, degenerate, se transmorarö in atâtea și varii idolatrii primare și compuse ca Chaldea, babyloniană, feniciană, persană, egypténă, și ênsuși grecă și romană.

CHALDEI

Ne apropiem de o epocă quând în Indii popolii împilați de secolii, cătă a scôte din mișlocul lor Socratii, Spartachi, Lutherii, Masanieli, lor quari cu cuvântul sau cu puterea braçului să proteste în contra abuzurilor de tot felul și împilării nesufferite. Aqueastă întemplantare nu è o suppozițiö. Ênsuși Brahmanii și cărturarii Iudeilor nu pot ascunde aquelle protestații și lupte; am vëdüt cum le personifică, cum le descrie, numindu-le lupte de urși și de momițe. Ânsë asemenea lupte despre dogme și adevëruri ținu secolii, acția și reacția se succedu una dupö alta, persecuțiile sunt violente și furiöse quând reacția è în putere; quine a luat parte în lupta pentru un adevër, pentru ușurarea popolului cată să fugă încotrö pôte. Quei refugiați în China, răspândind ideile lor quelle nuöe, făcurö a eși aqueea que putë eși din aquestea amestecate cu elemente tătare. O mare parte iarö din aquești refugiați în diverse epoce aflarö mai târziu refugiu între semențiile quelle mai nuöe de typul caucasian, între Arabii ospitaliari. Primul popol, que se formö spre miață nôpte de appus a Indiilor din semențiile arabe și refugiații sau colonii indiani, fu al Chaldeilor. Aquì Arabul abandonând viața nomadă de păstor și aședat în societate perdü o parte și din caracterul séu physicu și din credințele-i primitive. Precum se amestecö physicul, asemenea se făcù și un amestec de doctrine. Cu tôte quö nu suntem âncö în epoca quând Moisi ne spune quö o societate se formö în Câmpia Senaar, ânsë elementele din quare avea a se formă aquea societate, cătă a fi preparate, adunate âncö cu mult mai nainte. În părțile Senaarului locurile que pentru clima, aerul, apele, fecon-

ditatea, pășunile și produsele lor naturale, fu aquellea que se numiră apoi Chaldea. Aquì se adunară primele semenții arabe, aquì se refugiară spre scăpare, sau se stabiliră pentru diverse interese atâtea familii din diverse ginte din prejur. Diversele naturale sau typuri, diversele costume, datine, tradiții, credințe, formară un amestec local, și credințele nu întârziară ca toate principiile și dogmele que devin oficiale a se degenera prin ierarchii, speculații și abusuri que esu din toate ierarchiile.

Precum se amestecară se înmulțiră și se degenerară ideile, asemenea se amestecară, se înmulțiră și se modificară și vorbele prin quare fiă-quăria semenției și ginte își arată ideile. Credințele toate la un loc formară o credință nouă, compusă, oficială; vorbele iar toate la un loc închieară un vocabular mai întins și se modificară ast-fel cum să potă forma o limbă din diverse glose.

Credințele primitive arabe, esplicate, speculate de ómenii oficiali que se constituiră, înțelepți, instructori, cărturari, preoți, formară sabeismul oficial înțelles de partea quea mai mică și intelligentă spiritualmente, comunicat însă și esplicat la mulțime după rutina vechie prin mithi, și înțelles de densa materialemente. Ettó începutul unei idolatrii noăe eşitu din decăderea credințelor arabe și de natură de ași face o calle nouă. Apoi vorbele fiă-quăria semenției împrumutate și adoptate de societate întrégă pățiră nisce modificații neevitabile; fiă-quare omu dintr'o semenție pronunță stricat vorbele quellor-lalte. Aqueasta la început putu fi considerată că o pronunțio corruptă, mai târziu însă usul și învățul deveni lege, și aquea pronunțio deveni idioma locală.

Ast-fel *El* sau *Al*, principul suprem al credințelor arabe, aspirându-se, deveni Bel, Bal, Baal, Aquest princip, reprezentat materialemente după descriția făcătorilor de mithuri prin statue, deveni o imagine, un idol, pentru quă idol nu va să ăică de quāt închipuirea, înfigurarea unei idei. *Idol* și *idee* au aqueeași rădăcină. Quāt o idee se arată prin materie sau se materialisă, se incorporă mai currând sau mai târziu ajung ómeni a se deprinde intru

a luà obiectul material drept idea spirituală ; prin urmare statuetele lui *El*, devenit *Bel* și *Baal*, nu întârziară a fi elle însuși luate drept divinitate.

Apoi îndată que credințele diferite formară o credință comună, constituată cu capi, miniștri, subalterni, servitori, culturi, ceremonii, ómenii aqueștia fiã quare, mai mult sau mai puțin, începură a speculã în interesul sãu obiectele credinței. Unul atribuind felurimi de minuni, se sforță a'și accreditã statua quãrã serviã și a însuflã respectu și adorațiõ cãtre imaginea ȃeului spre a fi respectați și adorați preoții și servitorii lui, altul esaltã minunile statuei sãlle particulare în chipul quel mai îndemãnatice și grosiar tot de o datã, spre a trage cãtre dẽnsa adoratorii și prin urmare folósele que puteau aduce sacrificiurile la officina sa particularã ; altul da ȃeului bisonii, gusturi, pasiuni dupõ gusturile și pasiunile sãlle. Statuetele începură a mãncã, a se îmbrãcã, a avẽ nevoie de femei, și de femei frumoșe, june feciõre. Auru, argintu, grãne, fructe, animale, stoffe, mãncãri de quelle mai plãcute, femei din primele famillii începură a se offeri pe întrecute la templu spre onórea, îmblãndirea și mulțumirea idolului, unde în realitate aqueștea nu fãcea de quãt a înavuși și desfãtã pe cuviosi servitori ai divinitãții accreditate.

Ãnsẽ lumea putea sã se deștepte într'o ȃi și sã vẽdã quõ ȃeul nu mãnincã, nu pórtã, nu grãmãdesce la thesaure, n'are nici o simțire, nici o facultate spre a se bucurã și desfãtã. De aquì quei interesați la atãtea venituri, que începuserõ a se recunõsce ca nisce drepturi, se provẽdurõ a stabili și a accreditã mystere, a depãrtã idolul, sanctuariul, și însuși templul dela ochii vulgului. Locurile înalte, isolate, întunecóse furõ allese drept locuri sacre spre practicarea mystereleor ; templurile începurõ a luã o distribuțiõ arhitectonicã aptã întru a accoperi mysterele cã și localele preparate și îndemãnatice spre operațiile scamatorilor.

La început, partea cãrturarã, divinatõre, sacerdotalã în Chaldea fu din elementul indianu. India anticã fu cã

Roma nouă ; emigrații sau și missionarii ei în tot d'auna au professat în quea mai mare parte meserii amăgitoare cu jonglerii, ghicitori, ghióce, erburi. Astăzi ast-fel de ómeni trec de vraci, de cearlatani, trec ca toate meșteresele și meșterii țiganilor ; în timpii antici ánsé și creduli trecera de ómeni extraordinari, în comerciu cu divinitățile de preoți și preotese. Încântecele și descântecele sunt tot auelle și alle Indiilor și alle Romei. Busuiocul, apa descântată sau sărată boscorodită, lemnișóre sculpite și imagini, puneri de mâini, binecuvântări, și blesteme, schimbare numai formeși styl. Așa la început partea sacerdotală în Chaldea fu din elementul indian ; mai târziu Chaldea totă deveni preoțimea Assiriei. Ast-fel în locurile și cetățile unde è căminul unui cult, ajung a se speculă cu quelle religióse nu numai preoți ci și queillalți cetățeni. La Roma, Ierusalem, muntele Athos, fabricatori de mătăanii, de cruciulițe, de icóne, de fessuri și cămeși, și precupeții de auestea nu sunt numai călugării, partea quea mai mare è de laici quari, pentru interesele lor, devin și mai superstițioși și mai fanatici, și quei mai zeloși propagatori ai credințelor deșarte.

Assiria, în quare Chaldei se constituiró de speculatori în bine și în rău ai cunoscințelor și credințelor commune de și eși din starea nomadá și constituinduse în societate, se pusse pe un drum de civilizațió, nu întârzió ánsé a se corrumpe în quea mai mare parte, a cădé în superstiții.

El, deveni peste tot locul Bel și Baal ; *Aailata* deveni *Mylitha* sau *Nebo*. Lui Bel, pentru quó i se didesse dejă pofte și bisonii și passiuni, i se dette de soție *Omorca* que representă materia înformă. Bel, însoțit cu *Omorca*, se spusse quó creó lumea. De erà aqui nisce doctrine philosophice, nisce allegorii que accoperit arată însocirea spiritului cu materia, ánsé forma sub quare se arată vulgului, erà forma que da pofte deului, que adducea venituri preoților, formă de speculațió, formă fabulósă, immondă, immorală, monstruósă. Vulgul adoptândule ad litteram își modulă viața după morală și gusturile divinității reprezentate ast-fel.

Cu tôte aquestea, elementul quel mai mare in aquest amestec de ginte și de credințe erà elementul arabu. Daqua lumea se corupse în societatea mare, câmpiile, munții unde erà stabiliți păstorii și laboratorii, nu perdurõ nici pinõ în ñioa de astãdi costumele și datinele patriarchale. Fondul primitivu, ori-quãt s'ar grãmãdi peste dënsul materii eterogene, è cu neputința de a se stinge, din contra, în tot d'auna și în ori-que țerrã ellu este unul din primele și quelle mai considerabile elemente que constituã o națiõ. Cãmpenii și păstorii conservarõ vii âncõ tradițiile și costumele arabe; păstorii și câmpenii, ca mai neduși la bisericã dupõ espresia târgoveților, rëmaserõ mai scutiți de încãntecele și descãntecele sacerdotale; tradițiile și legendele lor își conservarõ typul que singurã natura îl dã quãnd aquestea esu din sinul popolului și mai virtos dintr'un popul mai ager și primitiv încõ.

Pe lângõ aquestea, pe de altã parte fracțiunea cãrturarã și ênsu-și sucerdatotalã, ori-quãt de interesatã și vicleanã ar fi, nu e nici o datã coruptã pinõ la unul. Provedința a fãcut qua ori unde natura physicã și moralã è în mai mare pericol, acolo sã se vadã quelle mai mari sforțuri spre mântuire. Protestațiile quelle mai vigurõse que s'au arãtat în tôte epocele în contra abuserilor tutulor bisericelor, tutulor religiunilor în tot d'auna n'au eșit de quãt din sinul aquellorași bisericice, aquellorași religii. Mahometanismul n'a deulat prin luptele salle atãta catolicismul pre quãt îl addusse în agonie un singur cãlugãr, eșit din sinul bisericei Romei, un Luther. Asemenea mulți din cãrturarii Assiriei luarã partea popului și adunarõ, susținurõ tôte alle lui, și datine, și tradiții, și drepturi. Mulți protestarõ cu energie assupra abuserilor și corupției generale, mulți protestarõ cu tãcerea și retragerea, dupõ cum vom vedé mai târziu în Tharé, tatãl lui Abraham, que se sculò cu familia sa cu tot și se depãrtò din miðlocul unei societãti corrupte.

Din aquestia quãți sau cu scrisul sau cu cuvëntul se

încercă a nu lasă pe ómeni a se abatte în callea minciunilor; daqua nu puturõ allungã cu totul credințele și fabulele importate din Indii, que se înrãdăcinaserõ atãta, allargarõ la raționare, la criticã. Judecata lor erã mai formatã și mai tare; ori-que venise din Indii sub forme fabulose și monstruose și nu se mai puté desrãdicinã din popol, sub mãna lor, luò o formã mai historicã, mai umanã. Rëul ânsé se întinsese mult, și starea societãții și a ómenilor, que o speculã și o guvernã, fãcù pe fiã quine a se încredințã despre existența principului sau spiritului rëului, a quãrui dogmã se addusesse din Indii. Așã ómenii inteligenti și cu bunã credințã, partea que protestò și se încercã a regenerã societatea, plecând de la principul Binelui și Rëului, se nevoiã a da nisce forme mai umane tradițiilor și credințelor indiane, que luasei õ un drept de indigenat în Asiria.

Muntele chimericu Meru, que trecusse, cum am vëdut, și în China, sub numele de . . . ¹⁾ în Assiria, luò numele de Bordi sau Al-bordi, luò o formã mai materialã, se stabili pre pãmënt pe quea mai naltã culme a Caucasului. Quãte se ñisese despre dënsul la Indieni, se lepãdarõ de necređute quelle mai multe și tot que mai remasse de miraculos deveni mai probabil. Erã âncõ în vigórea sa feticismul între ómeni, qua sã se pótã desrãdicinã ideea sau credințã de mulți de selbe și de riuri sacre și divine. Aqueste credințe nu se puturõ desrãdicinã nici dintre popoli și quei mai moderni. Bordi darõ în Assiria fu adoptat ânsé nu ca un munte chimericu și ideal, ci ca un munte material și sacru unde divinitãțile descindeau assupra pãmëntului.

Femeia cu șerpele din Indii, narratã subt o formã atãt de monstruósã și obscenã, se armonisò și narrația aventuri aquesta deveni o lecțiõ de moralã. Fabula deveni un romanțu unde se vede sigiliul principelor dominante, al Binelui și Rëului și al cãderii. Bieții ómeni, disperãți de corupția generalã, de întinderea rëului, nu mai credé

¹⁾ Lipsescu numele în manuscrift.

în progres, nu mai aşteptă Binele. Fericirea, binele la toţi popolii antici, se credeau ca nisce lucruri trecute; şi de aici toate credinţele de secolul de aur, de edemul pământesc, de inocenţa şi beatitudinea primitivă şi de căderea Omului. Aşa plecând din aquest princip, din aqueastă credinţă generală, éccó cum Assirienii moralisaró mythul perechei primitive.

Ei, ca popul mai nou, nu adoptaró nici pe quei patru Adami ai Indiilor, nici pe divinul şi miraculosul Puanku al Chinei, que pe tótă ziua luà quâte noë forme. Primii ómeni ai Assirienilor, ai stirpei Árabe, furó o perechie de ómeni, creaţi mai în urmă de tóte făpturile. Bárbatul fu numit Meschia şi femeea Meschiana. Arborele, que trecusse din Indii din gură în gură şi făcusse girul prin toţi popolii, nu putú lipsi nici din Assiria, ánsé aici rădăcinile lui nu mai furó infernale, mythographii nu mai furó atât de invidioşi la luminarea popolului. Aquest arbore, de şi mythicu şi miraculos, se aflá ánsé pe muntele Albordi, se credea quó este arbore vieţuitor, intelligent, adicó tot arbore al Vieţei şi Sciinţei. Numele que i se pusse în Assiria fu Homeo sau Hom ¹⁾; el da lumina şi nemurirea. Din aquest arbore fu creatá stirpea vegetalá şi apoi animalá dela primul taur que eşi dintr'énsul şi apoi perechia umaná. Par'quó s'ar fi đis quó în scara creaţiilor, ántéiu a cătat a se creá mineralele sau pământul spre a servi de născátóre şi nutriment plantelor, que erá a servi de nutriment animalelor; şi animalele, ca antenate, a servi omului, — Arbore genealogicu al tutulor fiinţelor pământene.

Prima perechie daró de ómeni fu trasá din arborele vieţei şi sciinţei Hom. Aici la tulpina lui se ved figurând priimii ómeni. Meschia şi Meschiana fussionseró creaţi spre a fi ferici de tóte bunurile furó dáruiţi şi énsuşi de nemurire. Nimicu nu tulburá seninátatea inimii lor inocente şi pure. Principul réului ánsé, que mai târđiu se numi Arhiman, se amestecá în tóte creaţiile şi nu lăssá

1) Arbore vieţuitor şi intelligent! Quare e aquest arbore de quát Omul. Homo.

nimicu în perfecția sa, nu putu suferi aqueastă perfecțiō
 și beatitudine umană. Veni darō și se înfăcișō la primii
 strămoși ai omenirii sub forma unui șérpe, le offeri lapte
 de capră, spuindu-le quâte sūnt de datină a se dice de
 toți amăgitorii. Omenii se lăsarō a se amăgi, bēurō din
 licōrea fatală, și nu întārđiarō a simți o colică terribilă,
 quare fu primul morbu sau malatie que appărū în lume.
 Șérpele se presentō apoi ca medicu și le offerō nisce fructe
 frumoșe la vedere, que disse quō au virtutea de ai însănē-
 toși. Femeea luō mai āntēiu și dette și bărbatului sēu. Cum
 mâncarō, amēndoi perdurō de o dată svēnturații o sută de
 beatitudini. Tot que mai rēmasse pentru Om desperat fu
 quō nu mâncasserō mērul întregu și al doilea quō astă
 perechie primară fuisse dotată de o sută una beatitu-
 dini, prin urmare le rēmaserō una. Tradițiile Assiriene
 n'o numescu, mai târđiu ānsē cutia Pandorei ne face a
 înțellege quō aqueasta fu Speranța. Assirienii dicea quō
 prima femeie fu causa la marea disgratiō āntēiu quō ea
 se lăssō a fi amăgită de șérpe și amăgi și pe soțul ei, și
 al doilea quō dupō amăgire sau cădere ea mai āntēiu sa-
 crificō șérpelui. De ar fi făcut femeile mythul aqueasta
 fără indoială quō ar fi luat altă formă. Biata femeie! dela
 început ea fu accusată, assuprită spre a se legitimă sclav-
 ia ei. Bărbații făcurō și mythii și religiile și legile. Băr-
 bații umilirō starea femeiei, que căđū apoi atât de jos, in
 quāt ori quine s'a încercat mai târđiu a o ardică, a o e-
 mancipă, pedicele quelle mai mari le aflarō ēnsuși dela
 femei.

Unul din evenimentele quelle mai însemnate și necon-
 testabile, cum am vēđut, fu în antichitate și deluviul. Am
 vēđut quāt de monstruos este narrat de speculatorii po-
 polului Indian. Intre semențiile arabe nu putea trece a-
 semenea minciuni.

Quei dece Macharchi ai Indiilor, ței de aqueași natură
 cu divinitatea, trecēnd în China, ii vēđurōm quō luarō
 formă de dece imperatori semiței și începētori de dinastii.
 Trecēnd în Assiria, devenirō dece regi, ca toți regii și ca
 toți ómenii. Assirienii dela primul om pinō la Deluviu

BIBLIOTECA
 CENTRALĂ
 UNIVERSITĂRĂ "CAROL I"
 BUCUREȘTI

BIBLIOTECA
 CENTRALĂ
 PEDAGOGICĂ

= 0201802897 =

B. S. P. nr. 22803

numără de ce regi. Primul rege fu fondatorul imperiului lor. Aqueastă credință se vede la toți popolii antici. Fiă quare avea amorul propriu a se crede quel mai anticu popul, și innoanța de a crede quō țerra lor e tōtă lumea. In numărul regilor Assirii figură și unul Oanes, ca le-giutor, civilisator al Assiriei, precum se vede Hoang-ti și Yao in China. Aquesta, țice Beros in historia sa ¹⁾, scrise mai înteu despre începutul lumii; din scrierile aquestuaia adună Beros și 'și face historia sa antedelu-viană. Al decelea rege, que correspunde cu al decelea Ma-harchu indian și cu al decelea imperator semițeu al Chi-nei, fu Xisustru. In timpii lui țicu Assirienii quō s'a in-timplat deluviul; și étț cum citēdă Eusebiu in Chro-nica sa și Georgiu Syncella, dupō narația lui Beros que țice quō se întemeiădă pe scrierile lui Oanes evenimentul deluviului.

„In domnirea lui Xisustru, al decelea rege al Assiriei, lumea se corupsesse de tot. Un țeu mare Chaldeu favo-risând pe aquest rege, i se arătō in vis sau aivea și i spusse quō in a cinci-spre-decea ți a lunii Diosios ōmenii vor peri prin deluviu. Ūi ordonō darō a se appucă să scie despre origina și ființa tutulor lucrurilor și aquea carte s'o ințrōpe in Sippara, cetatea sōrelui, il invēțō apoi cum să construe o navă lungă de cinci stadiuri (ca la 600 coți) și largă de doē stadiuri (ca la 250); și apoi să intre intr'ēnsa cu famillia sa, in quare se numără trei fii și o fiă, cum și femeea sa și alle fiilor sēi și domesticii quei mai credincioși și să ia din tōte animalele perechi, pe-rechi. Dupō ordinile țeului se implinirō tōte. La țioa in-semnată nava eră construită. Xisustru intrō intrēnsa cu ōmeni și animale. Deluviul incepū și inecō tōtă lumea. Quând incetarō ploile și se mai traserō apele Xisustru dette drumul la paseri que peste currēnd se și înturnarō, ne aflând unde sta și que mănca. Dupō quâte-va țille pa-serile furō liberate din nuou și iar se înturnarō pline de tină pe piciōre. In fine, la a treia încercare, sburătōrele

¹⁾ Citată adesea de Eusebiu și de Georgiu Syncella, cum și de alți autori ca Ioseph Flaviu.

nu se mai înturnarö. Xisustru deschise atunci nava intr'una din cóstele salle și vedü quö aqueasta s'a fost arstat pe culmea unui munte. Eși din preună cu femeea, cu fia sa și cu pilotul; înălțö un altar și adorö Terra, sacrificö ȕeilor și se făcö nevedüt. Quei que remaserö în navă eșind și căutându'l în tóte părțile, după atâtea încercări infructuóse, auđirö o voce que părea a veni din cer, ȕicöndu-le : „Fiți religioși. Regele vostru din preună cu femeea, cu fia-sa și cu pilotul, pentru pietatea lor, s'au strămutat în locuința ȕeilor. Voi acum vö aflați în Armenia. Duceți-vö la locul unde fu o diniörä Sippara; desgropați d'acolo cãrțile sacre, depuse de Xisustru, comunicațiile ómenilor, edificați Babylonia și adorați!“

Daqua întrebä quine-va pe instruiți, pe ómenii officiali: quine fu ȕeul aquella que dette de scire lui Xisustru despre deluviu și 'l invëtö a face o navă? Quei mai mulți răspundea quö aquel ȕeu a fost Timpul (Kronos). Qua sä dea quine-vä un ast-fel de răspuns, sau sä raționeȕe ast-fel, e un semnu d'o cugetare mai profundă, de o esperiențä que singurä ne aratä quö Timpul invëtö pe ómeni și astronomia și fabricarea navelor, cu el se aflarö și artele și sciințele. Luatä änsö allegoria ad-litteram, nu póte eși de quät idolatrie.

Aqueastä tradițiö allegorisatä, prezentatä sub forma romanțului sau mythistoriei, prin Abraham que fu originar din Babylonia, se transmise la posteritatea sa, și ajungönd pinö la Moisi, sub mäna aquestui bãrbat luö forme și mai umane, după cum se va vedé la locul säu.

Chaldei, este de însemnat quö nu numëra numai ȕece regi de la primul Om pinö la deluviul lui Xisustru, ci, după spusa lui Apollodor și abydem, contä 120 de sari sau epoce chaldeene. Aquești 120 de sari facu 432.000 de anni. Änsö quei mai mulți scriitori sustin quö sarul este un period chaldean de 222 sau 223 de anni lunari que astronomiac haldeanä stabilisse spre a concordä revoluțiile lunei cu alle sórelui. Attunci un sar fiind de 18 anni și queva, 120 de sari facu peste 2.222 de anni, quari se lovesc cu chronologia biblicä a quellor șepte-

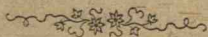
deci que numără dela Adam pinõ la Noe 2.262 anni.

Pinõ sã terminãm aquest capitol, sã mai dãm o aruncãturã de ochiu la quelle ñisse. Vẽdurõm quõ Assiria fu locuitã mai ântẽiu de sementãii arabe quare formarõ elementul primar, fondul popolului ñi apoi din colonii ñi emigraãii a gintelor vecine. Chaldea este partea Assiriei quea mai cu apropiere de Indii. Chaldei que, favorisaãii de clima lor, începuserõ a cultivã Astronomia ñi cu dẽnsa a se ocupã ñi de alte cunoscinãe, âncõ dela început se occupasserõ firesce a recercã sciinãe ñi dogme, in Indii ca intr'õ țerrã mai anticã de quãt Assiria. Chaldeii se ducea a se instrui in Indii, ñi Indienii venia a cãutã fortunõ sau refugiu in Chaldea. Din aquest commerciu de idei ñi doctrine ñi systeme se formõ mai târãiu casta Magilor, al quãria început l'am vẽdut in Indii. Magismul Indiilor, amestecat cu credinãe ñi adaose arabe, dette mai târãiu, dupõ cum vom vedẽ, material lui Zoroastru ñi aquesta dintr'ẽnsul, combinat cu dogma systematicã a principelor Binelui ñi Rẽului, formõ o doctrinã nuõẽ a Magilor que recunoscũ ñi întinse in tõtã lumea credinãa geniurilor necurate, angelilor cãduãii, adversariilor divinitããii, inemicilor umanitããii.

Este ânsẽ de observat quõ tot que fu arabu la început in Assiria are un caracter natural, o moralã intimã a omului primitivu, luminat d'õ raãio que incepe a se desvoltã, basatã pe adevẽr; unde tot que ẽ strãin, importat de airea, dela popoli mai antici, din Indii mai virtos, are un caracter sacerdotal, o moralã hypocritã insuflatã prin legende, prin modele ideale, cu un cuvẽnt prin minciuni. Mythii indieni, traduãii sau reformati dupõ intelligenãa arabã, detterõ o formã nuõẽ legendelor, quare cu timpul devenirõ locale. Quããii din Assirieni repinserrõ dogmele strãine, protestarõ assupra credinãelor importate ñi cu stãruinãa conservarõ in curããia lor datinele arabe eãite din instinctul natural ñi necorrupt (que este adevẽrata revelaãio), aqueia erau queea que in ñioa de astããii se ñic naãionalisãii, patrioãii, erã alleãii lui Dumneãeu, dupõ espressia aquellor timpì. Mai currẽnd

sau mai târziu aqueștia cătă sau a se revoltă în contra abusurilor, sau a se retrage și a se depărtă din miđlocul unei societăți corupte. Acum sântem într'o epocă quând Assiria se vede locuită de ómeni que unii professă dogme pure arabe și alții recunosc de oficiale pe quelle amestecate. Din unii se va nasce mai târziu Mosaismul, de la queștilalți idolatria, pe quare o vom vedé sub diferente forme, mai mult sau mai puçin monstruóse, mai mult sau mai puçin gentile. Lumea eră de demult pe clina corupției, intelligența învingea și intelligența la început eră fără consciință, eră viclenă. Prin urmare idolatria sau dominiul quellor amėgitori înaintó, se mări, se întinse și accoperi, innecó pretutindeni adevėrurile que appėruseró cu stirpea arabă. Aqueste adevėruri, cà tóte, cătaró a fi persecutate, ascunse de o cam dată. Effectele lor au să appară cu mult mai târziu. Nu è timp acum a ne occupà de densesle, cată să urmăm omenirea în callea sa deripată, pe quare o pussesseró cărturarii, popimea, servitorii tyranilor, intelligența aquellor timpi. Dogmele oficiale alle Indiilor, Chinei și Assiriei se întinseró îndeparte, se variaró dupó amestecul lor și dupó interesul quellor que esplotă omenirea. Syria comunicó dogmele Assyriei în Egypt; Egyptul le indianisó și mai mult și dupó interesul ómenilor officiali le adaosse cu invenții locale, și ca printr'un refluxu le trimisse în Babylonia iaróși prin miđlocul Syriei, în quāt devenind drumul de comunicațió între ambele state prin quare se transportă și materia și ideile, Syria deveni un amestic de physionomii, idei, dogme Assyriene și Egyptene. Mai târziu apoi, colonii Egyptene și Syriene sau Pheniciene, locuind Grecia, transplantaró aqui datine, limbi, tradiții, credințe din ambele părți, quare lucrate, măcinate de o inteligență mai nuoe, mai vigurósó, luaró forme diferente nuoe.

Qua să pășim gradual, ne vom occupà acum de Egypt.

EGYPTUL

Peste semențiile de stirpea Ethiopiană și primitivă a Egyptului veniră mai târziu popoli mai noi de la nord, din stirpea caucasiană que se întinseră în părțile septentrionale și locuibile ale Africei. Quei d'ânteu popoli din stirpea caucasiană que appărură, veșdurăm quô au fost Arabii. Biblia ne spune quô din posteritatea lui Cham se dusseră a se stabili în Egypt. Cham è fiul lui Noe și Noe în limba Chaldee sau Assyriană fu numitu Xisuthru. Toți historicii antici vorbesc de regi păstori, arabi que conquistară și guvernară în delung Egyptul.

Precum în Assyria semenții arabe amestecate cu ginte din pregiur formară un popol compusu de varii semenții, credințe și datine și dogme, que constituară o credință oficială compusă, asemenea în Egypt tradițiile arabe venind peste alle Ethiopianilor și luând o formă locală, după împregiurări, și mai virtos după interese particulare, se degenerară în idolatriă. În Assyria străinii află un interes a idolatrisă pe Arabi; în Egypt Arabii află interes d'a se idolatrisă spre a domină pe pământeni.

În Assyria Arabul amăgit deveni idolatru. În Egypt se făcù complice domnitor al amăgitorilor. Idolatria Egyptului se simți nevoită a allergă și mai mult la formele, la sistemele indiene, și deveni și mai împilătoare. Arabii în Egypt fură elementul conquistant și mai ager, mai deștept. Din elementul ethiopian partea inteligentă, cărturară, sacerdotală, privilegiată spre a nu 'și perde preponderența și prerogativele deveni instrumentul și maestru domnitorilor. Aqueastă porțiune de ómeni, învățată a trăi din sudorea altora, când nu pôte domină și storce

singură, devine în tot d'auna și peste tot locul adulătoare domnitorilor și se offeră la ori-que serviciu. Ea corrumpe pe conquistanți și le arată mișlocă cum să abrutise și să stórcă popoul. Historia ne arată mii de exemple de felu. aquesta. În Constantinopol vëduróm intelligența grécă a deveni adulătoare și instrumentul Mahometanilor conquistanți și formând comma phanariotă. În Transylvania vëduróm intelligența saxă a deveni adulătoare și instrumentu elementului magiar spre a împilă popoul pământean și roman. În țerra română vëduróm intelligența și clerul a deveni intrumentul împilatorilor Ruși. Aqueștia tot d'auna îi invëtaró mișlocăle cum să stórcă pe sãtea-nul compatriot. Partea aqueasta în tot d'auna ia rolul șacalului pe lüngö leu. Preoțimea, cărturarii și toți privilegiații Ethiopiei se făcură un termin de mișloc între popoul ethiopian și domnitorii Arabi, deveniró quea que deveni mai târziu și clerul papal între conquistanții barbari și popoul indigen.

Ânsé conquistanții Egypteni, Arabii, fiind popul mai nouu, mai ager, aflânduși interesul în adulațiile și instrucțiile privilegiaților ethiopieni, nu întârziaró ai și întrecce în arta amăgirii și a guvernării împilatóre. Ast-fel barbarii que distrusseró imperiul romanu, instruiți, călugăriții de clerul primitiv al Romei produsseró mai târziu iesuiți și Machiaveli. Tradițiile și credințele arabe ar fi făcut în Africa antică queea que ar puté face în ziua de astăzi credințele și cunoscințele englese în Indii. Englesilor nu le dă mâna a întinde în Indii cunoscințele și dogmele lor, și recunosc și susțin pe quelle indiene favorabile dominării britanice. Arabii asemenea aflaró interes a susține rătăcirea și inoranța ethiopiană a deveni complici dominatori ai privilegiaților pământeni. Arabii adoptând datinele ethiopiene, pe quelle arabe furó nevoiți a le despuiă de formele patriarchale dândule altele monarchice și theocratice, și spre a puté domină furó nevoiți a întrecce pe maestrii lor ethiopieni, a inventă singuri, a allergă la exemplele sau sistemele Indiilor. Înfrățirea ómenilor subt o ființă singură creatóre și tata

universal nu putè conveni preoțimei și aristocrației pământene și cu atâta mai virtos domnitorilor Arabi. De aici politeismul systematic, official, turnat pe forme brahmanice, desbinarea spre dominare, împărțirea castelurilor. *El*, araba, devenit Bel assyrian, se tradusse în Osiris, adică luò numele unui monarhu, se materialisò. Aillata sau Myltha se tradusse în Iside. Dei assyriani devenirò și mai materiali în Egypt, și mai monstruoși, și mai terribili.

Pe lângò aqwestea, organisarea idolatriei oficiale în Egypt fiind mai nuoe de quât a Assyriei, nu fu spontană și necalculată, nu fu fapta a împregiurârilor, compozițiò de diverse credințe adduse la mișloc din diverse semenții și ginte având fiă-quare drept egal de cetățenie; Egyptul, fiind mai nuou, avea de modele și pe Assyria, dejà formată în stat, que începuse a imitâ India și a 'și face esperiențe și ênsuși pe India. Apoi contactul și relațiile Egyptului cu Indiile nu furò ca alle Assyrienilor primitivi și nomași, contactu de semenții arabe și chaldée, libere și simple, contactu de individ cu individ, de cultivatori de sciințe și arte, contact de refugiat protestator al Indiilor cu arabul hospitaliar. Egyptul erà mai departe de Indii de quât Chaldea, relațiile între o țerrâ și alta erà de guvern către guvern sau prin drumul păci sau prin al resbellului. La întemplanre de resbellu, cum vom vedé mai târziu quând un Osiris se mișcă assupra Indiilor, sémënë un Petru al Russiei necivilisate que învață arta și d'a se luptâ și d'a guvernâ dela popolii quâror le deschide resbellu, de la un Carol XII, de la Poloni; sémënë un Petru que adoptâ systema politică de la Ludovic XIV și pe quea religiòsă de la curtea Romei. Soldații lui Sesostriș sémënë (adducend un esemplu și mai nuou) cu Rușii françoșiți în Paris la 1815, adică instruiți nu de ideile revoluționarilor que venisserò a combatte, ci de alle campionilor restaurației, de alle vechilor privilegiați ai Franței și de alle quellor que dicea quò vorbă è datâ omului, nu spre a 'și arătâ, ci spre a 'și ascunde cugetarea. Czarii, din lecțiile que luarò de la

Carol XII, de la aristocrația polonă, de la Ludovic XIV, de la Papism, de la intrarea în Paris, deveniră Pharaonii moderni, și Pharaonii din expediția indiilor, și dela systema brahmană se înturnară în Egypt ca nisce czari ai antichității; se îndumnețiră, stabiliră pe un picior tare, și fortificară iadurile și din viață și după mărte, le dotară de instrumente chinuitoare, de gardiani, de judecatori, de executori și mai teribili. Terróre, superstiția, téma din viața aqueasta și queea laltă nicăiri nu fură mai necessarii în lumea antică ca la Pharaon. Adicechen, șerpele indian cu mii de capete; Ačurii și mai virtos Daiții, Rachachii, Davani, tóte geniurile făcătoare de rău alle Indiilor, deveniră tiphoni, titani, giganți. Boul Apis nu è de quât fiul vaccei sacre a Indiilor. Atâția ăei transplantăți din Indii fură numiți pe limba Egyptului, materialisați și mai mult adaosi pe lûngă credințele arabe, systematicamente degenerate. Instituția castelor, privilegele quellei sacerdotale și nobilitare, solidare între sine și complici, instituția și complicarea mysterelor nu se vèd de quât imitate de la Indii, îndeplinite, mărite în Egypt după interesele părții dominante și amegitoare, și formând un corp de systemă nuaă, locală, egypteană.

Intre Egypt și Indii în aquei timpi eră sânta alianță din ăillele nóstre, învoire și solidaritate de systeme, lupta de interese. Alianță spre a întinde și stabili în tótă lumea aqueeași systemă, aqueleași errori, aqueeași superstițiô sau innoranță, aqueleași privilege, sub diverse forme idolatrice. Indiile înfăcișă papismul aquellor timpi și Egyptul czarismul; unul subjugă suffletele și altul corpurile, quare în ultima analyse vine întru a subjugă și suffletele și corpurile una și aqueeași putere. Que libertate materială mai lasă papismul încatenând pe quea spirituală? Que libertate intelectuală mai lasă Czarismul puind în ăepi pe quea corporală?

Qua să demonstrăm quelle ăisse n'avem de quât a urmă cursul istoriei.

Systema Egyptului fiind pharaonică, adică sacerdotală și monarhică, dela început se luară măsuri ca instrucția să nu fiă respinsă în popor. Cu mari nevoi ajungea la ore quare gradu de cunoștințe și însuși privilegiații. Instrucția se împărtășia prin mistere și quel inițiat nu putea nepedepsi a comunica altora quelle aflate aici. Prin urmare Egyptul anticu fu lipsit de autori. Historia Egyptului nu se poate aduna de cât cu mare nevoie din ore quare monumente, din inscripții ieroglyphice și din autorii străini que s'au ocupat de țerra aqueasta.

Din autorii străini ai antiquității, que au scris despre Egypt, se distingu Moisi, Erodot, Diodor Sicilianul, Platon, Ioseph Flaviu, Plutarchu, Strabon, Eusebiu, Georgiu Syncella, quâți-va din schola neo-platonică și din Părinții Bisericei.

Mai toți din aquești scriitori, când se suie pînă la începutul monarhiei Egyptene, se basedă pe scrierile primului autor Egyptean Thoth, pe quare Phenicienii în numia Taauth și Grecii Emes trio-megestul. Unii și citedă fragmente din scrierile aquestuia. Historia din ziua de astăzi nu posedă de quata queste fragmente și adevărul quă a existat aquest autor și operele lui, daqua o dată este citat de atâtea bărbați din diverse locuri și epoce.

Thoth, după mărturia tuturilor, a stat consiliar și primul ministru al lui Osiris, primul rege al Egyptului. El fu primul legiuitor, și stabilitor d'un cult al populilor adunați în părțile nordului de răsărit al Africei. Egyptianii, fanatici de legiuitorul și înțeleptul lor, suie numărul operelor aquestuia pînă la 36.000. Clement din Alexandria afirmă și enumeră vre o patru-zeci și două, que tractă despre astrologie, sau astronomia antică, despre ieroglyphică, cosmographie, geographie, despre chronographia Egyptului, despre cult, ceremonii religioase, datorii sacerdotale, despre medicină, anatomie, chirurgie, morburi, etc. El scrisă despre crearea lumii, el făcū o descripție a cerurilor. Lui fură Egyptianii datori începutul artelor și sciințelor, pînă și limba și grammatica și invenția semnelor ieroglyphice sînt attribuite tot lui.

Citind quine-va quât s'au scris despre densusul, despre inteligența lui, despre doctrinele lui și mai virtos studiind un fragment qua quel următor din ênsuși operile lui, nu mai are nici o îndoială quô el, Hermes, nu fu dintre semențiile din stirpea arabă, îndoctrinat în înțelepciunea indiană. In ideile, in stylul aquestui fragment se vêd ideile primitive alle Arabilor și stylul lor. Un Enoch, un Noe de ar fi scris în aquei timpi, o ast-fel de doctrină ne ar fi lăsat, în ast-fel de styl s'ar fi exprimat. Hermes de ese din drumul omului cum l'a făcut natura, se vede nu mai acolo unde urmêdă rutinei învățătorilor sêi indieni.

Fragmentul următor din scrierile aquestui începător al cărturarilor Egyptului ne va da o idee curată despre originea credințelor degenerate alle aqueste țerri. Êttô cum se exprimă Hermes în *Pimander* despre începutul lumii.

„Aveam inaintea ochilor spectacolul quel mare. De o dată se făcù o lumină, și o lumină erà universul întregu, lumină dulce, suavă, și eu, quare o contâmplam, eram plin de o beatitudine que nu se pôte spune.

„Puțin apoi, și êttô o umbră dêsă și spăimântătoare se întinde și devine o natură umedă, tulburată de un uet ne exprimabil. Aburi nemărginiți începurô a eși din negura aqueia cu un uet și mai mare; și din aquel uet eși o voce que domină peste ape, și quare, dupô credința mea, nu fu de quât vocea luminei.

„Din vocea aqueasta a Luminei eși verbul creat Λογος. Și verbul se purtă peste natura umedă (peste ape) și o încălđiă.

„Apele multe, reunite, prin puterea lui, devenirô o singură massă, o sferă ca un nemărginit que îl vêđuiu în gura Verbului.

„In dată din pântecele, din rărunchii aquestui ou începù a purcede un focu subțire que se revêrsă și se sui în dată în părțile quelle mai nalte alle cerului.

„Un aer ușor, suppus și ascultător Spiritului veni în

aquellași, îi luă locu în regiunea que se află între focu și apă.

„Apa ânsă eră amestecată cu terră, și nicăiri nu apparîa uscatul. Verbul Spirit, que se purtă peste ape, le despărți.

„Deul Mens (Mintea) cu Verbul său produse un alt Mens, al treilea demurgu Creator. Aquest deu făcù, aqueasta divinitate spirit creò apoi șapte rectori que înbrăcișarò în cyclele lor lumea materiale, alle quăria legi sau dispozițiö este aqueea que se numesce destin.

„Aquest creator și Verbul în lucrarea lor produsero creația. Din elemente inferiöre furò formate animalele que n'au rațiö.

„Aerul adicö, produsero paserile, și apa pescii, terra produse animalele que purtă în pânțelele salle patrupede, tirritöre, fére și vite domestice.

„Deul tata creò mai în urmă de tôte pe Omul după asemănarea sa“.

În aqueastă descriere a creației se vede numai de quât o minte vivace și născătore, un geniu förte 'naintat que nu putü să aibă nici datine, nici crescere etiopiană și cu atât mai virtos indiane. Tot que putu avé din Indii Hermes fu instructia, doctrinele philosophice sau cosmogonice. Aqueste doctrine ânsă pentru dënsul fu numai ca materia în mâna artistului que ia forma que voiesce sau póte el ai da. Materia systemelor indiane sub mâna înțeleptului arab ia forme mai cuviöse, mai umane. Într'ensele nu se vëd nici Brahmi eşind din oë, nici ființe androgyne cu legendele și aventurele lor, nici imperechieri sau maritagiuri divine. Tot è narat în fel de apocalypse. Nu vede quine-va de quât un philosoph în extase, în visiune, un philosoph creator, adicö poet ¹⁾.

Mai cercetând în documente que ne-au remas din antiquitate după mărturiile autorilor sus numiți, descoperim quö aqueastă doctrină atât de Hermes, capul și incepetorul său, quât și primii săi discepoli se explică, se comentă în chipul următor.

1) Poet, ποιητης în grecesee însemnă făcëtor, creator.

Ființa înaltă, eternă, nemărginită, nemutabilă, nematerială, ființa din quare tóte eșirö ca o emanațiö, ființa princip, și sufflet al lumii, aquea ființa que Ermes în visiunea sa o vedé ca o lumină universală, dulce, suavă, que îl umplea de beatitudine, fu numită, atât de dënsul, quât și de discepolii săi, *Piromi*.

Erodot ðice quö *Piromi* însemnédă *escellența, virtuos*. În limba coptă însemnédă *Om*. De tot que süntem siguri despre limbele antice este quö în ori que vorbă nu sünnt vocalele que represintă ideea, ci consónele. *Piromi* coprinde consónele P. R. M. Ânsé P nu este de quât o modifiçațiö a lui B. *Papa* este aqueași vorbă cu *Baba* și consónele que se află în *Piromi*, aquelleași se află și în Bram, que în Indii se ðicea și *Biruma*. În *Piromi* se vëd P. R. M. și în *Biruma* sau *Bram* B. R. M. Bram darö și *Piromi* au aqueași însemnare. Bram, quând se revelă dupö doctrinele indiene, în apele primitive ia forma și nume de om. *Piromi* în limba Coptă însemnédă *Om*, è divinitatea nevëdută și închipuită de mintea umană sub forma quea mai nobilă și intelligentă que se putü imagină, *Piromi* è Dumneðu dupö chipul și asemănarea Omului, è idealul umanității, modelul dupö quare fu creat omul.

Ânsé aqueastă ființa, arätată sub forma de om, este ea om cu adevërat? Nu, omul e o icónă que ne face a ni se suì mintea pînö la dënsa. Ea fu mărturisită de primii înțelepți ai Egyptului, de *Necunoscută*, (de) occultă. Prin urmare primul din predicatelle sau attributelle salle fu *Amon*, sau *Amun*, sau *Amen*. Aqueste vorbe însemnédă *occult*, necunoscut, nepătruns de mintea umană.

Necunoscutul sau *Amon* mai 'nainte de crearea lumii este *Piromi*, adicö Idealul omului, Mirele que se află în preðuia nunții, în preðuia de a deveni Părinte, tată.

În momentul quând ðice să se facă lumina, și lumina se face, în momentul quând începe a creä priimii-cărturari ai Egyptului, sau mai bine Emes, arabul îl numesce Cnef, adicö quel que se purtä peste ape, Spiritul Creator.

În epoca quând quellor create însufflă viața, atunci

este dătătorul de viață, adică Fta, Verbul vivificator.

În epoca când queller vii le dotò cu facultatea de a se reproduce, immulți și perpetuà este generatorul, fecundatorul și se arătò prin atributul Re sau Phre.

Qua să creede ânsè, să dea viață și să fecunde universul, a cătat să fiă potent, omnipotent. Aquest atribut fu exprimat prin vorba Gion. Prin urmare, după primele doctrine alle Egyptului arabu, pare âncò de dogme streine și de interese particulare; după credințele arabe, *Amon, Pironi, Cnef, Fta, Fre, Gion*, nu va să ȃică alta de quât: „Necunoscutul, Tatà universal, creator, dătător de viață, fecundator și atot potent“.

Divinitatea fu definită și recunoscută la început prin aqueastă formulă; ânsè quare erà numele sèu quel adeverat, numele sèu propriu? Quine îl cunoscea? Nimeni. Tot credinciosul câtà să afirme quò *există*. Și numele quel mai sacru erà *Existență, Viață*. Tòte trecu, tòte se prefacu, el numai è viu în etern și nemutabil. A ȃice quine-va: „*Viu è Domnul*“, è expressia quea mai sublimă, jurământul quel mai mare que nu se pòte profanà de bazele umane. *Viu è Domnul* sau *există Domnul* se arată printr'un nume que nu erà ertat nimului a 'l pronunță. Autorii Helleni, que au scris despre Egypt, ȃicu quò nu mele aqueastă erà de *Ieton*.

În Iamblicu, VIII, 3 Ieton se explică prin *prima Ființă*. Este ânsè întrebare. Aqueastă vorbă este ca Egypteană sau o traducțiò în grecesce ca *Agathodemon*, decanii Ureeus etc.? Despărțind aqueastă vorbă în rădăcină și final, vedem nisce elemente hellenice iet-on. Ων este *ens*, ente, Ființă, și *iet* sau *ie* sau mai bine *et* se vèd în rădăcina borbolor *εκ-ανω* (a veni, a fi de față) și *οικτήριον* (mult indolatul paternul). Iet-on, după aqueastă etimologie, va să ȃică *quel que este pretutindeni*, δ ὧν εν; δ ἐρχόμενος ὧν. — Autorii antici afirmă quò numele Ic-ton erà nume sacru al Divinității, între Egyptieni, ne iertat d'a se profanà de buzele umane de Re-po.

Ânsè que este aquest tetragrammaton sacru, aqueastă numire *Repo* compusă de patru littere? Am ȃis quò Di-

vinitatea quând dotò quelle vii ca facultatea d'a se îm-
 mulți, adică quând, după Moisi, se exprimò prin *cresceți*
 și *vē îmmulțiți* etc., Arabii egyptianisați o numărò Re.
 În limba egyptiană și în quea cóptă pinò în đioa de as-
 tăđi Re însemnədə a stropi, a revěrsă, a fecondă, a curge,
 de unde și în limba hellenă ρέ-ω. Re fu numit mai apoi și
 sórele ca un revěrsător de lumină, ca un fecondator, ca
 activul Terrei. Po din contra în limba coptă însemnədə
 tot que assòrbe în sine semințele, tot que è passiv. În hel-
 lenesce ênsuși verbul πi-ω (a sòrbe, a bea) are rădăcina po.
 Po eră darò Natura passivă, primordială, și mama que
 purtă în sine germeii tutulor ființelor și assorbi puterea
 vivificatòre. În Oceania pinò în đioa de astă-đi Po este
 cređută de mama đeilor și đei nu se numescu de quăt
 Faau-Po, adică fii de Po. Prin urmare Re Po va să đică
 Activul și Passivul la un locu. E universul vivificat și
 fecondat, este totul, este Divinitatea după un panteismu
 în prima sa însemnare. Lanci đice quò Re-po în Egypt
 formă tetragrammaton divin, numele sacru al divinității.
 Adaođe quò p'un monument l'a aflat scris Re-N-Po. Cu
 Lanci se unesce și Prisse și arată quò littera N însem-
 nədə quò Re este activul passivului Po. Lanci merge și
 mai departe. El đice quò *Repo*, deși n'are aqueași rădă-
 cină sau consòne cu numele *Iehoval* al Hebreilor, ânsè
 are aquelași înțelles, quò adică Iehova este o traducțiò
 din *Re-po*. Numele sacru al Hebreilor se compune *Ho-Hi*,
 que e compus iar din patru littere și quare însemnədə
El-Ea; Masculu și Feminu, Activu și Passivu, Spiritu și
 Materie. Procedând ast-fel, Lanci scòte din Re-N-Po, sau
 Rempo, sau Renpho, numele hebraic Remfo sau Remphan,
 quare se vede în versiunea quellor șapte-đeci (¹)
 Remphan în Amos se numesce Kiun (Regina cerurilor).
 Ânsè *Kiun* în egypteana însemnədə părțile generatòre
 alle ambelor sexe și quând lúngò Kiun se pune articolul
 feminin T, T-Kiun este de aqueași însemnare cu Po, a-
 dicò natură feminine, născetòrea generată.

1) Lipsesce cuvântul în text.

Din aqwestea urmédă quô formula de sus, adaosă de numele Icton și Repos, adicô Icton, Repo, Piroimi, Amon, Gion, Chef, Fta, Re, lûngô quare mai târziu se mai adaosé alte numiri que implinirô numérul doi-spre-đece, formâ symbolul de credință egyptean compus din 12 articole, și quare se pôte traduce în termenii următori :

„Icton (viu è Dumneđu, sau affirm quô existâ o ființă) — Repo (Tata și Mama universală sau Creator al cerului și Terrei) — Amon (necunoscută) — Gion (atot-potentă) — Piroimi (Tată mai virtos al Omului, al Fiinbei) — Cnef (creator) — Fta (dătător de viață) — Re (que fecondă și perpetuă tôte quelle vii, adicô prin quare s'au creat, viețuesc și se immulțesc tôte) — Recunosc dodecada emanațiilor purcesse din aqueastă Ființă, recunosc doé-spre-đece articole sau principe pe quare se întemeiađă tótă credința“.

Ast-fel furô primele credințe și doctrine que cu elementul arab sau cu stirpea Albă se introdusserô în Egypt și formarô puntul de plecare către o religiô sau credință comună și oficială. Ansé quine fu aqueș Thoth, pe quare Grecii îl numirô Ermes-Trismegestul? Fost'a el un omu singur sau cugetările, intelligința mai multor ômeni de aquea epocă, resummate și personificate într'un singur individu? Credințele, tradițiile și înțelepciunea locale alle Egyptului antic ne affirmă quô Thoth n'a fost un singur omu, ci personificația înțelepciunei umane que purcede dela Dumneđu și quare cresce din generațiô în generațiô, și quare din epocă în epocă se resumă în quâte o persônă singură que represintă simțirea, cugetarea, judicata și necessitățile seculului său. De vom luă ansé pe Thot ca un personagiu historic que resumă în sine rația umană a epochei salle, vine altă întrebare : quând existô el? și quând existô aquel rege Osiris quăruia aquea fu consilliar și primul ministru? Aquî opiniile se despart după systeme. Unii đic quô Ermes a fost de trei ori în lume : Ântéu că înțelepciune și rațiô divină, ca primul ministru al lui Dumneđu prin quare a creat universul; al doilea descindut din cer între ômeni și instruindu'i, conducându'i întru tôte pinô

la deluviu, și al treilea dela deluviu înquò instruind și conducând din nou pe ómeni spre a reafli cunoscințele pierdute, și a păși mai nainte cu artele, sciințele și morala.—Aqui însè è o dogmă, o doctrină exprimată prin allegorie, iar nu historie.

Alții fac din Thoth un omu, un personagiu historicu, și după systema fiă-quăruia, unii îl îmbracă cu livrea, unii rege cã Osiris, făcându'l servul și implinitorul regalității, și alții îl lasă liber, om al lui Dumneșeu, luând sapa în mână, ocupându-se cu lucrarea pământului, și învățând pe ómeni, pe semenii săi, pe frații săi de travaliu quelle de folosu. Quei d'ântéiu îl disting din popol, îl fac omu de curte, îngenuchind înaintea unui Pharaon qua să îngenuchie apoi poporul înaintea lui, și onorându'l apoi după mórte cu altare și cu rangul de șeu; quei d'al doilea nu 'l disting din popol de quât prin nevoile lui, prin stăruința și nepregetul la lucru, prin veghierile lui întru a servi poporul și a'l folosi cu vorba și cu fapta și înfine prin dreptul de a se numi allesul lui Dumneșeu. Aqueste doș păreri despărți lumea antică în doș câmpuri, în sclavi tyranisatori și în ómeni sufferitori. Sclavii voiã un idol, ómenii voiã un ajutător. Thoth pentru unii fu Hermes, un șeu ex-ministru al unui Pharaon, și pentru alții un Seth, sau un Enochu, al quăruia nume nu mai murì în recunoscința popolilor. Hermes querù un altar, genuchie plecate și sacrificiuri și ênsuși umane; Enochu răpit la ceruri nu cerù dela ómeni de quât unire, pace și tãrie prin lucrarea braçului și a minții. Unul è pharaonic și altul popular, mosaic.

Va șice însè quineva : cum de se comparã sau se identificã Thoth cu Enos sau Enoch ?

De este Thoth o ficțiune sau un personagiu historic, ori după quare systemă ne vom luã, îl vedem figurând mai în aqueeși epocã. Egyptenii de systema pharaonicã îl făc ministru al lui Osiris. Nu se scie curat epoca quând domni aquest rege; însè după dênsul se vede domnind Menas. Aquesta din urmă, după mărturia quellor mai mulți și serioși scriitori, guvernò Egyptul pe la annii

2965 înainte de I. Ch. Osiris darö, de a stat, fu mai nainte de aqueastă epocă. Moisi ñice iarö quö Enos se născü la annul 3874 și trăind 905 muri la annul 2864. Enoch iarö născëndu-se la annul 3382 și trăind 365 anni se făcü nevëdüt la annul 3017. Va să ñică darö quö Thoth al Egyptenilor, Chin-nong al Chinei, Enos sau Enoch ai lui Moisi au fost mai contimporani, și de n'au fost una și aqueeași persónă tradusă de fiă-quare dupö limba și systema sa, quel puçin aqueste nume represintă intelligința, dupö Chinesi guvernând și popolii, dupö Egypteni servind pharaonilor, și dupö Moisi servind popolilor qua să servească Divinității.

Quine face din intelligența o servitöre a despotismului, firesce quö nu ține drumul quellui que o face de servitöre popolilor. Historia ne arată quö despotismul conquistö puterea și doctrinele lui devenirö credința officială. Cămpul quellälalt se compusse de quei que protes-tarö, de hereticii aquellui timp, și pe quare noi din preună cu Moisi îi vom numi Alleșii lui Dumneðu. Aqueștia gemurö în delung și numele lor fu îndelung necunoscut, ca și credințele lor, ca și Dumneðuul lor.

Noi aqui suntem în epoca fabulelor, în epoca minciunilor sacerdotale și monarchice, cată să ținem șirul impregiurărilor și să vedem cum făcurö ömenii officiali din nisce credințe așa de pure că quelle que se vëdurö în scrisele lui Thoth, o idolatriă din quelle mai împilätöre.

Mai nainte de a inträ în materie, să ne ierte cititorul a stabili o mică nomenclatură. Primul Omu albu, dupö Moisi și limbele antice, fu numit Adam. Adimo sau Adam am ñisu quö însemnëdă *Omu*. Cum să numim noi aquea credință pură a primilor ömeni, que nu se invăță prin nici un catechism, dela nici un preot que veniä ömenilor spontan eu și quare uniä în păreri individe que nu s'au cunoscut, que n'au existat nici în aquellași loc, nici în aquellași timp, que venia, qua să ñice așa, din fundul inimei, sau mai bine din instinctul intim que è legea Omului din adevërata apocalypse, sau dela Dumneðu, que unia pe indianu cu Chinesu, cu Babylonianu, cu E-

gyptean, quât aqueștia n'ar fi fost îndoctrinați de ómeni, și quât ar fi ascultat numai vocea intimă a rației umane? aquea credință que avea de templu universul și de altar inima Omului, dela quare în loc de fum se suia la ceruri recunoscință? Historia nu ne dă nici un nume de aquea credință, de aquea religiö fărö preoți officiali. Noi, spre a ne înfellege, o vom numi *Adamism*.

În timpii mai din urmă appare un Omu nouu, un Adam nouu, que fu supranumit CHRISTU. *Unsu, Suveranu și Preotu*. Primul represintă Umanitatea și al doilea ca Dumneșeu o proclamă suverană și preot, o pusse în drepturile filor moștenitorilor. Credința lui se numi *Christianismu*. Unde ânsă è Christianismul? vai! numai în speranța și în așteptarea quellor que sufferă. Christianismul fu proclamat numai, avù martyrii sêi, așteptătorii avenimentului sêu. Theocapilii ânsă îl degenerarö în Catholicism. Și daqua într'o epocă atât de înaintată Christianismul deveni papism și Czarism, nu te miră cititorule cum Adamismul deveni Pharaonism în Egypt, precum devenisse Brahmanismu în Indii.

Ânsă éttö cum se operö aqueastă degenerațiö.

Mai ântéiu, cărturarii que speculă omenirea prin divinitate, cu un Brahm singur în Indii, sau cu un Piromi singur în Egypt nu putea face vre o mare daravere. Quât se deschide o officină sau *pravelie* de ori que fel și natură, spre a se face deveru cată să fiă mai multe articole, și cu quât articolele vor fi mai multe, cu atât consomatorii sau *mușterii* se îmulțesc. Nici credințe mai nuoë și mai umane, și mai luminate nu puturö rămânea, din cauza theocapililor, cu un singur Dumneșeu secu, que nu le-ar fi putut produce nimic. Din Brahm și Piromi avurö aqueștia și minte, și mișlóce, și ajutóre a face încetul cu încetul să easă cu miile și cu milliónele dei și dee de tot felul, destinați a suppune ómenii fiă quare la un tribut particular și a înavuți și îngărășă pe cuvioșia lor sacerdotală și theocapilă.

Cărturarii Egypteni avurö de exemplu pe Indieni, de unde învăță și quelle que se putea învăță dela ómeni pe

attunci. Pînă să venim la mijloace și manierele prin care ajunseră a degenera Adamismul în Pharaonism să vorbim puțin de instrucția que se comunică dela omu la omu în antichitate, și de felul cum se comunică.

Tot que află ómenii astăzi prin schóle, prin cultivarea sciințelor, tot que ne învață astăzi Philosophia și sciințele physice, în antichitate se comunică ómenilor din templuri prin mythi, allegorii și personificații, și precum în ziua de astăzi sciintele sunt tot aquellea pentru toți ómenii de ori que limbă și religiö, asemenea și în antichitate cunoscințele que posedă instruiții eră tot aquellea, și de se vede óre quare differințe, aquestea nu există de quăt în maniera și în systemele prin quare se comunică sau se *cultivă*. Aquastă manieră în ziua de astăzi se numesce *method*, în antichitate se numiá *cult*. Un om inițiat în cultele și mysterele indiane, chineze, chaldee sau babylo니ene, și mai târziu egyptene, ajungea a avé mai aquelleași idei despre cunoscințele physice și cosmogonice. Inceputul l'a făcut India și cărturarii tuturilor popolilor cötinuarö a instrui și a se instrui dupö aquelași manieră, a urmä aquelași rutine. Selav rutinei süntem și în ziua de astăzi. Differința între ñillele nóstre și quelle antice nu è alt de quăt în quelle urmátóre: 1° quö cunoscințele moderne sünť mai întinse și mai exacte; 2° quö în instrucția modernă tóte objectele au numele lor și se iau în adevératul lor ínțelles. Focul, electricitatea, Aerul, apa, etc. è focu, electricitate, aer, apă. . . fără a se personifică unul în Agni sau Fta, sau Vulcan, altul în Bhavani sau Buto, sau Neptun, sau Amphitrite, etc.; 3° quö în ñillele nóstre cursurile sciințelor devenirö mai populare, sünť deschise óreși cum pentru toți, se facu de față și quö un învătător que și ar mai comunică cunoscințele în chipul unui preotu anticu sau quel puțin al unui Pitagora incongiurându-se de prestigiuri și de mystere n'ar trece de quăt d'un ciarlatan. În ziua de astăzi süntem liberați în sciințe de jugul mystereleor, un profesor de physică ori de chimie nu mai è un preot al unui ñeu

sau al sórelui. Aqueasta è differința; din rutină ânsè n'am eșit âncõ. Ori que adevèr nuou, ori que method nuou nu pôte avè credit nici circulà in societate de nu va avè patentã ómenilor officiali, academiștilor titulari, profesorilor și doctorilor in uniformã: și aqueștia se țin de rutina vechie ca orbul de gard. Așã daqua in đioa de astãđi o sciința óre quare, physica ori chimia, spre exemplu, se învață mai mult sau mai puțin, asemenea in Paris ca și in Londra, ca și in Berlin... in Europa ca și in America, tot asemenea și in antiquitate proprietãțile agenților naturei se arãtã dupõ aqueași rutinã in Babylonia ca și in Indii, in Egypt ca și in Babylonia. Astãđi aqueste proprietãți alle agenților naturei, alle corpurilor, relațiile și acțiile lor se narã și se invederẽđã dupõ cum le quere sciința și facilitatea; In antiquitate se făcea o legendã, un mith, o allegorie, o nuntã sau un rebel spre a arãtã relațiile între focu și apã, între aer și apã. In allegorii și mystere sta tótã înțelepciunea anticã și, prin urmare, aqueași rutinã in mystere, in speculații, aqueași ciarlatanie sacerdotalã, aqueași solidaritate între cãrturari și preoți, aqueași avariție sau gelosie, aqueași precauțiõ d'a nu se descoperi mysterele și d'a se immulți cãrturarii.

Apoi precum in mediul Evu theologia, dupõ rutina anticã, sè numiã Sciința sciințelor, instrucția Instrucțiilor, și in theologie se învẽțã și logica și metaphysica și tot que se đicea philosophie, și physicã, și astronomie, etc., și prin theologie se condamnã la rugu un Galileu, asemenea și in antiquitate tótã instrucția existã in studiul Theogonilor și cosmogoniilor, și sciința se împãrtășã ómenilor prin mithi și legende, precum adesea astãđi se împãrtășescu prin romanțe sau mithistorii.

A face dar quine-va untr actat despre cosmogonia egypteanã, que deveni o theogonie pharaonicã, nu este de quãt a recapitulã pe quea indianã, tradusã in alte numiri și alte forme, dupõ interese locale. In antiquitate quine erã mai ne instruit in quelle despre cosmogonie și religiõ, a- quella cu adevèrat erã omul cum 'l a făcut Dumneđu, iar nu cum 'l au făcut sau 'l au stricat cãrturarii.

Aquestea despre instrucția antică și de felul cum se comunică, să venim acum la miqlócele cu quare se servirö primii cărturari spre a degenerä Adamismul în pharaonismu, adicö întru a stricä pe ómeni spre ai exploatä. Cărturarii Egypteni am ñis quö avé de model pe ai Indiilor. Rutina și systemele aquestora devenirö rutina și systema tutulor cărturarilor din câmpul pharaonicu. Ca un Dumneþeu singur am ñis quö nu putea face daravere multä în oficinile lor que le numiä templuri. Cum änsë sä immultëscä ñeii, pentru quö omul albu nu erä aþä credul ca omul negru sau arämiu? Fabulele indiene appärënd de o datä s'ar fi pãrut förte gröse unui Adamian. Luarö alt drum. Recunoscënd doctrinele lui Thoth, ca Papii mai târþiu pe al lui *Christ*, adoptarö numele și lepädarö sau ascuserö înþellesul, precum Papii preferirö numele *Iesus*, que n'avea nici un înþelles pentru popul, și stabilirö *iouitismul* lepädänd numele Christianismu, que rechiamä populilor suveranitatea, și moþtenirea, și preoþia lor. Apoi ñise Thoth quö Dumneþeu è necunoscut (Amon), atot potent (Gion), Creator (Cnef), dätätör de viaþä (Fta), generator (Re), etc.? primii theocapili unul deschise o oficinä sau inälþö un templu lui Dumneþeu, ca Mire, ca în preþioa d'a deveni tata universal (Piromi), altu inälþö un templu quellui Necunoscut (Amon), al treilea Creatorului (Cnef), al patrule Dätätörului de viaþä (Fta), al cincilea generatorului (Re), al þeselea quellui omnipotent (Gion), etc.

Cum se inälþarö templurile mai äntëiu aquestör attribute, fiä que attribut dupö sapienþa anticä a allegoriilor, a emblemelor fu representat sub cutare și cutare formä, unuia i se dette un cap de om sau mai multe, unuia, un Cap de om sau de berbece, sau de taur, sau de þap, unui i se puse aripe de cutare pasere, altuia un corp de leu sau de cutare animal, sau de þerpe, etc. Vulgulus condus în generaþia d'äntëiu a adorä divinitate în attributele salle, în maniera allegoricä, simbolicä que făcea deliciurile aquellor timpü, ca și în ñillele nöstre (pentru quö tot que are *noima* ñicem quö è sublim),

nu întârziò în generația a doa a luà atributul drept subiect, și însuși statua drept idee și éttò politeismul. Necunoscutul devenì un ðeu, atot potentul altul, Creatorul altul, etc., etc., éttò omul albu addus a îngenuchià înaintea atâtor idoli și fià qârui a'i offerì productul labórei salle, sudórea sa, sângele sêu, în folosul theocapilor. Fià que preot în locu d'a se încercà d'a spune ómenilor, ca Thoth și alții, quò unul e Dumneðeu cu atâtea attribute, din contra, își punea tóte puterile a'i face a crede quò tot atributul e un ðeu, a face atâtea și atâtea mithi, a narrà aventurile fià quârui, a spune cum a venit fià quare pe pământ, que a pătit și alte asemenea cum, qua să împlinim cursul epocii în quare ne aflăm cu historia, catà a le narrà și noi, dupò cum le narrarò atâția secolu preoții Egyptului. Diferința între narația noastră și a lor este quò ei se sfortà întru a arătà ómenilor minciuna drept Adevěr, și noi de nu vom avé a spune ómenilor vre un adevěr nuou, afirmăm quò Minciuna é Minciună în ori que locu și în ori que timp.

În operele lui Hermes, citate de autorii antichi, vede quineva primele doctrine și credințe alle omului Albu, inspirate sau comunicate lui dela vocea intimă a Rației. Cum se degenerarò însè aquesta în idolatrie, din documentele antice n'avem spre a ne basà de quât quâte s'au conservat din scrierile lui Manethon, mai-marele-preot din Etiopoli. Aquesta pe 260 anni înainte de era noastră scrisse o historie a Egyptului dupò documentele que posedà. Dintr'énsa nu rămase de quât nisce fragmente citate și conservate de Ioseph-Flaviu și de Georgiu Syn-cella. Din aquesta și din scrisele quellor lalți autori sus numiți, modernii ajunserò a încheià historia timpilor fabuloși ai Egyptului.

Chronologia antică aquestei țere este fórte dubitósă, ca tóte chronologiile que se suie pinò la timpii prunciei umanității. Tot que este din pruncia sau primul început al Egyptului e fabulos, allegoricu, un câmp deschis de a construi la sisteme.

Preoții Egyptului, que posedà mysterele sciințelor și

archivele systematice ale statului, adoptând systema brahmanilor, începea historia lumii ca toți preoții Indiilor, ca toți cărturarii Chinei și Babyloniei que urmaseră mai mult sau mai puțin, tot Indianilor. Punea mai înainte un period divin de 40 mii anni, din quari 12 mii domni Focul, personificat în Fta sau Phtah, iar în queilalți 28 mii domni Sórele. După aquest period, urmă, cu sila Chinesi un period al semi-șeilor, și apoi altul al regilor muritori. Preoții egypteni însă nu uită, ca și ai Indiilor, ca și toți preoții din lume, a descrie ștei și semișei ast-fel după cum interesele lor quere a se guvernă ómenii. Statul que voia ei a stabili și a mantine pre pământ le servi de model după quare creară și descrieră un cer, și 'l locuiră de ființe nemuritoare, proprii a sustine interesele lor și alle complicilor lor.

Quând începură a despărți pe Piromi din Amon, din Gion, etc., și a creă la fabule și allegorii que ținea popoul în errore și orbire, și întirđiă instructiă quellor iniati, legendele lor, de și diferente, urmară tot după systema trinitară, septimală, decimală și dodecimală a Indiilor, și étto cum :

Mai nainte de crearea lumii, d'allătura cu Piromi, nu se scie cum, se află un abys, un chaos, o nópte profundă și primordială, pe quare mithographii o numiră Athor. In aqueastă nópte se afla dela începutul inceputurilor un que activ, masculine in totă puterea cuvântului, numit Cnef sau Cnufis, que se insură cu un altul que eră feminine, numit Muth, și din aqueastă unire se nascú Knos. Din aqueastă trinitate primară, ideală se nascú alta materială, Phta (Focul sau viața), quare creó pe Potiris (Cerule) și pe Tho (Terra). Însă cum Focul creó sau nascu Cerul și Terra? Focul sau Phta eră androgyn, adică masculine și feminine, ca și trimurti indiana. Phta se despărți in doé și deveni Pan-Mendes, putere masculine și Ephaestobula ¹⁾ putere feminine. Din aqueastă perechie se nascură Sórele, que se numi Pi-Re și ochiul drept al Cerului, și Luna, que se numi Pi Ioh și ochiul stâng al Ceru-

¹⁾ Ηφαίστος.

lui. Din aquest myth, fabricat pe attributele Cnef, Ptha și Re alle lui Piromi, se pricepe acum quò Cerul, mai nainte de a se nasce Sórele și Luna, erà orb, și după crearea acestor doi ochi, symetria organelor vèdètore alle cerului nu s'ar pré puté luà de model de un pictor din ñillele nóstre quând ar voi sà facà o figură que in limbele modele se ñice *frumósă*.

Dupò que se crearò aceste trinități venirò apoi in al doilea rang, sau și tot de aquellași rang, alți doi-spre-ðece ñei ceresci, fii ai lui Phta. Aqueastă dodecadă se compune de ñece cabiri, que representă planeții și diverse elemente, și din doi ñei din triadele primare.

Quine nu vede in Egypt aqueași systemă ca și in Indii, ca și in China, tradusă pe alte interese? Mai înteu o ființă inaltă și neutră, apoi o trinitate delegată in altele, apoi o dodecadă cu un cap, compusă de o decadă și din triada ñeilor supremi?

Dupò que se crearò aceste divinități locuitoare alle cerului ca și in Indii, Creatorul sufflò o dată și formò milliòne de sufflete sau geniuri inteligente, quàror le dette de locuință regiunile eterului. Aqueste geniuri se passerò pe lucru din preună cu demiurgul și formarò iar alte milliòne de sufflete destinate spre a insuffleți anima lele și plantele. Preoții Egypteni, după doctrinele Indiilor, affimarò și ei quò nu trecù mult după aqueastă și suffletele sau geniurile eteriane se revoltarò, tot ca in Indii, assupra Demiurgului și pătirò queea que am vèdut quò au pătit Daiții și Asurii. Indată adicò furò derripați in regiunea nascerilor, unde unindu-se cu Natura, que ñicu quò ar fi o femee plină de frumuseți și de minuni, produsserò animalitatea. Egyptul, ca și Indiile, făcurò din suffletele ómenilor nisce angeli revoltați, nisce demoni căduți. De multe ori discepolul întrece pe maestru; mai adesea ânsè remâne cu mult mai inapoi. Pentru que preoții Egyptului nu mai vorbescu nimic de aquì inainte despre repețirea și purificarea acestor sufflete, acestor angeli, despre emigrația lor in locul exillului și reinturnarea lor la prima-le locuință? Este aqueastă un semnu quò

discepolul nu pricepù pe maestru sau quò 'l a și întrecut? Noè ne vine a crede și una și alta. Egyptianii, ca popul mai materializat de quât Indienii contemplativi, nu pré își băturò capul cu aqueastă dogmă que nu le adducea nici un folos material. Ei mai mult căută quelle din lumea aqueasta, și își organisarò, dupò cum vom vedé, temnițele, pedepsele, travalliul forțat, sbirii, temniceri armășei, oștirea, cum să'i fiă de ajuns ori quărui om din popul din quâte ar păți pentru nelegiuirea que a fest commis de a se nasce, își mai organisasserò âncò instructiă publică într'un chip cum suffletele ómenilor să se afele cu adevèrat în întunerecul din afarò, pentru eternitatea eternităților. In quât pentru quelle dupò mórte, fiind quam sceptici și indoindu-se să nu quare cum-và pe acolo să nu fiă aqueași disciplină și polițiò qua să se assure organisarò și Iadul, dupò cum le erà organizat și statul, și drept rege al Infernului tot corpul sacerdotal proclamò în unanimitate un Pharaon, pe majestatea sa divină, Osiris. Inchipuiți-vè Rușilor que gemeți în sclavie, Polonilor que gemeți în streinătate și în locul naserii vòstre, Români din Basarabia, chreștini din tóte părțile Rusiei, închipuiți-vè quò dupò quâte sufferiți aquí jos, dupò mórte în locul lui Satan să aflați în Iad împărățind și judecând un Czar! și spuneți daqua Epyptenii nu întrecurò pe Indieni în tot que fu mai rèu și mai material și daqua nu remasserò mai înapoi în quelle que se ating de o speranță óre quare, de o consolațiò?

In geanologia divină, în a treia generațiò sau creare vin creaturele semiđeilor. Aqueștia se înfellege quò nu puturò fi alt-queva de quât regi și pontefici și queva preoți. Ómenii din popul nu puturò ajunge la rangul aquesta nici dupò catholica și apostolica Ecclesie, necum dupò o systemă atât de pharaonică. Primii regi și pontefici ai Epyptului, adoptând și prefăcând în interesul lor dogmele indiene, nu se mulțumirò a trece numai ca nisce fii de đei, ca nisce alleși ai divinității. Imitând în aquest articol pe Babylonieni, revestirò ênsuși divinitatea. In locu d'a luà ei nume și qualiități alle Divinității, din con-

tra, imprumutară Divinitatea cu numele și calitățile lor. Despotismul făcù la progrese. Osiris, Iside cu fii lor, Arueris și alții, que domniră mai înteu în Egypt, onorară Divinitatea cu numele lor, deveniră ei Divinitatea, și toți que se oppuseră aqwestora, ca Tyfon, Nephte și consorti, deveniră strigoii, geniuri necurate, Satanii și Belzebuthii Egyptului. Sórele, Luna, persónele Trinității, Piromi-Amon însuși se lepădară de numele lor și luară p'al lui Osiris și Iside, cu tot némul lor și cu tótă cartea lor.

În partea aqueasta a istoriei ne vom ocupă de quelle que se dicu quò s'au petrecut în aquei 40 mii anni divini și în Epoca semiđeilor. Vom recapitulă adicò quelle mythologice, espuindule într'un ordin mai systematicu și mai întins. Pină aqù arătarôm cum doctrina lui Thoth se degeneră în Idolatrie. De aqù înainte vom arătă historia fiă quăruia idol sau đeu, attributele lui și misiunea que i s'a fost incredințat de corpul sacerdotal. Lectorul n'are a se așteptă de quât tot la minciuni ca quelle indiene. Din unele ânsé și din altele, adăogind și pe quelle Babyloniene și persane, va află tóte minciunile que orbescu și împilă și pină în đioa de astăzi lumea.

Éttô cum se făcu mai târđiu systematicamente arboarele genealogicu al păgânismului Egyptian.

La început a existat Piromi, đeuul suprem, đeuul đeilor, alle quăruia attribute le recunoscù clerul official, întocmai după cum le a fost spus Ermes Trismegestul.

Ânsé indianisându-se doctrina aquestuaia, precum Brahm avù de fiă sau suror sau consórtie pe Maia (illusia) sau Bhavani (energia), asemenea Piromi avu pe Neith (voința sau energia).

Piromi din Neith, que eră voința sa, născu pe Cnef, spiritul sau verbul său, que începù a se purtă peste apele primare și chaotice, întocmai ca Brahma-naraiana. Mai brahmanicu, mai pharaonicu și mai catholicu de quât așa n'are cum fi.

Exista dară la început Piromi, Neith, que născură pe Cnef. Éttô o trinitate supremă, priordială.

Cnef apoi unindu-se cu Athor, Materia Chaotică que

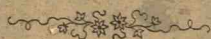
ia nume de Muth, produce un al treilea termen, Focul, sau Phtah, sau Phta. Éttö și altă trinitate Cnef, Athor, Phta, al quăria primul termen este quel d'al treilea în trinitatea primară.

Phta androgyn, unindu-se cu sine ênsuși. născu pe Pi-Re sau Phre (sórele, și pe Pi Ioh (Luna). Altă trinitate.

Din aqweste trei trinități se allesse quâte un ȕeu și formò o trinitate reprezentativă sau executivă. Din prima se allesse Cnef, din a doa Phta, din a treia Re sau Phre, și triada Cnef, Phta-Re luò însărcinarea d'a representă divinitatea, și quare o recunósce pe dênsa, recunósce pe quâte noè-ȕeci despre quare vorbiròm.

Aqueastă Triadă se puse pe lucru. În lucrarea sa creò pe Potiris (cerul) și Tho (terra). Ca și cum am ȕice : „*Puterile creară Cerul și Terra*“. Mai éttö o trinitate que cu quelle de sus trei însummă numérul doi-spre-ȕece. Aqueastă dodecadă servi apoi de punt de plecare spre atâtea alte ideale și materiale.

Pinò aqul vede quine-va o sistemă de panteismu trasă din principele lui Thoth, lucrată măiestria indiană și turnată pe forme egyptene. Părerile unui om sau și alle unui publicu, doctrine și credințe particulare și publice, desbătute, cernute, combinate de o fracțiune interesată, și legiuite în dogmă oficială. Vedem adicò quò tot ce ar fi putut ȕice un învățator de physică, de chimie, de astronomie, de historie naturale, de geologie în aquei timpi, se legiuesce a nu se mai puté ȕice altfel de quât cu termeni adoptați, cu numirile personificațiilor necunoscute și în ordinea aqueasta. Ori quine ar fi eșit din drumul aquesta ar fi trecut nu numai de un innorant, ci și de călcător de lege, d'ereticu, de criminal, de afurisit. Focul priordial, apa chaotică, Materia în general nu se mai puté numi materiă. Spiritul nu se mai puté numi spirit, ci Cnef, quărui să i se dea și legendele și formele que le va află cu calle sacrul collegiu în interesele salle. Să venim acum la aqueste forme și legende.

A M O N

Preoțimea oficială a Egyptului, în totă înțelepciunea que își atribuia singură, printr'o hipocrisiă calculată își rezervò la ori que întimplare a mărturisi quò divinitatea este nepătrunsă de mintea umană și, prin urmare, este ascunsă, occultă. Intru aqueasta se puse așa de jos qua și ómenii quei mai primitivi și inoranți, qua și Etiopienii. Adoptarò darò numele Amón sau Amun, prin quare Etiopienii da definiția divinității. Amon đisserò quò este atributul și numele lui Piromi quellui necunoscut, și atunci, se arată prin Amon-ra, que đicea quò este domnul trinității, domnul quellor trei regiuni alle lumii, suveranul suprem și cerescu. Brahmanismul ânsè erà tifosirtul tutulor dogmelor antice. Ori quine allergà la dènsul spre a se instrui în arta symbolurilor și personificațiilor. Brahma fusesse representat cu 4 capete și asta erà queva extraordinar; punea mulțimea în mirare sau și în spaimă; adoptarò dar și Egyptenii policephalismul; ânsè fiind quò ei mai făcusserò și óre quare progrese în logica sau arta allegoriilor și a mysterelor, adicò în amăgitorie, cređurò, mai convenabil să dea lui Amon-Piromi, que correspundea cu Brahm, 4 capete de quât lui Cnef, que correspundea cu Brahma. Apoi fiind quò capetele de om nu erà așa ieroglifice sau monstruóse, aflarò de cuviință alle lui Amon să fiă de berbece sau de miellă. De i ar fi întrebat quineva de que de berbece și nu de om? Ei respundea quò în înțelepciunea ieroglifelor berbecele è symbolul divinității. Aqueste 4 capete spunea apoi quò însemnədə quelle patru puncturi cardinale, quelle 4 puncturi alle zodiacului, adicò doè equinoptiuri

și doă solistițiuri, quei patru mari agenți ai naturei create, adică quelle 4 elemente, etc., etc.

Amon eră reprezentat cu corpul albastru, stând pe un thron ca toți regii și pharaonii, purtă o tunică susținută de bretelle și încinsă cu o cintură albastră; avea brăcele la pumni și la brațe, în dreapta ținea o cruce mânușiată, symbol al părților născătoare și al vieței, stânga îi eră armată d'un sceptru peste quare sta passerea Kucufa. Pe capul împătrit purtă conciura regală pharaonică, cu doă pene pestrițe. Quâte o dată è represintat numai cu un cap de berbece, și atunci pe aquest cap mai are și un discu, peste quare stă șérpele Urecus. Apoi Amon, ca și Brahmu, unul și immulțit în mii de forme se delégă în atâtea divinități. El este Amon-Cnufis sau Spiritul necreat, suffletul, universul, din quare purcede viața eternă, și atunci are drept symbol șérpele Agathodemon, ca și ênsuși Cnef, quoci el este Amon-Cnef (necunoscutul spirit), spiritul consolator. El este Amon Mendes, Suveranul regiunilor universului, cu un cuvânt el este Amon Cnef, Amon Phta, Amon Phre, Amon Gion, Amon Osiris. . . . Vedese Amon pe basse-reliefurile offerind regilor și eroilor crucea mânușată și aqueste persóne suverane i se înfăcișadă de către Phre, sórele. De aquí dreptul divin al tutulor regilor. Pharaonii se intitulă fii a lui Amon. Când se suia pe thron un Pharaon și se consacrá suveran, ponteficele proclamându'l strigă *approbat de Amon, fiul scump a lui Amon*.

Am đis quó numele Amon e o rămășiță din cultul anticu al Etiopienilor, unde partea sacerdotală, cum am văđut, eră partea domnitóre, allegétóre și consacrátóre a regilor. Când popolii trecu dela un cult la altul conservă în delung datine precum și numele que se da divinității în religia dinainte. Une ori aqueste nume se conservă spre a onorá cu dênsele divinitățile nuoe que n'au ânsé creditul quellor antice, și alte ori spre a numi cu dênsele tot que este detestabil, afurisit.

Egyptenii conservaró, pentru cuvinte de ajuns de tari în systema lor, numele etiopian Amon. Hebreii conser-

varö numele assirian Adonai și altele. Chreștinii, în general, conservarö numele hebree Iehova, Sabaoth; Italianii în parte pînö în timpii lui Dante, spre a onorä pe Christ, n'avea alt nume mai mare ai da de quät Joie. „*Santo Giove crucificato per noi*“. Dante ênsuși atâtea numiri pägâne divinitäților chreștine. Venerațiile antice nu se pöt stinge așä currënd dintre populi și quänd capii lor aflä interes într'ênsele, attunci se perpetuä din generațiö în alta; quänd ânsë n'adduc nici un folos domnitorilor și preoților și mai virtos quänd le suppërä interesele, attunci êși pun puterile a da o însemnare uritä, terribilä la tot numele que nu 'l pot stinge. Așä devii sau angelii indieni, la Perși, luarö o însemnare de diavoli, Demonii și idoli que la Helleni avea o însemnare sacrä, divinä, la Chreștini, neputëndu-se stinge, luarö o însemnare infernalä.

Precum numele trecu dintr'o religie în alta, așä trecu și symbolurile și datinele, și vasele sacre și vestmintele sacerdotale. Vestmintele Papii sünd un amestecu de alle ponteficilor Romei antice și de alle mai marelui preot judan. Templele moderne imitä architectura quellor antice. Miellul ca și Vaca ca și Boul, eșind din Indii, făcurö giurul lumii prin China prin Egypt și prin Europa intrégä, ca nisce animale sacre. Miellul ajunse a deveni symbolul și ênsuși al lui Christ. Conservația ânsë, cum am ñis la inceputul aquestei cärți, nu este totdauna un semnu de retrogradare san stare în locu. Quelle bune tot d'auna se cuvine a se conservä, și precum despoții își pun puterile a conservä Amonii que le vin la interesele lor, prin töte stäruințele despoților întru a distruge quelle que au un sens uman, bunul sens popular conservä și el quelle bune și cuviöse. Boul, spre exemplu, și asinul erau în antiquitate symboluri de laböre, de travalliu que sustine viața; se vede darö figuränd și la nascerea Pruncului Mäntuitor. Miellul, symbolul innocenței și înjunghierii la quare è suppus Popolul, Proletarul cätä sä remäie symbolul aquelluia que se sacrificä spre a rescumpërä pe sclav și a înälță pe Proletar. Tot asemenea Leul,

Taurul, Omul, Aquila devenirö emblemele quellor patru Evangeliști. — Queea que è bun nu'și perde natura, adică nu devine rău nici în allegorie nici ênsuși în fabulă. Și Esop făcù fabule, ânsè nu ca alle preoților que amăgirö lumea.

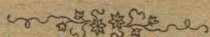
Miellul, qua să ne înturnăm în Egypt în scriptura ierogliphică, însemnă sufflet, spirit de primul ordin, și de aqueea tôte divinitățile de clasa ântêiu erà reprezentate prin Criocephali. Amon adesea erà reprezentat din cap pînö în picioré printr'un berbece întregu, quând cu un cap quând cu patru, quăruia i se da de multe ori și aripe. Quând erà numit Amon Mendes, attunci erà un Berbece cu córnelé de Țap.

Quând Amon coprindea în sine tötă lumea și toți deii, attunci i se da nume de Pantheu.

Sërbătorile lui se făceau cu quea mai mare pompă, mai virtos la Teba. Din templul lui oriental, la sërbătorea quea mai mare se scotea o arcă sau Kivot, que se purtă în procesie de opt-spre-șce preoți que o ducea spre a depune în templul accidental, symbolisând cu aqueasta cursul sórelui dela Răsărit la Appus.

Ast fel se materialisö Necunoscutul Dumneșeu, Amon Piromi, și deveni fôrte cunoscut, fôrte pipăit, fôrte lucrativ : cu capetele și córnelé lui și cu crucea mânușată i se îmmultirö veniturile în nemărginit, și deveni tatăl și protectorul tiranilor, clerului și pharaonilor.

Să vedem acum que istorii mai au attributele lui de Creator, dătător de viață, etc., que forme iau și que venituri pot adduce.

CNEF

Quâte o dată attributele Ființei supreme devenirö subjecte, personaje distincte, unul Creatorul, altul dätătorul de viață, altul generatorul, altul omnipotentul, nu mai fu anevoie, dându-se Creatorului differite attribute, a deveni și aquellea alte atâtea personaje distincte cu imagina lor, cu historia lor, cu legendele lor, a se materialisä și a deveni atätia idoli cu prerogativele, culturile și veniturile lor.

Cnef, que nu è alt quëva de quät un attribut al celui Necunoscut, ca Spiritul Creator al Lumii, nu putü la început de quät a avé quelle mai auguste attribute. El fu bunul și, prin urmare, fu supranumit Agathodemon. El medicul corpurilor și suffletelor, și luö nume Chnum. El Fecondatorul și thesaurul abondanțelor. El que s'a purtat peste ape, que adapä, recoresce și fecundä päământul și, prin urmare, se mai numi Canop, ca mișcătorul sau conservatorul Apei în general, și ca ȕeul Nilului în particular que adäpä și fecundä Egyptul. Dela început ömenii au fost întrevëduť o relațiö öre quare între Spirit și Apä, între Focu și Apä, par'quö ar fi prevëduť quö prin Focu se despart și se exalä gazurile, și din gazuri se formä Apä, par'quö ar fi simțit quö Spiritul numai è Activ și potent și el dä mișcarea și viața universului. In töte doctrinele și religiile sub diferente forme sau espresii se vede dominänd aqueastă idee, în töte religiile s'a invocat Spiritul lui Dumneȕeu que s'a purtat peste ape intru a sanctificä apa. Cneph sau Cnef are aquelleași consöne C. N. P. ca și Canop. Änsë unde nu duce avariția ömenilor, speculația adevërlui și minșilor ! Spiritul

se materialisò de theocapili și ca relativ al apei ajunse în quelle după urmă a fi arătat ómenilor ca un Chiup, Cupa, Cana, și Chiupul a fi adorat ca Spiritul Sânt în Egypt. Apoi ca fecundator, preoții nu aflarò altă figură spre a'l reprezenta de cât Țapul, que Țicu quò se aflà neincetat în căldură de a tot face la ieși și căprițe. Așa cuvioșia lor aflarò de cuviință a face din spiritul Domnului un Țap, a'l decorà cu córne, ca șerpele Uroeus și alte asemenea. Tot que fu ânsè și mai rău pinò în urmă ajunse a se despărți spiritul și a deveni atâtea diferite divinități unul fu Agathodemon, altul Dătătorul de viață (Chnum), altul Fecondatorul (Canop), fiă quare avù templele salle, culturile salle, veniturile salle, și fiă quare contribui întru a orbì mai mult pe ómeni de cât ai lumina. - Spiritul Luminii și Adevérului deveni daqua putem Țice spiritul întunerecului și Minciunii.

Ast-fel tótă ideea nuaă, tot adevérul când appare în teresele vechi, errorile vin assuprà-i și 'l innécă, il desfigură în cât nu se mai cunósce. Cată să trecă secoli pinò să încolțescă și să 'și dea fructele. Quine mai cunósce în Catholicismu bine voința și adevérurile lui Christ? Quine mai cunósce în jidani mărimea sufletului, devotamentul și adevérurile lui Moisi? Quine mai cunósce în idolatria Egyptului dogmele legiuitorului lui, dogme que au aceeași origine cu alle lui Moisi, adicò rația umană sau divină desvoltată în primii ómeni Albi, în stirpea Arabă que produsse atâtea patriarchi.

PHTAH SAU FTA

Adoptând systema indiană, Egyptenii din Agnis (focul) făcură pe Phta, și il înălțară la rangul triadei reprezentătoare. Fta la început, cum am arătat, fu unul din attributele lui Dumnezeu, ca dătător de viață; devenind ânsă un personagiu distinctu și el ca și Cnef, se împărți și subțimpărți în alte atâtea personaje după supranumele sau epitetele que i se detteră.

Iamblicu dice quă Fta însemnă Spiritul-artist que face tôte cu adevăr și înțelepciune. Ênsuși în dioa de astăzi, în limba coptă însemnă *aquella que scie a dirige și ordonă*. Nemulțuminduse Mithographii, sau mai bine speculatorii divinității, cu forma nematerială que îi dă Hermes, arătându-l că un foc subțire și vivificator eșind din Sphera nemărginită, nemulțuminduse cu aquea descrițiō poetecamente didactică, il personificară, îi detteră un corp, îi făcură legende.

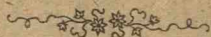
Hermes, cum vedurăm, că și Moisi se încercă a fugi de formele și fabulele indiene. Ânsă Brahmanismul pe atunci eră că iesuitismul în timpii noștri, ori-que instructiō luă ômenii, li se împărtășiă după rutina brahmană, precum ori-que educațiō ia lumea în dillele nôstre cată să aibă timbrul catholic. Ori-quine învêlă quevâ în antiquitate, pe nesimțite intră în rutina brahmană, în allegoriile indiilor, și clerul official al Egyptului nu pută abandonă pentru atâtea cuvinte sapiența amăgitore a Brahmanilor. Formele indiene, tradusse pe interesele lor, li se părură fôrte îndemânatice și lucrative.

Piromi, că și Brahm, fu representat de collegiul sacru al Egyptului androgynu; Piromi-Buto. Cnef, verbul sau

spiritul său, quât deveni un alt personagiu, ca și Brahma fiind un androgyn, se despărți în masculine și feminine. Partea în feminine luò nume de Athor. După aceeași sistemă nu putea rămâne nici Fta fără a fi androgyn. Că Vichnu și ellu se despărți în parte și feminine, que luò numele de Neith, și quare figură, qua și Bavani, quând voia Energie și consorte a lui Piromi, quând suror și consorte a lui Fta. Fta, din preună cu divina s'a consorte, după sinaxarul theocapilor Egypteni, deveni tatăl ȝeilor, cabirilor și universului întregu.

Manethon, citat de Syncella, pune pe Fta în capul genealogiei divine ca focu eterian și fabricator al cerului și terrei, ca focu dătător de viață, ca focu lumină sau minte luò și el atâtea attribute de Imuth sau Hefaeast, de Mandu, de Thoth, que fiă quare deveni apoi un ȝeu distinctu. Formele sub quare fu reprezentat Fta furò diverse ca și epitetele sau attributele lui. Quând avea corpul verde pus într'o tēcă și reȝemat de o colonă purtând pe cap un bonet strimt, și în mână în nilometru; quând avé forma unui copil diformu, inflat, cu un corp verde galben, și abia ȝiindu-se pe nisce picioare schilòge; quând aquellași copil stând în picioare dreptu p'un crocodil. Grecii dela Hefhaest îl numirò *Hephaestos*, și îl reprezentarò schiop și diform. Romanii, subt aqueastă formă greacă, îl numirò Vulcan. Phenicienii îl numirò Sidik. Apoi, ca spirit, și lui i se dă adesea un cap de pasere, de nu de columbă tot e de erete, adornat de o mitră. Alte ori are capul de scarabeu, emblemă a lumii și a sexului masculine; une ori în locu de cap are un Nilometru din quare es doé córne mari. Egyptenii nu uitarò nici attributele que da Indienii lui Agnis, quare erà și focu destructor. În aqueastă împregiurare îl representă ȝiind în mână un flagel.

Fiă quare attribut, avënd formele salle, deveni, după sistemă, un ȝeu distinctu cu templele salle, cu cultul său, cu veniturile salle.

PHRE SAU FRE

Numele primar alle aquestei terție persóne a triadei representatóre furö Ra, Re, Ri. Apoi cu articolul Pi deveni Pi-Re și aspirat Phi-Re sau Fi-Re și prin scurtare Phre sau Fre.

Phre la început nu fu, cum scim, o persónă, ci unul din attributele divinității ca generator. Quát ajunserö theologii Egypteni a'l facee o dată o persónă distinctă, după maniera tutulor theologilor, începurö a theologă și ei și đisserö Phre purcede din Phta, Phta purcede din Cnef, Cnef purcede din Piromi, ca și cum ar fi đis Phre è fiul lui Phta, nepotul lui Cnef și strenepotul lui Piromi.

Ánsè que este Phre? este Phta ènsuși focul și lumina localisate în sóre. Re este sóre și Phre este sórele. In fapta quea mare a creației, đicu immulđitorii de đei, Cnef produsse universul, Phta ii dette viață, Phre il făcù și il face a se fecondă și reproduce. Phre nu putù să remăie mai jos de quát tatăl, moșul și strămoșul său in natura sa brahmanicamente divină, in natura sa de androgynismu, despărđinduși și el partea femine făcù a se arătă in lume Ioh, quare fu luna, partea întregétóre și consórtă a sa. Apoi, ca rege al focului și luminei localisate și visibile, se împărđi și se delegö intr'o mulđime de divinităđi-planeti-eroi. Ca sóre iar, nefiind tot așa de potent, luminos, fecundator, tómnă, iarna ca și vara, i se dette diferente attribute și forme, Sóre-bărbat (vara), sóre-moștenitor (Tómnă), sóre-mortu (iarna), sóre-pruncu (Primăvara). Felurimi de numiri din aqueasta, felurimi de đei, felurimi de idoli și temple, fiă quare cu culturile și veniturile salle. Đei ánsè și đeele in Egypt, ca și in

Indii, se confundarö la început, que erä unul erä și altul. Sórele era și Phta și Cnef și Piromi, precum Ioh, luna, erä și Neith și Athir și Buto. Când mai târziu un rege Osiris și o regină Iside ajunserö a onorä divinitatea cu numele lor, atunci sórele fu ênsuși Osiris și Luna ênsuși Iside și vice versa. Precum sórele è tot el și tatäl și moșul si strămoșul său, asemenea tot el ênsuși este și fii și nepoții și neam de neamul său, pînö in quea mai după urmă formă que ia materia în creațiö. Sórele lui Iullie, sórele potent, se numesce Gion, Leu Hercule. Sórele tömnei este fiiu al sórelui que moștenesce pe tatä său și se numesce Horus sau Haroeri. Sórele iernii è sórele-mort, este ênsuși fiiul său Horus que ține resbel și se luptä cu iarna, cu vânturile tempestöse que devin giganti. Sórele primä-verii este fiiu al sórelui, pruncu născut de curând după învierea Sórelui și se numesce Harpocrat, adicö budulan que umblä dä bușele, etc. Ca sóre de nóptea, ca sóre de iarna, devine regele umbrelor, regele infernului, are historia de uccis, de închis într'un secriu, de tăiat în bucăți și cu membri risipiți asupra pământului când consórta sa Ioh, Natura, îl cautä în töte părțile, precum cautä tötä natura în timpul iernii căldura și lumina risipită; 'i adunä membri, îl face a reinviä și nasce ca dënsul pe Hopocrat, pe sórele din primele ðille alle primăverei.

Trinitatea figurö quät va, ast-fel cum nici quei que ascultä, nici quei que o esplicä nu erä în stare a o pricepe; din quäte trelle persónele reprezentöre, ca visibil fu mai înțelles sórele și deveni mai popular. Popolul îl adorö ca tatä al ðeilor quellor mari, și ajunse a luä locul trinității întregi, legendele lui devenirö mai cunoscute, serbările lui mai tragice, mai teatrale, doë-spre-ðece serbători mari nu representä de quät aventurele și pățirile sórelui, sufferințele lui, mórtea lui, învierea lui, nevoile consórtei lui, când ca Ioh, când ca Iside, spre a'și renviä consórtele, fratele, fiiul său. Fiä que serbätöre avé templele salle, chipurile salle prin quare erä representat, adicö idolii săi. Ca sóre născënd, ca Harpocrat è representat ca un

pruncu eșind din calicea unei flori de lotus, que resare din apă. Aq̄ui se vede într'un scriu, aq̄ui ca un Leu, aq̄ui subț forma unei sfinge cu capul de om, adornat de o barbă și cóma maiestósă. Pe cap are adesea un discu roșu adornat de șérpele Uroeus. Ca și queilalți ȃei făcētori de bine, ține în mâini sceptru și crucea mânușată. Ca spirit se representă adesea și cu capul de pasere, adicō de erete. Tōte aq̄uestea au un înțelles în sapiența antică; ânsē înțellesul quel mai pipăit eră quă ori que symbol, ori que formă adducea venituri mari cuvioșilor cārturari.

Vorbirōm de părțile masculine alle trinității Egyptene, să vedem și pe quelle feminine.

BUTO

Incepem dela Buto. Aq̄ueasta fu partea feminine, consōrta întregētore a lui Piromi. ȃeele, dupō panteismul Indian și Egyptean, se confundă între sine ca și ȃei și Buto se putea luă drept tōte divinitățile feminine, precum și aq̄uestea puteau a se luă drept Buto. Am vȃduț mai sus, dupō cārturarii que se nevoiă a fi mai sublimi, quō soȃia divină a lui Piromi fu Neith. Aq̄ueasta ânsē, ca Voința Energie a lui Piromi, o vom consideră aq̄ui ca emanațiō dintr'ensul, și, prin urmare, ca o fiică; și quând è vorba a se da ȃeului suprem o consōrte, aq̄uel rol nu'l pōte împlinî comedianța cerului Egyptean de quāt sub numele de Buto. Aq̄ueasta representa Materia priordială, masa apelor tenebrōse, din quare demiurgul eră să facă a resări universul. Buto este chaosul egyptean;

une ori se numesce Nisip-apă; alte ori Tina, și alte ori Pădure, que împreună nu însemnează de quăt materie.

Ca materie primară ea coprindea în sine toți germeni, fructidori ai tuturilor ființelor însufflețite și ne însufflețite și ênsuși principele ȕeilor sau elementelor. De aqueasta fu supranumită Nutritórea ființelor, Apa-mama, Mama-quea-mare la Passivitate femine, adesea avea lúngó dênsa partea activă mascule que erà Piromi, delegat quând în Cnef (verbul), quând în Fta (focul).

Buto è în sine principul, punctul de plecare al tótei philosophiei antice, è Umiditatea correlativă Caldului, Apa înaintea Focului, Passivul correlativ Activului, Feminine correlativ Mascului. Avênd originea în cosmogonia Indiilor ca fondul tuturilor systemelor cosmogonice.

Adesea è numită Mamă a ȕeilor *Demater* sau *Demeter*. Apoi ca mamă a ȕeilor è firesce și a Sórelui, Fre și atunci corespunde cu Latona Grecilor. Quând se confundă cu Neith, atunci trece drept Minerva. Ca o consórtie a ȕeului suprem è correlativă cu Iunone. Se ia âncó de multe ori drept Athor, consórtia lui Cnef, și drept Pi-Ioh sau Phool (Luna), consórtiea lui Fre.

Ca mama a Sórelui ea cresce pruncul Haroeri în insula plutitóre a Chemnilor, modelul Latonii que cresce pe Apollon în insulă plutitóre Delos. Probă despre aqueasta este quó Grecii ênsuși numia Latopoli cetatea Buto închinată aquestei ȕee, situată pe marginile lacului niare din insula Chemnilor.

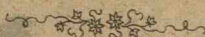
În Egypt erà trei cetăți închinate aquestei ȕee și quare avea numele ei. Una erà pe marginea lacului Buto, que astăđi se numesce Burlos; adoa erà în Thebaida pe marginea stângă a Nilului, quare de Greci se numia Latopoli și astăđi Esneh; a treia erà spre appus dela Delta, unde astăđi è un burg numit Errahué.

În templele aquestei ȕee se cresceau nisce animale que treceau de órbe, ca talpa sau mosoroiul, și quare se numescu musarachne. Aquest animal devenisse symbolul noptii sau materiei primitive. Între animalele consacrate ei erà mai virtos Ichneumon ca amicu al apelor.

Éttö cum se pöte explică înțelesul philosophicu al aquestei treceri dela un ȝeu la altul în sapiența occultă a Indienilor și Egyptenilor. Omul mai nainte de a fi conceput există în *germine*; conceput în pânțece se numesce *fët*; născut ia nume de pruncu; apoi de aquí înainte, după annii que are, *copil*, *béat*, *adolescent*, *june*, *bărbat*, etc. Cu tôte aquestea el este unul și aquellașu om, trecënd prin atâtea transformății. Asemenea è ca ori que ființa viețuitöre, animal sau plantă, cu natura întrégă. După aqueastă philosophiă darö, și divinatea se ȝicea quö revesti atâtea și atâtea forme. Am mai ȝis și airea vorbind de attributele divinității; tot aqueea se pöte ȝice și quând è vorbă de formele prin quare cărturarii antichi ȝicea quö a trecut ea. Quând ființa înaltă se afla în preȝioa d'a se manifestă, în preȝioa d'a crea lumea, după aqueastă doctrină se numi Piromi și Materia Chaotică, que n'avea încă nici o formă Buto să lăsăm attributele que devenirö nume divinității în masculine, despre quare am vorbit, să urmăm formele prin quare ȝicea quö trecurö Materia-Buto. Aqueastă materie ia o mișcare și se formă într'o spheră nemărginită, precum Piromi se ȝice atunci Creator Cnef, asemenea ca Buto-Materia se numesce Athor, que este tot materia primitivă cu forma aqueasta que luö. Quând Materia, după que luö forma, începe și a assorbi viața și a se însuffleți, atunci ia nume de Neith, precum Cnef ia nume de Fta. Neith darö è Materia vivificată, quând începe a avea o voință, o înțelligență. De aquí înainte, ca viă împărțită și subțimpărțită în mii de forme daquă începe a se împreună, a se reproduce și a se înmulți după genere și spețiö, Neith devine Pi-Ioch, precum Fte devine Fre. Mai pe urmă de tôte, după que materia prin voia creatorului, prin Neith, devenită Pi-Ioh, ia și forma de om, și omul ajunge gradual a cunösce binele din rău, a se organiza öre cum, atunci după doctrina Bramană Egypteană, Piromi devine om, și omu-rege atunci se onoră cu numele unui rege Pharaonului Osiris, și Materie Buto, trecută prin Athor, prin Neith și prin Pi-Ioh se onöră cu numele unei re-

gine, cu numele pharaónei Iside. Anse aquest Piromi, trecut gradual prin Cnef, Fta, Fre, Osiris, are, cum am dis, un nume genericu *Amon*, și Buto trecută, modificată prin Athor, Neith, Pi-Ioh, Iside, cată și ea a avé un nume genericu; aquesta è Natura, correlativă lui Amon necunoscutul, occultă ca dënsul, necunoscută ca dënsul.

Aquí se vede óre quare cugetare. De que ánsë arătată prin aqueste forme, prin aquești mithi? 1° Pentru quó instrucția să fiă mai anevoie de comunicat și mai ascunsă; 2° Pentru quó immulțirea formelor și numirilor immulțea đei și templurile și veniturile, și cu aqueastă sapientă antică scotea lapte din pétră, storcea popolii, în locu d'a se sacrifică lor și ai lumină; 3° Pentru quó mithii și allegoriile pentru nisce cuvinte așa de mari aveau un prețu neprețuit, erau tot que distingeau pe un bărbat instruit; mithii și allegoriile era puterea, adornarea sapientii; și o rutină atât de lucrativă nu s'ar fi putut abandonă nepe-depsită. Qua să fiă quine-va instruit, înțelept, și qua să pótă ași duce capul între umeri, câtă să țiiă aqueași rutină. Vai de Rusul quē ar cuteđă să đică quó cerul nu è ca curtea Czarului. Vai de catholicul din međiul ev que ar fi cuteđat să nu recunóscă pe Papa în locul lui Christ. Vai de Egypteanul que n'ar fi adorat pe Pharaon în locul lui Osiris, și pe Osiris în locul lui Piromi. Apoi, mai đicea cuvioșia și înțelepciunea preotěscă: Ființa supremă despărțindu-se în atâtea nume și atâtea đei ne adduse atâtea venituri, pentru que să nu le indoim și împătrim de vom împărți și materia în atâtea forme și din fiă quare formă și nume să avem o đea, un templu, și venituri în nemărginit? Bine vede acum quine-va quó o ast-fel de systemă nu s'ar fi putut abandonă fite-cum. A cătat să trecă și vor mai trece secolii pinó quând ómenii din popol, Popolii întregi să o dărime singuri; Quei que au fost și sânt ánsë în capul ei, quei que au profesato și o profesă áncó nu o vor abandonă de bună voie în eternitate.

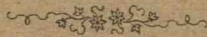
ATHOR

Disseröm quō mōdificația prin quare trecū mai întēiu Buto, Materia Chaotică, fu numită Athor. Aqueasta è corelativa femine, passiva, a masculului, activului Cnef. Athor este materia inspherată. Apa producătoare, umiditatea fecundă. De aqueasta și ea, ca și Buto fiind Buto însuși, fu numită mama universală. Quâte s'au đis despre Buto se pôte đice și de Athor în aqueste periode al inspherării universului. Athor, ca materie, fu modelul după quare Grecii și Romanii turnarō mai târđiu pe Rea Cibela, Ca delegată sau locasită în Luna, în Pi-Ioh, deveni prototypul Dianei și Mylittei syriene. Ca consorte a lui Amon-Piromi-Cnef se vede figurând la Greci și Romani sub numele Iunone. Ca Neith, voința, inteligența divină, è însuși Minerva-Pallas. Ca consorte a sórelui, devine mamă în parte a lui Horus sau Haroeri, și Harpocrate; și precum sórele se delegă în astre, asemenea Athor, devenită Pi-Ioh, consórtea lui, se delegă și devine adesea planetul Venus, și atunci presidă peste apele pământene que eră altele de apele eteriane, unde vogau đei în bărcile lor de lumină. În aquest casu are o mare analogie cu dēnsa Aphrodite a Grecilor, que ese din spuma mărilor, și eră adorată de Egypteni pe marginele Nillului ca đea Belleței și a adornărei.

Nu se cuvine a uită quō precum đei sau modificațiile divinității trecea de androgyni, asemenea și đeele, ca întregătoarele lor, nu puteau fi lipsite de aquest prerogativ, sau de aqueastă independență. Athor, prin urmare, ca și tóte đeele, è în genere masculine, adesea masculine și feminine tot de o dată și adesea numai femine, după placu și după voie.

Athor erà representată mai cu o figură triangulară. Pe cap purtă un edificiu, de unde apoi purtă și Rea Cibela o corónă de cetățî, mai avea încă și un modiu roșu que erà symbolul ierogliphicu al abondenței. Quâte de o dată are córne și urechi de vaccă în quare se vede originea indiană, que trece mai târziu în Grecia sub numele de Ioh sau Io. Dela aqueste córne, quând Grecii o facu Diana, gustul lor, quăruia nu-i placu monstruositățile, îi dă o figură cuviósă, umană și drept córne o incorună cu semiluna. De multe ori Egyptenii îi incingea fruntea cu o diademă formată din șérpele Uroeus și dintr'un vultur, que erà symbolul maternității. Egyptenii credea quô vulturul e numai femine al quăruia masculine erà acquila.

NEITH

Venind la a doa modifiçațiö a materiei, venim după dogmele Egyptului la a doilea persónă a trinității în femine, la Neith, correlative, consórtea, surora lui Fta. Ea este o coppie, o traducțiö din Lahmi a Indiilor. Ettö-i legenda.

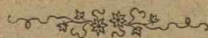
Amon-Piromi-Cnef, mai nainte de crearea suffletelor sau lumii însufflețite, quând ajunse în momentul de a creă geniurile que eră să fiă suffletele universului, surrise și ordonò qua universul să fiă. Fu universul, și tot de o dată din voia și vocea sa născü o ființă femine cu totul și cu totul belleță și intelligentă, voiósă, ridentă, vivace ca și Lahmi, ênsă, que è drept, óre cum mai seriósă de quât nebnateca indiană. Piromi o fecondò, o

făcù mamă și o insoçi la marea faptă a Creației. In aquest sens spiritual ea trece nu numai ca mama a suf, fletelor, ci și a ȕeilor și quellor mai mari. Quōci Cnef-Fta, și Fre și tōte modifićaiile și ramifićaiile aquestor a nu născurō de quāt din Voința și Intelligența supremă. Neith darō, ca și Buto, ca și Athor, que è una și aqueea ca dēnsele, è consideratā ca mama universală. In sensul spiritual ea este Spiritul in femine, spiritul-mamă, è in-suși Piromi-Cnef-Fta și Fre in femine. Prin urmare și ea, cu divinitățile, este androgynă, și adesea se ia de ènsuși Amon-Piromi, etc. Erā pretutindenii adorată in Ègypt, mai virtos ânse in cetatea Sais, unde i se înălțō mai târziu un templu celebru pe quare se citia inscripția : „Eu sūnt „tot que a existat, tot que există, și tot que va există ; „nimeni n'a ardicat vëlul que mē accoperă. Fructul que „am produs este sōrele“. Quând Amon-Piromi devine pharaonul Osiris, Neithdevine și ea Iside ; templul despre quare vorbirōm erā consacrat la Neith-Iside.

Neith este Lahmi transplantată in Ègypt și tradusă in nume și forme egyptene. Transplantată apoi in Grecia și Italia se traduce in Athena, Minerva. Primii locuitori ai Atticei furō o colonie egypteană que veni din cetatea Sais. In Sais se cultiva olivul que era consacrat la Neith, și quare in ebreesce se ȕice Zait. Ast-fel de mutări de nume a productelor dupō locu și a locurilor dupō producturi se vēd și in ȕioa de astăȕi. Chio de Turci se numesce Sakiz, ca și Olivul de Hebrei Zait. Olivul fu cultivat și in Attica și consacrat Athenei-Minerve. Inul, asemenea, atât in Sais quāt și in Attica se cultivā fōrte mult, erā unul din productele considerabile que făcea averea ambelor coprinsuri ; tōrcerea și țesserea inului in Sais se credea quō este una din invențiile ȕeei Neith, in Athena asemenea se credea de invenție a Minervei Athena. In Ègypt stofele mai preferabile erā de in ; și Tucidide ȕice quō pinō la resbellul Peloponesului Athenienii nu purtau vestminte de quāt de in. Quine iar scie daqua vorba Athena nu vine dela vorba semetică *aten*, que însemnēdă fir de in ? In quāt pentru numele latin *Minerva*

se scie quò verbul *menevrare* însemnéă a instrui, a dà legi și lectii; și apoi în limba hebreë *manevar* va să dică *sulu* pe quare se înfășură pânđa și quare erà unul din attributele sau symbolurile ăei Neith.

Aqueastă ăeă erà reprezentată în Egypt quând în picioare, quând stând jos lângö Amon în partea quea mai înaltă a cerurilor. Pe capu-i avea drept corönă un vultur. Măinele și bracle-i erau adornate de brăcelle. Sceptrul ei, ca al tutulor divinităților femine, avea d'assupra flörea de lotus în bobocu. Corpul ei era mai adesea reprezentat galben. Quelle consacrate ei era Lotus, emblema lumii materiale, Crocodilul, emblema apei, Berbecele, ca emblema a lui Amon, vulturul, ca a Maternității. Adesea iarö erà reprezentată sub forma de leu, que însemnă puterea și Veghierea. Grecilor, quărör nu le plăcea monstruositățile, o făcurö sub forma unei femei inteligente, bărbate, lângö quare puserö un leu și o glaucă. Neith tradusă în Minerva ia forme mai umane, mai nobile sub mâna artistică a Grecilor. De multe ori în Egyptu Neith se mai vede călcând în picioare și uccidënd șërpele gigante, Apoph, inimicul ăeilor și imaginea răilor. Attunci erà considerată ca apăratörea Epyptului și tutulor quelor sacre, attributele ei attunei era de *Appërätöre, dömnă, potentă, ochiul sörelui, suverana puterii, pedepsitörea necuraților*. Aquì se ved nisce copii din Niuva a Chinei, și un original al Minervei Pallas.

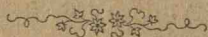
I O H

A treia persónă a trinității feminine sau a treia modifi cațiō a Materiei-Buto am ȃis quō s'a numit Ioh. Aqueasta cu articolul Pi devine Pi-Ioh sau Pooh. Ea se credea a fi focul și lumina în femine localisate în lună. Prin urmare erà consórtea, surora întregétore a sórelui, Fre, erà sórele ênsuși în femine. Sórele fiind el și Fta și Cnef și Piromi localisați și fiind tată fecondator, Luna, prin urmare, erà considerată ca Neith, Athor Buto, și, prin urmare, ca mamă. Ioh, cum s'a ȃis, este prototypul lui Iô, și devenind lună este diana Grecilor. Egyptenii, după systema lor pharaonică, o armă cu un flagel sau biciu mysticu spre a stimulă Terra ca despotul pe un sclav. Tzarii ar fi dotat'ō cu un cñut. Grecii, mai liberi, o desarmarō de flagel, și, spre ai arătà activitatea și barbăția, o făcurō vênătore și o armarō de o curcură și d'un arcu; o descornorărō și desurechiarō de conciuira vaccei și i adornarō fruntea d'ō semilună.

Pe monumentele egyptene Ioh e reprezentată adesea cu o capellură neagră, c'un colan maiestos de trei și patru rânduri. Sceptrul ei este de aquellași styl pharaonicu, se termină quând într'un bold, quând într'un cârligu. Quâte o dată pe capul sêu idolul pörtă un discu galben aședat p'ō semilună. Vedese iarō de multe ori sub figura unui erete. Androgynismul se întellege quō nu putea lipsi nici dela dënса; prin urmare Ioh e adesea și mascule, și atunci mi'ți are o barbă numai bună de a face dintr'ō ȃeă un ȃeu. Ânsē astfel de minūni sau monstruosități numai puturō trece în gusturile Grecilor. Lor, cum se vede, nu pré le plăcea femeile cu mustăți și ȃei ca ȃei

ânsă în Grecia fiă quare fu mărginit a rămâne în natura sa sau de bărbat, sau de femeie. Mai virtos Romanii, quō adesea îi făcea să scie și de frică: quând se mânîa ei pe quâte un ȕeu, vai de statua sau idolul său. Așă sînt toți republicanii aștia, inemici ai divinităților, pentru quō voiescu qua fiă quare să fiă cu al său. Ȕei cu alle lor, ómenii cu alle lor, și femeile cu alle lor. Ȕei să nu mai cuteȕe a se mai facee nici bărbați, nici femei; femeile să nu le mai crēcă nici barba, nici mustățile ca semiramidilor, Isidilor, Agripinilor, Ecaterinilor, etc., mai sînt încă și inemici ai familiei; pentru quō voiescu ca fiii să și cunoscă pe adevăratul lor tată, și ȕei să nu mai ia însărcinarea taților, pe lîngă Danae, Lede, Almene, etc., adică, cum am ȕice pe limbele nóstre, fără multe allegorii Sânti Papi, pré Sântiții Archierei, milliónele de cuviosoși căllugări sub schima lor angelică să facă bine a nu se mai însărcină cu rolul bărbaților. Asta e curat o apostasie que attacă și Divinitățile, și proprietatea, și familia; pentru quō după impietatea republicanilor atătea semidei sau eroi que furó fi de ȕei, de pontefici, alle quărora nume furó binécuvântate de tóte cuviosoșiele, sub republice ar rămânea nisce ómeni de ránd, nisce bastarȕi și de aquí înainte fiă que copil ar rămâne cu tatăl său adevărat și laicu fără nici un dar de sus.

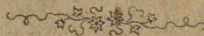

Pină aquí vȕduróm systema trimurtară a Brahmanilor tradusă pe interesele castelor împilátore alle Egyptului, și aplicată cu sfortă pe principele lui Ermes; sau mai bine vȕduróm principele și systema aquestuia degenerate prin interesele castelor în systema brahmană. Lîngă aquest amalgam discordant se mai adaose și numele anticu etiopian *Amon*, Necunoscutul, que din attri-

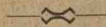
but al divinității deveni un ȕeu particular, cu bisoniile sale, cu daraverea sa. Din elementele arabe ȕnsȕ mai existȕ multe credinȕe din quare unele nu se putea proscribe și lepȕdȕ pentru popularitatea que conquistasserȕ, și altele serviȕ de minune intereselor impilȕtorilor de le ar fi tradus și reformat dupȕ systema lor. Din aquesta fu și vorba sau ideea El sau Al-lah, que ȕnsemnȕdȕ, cum am ȕis, potent. Aqueastȕ vorbȕ sau idee este de aquelle que, ori unde s'ar aflȕ omul, ori que ar pȕȕi, nu se pȕte uitȕ, nu se pȕte perde, este ca și vorbele *tatȕ, mamȕ*, etc. Allah se traduse darȕ ȕn idiomele Egyptului prin vorbele Șem, Șom, que devenirȕ *Iem, Ion, Giem, Gion*, dupȕ locuri și quare tȕte ȕnsemnȕdȕ iar *potent*. Piromi-Cnef-Fta-Fre, precum se numise, pentru cuvinte de ajuns sacerdotale, Amon, asemenea se numi și Gion. Aquest supranume, ca și quelle lalte, la ȕnceput fu un predicat, mai tȕrȕior ȕnsȕ cȕtȕ sȕ deviiȕ și el un sujet, un personagiu distinctu, qua sȕ pȕtȕ avȕ drept de cetȕtenie ȕn societatea pharaonicȕ. Deveni darȕ un ȕeu particular al Puterii que se revesti cu tȕte attributele, arangelului Hercule-Marte, ȕnsȕrcinat a da ȕeilor mȕna de ajutor, și mai virtos ȕntru a ȕntȕri și a ȕncinge cu putere regalitatea și clerul pharaonicu. Egyptul nu erȕ ca Grecia. Systema monarhicȕ dinastȕ are nevoie d'o ȕntȕrire mare de tȕte pȕrȕile. Hercule egyptean nu putea fi un cavaler erant ca fiul Alemenei, nici un jumȕtate ȕeu, jumȕtate om, que ar fi putut avȕ și debilitatea sa umanȕ și pȕrȕile vulnerabile. Regalitatea și preoȕimea egypteanȕ, cu ideea arabȕ, ajunse a se procurȕ d'un Hercule-Gion, quȕruia ȕi dette tȕtȕ puterea și tȕria quȕtȕ existȕ ȕn lume, ast-fel cum Macrobiu ȕl numi *virtutea-ȕeilor*, și Pitagora *Puterea-naturei*, și cum, tradus pe hebreesce, sȕ ȕnsemneȕe *Domnul al Puterilor*. Amon Piromi erȕ Gion; tȕtȕ trinitatea erȕ Gion, Osiris și toȕi pharaonii erȕ Gioni; tot clerul erȕ Gion armat de fulgere și anatheme; Oștirea que susȕinea interesele regale și sacerdotale erȕ Gion din cap pinȕ ȕn piciorȕ. Quȕnd un preot Egyptean se vȕetȕ quȕ s'a stri-

și precum Brahm s'a fost delegat în Trimurte Brahma-Vichnu-Siva, și aqueștia în alte trinități, asemenea Amon-Piromi, după que se delegă în Cnef-Fta-Fre androgyni, și se confundă, se identifică cu dênșii, aqueștia se împart și se subțimpart și ei în alte trinități. De nu vom vedé în Egypt numărul divinităților indiene este quô sau pînă la noi ajunseră a se perde divinitatea lor și a remâné necunoscute, quôci preoților nu pré le plăcea să scrie lumea; sau pentru quô elementul arab și al altor ginte s'a cam fost faticat a tot ține firul trimurtar și a tot trece din trinitate în trinitate pînă în nemărginit.

Făcând arborele genealogicu al divinităților egyptene, vedem pe Piromi ca o rădăcină sau tulpină cu trei ramure: Cnef, Fta, și Fre, fiă quare ramură nu numai androgynă, ci și compusă ca o funie resucită din trei fire. Din aqueste trei ramure din fiă quare es quâte alte trei, din quare după systema eră să mai esă quâte alte trei în nemărginit, ânsă seculii și căldurele uscară pe quelle mai multe și nu ne lăsară a vedé de quât un arbore desfrunțat și în schelet tocmai ca al mastodanului lui Cuvier.

CNEF DELEGAT ÎN TREI

Cnef am đis quô se împarte și se delégă în alți trei đei que nu fussesseră de quât attributele salle: Agathodemon (spiritul bun), Chmun (Tămăduitorul) și Canop (generatorul). Aqueste trei attribute se pot traduce în: *The-saurul bunătăților (Paracletul)* și *dătătorul de viață*.

Agathodemon este vorbă hellenică; din lipsa documen-

telor egyptene nu se scie cum se numiã în idiomele Egyptului. Numele egyptean câtã sã aibã, credem, aquelleași consõne modificate alle lui Cnef ca și Chmun, Canop. Agathodemon în hellenica însemnãdã geniul sau spiritul bun. Așã è spiritul, aquesta fu primul sãu attribut. Philosophia ânsã egyptenã, que se pôte numi mai bine philosophie, trasse qualitatea din substantã și fãcend o substantã alta și distinctã ajunse a incredințã quõ Agathodemon este o emanațiõ, o modifiãtiõ a lui Cnef; fãcù un ðeu în parte al bunãtãților, al Vieții, al Juneței, al sãnãtãții, obiecte que popoul, lumea doresce, invõcã, adõrã, și quare putea și pot adduce în tot timpul necalculabile venituri. Cu un astfel de ðeu que nu pôte câștigã cuvõisia sacerdotalã? Qua sã 'l arate lumii se aflõ cu calle, dupõ sapiența allegoricã și ieroglyphicã, a 'l inchipui într'un șërpe inofensiv, que erã symbolul eternitãții pentru cercul que formã, mușcãndu'și cõda și a juneței pentru innoirea pellei. Alte ori corpului de șërpe, a quãrui cõdã se terminã în flõre de lotus, îi punea un cap de om adornat d'o barbã maiestõsã și coronat d'o diademã regalã. Adesea îl arãtã și sub formã de Leu aripat spre a representã vigõrea, sãnãtatea și svolul juneței. Androgynismul fiind proprietate comunã a ðeilor egypteni, și preoții fiind õmeni que respectã proprietatea ðeilor qua sã asõrbã p'a õmenilor, representa âncõ pe Agathodemon și ca bãrbat integru și ca femee intrãgã. Apoi fiind quõ ðei sũnt una, Agathodemon è Cnef-Athor, Cnef-Neith, Cnef-Ioh, Fta-Athor, Fta-Neith, Fta-Ioh, Fre-Athor, Fre-Neith, Fre-Ioh, etc. Quãnd Agathodemon erã representat prin om și leu atunci erã Cnef-Neith; quõci leul erã symbolul Energiei, Puterii, que aratã pe Neith-Pallas sau Minervã. Iar quãnd erã cu capul de femee, atunci representã pe Iside, Sate și Neith numai.

Chmun. Tõte bunurile, sãnãtate, viața, junețea, etc., în starea lor normalã erã representate, cum ðisserõm, prin Agathodemon, quãnd ânsã aquestea erã amenințate de a scãdea, de a perì, Agathodemon eșiã din rolul sãu de conservator; numai erã nevoit a protege, a se ocupã sã al-

lunge rellele și mai virtos morburile; atunci făcea aqueea que face un medicu bun și experimentat, atunci erà tãmăduitor, erà Chmun, un typ de Arclipiu, d'un ordin ânsë cu mult mai nalt. A înălțà un templu unui astfel de ȕeu erà ca și quând 'și ar fi apropiat veniturile tutulor medicilor și spițerilor din lume, fără a avë nevoie niçi de cunoscințele aquestora, niçi de veghierile lor, niçi de capitalele depuse spre conquistarea cunoscințelor și medicamentelor de tot felul. O astfel de philosophie, o astfel de invențiö, un astfel de ȕeu erà cu adeverat un thesaur de bunătăți al theocapililor.

Despre forfele și attributele lui erà mai aquelleași cu alle lui Mendes, correlativul sëu, și a doä modifiçațiö sau emanațiö a lui Fta, despre quare se va vorbi la locul sëu. Terminãm aquest articol cu observația quö Chmun are aquelleași consöne cu Cnef, adicö C. N. și f, modificat *h* și strãmutat din locul sëu normal. Qua și quând ar fi vrut să aratë sapiența ieroglicică quö bunul e modificat și dislocat din starea regulatã, normalã.

Canop. In aquest nume se vëd aquelleași consöne ca și in Cneph, adicö C. N. P. Ph aspirat sau f devenind p, par quö ar arătã quö s'a materialisat Spiritul. Spiritul dätãtor de viață, producëtör, representat prin focu vivificator și regenerator, s'a vëdüt in dogmele indiene quö se însoçia cu Apa producëtöre que adapã și fecundã natura. Cnef, que se delégã in Agathodemon și Chmun, nu puté fi strãin la binefacerile Apei. Spiritul se purtã peste ape, spiritul mișcö apele, și quând aquestea furö făcëtöre de bine Spiritul se manifestö prin ape, Spiritul deveni apã. Cnef deveni Canop, que representã tôte apele fecundãtöre și mai virtos Nilul. Precum Gangul erà o representațiö a lui Brahma, Vichnu-Siva, assemenea Nilul deveni, representö pe ênsuși Cnef și tötã trinitatea cerescã, que se modificã și se indentificã in cursul aquesta in Canop. Quând începurö a se personificã riurile in ȕei și fântãnele in nymphe, fiã quare idol câtã să aibã drept symbol o ydriã sau un vas din quare curge apã. De multe ori se lãsã imaginea și se preferiã symbolul in mania al-

legoriilor și mysterele que constituiă tótă sapiența antică. Canop darö fu representat printr'un Ciup, Cupă, Cană. Forma aquestui ciup eră un vas pântecos și încëpător, que în locu de accoperitură avea un güt cu un cap de om, și în locu de ședëmënt avea nisce picioäre förte scurte. Dela Canop mai târđiu tóte riurile divinisate furö representate prin gurne vërsătóre de apă. Spiritul divin que vivifică și curăță fiind representat prin Focu și Apă, ajunse pinö în quelle din urmă un Ciup de diferite mărimi.

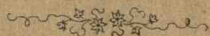
Quâte speculații acum nu se mai putea face cu apă și cu kiupul, quâte descânțece și suffläri! Quâte stropiture producëtóre de venituri necalulate!

Mulți susțin quö constelația zodiacală a vërsătorului de Apă își are începutul în Indii și consacrarea în Egypt.

Vërsătorul Zodiacului este Canop în ceruri. În historia Bisericeii se vorbește de Canop și se vorbește și de dënsul ca de toți ȕei păgânătății: le combate formele și le bine cuvëntă și conservă ființa. Se dërimarö adicö statuetele lui Marte, Venere, Mercur, papii änsë bine cuvëntarö pe toți ȕei quăți se dëterminarö ași luä patenta dela santitatea lor. Resbellul, Commerciul, Funicația sânt aquellea. Canop nu mai äre formä de Kiup, äre altä formä și idolatria este aqueäși.

și cu conștiința ; Thoth, prin urmare, prin conștiință îl însoțesc și după moarte. El dară avea însărcinarea d'a scrie faptele și cugetele ómenilor, de a lua suffetele ca Mercuriu și ale înfăcișă, din preună cu registrul faptelor, la judecata infernului, unde presidă însuși Osiris. În rolul aquesta eră reprezentat cu capul de pasere, adică de Ibis, peste quare purtă un discu roșu adornat de șerpele Urocos. Grecii, quăror, cum scim, nu le plăcea monstruositățile, luară dela passere aripile în locu de cap și i le puseră la cap și la călcăie. Iar șerpele făcându'l doi, pentru symetrie îi impleticiră peste sceptru aripat numit cyricion sau caduceu. Ca deū al artelor și sciințelor, nu întârziă a deveni și al agriculturii și Industriei. În casul aquesta e correlativ cu Canop-Nilul, que favorisă agricultura și facilită comunicația. Thoth, transplantat în Phenicia, cătă să deviiă, după tóte cuvintele mithologice, și deul miniștrilor și artisanilor, și mai virtos al comerțului. Mai târziu în Grecia deveni și deū al furilor ; pentru quă Grecii cu ideile lor nu pré distingea pe miniștri și pe comercianți din furi. Quând domnii aqueștia le eră d'o potrivă de uricioși, quând în timpii mai moderni se făcură asemenea venerabili. Phanariot, Patriarchu sau Călugăr, negustor sau arendașu, sau pirat este tot que aspiră quea mai mare parte a grecilor a deveni. Biserica phanariotă dintr'ênșii își recrută copii, Țarul dintr'ênșii spionii, Moldovalachia dintr'ênșii lipitorile.

FRE=ERTOSI-HORUI-HARPOCRATE

Fré este sórele ; este, după dogmele oficiale alle Egyptului, a treia persoană a Trinității reprezentătoare a lui Piromi ; este Piromi însuși, trecut prin Cnef și prin Fta și localizat ca focu și ca Lumină în sóre generator. Ânsé Fre Sórele pe tótă luna și pe tótă ȕioa se află într'un grad different de căldură și de lumină, după gradele eclipticei în quare se află : pe tótă luna și pe tótă ȕioa pótă să aibă differente calități, que systema egypteană nu le uită pe de o parte, le tace ânsé când este în șirul său trinitar. Așa considerând sórele atât în cursul său de 24 ore, cât și în girul său quel mare de un an, îi detteró cãrturarii și preoții Egyptului, după systema trimurtară, trei principale attribute : sórele *pruncu* (al dimineții și al primăverii), sórele bărbat (al amieții și al verii), sórele bătrân (al serei și al tómnai).

Speculatorii aquestei systeme, făcătorii de mythi, și mai virtos quei que își află interesele întru a îmmulți ȕei, făcând attributele sujete sau persóne distincte, detteró sórelui o consórtie pe Ioh sau luna, și când mai târȕiu îl onoraró cu numele lui Pharaon Osiris, detteró și soȕiei salle numele de Iside. De aquí sórele începe a face la copillași, ca tóte ființele que se însórá și se mărită, și a se delegá întrênșii. Fre, sórele, când este Gion, adicó în tótă puterea și vigórei solară de Iunie și Iullie și de amiaȕi, se delegá într'un fiu al său que se numesce Ertosi sau Artes, quare este și astru sau planetul erculean, que Grecii îl numiró Ares, și Romanii Marte. În limba armean *ard* și *aȕus* însemnéȕă iar Marte și focu ; *ard* este și rădăcina verbului *ard-ere*. Ertosi sau Artes este o emanaȕi ó sóre-

lui în puterea sa. reprezentată ast-fel cum să se pôta înălță templuri diferite, cu venituri diferite.

Quând Fre, sórele, è spre sérã sau in tómnã, spre appusul sêu, al ñillei sau al annului, Mithographii îi mai dau o altã emanațiö sau alt fiu numit Haroeri sau Horus. Aquesta è moștenitorul tatãlui sêu, que luminã și încãlðesce lumea în timpul tómnëi, que se luptã cu gerurile și tempestele și tóte vènturile destructóre alle iernei, quând sórele, Fre-Gjon, se crede mort, uccis de inemicii sêi, cu gare se luptã fiul sêu moștenitor pinö în primã-vara, quând sórele inviaðã.

În viață sórele în primã-varã, dupö calculul immulțitorilor de ñei și de templuri, se aflã de cuviiñã qua sã'l lase a se mai restaurã, a mai prinde la puteri și la façã quãte va ñille în quare se ocupã a face alt copil numit *Harpocrate*, que însemnèðã prunc debil, pruncu que umblã d'abușele și nu scie nici vorbi. *Har* sau *or* însemnèðã luminã focu; *pocrate* însemnèðã olog. Plutarch numesce pe Harpocrat *copilul-debil, sórele fòrte pruncu*. Apoi fiind quö pruncii nu pot încö sã vorbescã și stau mai tot d'auna cu mâna în gurã, Harpocrat è cu adevèrat un *infans, infante*, adicö ne vorbitor.

Èttö darö o cugetare naturalã, addusã cu forța în systema trinitarã, și systema trinitarã addusã în politeismu sau într'un panteismu grosiar, lucrativ. În locu adicö d'a ñice sórele-resãritor. sóre in amiaði, sóre appunètor, sau sóre de primã-varã, sóre de varã și sóre de tómnã, se fãcurö trei persóne distincte, sau mai bine patru: Fre, Harpocrate, Ertosi și Horus, afarö de sórele iernei pe quare il fãcurö sórele mort și descindut în infern. Se vede acum cinci persóne cu sforța adduse la trei, quând è vorba de systemã, și ad libitum immulțite și peste cinci, quând è vorba de templuri și de venituri. Apoi fiã que persónã cu chipul sêu distinct, cu statura sa, cu attributtele salle, cu legendele, cu aventurele salle, cu synaxarul sêu, cu serbãtorile salle, in quãt sã nu remãie nici o ñi a anului fãrö sãși adducã veniturile salle din sudórea popolului.)

Vorbind de Harpocrate, statua lui infăcișă un pruncu în scutece stând pe o flóre de lotus, ca o plantă que resare din apă. — Sórele asemenea se credea quò resare din apă. — La început i se offeria în sacrificiu, ca la toți pruncii, numai lapte. Mai târziu preoții đisserò quò pruncu a mai crescut și quò credincioșii câtă să-i offere și legume și póme și alte mâncări, de quare cuviosia lor ênsăși avea necesitate. Apoi considerând pruncu ca nevorbitor, și făcându-i statuele și cu mâna sau degetul la gură, nu întârđiò a se mai trage o speculațiò și de aquí și a face dintr'ênsul un alt đeu distinct al Tăcerii cu veniturile salle. Așă începurò preoții ai punne statua la intrarea templurilor, și mai virtos a sanctuarelor unde se practică mysterele, spre a arătà quò omul câtă să fiă mut despre quelle que se va întâmplà a vedé sau auđi acolo. Incepurò apoi ai sculpì chipul pe sigilliuri, ca un semnu de neviolarea scrisorilor, în quare poliția que erà în mâinele preoților, ca sânta inquisițiò, avea privilege escepționale și particulare, privilege que, după o morală particulară a tutulor polițiilor și a tutulor spionilor și violatorilor din ori que ordin și din ori que sex, erà supranumite de *datoriã sacre*, de măsore pentru existența și fericirea publică, etc., etc. Astă existență și fericire, de meritã ăst nume, împilò lumea mai grea și de quât ênsuși nefericirea, quòci neexistința ar fi fost un repaus pe lúngò o asemenea existența publică.

Harpocrat erà adorat și serbat pretutindeni, locul sêu ănsè de hagiáliku erà, după mărturisirea Sântului Epiphán, în cetatea Buto (Latopoli). Acolo erà adorat din preună cu đea Buto-Latona. Aqueasta este o probă quò Harpocrat, ca fiu al Butei, nu este altul de quât sórele pruncu al Grecilor ca fiu al Latoniei. Tradițiile egyptene spun quò atât Horus quât și fratele sêu Harpocrate furò crescuți de Buto (Latona). Aquí Ioh, mama lor, numită mai târđiu Iside, devenind crescétóre, ia attributele sau numele Naturei primare, Buto. Se scià iarò quò đei și đeele sânt una și nu sânt una, după cum vine mai bine preoților. Tradițiile mai sdun quò Hrous însoçi pe tatál sêu Fre-

Osiris în toate expedițiile sale, unde fu urmat de noie artiste în muzică. De aici se vede începutul Muselor greco-romane care însoțesc pe Phebu-Apollon. În lupta care avu Horus cu Iarna, pe care ortodoxia sacerdotală o personificase într'un revoluționar învins, Typhon, și cu gerurile tempestuase, personificate în Titani și Giganți, veni, țice sinaxarul egyptean, un timp când Horus învinse pe Typhon și'l ținea ca pe un captiv în catene. P'aici eră să'l ucidă, după o datină antică a tutulor vingătorilor, și după cum se întâmplă adesea ani se părea quô nu mai è iarna în mijlocul iernei. Ânsé, muma sa Natura Buto care se numi și Iside, mijloci a se da drumul lui Typhon. Aquesta însoțit cu giganții, de geruri tempestuase, începù d'a capo lupta, învinse și ucisise pe Horus. Astfel adesea prin Februariu se întorce iarna și sórele pere cu totul. Muma lui Horus, Natura-Buto-Iside, își puse toate puterile și 'și inviò copillul. De aici înainte îl dotò cu nemurirea, qua ori prin câte lupte și morți asemenea va trece neîncetat să reinviețe și să readucă primăvara cu nascerea fratelui său Harpocrate.

Dar Tmu, Suk și Surot care trinitate supranumerară mai este? Lectorii cată a sci quô după systema brahmană și pharaonică nimicu nu è supranumerară când e vorbă de trinități și de ȃei. Quât de mulți vor eși aqueștia, pînò în nemărginit, cu atâtea veniturile se îmulțescu în nemărginit. De nu se vede în aquest tractat eșind din Cnef și din Fta mai multe trinități, este ântèiu quô cugetul nostru e d'arătà numai systema despre care vorbim,

iar nu și a enumeră și numi pe toți dei pharaonici, făcândule calindarul; al doilea quō și de am fi propus una ca aqueasta, n'am fi avut de unde să aflăm; quōci din dei Egyptului s'au perdut mulți ca și atâtea și atâtea animale antideluviene, de la quare, la unele abiã se aflã quâte ore quare ose risipite și impetrite. Scheletul divinităților egyptene, inaintea unui paleontolog cu luare aminte catã a fi considerat, cum am mai dis, ca scheletul mastodonului lui Cuvier; precum aquesta puneã os lûngõ os din rãmãșițele risipite que putea aflã, și dupõ systema, analogia și symmetria anatomicã membru que îi lipea îl făcea de lemn sau de carton, pinõ să ajungã a determinã dimensia și forma animalului sêu; asemenea și paleontologul puind pe dei aflați unul lûngõ altul la locul sêu spre a formã carcasa cerului egyptean, locul unde îi va lipsi vre un ðeu, dupõ systema pharaonicã, catã să'l lase deșert pinõ se va afla vre o datã. Prin urmare daqua din Cnef și din Fta sciința astãdi n'are miðlóce a aratã o a doilea, a treilea trinitate pinõ va ajunge la semiðei și ómeni, nu e cuvânt ca o a doa trinitate aflatã, cunoscutã ca emanatã tot din sórele Fre să n'õ așede la locul sêu, spre a formã scheletru aquestor reposate divinitãți.

Sã revenim la Tmu, Suk și Surot. Sã scie de tótã lumea quõ sórele rêsare și appune. Ânsẽ de unde vine și unde se duce? Înțelepciunea tutulor preoților antici și moderni que își însușeau privilegiul d'a da ei singuri cuvântul despre tóte, afflase cu calle a spunne și a mulțumi tótã lumea quõ pãmântul è ca o plãcintã și stã întemeiatã peste ape. Astã înțelepciune o numia nici mai mult nici mai puçin de quât divinã. David ênsuși in verva sa profeticã face a resunã din tóte córdele arpei salle tot refrenul aquesta. Culpã ênsẽ nu este a lui ci a quellor que 'l au fost invẽțat astfel de carte și astfel de geographie. Nici el nici Moisi ênsuși nu erã nãscuți quãnd aqueastã geographie făcea dejã de mult girul lumii și se comunicã prin mystere quellor inițiați într'ênsele. Prin urmare quãți aveau parte d'a se procopsi, cu astfel de carte invẽțã. Quãte invẽțãm dela alții, quam des sũnt mai de

aqueași merit. Quâte află omul singur sînt aderatele invenții, și într'ensele n'are de maistru de instructor de quăt pe natura sa, rația sa, geniul sêu. Prin urmare și David, la quâte a putut află singur, ca și alții, se pôte repută ca un reveletor, pentru quô se pôte dice quô le are dela geniul sêu propriu que este vocea intimă a Providenței. In quâte ânsê le a aflat dela cărturarii de p'attunci eră rutina bêtrână, rutina brahmanilor și a pharaonilor in quare sta tótă procopseala aquellor timpî.

Prin urmare lumea credea și avea o manie extraordinară intru a incredința quô pămêntul stă ca o plăcintă peste ape. Gallileu din fundul carcerii ne pôte incredința despre aqueastă manie sacerdotală. Quô pămêntul stă peste ape, eră un adevêr nêcontestabil in tótă lumea preoțescă a antiquității : Pharaon o mărturisia ; Papa ênsuși, de quând nu mai pôte face la fripturi de ómeni o adevêrêdă cu mâna pe inimă in tótă orthodoxia sa. Lumea iarô scia din experiența quô ori quine a avut vre o dată sau plăcerea, sau disgrația d'a se cufunda in apă și a stă acolo de séra pinô diminêta viu nu se mai înturnă assupra apei. Prin urmare, in fundul apelor nu se pré audia de bine, acolo câtă să fiă mórtea, imperiul ei, Iadul. De aquî darô ințellepciunea divină a preoților începù a dice quô sórele Fre se cufundă séra in iad, trece printr'ênsul și ese iar a doa și de quealaltă parte in tótă pompa sa mythologică. Se dogmatisò darô quô sórele đioa, domnesce pe pămênt peste quei vii, și nóptea in iad între quei morți, și precum pentru quei vii se delégă in trei persóne, Ertosi, Horus și Harpocrate, asemenea și între quei morți are iar trei numiri, sau mai bine trei persóne Tmu, Suk și Surot.

Tmu darô e tot sórele Fre in tótă puterea sa de domnu suveran al Amentî sau al Infernului. Champollion ne incredințedă despre aqueasta, el l'a descoperit pe atâtea și atâtea monumente. De n'ar fi fost descoperit, locul lui ar fi rêmas deșert in scheletru que ne încercăm a formă și cu tóte aquestea Tmu-Sórele infernului tot ar fi existat in orthodoxia pharaonică. Fre și Tmu se vêd in đioa de

astăzi figurând împreună, ca doi frați, pe atâtea antiquități descoperite, unde numele lor se ved combinat la un locu Tmu se dicea Atmu.

Suk erà tot Fre-Tmu, sórele morților ; erà o emanațiö a aquestuia delegatã în planetul funest que Romanii numirö Saturnu. Precum ca sóre al viilor Fre se delégã în planetul Ertosi (Marte), asemenea pentru quei morți se delégã în planetul Suk. Aquest ðeu erà consacrat Crocodilului.

Surot erà o a treilea emanațiö a sórelui morților și devenia ðeul planetului que Romanii numirö Venus. Aquest planet erà de sinistrã impressie la Egypteni ca și Lucifer în dogma solomonicã.

Aquești trei ðei cu tötã infernalitatea lor, ca să fiã ðei, câtã să fiã androgyni. Quari sânt întregëtórele lor femine ? Nu cunóscem de quãt doë, pe Thmei și pe Sate. Thmei însemnéã *Dreptate, adevér*. Nu vine óre de aquí vorba Themis que are aquelleași consóne Th-m ? Thmei este o emanațiö sau fiiã a sórelui morților, a lui Tmu ; este póte ênsuși Tmu în femine. Ea erà presidente tribunalului infernal que se compunea de patru ðei și doi judicãtori. Ea fácea a se introducece în palatul sêu suffletele solitóre que erà a se înfãcișã apoi inaintea lui Fre-Tmu sau Osiris. Pe tabla XXVI a pantheonului egyptean dat de Champollion, Thmei se vede cu capul adornat d'o panã de struțu înfiptã într'o concíurã que formã o diademã maiestósã ; are ânsë și doë aripe în albastru cu quare umbresce pe ðeul Fre-Tmu.

Sate este iar o altã ðeã din regiunea de jos a quellor reposați. Ea catã să fiã parte întregëtóre a lui Suk. Chipul ei se vede adesea pe monumente funerare. Are o concíurã albã sau albastrã. Intr'o mână ține un sceptru lotat și în alta crucea mânușatã. Un vultur îi accopere cu aripele, gambele și cópsele. Șérpele Uroeus îi este consacrat.

Locul quel d'atreia al divinitãții femine remãne desert. Surot ânsë nu póte să fiã singur cu capul, consórtea sa divinã s'a perdut pentru noi, nu ânsë și în orthodoxia

preoților egypteni. Una cu aqueasta le ar fi addus pagubă de o deă; și deele ca dênsele, ânsă veniturile que putea adduce elle, mai virtos ca divinități alle morților? O asemenea perdere ar fi fost mai fatală de quât o erezie.

Ne înturnăm la quelle lalte trinități secundare purcese, cum am vădut din Cnef, Fta și Fre și întrebăm quare furō părțile lor întregătore feminine? Quare fu consorta lui Agathademon, quare a lui Chmun, quare a lui Canop? Nu cunoscem. Ânsă inoranța noastră din điuva de astăzi nu putea adduce nici o smintire ortodoxiei preoților Epypteni, și cu atât mai virtos o perdere de trei dee atât de copiose și lucrative. Asemenea necunoscute ne sânt și consortele primelor emanații din Fre, adică a lui Ertosi, Horus și alle pruncului Harpocrate. Așa pruncu cum eră aquesta din urmă preoții nu'l lăsă ei despuiat de androgynismu que eră privilegiul tutulor deilor și îndoirea veniturilor tutulor cuviosilor.

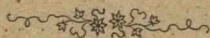
In quât despre părțile feminine alle lui Imouth, Mandes și Thoth, emanații alle lui Fta-Neith, nu putem a ne plânge atât quō le am perdut. Aquestea străbăturō secolii și ajunserō pînō la noi. Imouth întregu este Imuth-Tpe. Consorta lui Mandes este Suan, și a lui Thoth Anuca.

Tpe, ca Imouth în femine, este cerul pasiv fecondat de Imouth. Pe Zodiacele rectangulare Tpe este reprezentată cu patru brațe și patru piciore que inchipuiescu quelle patru puncturi cardinale cerești și pămentești. Pe pept are un scarabeu cu aripele de erete, symbol al puterei creatore. Țițele îi sânt lăsate în jos, ca cum ar allaptă pământul. Are un vestmânt lung și undoios que în ieroglyphică însemnăde apele, împrejurul lui è o ghirlandă de flori de lotus, symbol al elementului umid. Tpe, cerul în femine, cerul umid rechiamă apele de sus despre quare se vorbesce în genesi. Aqueastă deă se vede și pe monumentele funerarii.

Suan, emanație a lui Fta-Neith ca și Tpe, este însuși Tpe modificată în fecondătore, è însuși Neith trecută prin Pte și ajuns întru a produce și a reproduce spre a populă universul. Suan este acum o demnă consorte a

lui Mendes fecondatorul. E un typ acum după quare se făcù în miniatură Lucina Ilythia (Venere). Mendes țapul nu putea să aibă o capră mai nefaticată spre a popula lumea de tot leul de ființe. Suan fu îndelung necunoscută lumii moderne; Champollion a aflat'o în cercetările sale cum și alte divinități egyptene.

Anuca, ca emanațiō tot din Fta-Neith, este ȃnsuși Neith localisată în focul pământescu. E un typ după quare fu creată Hestia a Grecilor și Vesta a Romanilor. Ea este cum se înțelege consōrtea întregētoare a lui Thoth, printr'ȃnsa el face a se lucra artele și precum aquesta este ministru al lui Piromi sau Amon-Knufis, ministru al lui Osiris, și însoțitorul sufletelor, cu o consciință pînō la tribunalul infernului; asemenea și Anuca este în relațiō cu Amon-Knufis cu Iside și cu Saté, ȃea reposaților. Aqueastă ȃea este reprezentată avēnd pe cap o diademă adornată de șērpele Uroeus, de pene și de flori de lotus. În mână ține un sceptru lotat sau numai o flōre de lotus. Are și ea un thron pe quare se vede adesea stānd. În museul Turinului p'ō colōnă de lemn se vede inscripția următoare: ȃei Anuca, dōmnă din părțile Orientului, dōmnă a cerului, creatōrea tutulor ȃeilor, ochiul sōrelui etc. P'un alt monument se vede ardicānd o mână peste un pharaon în semnu de bine cuvēntare sau protecțiō, cu quare îi și offere un paner cu flori; iar cu quea laltă arătāndu părțile lui nāscătōre ca și cum iar promitte, ca o meșterēsă ghicitōre, o domnire lungă și o posteritate numerosă. Pretutindeni se cunōsce ori que este de gust și styl sacerdotal. Langagiul sacru al quelor cuviosi începū a face rușine și ȃnsuși în taverne.

Din începutul aquestui tractat al timpilor fabuloși, numiți divini, se vedū nu numai systema trinitarā ci și

quea dodecimală, ca o consecință a aquestei. Am văzut trinitatea supremă sau primară, trinitatea reprezentătoare, și dodecada primară compusă din patru triade, sau din două triade indoite în masculine și feminine sau din zece cabiri și din doi zei din triadele primare. După aqueasta dodecadă sôrele Fre, que representă toate divinitățile, se mai subțimpărți sau se modifică în două spre-zece forme, spre a arată sôrele modificat în quelle două-spre-zece părți alle anului que se numiră luni. Sôrele quellor patru stagiuni fu speculat și înmulțit în patru zei. Sôrele quellor 12 luni fu speculat și înmulțit în alți doi-spre-zece zei ai Zodiacului, quăroră la fiă quare li se dette a ocupă quâte 30 grade, adică a domni quâte 30 zile sau o lună egypteană. Aquești 12 zei se mai împărțiră și ei și se delegară în quâte alți trei fiă quare, que ocupă quâte 10 grade sau domniă zece zile quare făcea o decadă (săptemăna nu eră recunoscută la Egypteni, trei decade făcea o lună). Aquești zei subterani, capi de decade, eră prin urmare 36.

Nu cunoscem que nume aveau între Egypteni. Autorii Greci le au tradus numele titular și ni-i arată prin *decani*. Aquești decani se mai împărțea și se delegă fiă quare în quâte doi, cinciari sau pentani, ocupând fiă quare quâte cinci grade și dominând cinci zile sau o pentadă. Fiă quare pentan iară se despărția și se delegă în cinci geniuri, que ocupă fiă quare quâte un grad și domină o zi. Ânsă 36 de decani quâte zece grade sau zile însummau 360 grade alle eclipticei și prin urmare numai 360 de zile alle anului. Que se făcea cu alte cinci zile și cu alte quâte-va ore? Aqueste cinci zile appucasseră de le pricepuse înțelepciunea sacerdotală, și le adăogea la capătul fiă quărui an numindule epagomena (următoare sau complinitore).

Vedem dară quă după astă sistemă și credință lumea nu se putea plânge quă nu se află în ordine legală și guvernată neincetat. Quăci un zeu din dodecada Zodiacală guvernă o lună și comandă la trei decani que guvernă și ei o decadă, și comandă la quâte doi pentani que gu-

vernă și aqueștia quâte cincii și comanda la quâte cincii geniuri gardieni și regulatori fiă quare pe quâte o și. Iar fiă quare și, fiind împărțită în doē-spre-đece părți sau ore de lumină și doē-spre-đece de nópte, neincetat sórele Fre-Tmu trecea în revistă pe toți la posturile lor străbătând quâte 360 grade sau 360 + 5 și; împărțind și dioa Fre, și nóptea Tmu. In aqueastă systemă vede quinevă nu numai aqueeași systemă astronomică a Indiilor, Chinei și Chaldei, ci încă și o adducere ast-fel din condeiu cum fiă quare și și pendadă și decadă și luna să aibă quâte un și și cum de o dată să iasă un buget de 480 de și, storcând lumea și și nópte, afară de quei que vorbirăm pînă aici și de aqueia alle quărora nume și suvenire s'au perdut.

Póte quō va impută quine-va quō pré mult abus făcūrōm cu repeșirea uneia și aquelleași idei vorbind de imultșirea șiilor, a templurilor și a veniturilor prin quari preoșii specularō omenirea; noē însē ni se parē quō tot n'am vorbit de ajuns despre aqueasta. Intr'adins la inventșia, accreditarea și stabilirea fiă-quăruia și am repetat unul și aquellași refren spre a vedē fiă-quare interesul que făcū pe aqueastă castă de ómeni d'a nu lăsă nici o religiō în prima sa curăție. Un singur Dumneșeu pentru dēnșii ē un câmp sterp que nu se póte nici lucra nici exploată. Aquești ómeni que de quând lumea au trăit din sudorile și din sângele popolilor sūnt susșitorii tutulor tyranilor. Systema lor este aqueea în tot timpul și în tot locul, a susșine despotii, a face altarul complice thronului, a orbī popolii, a le arătă minciunea drept adevēr, a le ascunde pe Dumneșeul adevērāt și a le da spre închinare creaturile lor, inventșile lor, a le da însuși aqueea que numescu ei Satan, drept Dumneșeu împilător popolilor, pedepsitor de ómeni și în viașă și după mórte; a da lui Dumneșeu virtușile și mulțumirile și patimile și însuși vișurile tyranilor, a domină sufletul popolilor prin superștițiō și teróre, a nu lăsă moment al vieșii nóstre fără a fi ei de față sau cu fiinșta sau cu influenșta, a nu lăsă nici o mișcare, nici o meserie que am între-

prinde fără a o exploata în folosul lor. După invenția atâtor zei și geniuri alle quărora templuri se înalță cu sudorile popolilor, se dotădă și se adornă cu moștenirea orphanilor; se luminează și se manțin cu obolul quel după urmă al văduvei, nu le fu de ajuns, ci întocmiră lucrurile ast-fel cum de te nasci cată a le plăti pentru quō ai venit în lume a munci pentru dênșii. De te însori cată a te plăti pentru quō ai să adduci în lume nisce ființe preparate și dispuse a te servi ca și tine. De mori cată să le plătesci pentru quō lași o văduvă și nisce orphani quari și quea după urmă bucată de pâine o vor da lor qua să te scotă din flacăările que singuri le-au inventat. Apoi de faci copii, es cu un zeu protector al copiilor, quărui cată să'ți dai tributul; de nu faci copii es cu un alt zeu que combate sterpitatea și cată iar să dai și aquestuaia. De îți trăiescu copii, au tributele lor: de îți mor, alte angaralle; de esci meșter, es cu un zeu protector al meșterilor în general; de ai cutare meserie, ea nu remâne fără zeul său; căllătorești pe mare, cată să'ți plătesci tributul zeului mării; pe uscat, prin munți, prin păduri, prin cetăți pe unde te vei duce, casta aqueasta a inventat quâte un zeu cu quare să'ți scotă fructul sudorilor; casa, câmpul, țarina, viia, grădina que vei avé cată să și plătescă tributul unui zeu particular. Apoi după atâtea dări nu è de ajuns bietului popol nevoile salle, sarcina quea mare d'a și ducce viața, d'a nasce și cresce în dureri copii; nu è de ajuns unui biet tată durerile que simte pe tot minutul, unei biete mume que a născut și a crescut cu atâtea chinuri atâtea copii, veghierile, lacrămile, nepregetele ei, morțile que a plâns, și quare întrecu tôte pedepsele, și cu quare își rescumpără ori que păccate que ca ómeni vor fi făcut, apoi facu din Dumnezeul lor un jude mai aspru și mai cumplit și mai nedrept de quât toți tyranii que au existat vre o dată pe lume; pentru quō il armădă de pedepse immiite și nemărginite. Nici un tribunal nu condamnă p'un criminal la o indoită pedepsă. Fiiă que om de aquí de pe pământ, cum điserôm, își ia pedepsa greșelelor salle sau dela legi, sau dela ênsuși consequința gre-

şélelor, mai mult pe d'assupra nevoile que le sufferă dela răpirea altora, şi atâtea şi atâtea dureri şi chinuri nenumărate alle vieţii. Cruşii şi neimpăcaţii theocapili nu se mulţumirö cu atâta, mai inventarö şi infernul şi făcurö pe Dumneşeu ast-fel cum abiä aştéptă să möră aqnel biet tată, aquea biată mumă din popol, şi să cađă în ghiarele lui. Par quö n'ar fi fost de ajuns despoşii şi tyranii din viaţă să ne mai dea altul şi mai terribil după mörte, alle quărora cruşimi şi pedepse să nu mai aibă capët; tyran etern. Nu è darö Satan ênsuşi Dumneşeuil sacerdoşilor complicele lor şi ajutorul lor? Quine binecuvântă şi susşine pe tyrani de quât Papa şi clerul sêu? Quine susşine pe Papa şi clerul mai mult de quât armaşele regilor? La quare Dumneşeu se închină ei? firesce quö nu la al lui Christ pe quare il speculă şi il batjocură.

Lectorul ne va iertă aqueastă digressiö. Eram la calindarul Egyptean, la şei lunilor, decadelor, şillelor. Cu occasia aqueasta cată a arătă şi numele, lunile annului que avea numele quâte unui şeu din decada zodiacală.

Annul la dênşii incepea tómnă în şioa quând noi numim 5 Septembre în chipul următor :

1 Thot	30	grade sau şille	5 Sept.	pinö la	5 Oct.
2 Paophi	30	—	5 Oct.	—	5 Nov.
3 Athyr	30	—	5 Nov.	—	5 Dec.
4 Kholac	30	—	5 Dec.	—	5 Ian.
5 Tybi	30	—	5 Ian.	—	5 Febr.
6 Mackhir	30	—	5 Febr.	—	5 Mart.
7 Phameneti	30	—	5 Mart.	—	5 Apr.
8 Pharmuti	30	—	5 Apr.	—	5 Maiu
9 Pachon	30	—	5 Maiu	—	5 Iuniu
10 Payni	30	—	5 Iuniu	—	5 Iulliu
11 Epiphi	30	—	5 Iulliu	—	5 Aug.
12 Messori	30	—	5 Aug.	—	5 Sept.

360 grade sau şille

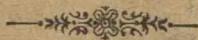
5 şille epagomene

365

In quelle de mai sus 360 şille şei zodiacali doi-spre-

ȕeece, decanii 36, pentanii 72, și geniurile subalterne 360 domină fiă quare în luna sa, în decada sa, în pentada sa și în ȕioa sa își avea influința asupra universului și ȕmenilor. Decanii se vȕd pe zodiacul anticu vogând în barce de lumină pe subt quei 12 que fiă quare domină în semnul sau regiunea sa de 30 grade, dând comande la quei trei decani. Decanii presidă la oroscop; și fiă-que om que venia în lume, avea drept geniu protector pe unul din aqweste 36 de decani, în a quărui decadă se născea, și mai particular geniu tutelar pe geniu în a quărui ȕi venia în lume: aquel geniu eră steaoa lui, și ȕeul dodecadei eră zodia lui. Viața întrȕgă a omului se credea quȕ este sub influința unui din quei doi-spre-ȕeece, unuia din quei 36, unuia din quei doi-spre-ȕeece, unuia din quei 360. Ast-fel se sforțau cearlatanii systematici, tălharii organizați a face să creȕă lumea, ast-fel ajungeau singuri a crede, și ași înălță systema que o numiă sciința divină, sciința que le desvălea trecutul și viitorul. Inoranța lor despre astre, puterea și influința que atribuiă ei aqwestora o numiă cu numele pompos de Astrologie, que avea mai aqueași însemnare cu Theologia, și aque-lași prestigiu. Un astrolog se constituă ca o persȕnă sacră: ȕicea și eră creȕut de popul quȕ el se află în com-merȕiu cu astrele sau ȕei, or geniurile aqwestora. A cătă la zodiacii, a le întrebă despre viitorul, despre destinatele statelor și individelor, a poseda quâte noȕiuni debile și despre physică și chimie și a le utiliză în amăgitoria lor, a se servi de ȕre quare proprietăți alle magnetismului și electricității, de ȕre quare erbe, a formă dintr'ensele filtruri, aface tot que atunci se numiă cu un nume curios de *famarca*, și quare astăȕi se ȕice în adevȕrata și cearlatanica lor însemnare de *farmece*, a compune sau a învȕtă pe din afarȕ rugi, invocări, exorcismi, que se numiau *incântece* și *descântece*, pentru maniera enphatică și cântă-tȕre prin quare se declamă; aqwestea și altele asemenea compunea aqueea que numiau ei sciința, sarcină divină, eră aqueea que astăȕi se ȕice dar de sus, darul și my-sterul proȕției, que devenia privilegiu exclusiv al quellor

inițiați în casta numită sacerdotală. Preoții eră solidari; unul pe altul accredită și 'și susținea darul. Ei singuri dăcea quô sciu que sânt ȕei (și cu adevărat scia, quôci aqueștia era invențiile lor, creaturele amăgitoriei lor); cu preoții se dăcea quô vorbescu divinitățile, și prin ei comunică ómenilor decretele lor și destinatele lumii. Ei avea bine cuvântările și anathemele, vocea lor făcea să fiă cređută de vocea divinității. Quine cuteđă atunci a nu numi sacre, ceresci, divine aqueste amăgitorii oculte, aqueste cearlatanii decorate cu numele înfiorător de *mystere sacre și terribile?* quine putea pătrunde pinô la dênsele și a cuteđă să le ardice vëlul? Mulțumită unor rari cuteđători, astăđi se vëd în adevărata lor nuditate și ori quine mai proferă inoranța sau cunoscințele aquel-lor preoți n'au alt nume de quât pe quel adevărat al lor de cearlatani, de amăgitori. Și cu adevărat, tot mysterul systematicu annunță un cearlatanismu. Adevărul numai este sacru, Adevărul numai è Dumneđeu, și numai quel que proferă adevărul fără mystere aquella este adevăratul preot și ministru al lui Dumneđeu, și acolo unde Adevărul se arată de față în tótă lumina-i quea adevărată, fără allegorii, fără mystere, acolo è adevăratul templu al divinității, acolo è adevăratul dar de sus. Acolo unde se vëd mystere, puneri și înălțări de mâini, ochi leșinați și dați peste cap, plecări de genunchi typice și oficiale, încântece și descântece de ori que natură, madragonă sau busuiocu, acolo è officină, *prăvălie* de theocapili — brahmani, pharaonici, papali, tzarieni, phanarioți.

Aqueasta este epocha Egyptului din quare lumea nu scia nimicu și pe quari cărturarii o implurô de minciuni systematice, que în epocha viitoare se sfortarô a le con-

stitui de oficiale și a le da popolilor drept adevăruri; a-
 queasta è epocha numită cu atâta sfrunterie *divină*. Quâte
 vëdurôm scrise despre dënса, se pot considerã în trei
 puncturi de vedere sau despãrți în trei părți: 1° doctrina
 purã și principele lui Hermes; 2° aqueastă doctrinã appli-
 catã p'o systemã trinitarã de Activ, Pasiv și Resultat,
 exprimată prin personificații și mythuri; 3° degenerarea
 cu totul a doctrinei primare și applicarea ei pe systema tri-
 murtarã a brahmanismului și a androgynismului indian.
 Aqueastă din urmă ajunsе a predominã, ca una mai aptã
 spre amãgitorie, ca mai fecundã în divinitãți și venituri
 și a deveni oficialã. De se vëd pe ici pe colo ne învoiri și
 contradicții între quei que au scris despre Egypt, cauza
 este quò au existat îndelung elementele systemelor diverse
 și eresiilor. Avù și Egyptul, la începutul și în cursul sêu,
 desbinãrile și ne învoirile salle sacerdotale. Urmele, remã-
 șitele aquestor eresii, aflate de scriitori mai nuoi, furò
 luate drept dogme și credințe commune generale.

Noi, pinò a nu terminã aquest tractat, facem aqui
 schelletul cerului Egyptean dupò systema que o consi-
 derãm drept oficialã și *catholicã* în adevërata însemnare
 a vorbeii.

AMON — PIROMI — GION
 BUTO

Amon-Cnef-Gion Athor	Amon-Fta-Gion Neith-Hefaestobula	Amon-Fre-Gion Ioh al viilor
{ Agathodemon _____	{ Imuth { Tpe	{ Ertosi-Artes _____
{ Chmun _____	{ Mendes-Mandu { Suan	{ Horus-Haroeri _____
{ Canop _____	{ Thoth { Anuca	{ Harpocrat _____

Amon-Fre-Gion
Ioh
al morților

_____	_____	{ Tmu
_____	_____	
_____	_____	{ Sun
_____	_____	
_____	_____	{ Purot
_____	_____	

SYSTEMA ZODIACALĂ

Fre	Fre-Harpocrate	{ Phamenoti, cu 3 Decani, 6 Pentani, 30 Geniuri			
		{ Pharmuti + 3 Dec. + 6 Pen. + 30 Gen.			
		{ Pachon — — —			
	Fre-Ertosi	{ Payni — — —			
		{ Epiphi — — —			
		{ Messori — — —			
	Fre-Horus	{ Thoth — — —			
		{ Phaophi — — —			
		{ Athyr — — —			
	Horus singur	{ Kholac — — —			
		{ Tybi — — —			
		{ Mackhir — — —			

12 Z=36 Decani + 72 Pentani + 360 Geniuri.

Locurile lăsate deșerte lectorul le va înțelege quod sunt alle divinităților masculi sau femini alle quorum nume s'au perdit sau nu sunt încă aflate. Nu se cuvine încă a uita quod androgynismul era prima din proprietățile tutulor quellor que se diceau nemuritori, începând dela Piromi pînă la quel din urmă deus sau geniu zodiacal. Femeile erau jumătate parte din omenire și a fi un deus numai masculu, era a attrage venituri numai dela bărbați; fără

androgynismul general veniturile sacerdotale ar fi ajuns a se înjumătăți și femeile ajung adesea a da cu mult mai mult de queea que s'ar mai codi bărbații a offeri. In tot timpul au mărturisit preoții quō femeile susțin și întrețin căldura credinței, quōci elle sânt mai apte întru a se amăgi sau a crede tot que nu è adevër.

Terminând aquest tractat, și aproposito de androgynismu, dăm de scire lectorului qua or quând va vedé un chip de antiquitate egypteană de va voi să scie de este aquel chip de ȕeu sau de muritor să se uite la emblemele cu quare este decorat; quōci ori que statuă sau chip de ȕeu, dupō orthodoxyia pharaonică câtă să fiă decorate de ambele embleme alle androgynismului. Vrei să scii despre o statuă sau un chip de eră adorată in Egypt ca imaginea unui ȕeu sau erou, sau d'a fost a vre unui muritor? Caută să veȕi que are pe lûngō sine sau que ține in mână. De va avé un fel de chiie sau cruce cu mânușă que se numiă *palus*, falus, și quăria popōrele moderne îi ȕiserō *fală*, fi sigur quō statua din cap pinō in piciorē este a unui ȕeu. Mai vrea cu adevërat și alte decoruri, ca șërpele Urocos, symbol al eternității, ca nisce pene și discuri; ânsē din tōte semnul quel mai excellent eră crucea mânușată, ca symbol al activității masculine, que întregea și constituă chipul unui ȕeu. Crucea sântei Anne, cu quare decoră Tzarul pe trădători, o mai pot purtă, din întimplare, și alți ômeni de omenie in Russia; in Egypt ânsē nu putea să pōrte Crucea mânușată de quât numai ȕeii. Ea era orgoliul și fala ȕeilor pharaonici, ea objectul de adorația quea mai ferbinte a femeilor. Cuvioșia preoților scia de minune a calculă.

Ast-fel, cum ȕiserōm, epoca numită divină fu umplută de atâtea fabule systematice și allegorice que luate ad litteram, cum furō luate de popol și creȕute, sânt minciunile quelle mai grosiare, și quare, esplicate dupō sensul lor și ast-fel cum eră înțellose de quei inițiați in mystere, n'arată, dupō cum s'a mai ȕis, de quât Adevërul condamnat de theocapili a purtă vestmētul minciunei, ca criminalii p'al inominiei. In aqueasta se distinge tōtă hypo-

crisiã, tot pharaonismul, tot iesuitismul: intru a condamnã și a proscerie un object sacru și intru a amãgi și dominã în numele lui.

EPOCHA EROICĂ

Aqueastă epochã consistã în lupte și în fapte spre a stabili principe, și credințe, și dogme elaborate mai din ainte în timpi que în tôte religiunile s'au numit divini. Intre toți popoli vîngătorii avurõ miqlóce d'a se apothesosã pe sine și d'a anethemasã pe quei învinșii. Vîngătorii devenirõ dei, eroi, sfinți; învinșii, inemici ai divinitãții, giganți, vampiri, diavoli, eretici. Priimii, amici și stabilitori ai ordinei și religiei, quei d'ai doilea tulburãtori ai societãții, tilhari, athei ênsuși.

Ânsẽ que fu ordinea? Organisarea tyraniei. Que fu religia? o idolatrie sub diverse forme. Vêdurõm în Egypt, ca și în Babylonia, nisce principe demne pe de o parte de sementiile arabe, de ómenii primitivi, dotați d'o intelligență mai presus de quãt a quellor din stirpele ethiopianã și mongolã, pe d'alta ânsẽ degenerate în idolatriã mai systematicã din cauzele que s'au arãtat. Sã nu credem ânsẽ quõ aqueastă degenerațiõ se operò asã de repede cum și ar închipui quineva. A adunã la un locu un popul primitiv, independent și nomad, a 'l interesã intru a adoptã nișce doctrine perniciose, a formã dintr'ensele o doctrinã systematicã și comunã și a o impune drept cre-

dință oficială în paguba lui și în folosul quellor mai pușini; a 'l amăgi cu un cuvânt și 'l pune pe callea d'a 'l subjugă, este cu mult mai anevoie de quât a' l instrui cu bună credință și a' l pune pe callea adevărată a progresului. Selbaticul nu scie multe; independența și libertatea lui personală îi sânt fôrte scumpe, îi sânt mai mult de quât scumpe, îi sânt unele din primele lui instincte, que 'l face a veghiã neîncetat spre a'și garantã și apperà persóna, viața și mai virtos quelle agonisite spre ținerea vieții. Selbaticul pentru provisia mâncării, pentru mâncare este o fiară; uccide qua să mănânce, uccide spre a'și apperà demâncarea. El ne încetat își ține în gardie și corpul și suffletul, adicõ nici dă, nici ascultă facilmente; è bănuitor. Plătesce prin urmare fôrte scump ori quine se încercã a' l amăgi, a' l subjugã, ai luã quelle agonisite. Este cunoscut quõ adesea au cădut victimã în mișlocul ómenilor primitivi și ênsuși aqueia que în adevër și cu bună credință s'au încercat ai folosi; amăgitorii ânsë și mai adesea au plătit cu pella încercãrile lor condemnabile. Minciunea și Despotismul și au avut și elle campionii și martyrii sõi, ca și Adevêrul și Libertatea, și âncõ și mai mulți. Pinõ să ajungã amăgitorii și despotii a dice, dupõ limba lor, quõ au reușit în fine întru a domoli un popul a' i pune frêul, a' l încãllicã și a' l conduce dupõ caprișele, dorinșele și interesele lor, și a dispune *legalmente* de persóna, averea, credința și viața lui, a cãtat să trecã secolii. În antiquitate lumea nu erã, ca în ñillele nòstre, organizatã în regate p'o sistemã generalã și solidarã. Primii capi ai popolilor nu se aflã în relația și solidaritatea modernã. Astãzi spre a stabili un regat, spre a subjugã un popul è de ajuns a se invoi alte regate, sau a profitã unul din nevoile și incurcãtura quellor lalte de prin pregiur. Un tractat și câti-va Bavaređi, spre exemplu, sânt de ajuns spre a suppone un popul de martyri ca al Greciei moderne subt ori que fel de sistemã de guvern. Un regat în Grecia anticã nu se constituã așã de curênd. O Lombardo-Veneție qua să ajungã, în Italia antincã, la un regat cu

atâta coprins și mai virtos sub nisce legi atât de appăsătoare, ar fi avut nevoie de secolii și ar fi costat torrente de sudori și de sânge tiranicu.

Arabii, Ethiopianii, adunați în Egyptul anticu, eră cu mult mai primitivi și mai anevoie de domptat de quât Grecii și Romanii antici. A cătat, prin urmare, să trecă secolii pină quând fabulele și minciunile, cu quare veduröm quö se implu secul-annilor divini sau ai prunciei Egyptului, să se accredite între aquelle ginți și să deviiä populare, și pină quând quei que le profesă să ajungă ca nișce persóne considerate și sacre. Mult timp unii au cădüt victime încercărilor lor, mult timp alții au vorbit în van și au murit în obscuritate; in delung, nu numai cearlatani, ci și geniuri și talente adevărate și au agonisit viața ca cerșătorii, unii ämbländ cu descânțece, cu ghicitorie, cu buruiene și remediiuri, cu quâte-va jonglerii ca toți vracii și ghicitórele, și alții cântânduși versurile pe la porțile ómenilor și mâncând ca parasitii pe la mesele avuților, ca aeđii și rapsodii antici. Starea cărturarilor și sacerdotilor la inceput a cătat să fiä fórté tristă între gintele primitive și mai selbaticie, pină să ajungă ași acredită invențiile, fabulele și doctrinele. Din locu in locu, din secol in secol, printr'o minune sau alta que ar fi putut operä inteligenta astutiösă sau consacrată binelui comun, abiä ajunserö ași stabili un credit, a deveni populari, a se întări cu o putere morală de ajuns spre a reuși intru a mișcă și a conduce un popol la un scop óre quare bun sau réu.

Quând, dupö mai mulți secolii, fabulele que veduröm în epoca trecută ajunserö a deveni populare și a se bucurä de óre quare credit in quea mai mare parte a locuitorilor Egyptului anticu, atunci se operö o mare schimbare în situația quellor que le profesă. În locu d'a allergä din locuință in locuință cu fabulele și cantecele salle, cu țeul sëu, cu descânțecele și remediiul sëu, cu jongleriele și minunele salle, și ênsuși cu adevărul sëu, de erä vre unul, fiä-quare ajunse d'a se vedé incongiurați de amatori sau de *mușterii* și recercat. Attunci impučinându-se

allergarea, li se adaoșe orele de repaos, de cugetare, de practică și de venituri, li se îmulți averea și nu întârziarö spre a fi considerați și mai mult și respectați öre cum. Prestigiul îi incongiurö și din que în que se constituiö ca nișce ömeni însemnatari, extraordinari în ochii mulțimii. Locuința lor deveni un punct de întilnire al tutulor quellor que îi recercă, și affluința publică din que în que o făcea să nu fiă de ajuns încă-pătöre. Prin ajutorul general ajunșe fiă-quare din aquești cearlatani primitivi, que singuri se numiă preoți, a construi un edificiu mai spațios, și aquește edificiiuri furö începutul primelor temple. Aqi fiă-quare avü un câmp mai întins spre a face paradă meritelor și dibăcielor salle. Aqi localul se putü distribui și prepară ca scenele și mesele scamatorilor, ast-fel cum să și pötă exaltă dibăcia și ascunde amăgitoria, să pötă arătă virtuțile și minunele deului cu quare đicea quö este în commerçu. Aqi se ardicö primele altare numite publice, unde popolul fu invitat spre a și depune offrandele salle. Nimeni nu cunoscea neputințele și inoranța aqueștor ömeni ca ei ênsuși și îndelung a cătat să fiă victimă și să suffere dela vorbirea de rău și rivalitatea unuia despre altul. Ajunși ânsë o dată în aqueastă stare de considerațiö și de opulantă, nu întârziarö a formă congregații, a se stabili o solidaritate între aqueștea, a se dotă cu drepturi și privilegii în numelele divinităților accreditate, a se căpu de mësurre spre a și consacrä și conservă aquelle drepturi și a puté să le lase și în moștenire. Quât ajunșe aqi, sau qua să ajungă aqi a cătat unul pe altul a se ajută și a se recomandă în ochii vulgului ca nișce ömeni dotați de virtuți estraordinare. Nici un miđlocu nu lăsarö; queea que voia a arătă cu vorba se sforță a o arătă cu fapta. Tot que pune în mirare și încântă pe ömeni, tot que place vederii și auđului, tot que recunösce omul mai presus de sine se nevoirö ömenii aqueștia a exercită, a profesă. Unul escellä în puterea bračului și în curagiu, altul în puterea minții, un al treilea le unia pe amëndoë; unul cunoscea cutare virtute a vre unui object, cutare secret

al naturei, congregațiile sacerdotale nu întârziă spre a alerga întru ai însoți la beneficiurile lor, ai face însuși capi, daqua nu putea ai face instrumente passive, qua să ajungă în ultima analysă ai avé tot de instrumente. Spre a înalță la putere niște asemenea ómeni exaltă către popol virtuțile și talentele lor, făcea mulțimea a crede quó aqueștia au venit de sus, sânt fii ai vre unui ȕeu; și éttó epoca eroilor sau a semiȕeilor. Indată după epoca divină, tot popoul și a avut eroi, semiȕei, cuviosii sinții sêi, și quine sânt aquești semiȕei, aquești sinți? Toți aqueea que au contribuit intru a ajutá casta sacerdotală spre a se organiza, a se dotá cu privilege, a pune popoli p'un drum numai de datorii și fără drepturi, a organiza și legitimá dolul, furul, despotismul. Exemplu în timpi mult mai moderni avem pe Constantin. El nu fu mare înainte clerului catholicu, nu fu apotheosat pentru virtuțile salle atât quát pentru drepturile și prerogativele que dette clerului official.

Primul rege que puturó formá și proclamá cărturarii și preoții primitivi ai Eȕyptului fu Osiris. Aquesta recunoscú drepturile lor, prin ajutorul aqueștia se stabili un cultu catholicu, adicó general, prin ajutorul lui se puse popoul Eȕyptului pe calle d'a crede în preoți ca în alleșii și favoriții divinităților. Osiris pentru dênșii făcú mai mult de quát ȕei debili áncó que ei însuși avea mare nevoie de credit și de ajutor. Osiris daró avú tóte titlurile și onorile divinității. El deveni și Amon Piromi, el și Cnef și Fta, el mai virtos sórele Fre, que erá mai popular de quát toți ȕeii. Osiris, ca toți regii, fu proclamat de *tatá* al popoulului, de suffletul și viața lui, de luminătorul lui. El posedó paternitatea lui Piromi, creatoria lui Cnef, respândirea de viață a lui Fta, fertilitatea și splendórea lui Fre, înțelepciunea lui Thoth sau Hermes, puterea lui Gion, ba áncó și mai mult înțelepciunea și Puterea divinității, áșteptá commandele dela dênșul și ii servia în picióre. Thoth și Gion deveniró miniștri lui pré plecați.

Apoi demna sa consórté Iside quâte laude numai putu avé ca tóte jupáneșele regilor, ca tóte Mesalinele și

Ecatherinele dela cuvioșii preoți și dela adulatorii cărturari; Mamă cu dor a Popolului, a ómenilor și ênsuși a bieților ȕei debili și în scutice âncó, dómna elementelor; Buto în maternitate, Athor în abondanță materială, Neith în înțelepciune și frumusețe, Sóre în femine sau Lună în splendóre. În persóna ei se adunaseró și se incarnasseró tóte virtuțile, tóte darurile, tóte divinitățile. Ea fu și mama și surora și consórtea sórelui que 'și lepădasse sau își uitasse numele de Fre spre a se onorá cu numele de Osiris. Preoții mai târziu îi puseró în gură cuvintele urmátóre: „Eu sânt Natura mamă a tutulor lucrurilor, dómna elementelor, începutul secolilor, suverana ȕeilor, regina sufletelor quellor reposați, prima din naturele cerești, fața uniformă a ȕeilor și ȕeelor; eu guvern sublimitatea luminósă a cerurilor, vînturile salutarii alle mărurilor, tãcerea lúgubră a infernului. Divinitatea'mi unică și multe și varii forme tot de o dată se onóră sub diferite nume: Phenicianii mă numescu Pensinuntiana, mama ȕeilor; Cretianii imi ȕicu Diana Dycina; Siciliaunii, Proserpina Hygiana; Eleusienii, antica Cerere; alții Junone, alții Belona, alții Hecate, alții Ramnusia, etc. (Apuleu).

Osiris fu primul rege al Egyptului que stabili credințele și doctrinele dubitóse și errante âncó, que impuse legi favorabile intelligenții astutióse. El fu începutul religiei pharaonice, legiuitorul Egyptului. Osiris correspunde cu Fo-hi al Chinei și Iside cu Niu-va. Rolui și epocha lor sânt tot aquellea. Diferința nu è alta de quãt quó aqueste personaje, fictive sau vere, în China furó onorate de ómeni făcétori de bine, de regi intelligenții și drepti, unde în Egypt furó apotheosate și luaró rangul quel mai înait al divinității. Pharaon, în dreptul primului rege, deveni în Egyptu queea que Tzarul mai târziu putú să deviiã în Rusia. Tzarul è queva mai sus de quãt Christ ¹⁾.

¹⁾ Êtó începutul catechismului pãgânătății rusian:

În. Quari sânt datoriele que religia ne impune către *Imperatoara*, ca nișce umili sclavi ai sêi?

Lui Osiris și Iside dau mythographii sau romanțierii Egiptului de frate adversar sau de rival pe gigantele Typhon, ca și lui Fo-hi și Niu-va pe Cong-Cong. Romanțul are mai multe amănunte în Egipt: descrie luptele lui Typhon în contra fratelui său, și însuși reușita d'a învinge anteu a questa, apoi partitul regal sau pharaonicu.

Osiris, cum se ved lucrurile, fu un om ca toți omenii din aquei timpi quăror le plesnea prin cap d'a pune mâna pe puterea absolută. Dreptul de moștenire la thron nu există qua să aibă vre o pedică legală. Se făcu daró cap, prin capacitatea și miđlócele salle de bande armate. Considerat, temut, de partea aqueasta, partea inteligentă a cărturarilor și preoților numiți de sine făcú causă comună cu densusul, sau pentru avanțele que le făcú el și avantagele que le offeri, sau din prevederea și appucăturile adulatóre que tot d'auna au ast-fel de inteligenți spre a'și creá și susține un protector. Osiris ajunse la puterea absolută ajutat de mâna armată pe de o parte și de toți papeții de Talerandii și Montalombegii ai epocii

R. Îi sântem datori devotamentul, suppunerea, credința, tributul, serviciul, închinarea și ruga, tot que se coprinde în vorbele credința și devotament.

In. In que se coprinde aquest devotament?

R. In respectul absolut que sântem datori a"avé în vorbe, în purtare, în cugete și în fapte.

In. Que suppunere sântem datori noi la nași *Imperatora*.

R. O suppunere întrégă, passivă și nemărginită în tóte punctele.

In. In que stă credința que sântem datori noi *la nași Imperatora*?

R. In împlinirea numai de quăt și fără cercetare a comandelor salle, în nepragetul d'a facee îndată și fără cărtiri tóte quâte el quere.

In. In que chip lipsa de respect și de credință către imperatora se cuvine a fi considerate de quătre religii?

R. Ca péccatul quel mai spurcat și urfcios, ca quea mai terribilă și înfierătoare crimă.

In. Quari sânt cărțile que prescriu aqueste datorii?

R. Săntele scripturi și mai virtos Evangeliile și Epistolele Apostolilor.

In. Quari exemple confirmă aqueste cărți?

R. Éasuși exemplele lui Isus Christos que trăi și muri suppus imperatorului Romei și se suppuse cu respect la voința que îl condamná. . . .

Daqua principele Christianismului se degeneraró întro idolatrie atât de gróasă și abrutisantă și énsuși în timpii moderni, unde nu putea ajunge nisce principe ca alle unui biet Ermes que abia ésea din starea selbatică. principe încă ne-sicure, neconfirmate de rația universală, în nisce timpi atât de înapoiati ca ai începutului Egiptului? Quând ajunse a se deificá un Tzar printr'un cler atât de inorant unde nu putea ajunge un Pharaon cu un cler atât de dibaciu que resumă pe atunci tóată inteligența secolului?

aqueia de toți scribii și speculatorii de ómeni. Primul și mai marele său căpitan fu, fără îndoială, de tallia și de stylul căpitanilor din aquei timpi: vinos, musculos, virtos, bătaios, armat de vre un toroipan terribil, îmbrăcat în pelle quând de lup quând de leu. Aquesta nu întârziò a avé nume de Hercule de Gion, de Marte de ori que va voi quineva în felul aquesta. Consilliarul său fu asemenea vre unul din quei mai intelligenți, vre un Meternich, vre un Guizot al secolului que cunoscea tótă cartea de p'atunci, se pricepea la tot felul de curse, scia fel de fel de marafeturi, era inițiat în tóte ascunsurile cearlatanilor și sacerdoților. Ađi comunicà ideea prin semne convenționale sau printr'un fel de littere către quei que nu erà de față, și a luà respuns pe aquei timpi erà o minune în ochii vulgului mai mare de quât în đioa de astăzi telegraphul electric. Apoi therapeutica, taumaturgia que incepusse a avé un mare credit și a jucà un rol însemnător, nu putea să fiã necunoscute și ne luate în considerațiò și chiar cultivate d'un asemenea personagiu. Quâte o dată scie quine-va atâtea marafeturi și ajunge apoi și primul ministru al unui rege, întrebați pe D. Guizot și vè va spune quâte titluri și virtuți supranumerare și gratis nu se mai puté avé din tóte părțile. Prin urmare, aquest consilliar, excellentă ca tóte Escellențele ministriale, nu întârziò a avé numele de Thoth, de Hermes, detrismegest, de fiu al Minervii sau Neith, etc.

Osiris, prin urmare, ajungënd la thron, se revesti din preună cu demna sa consórtie Iside cu virtuțile tutulor divinităților, avù de căpitan pe Hercule sau Gion, de consilliar pe Hermes sau Thoth,

Quând se nasce vr'un puiu de rege, D. Lamartin și atăția poeți asigură în versurile Dumnealor quò nu se nasce un om, ci atunci în adevër resare sórele adevërat; atunci geniurile ceresci, seraphimii se pun pe cântece și pe chiote din preună cu poeții și anunçã lumii lucirea arborilor adevëratei fericiri populare, atunci se asigură popoliu de viață și de viitor, atunci sunt invitați ómenii a allerga cu sacul sau a rugà cerul să țiiã

șillele Mesiei quellui nou. Iside născu și ea ca tôte femeile sau ca tôte reginele. Potca și stirpitura de pruncu fu pe dată proclamat de fiu al sórelui și numit Horus.

P'attunci, de erà ómenii que se însoția spre a'și întări și înălță un despot, voioși a se tirri înaintea lui spre a avé și ei apoi mii de sclavi. Ânsé erà póte mai mult și de quât în șillele nóstre nisce ómeni d'aqueeia primitivi que nu pré scia multe quând vedeau quó erà vorba a le punne căpástru de nas. Ast-fel de ómeni își aflaró și ei un căpitan, quând vęđuró quó Osiris le usurpasse tôte libertățile. D'a fost aquest căpitan frate cu usurpatorul Osiris sau nu, puçin ne pasă; de ajuns ne este să scim quó a fost un căpitan, și toți căpitani de revoluții sânt frați buni cu regii assupra quãrora se scólă, din ori que timp și din ori que locu vor fi. Căpitani aqueștia, de se đicu căpitani sau generali, se servescu cu popolul impilat qua să póta veni în stare a đicce dinastiei de față: „scólăte tu să mă puiu eu“, și apoi tot aquellea și iar aquellea, și adesea și mai multe de quât aquellea. De exemplu avem doi Napoleoni din șillele nóstre: unchiul și nepotul după unii, tatăl și bastardul după alții. Căpitanul que se oppusse la întreprinderile lui Osiris fu Typhon; pe soçii lui systema egypteană îi făcú de 8 ori quâte 9, adicó 72. Aqueștia firesce la început furó nișce d'aqueia que în șillele nóstre numim *nemulțumiți*. Aqueștia murmuia, critică, declamă, se sfortă prin tôte miđlócele spre a immulți numărul partisanilor.

Osiris, ca toți regii de natura aqueasta, după que ajunse la thron nu se mulțumí numai cu coprinsurile que îl recunoscuseró de voie de nevoie. Spre a da ocupații armatei salle, spre a'și răsbună de quei que nu 'l recunoscuseró, spre a ține în respect pe inemicii și rivalii săi din intru, adaose oștirea, cu quare nu-i fu anevoie a suppone domnirii și legilor salle mai ântéiu pe vecinii săi Etiopieni, ginte vechie și decăđută dejă. Își preparó apoi expediția spre a'și o îndreptă în conquiste de coprinsuri mai depărtate. Toți scriitorii antichi se învoiescu, luându-se după tradiții, a spúne quó aqueastă oștire fu

compusă în mare parte de Satyri, de Faoni, quõ Apollon cu musele quâte noë însoția armata regelui-țeu. Explicătorii de allegorii, archeologii 'și au bătut capul îndelung assupra aqwestor ființe extraordinare; unii scõserõ d'aquì quõ p'aquei timpi ar fi fost ómeni încõ neformați, remãșițe din produțiile primitive alle pãmântului cu piciórele și cu capul de țap și quõ aqueștia ar fi fost satyrii; alții susținurõ quõ sũnt allegorii și se sfortarõ a le esplicã fiã quare din puntul sãu de vedere. Mi s'a întẽmplat sã ved` și eu un articol în jurnalele Franței que descriã pompa cu quare se fãcũ expediția Tzarului assupra un-gurilor. Se spunea acolo litaniile și rugele și urãrile clerului russian. Archiepiscopul synodului întreg de archierei, înaltul cler fãcea Tzarului o urare de cãllãtorie bunã și de victorie în chipul urmãtor: „Mișcãte imperatore, trage palloșul, passã înainte spre invingerea și exterminarea inemícilor lui Dumnețeu și ai ómenilor, a apostatilor nelegiuiți. Angelii și cherubimii cerului însoțescu ne învinsele talle armate; cântã laudele Talle, bucinã și annunçã lumii victoriã ta vecinã. Cherubimii quei cu ochi mulți te însoțescu, Seraphimii quei cu quãte șese aripe sbórã înainte și în urma oștirilor talle; Maica lui Christ cu Fiiul sãu è lũngõ tine și veghiađã assupra đillelor și victoriilor Talle; Apostolii și Martirii, și Cuvioșii rógã pe quel pré înalt spre a te încinge cu puterea sa spre a cãlcã sub piciórele Talle pe tot inemicul și apostolul...“, și alte asemenea urãri servile, demne de clerul rus și de inima lui de slav. Daqua a fost cu Tzarul în armata sa Maica Domnului cu Fiiul sãu, cu Apostolii și cu toți Seraphimii și Cherubimii cerului, va fi fost și cu armata lui Pharaon, lui Osiris, Apolon cu Musele, și Satyrii și Faunii cerului Egyptean. Quine va crede dupõ patru mii de anni quõ armata Tzarului se compunea de ființe cu quãte șese aripe și cu mii de ochi, va crede quõ și armata lui Osiris avea nisce soldați cu piciórele și cu capul de țap. De vom vedé ânsẽ în clerul russian nișce vili adulatori, amãgitori de popoli și de sine ênsuși, de que sã nu vedem în clerul pharaonicu aquelleași tirritóre

scârbóse, și să ne mai batem capul a explicà que însemnà a quella allegorii ? Însemnà curat aqueea que însemnăđă și poesia sacerdotală de sus adresată Tzarului ; erà expresii și adulări d'aquellași styl prin quare fiiul sêu fu numit Horus și proclamat fiiu al sórelui, prin quare el, Osiris, și femeea sa furó înălțați în rangul divinității.

Se đice quó Osiris luó cu sine în expediția aqueasta pe fiiul sêu Horus și quó aquesta adicó ar fi fost Apollon împellițat. Quei mai faimoși ai sêi căpitani se repută quó au fost Maron, Macedo, Anubis sau Triptolem. Lăsó spre a governa Egyptul pe Iside, demna sa consóрте, ajutată de consilliurile faimosului Hermes și de brațul bătăiosului de Ercule. Mithographii și istoricii antici se învoiescu a đice quó trecú prin Arabia și străbătú pinó în Indii. Se đice quó el introdusse în aqueste coprinsuri plantarea și cultura viței și semenatul și cultura grăului ; quó el fu ênsuși aquella pe quare Grecii il numescu Bacchu dionisiu, și pe quari Indienii numiseró âncó mai din ainte Siva Deonachu. În Indii, cum am vêđut, popoli erà dejă de mult împilați sub jugul sacerdotal al Brahmanilor ; Brahma, đeul aquestora, erà totu. La ast-fel de resbelle, de quând lumea, regii și imperatorii quând vin unul assupra altuia, ca Tzarul assupra Sultanului, ca Sânta Allianță assupra lui Napoleon, au nișce miđlóce alle lor particulare d'a da proclamații, d'a face să se întinđă scirea quó vin spre a mântui popoli de sufferințe, d'a protege religia, libertatea comerțului, și tot que au bieții ómeni mai scump. Quei nemulțumiți occasie caută și se scólă ca nișce orbi systematici spre a da mâna de ajutor conquistantului, noului despot ; popoli împilați, cređători în quelle proclamate, împinși și invitați de exemplu nemulțumiților, allérgă și mai orbi spre ași vêrsă sângele și ași făurá cu mâinele lor catene și mai tari și mai nuóe. În đioa de astăđi quând vedem atâta orbie unii desdemnați și în escesul suppărării nóstre lăsăm adesea să ne scape expressii umilitóre, numind asemenea ómeni *orbi*, *animale*, *bestii*, etc., iar alții asemenea expresii le repetă în ambondență și în superlativ ;

aqueștia din urmă sânt despoții quei vechi que se väd în pericol. În Indii, în timpii antici, toți quâți se scularö spre a ajutä pe conquistantul Osiris sau Bacchu (Siva, ðeul nobililor) în locu de animale și bestii furö numiți *Urși, Momite*. Urșii aqueștia, momitele aqueștea erä suferitorii, impilații aquellor timpii que särisserö a scuturä un jug spre a cädé subt altul, erä un fel de Bräncoveni și Cantemiri que, din preună cu popolii lor, se sculasero a face causä comunä cu Tzarul, spre a fi abandonat unul de Tzarul din preună cu familia sa a trece pe sub sabia räsbnätöre a Sultanilor, și spre a preparä jug și mai appäsätör patriei și posteritäții lor. De va fi fost resbellul aqueșta al lui Osiris änsuși, aquella que se ðice quö dette Siva lui Brahma, sau Vichnu giganților despoți, nu putem confirmä. Änsä în ambele aquește resbelle se väd figuränd mai aquelleași divinitäți. În oștirea lui Osiris se aude de nișce Satyri și Fauni, în a lui Vichnu am vädut orde de urși și momite, unde Hanuman, fiul ðeului satyr Pan al Indiilor, desvölue atäta enegie și intelligentä. Tot que este iarö necontestabil, è quö or quänd se scularö popolii sä scuture jugul anticu în Indii erä numiți de reacționarii Momite, urși; în ðioa de astäði reacționarii le ðicu *sanchiloți, descultți, canibali* änsuși. De nu va fi fost expediția lui Osiris tot aqueea que se ðice d'a lui Vichnu, sau Siva-Deonach (Bacchu), armata lui änsä adaosä de voluntirii Indiei și de alți popoli a cätat sä fiä numitä și de partisanii jugului anticu, și de progresiștii luminați și naționaliști, armatä de *urși și de momite*. Unii au numit'ö ast-fel de urä, alții din desdemnu.

Osiris, dupö victoriile salle, nu putu dominä părțile que coprinsesse în Indii; fu nevoit a face queea que făcö Sânta Allianțä în França, adicö a stabili alți princi amici și aliați și a se înturnä înapoi, dupö que construi, cum se ðice, quäte-va cetäți, între quare fu și Nissa în memoria alteia din Egypt cu asemenea nume unde fusse el crescut, și dupö que lässö p'alocurea quäte-va colonii. Inturnändu-se din Indii, sträbätö coprinsese și popolii despre nord, trecu prin desertele Scytiei, veni în

părțile que se numiră apoi Tracia și Macedonia; trecu prin Grecia, și de aquí pe mare se înturnă în Egypt. In aqueste din urmă coprinsuri lăsă, ca și aiurea, câte-va colonii ai quăroră capi fură Maron, Macedo și Triptolem. Primul învăță popoli, a planta via și ai storce mustul; al doilea dette numele său de Macedonia coprinsului que occupasse; al treilea instrui pe Greci și mai virtos pe Athenieni in cultura pământului.

Egyptenii attribuescu lui Osiris invenția vinului, aratrului și semănării grâului a multor arte civilisatōre și de prima necesitate, dîcînd quă expedițiile lui nu avură alt scop de quāt spre a face bine omenirii introducînd artele necessarii între popoli mai selbatici. Noi mai mult credem quă aquestea sînt vorbe de aquellea cu quare despoții s'au deprins spre a'și justifică și bine cuvîntă conquistele. Rușii nu dîcu mai puçin pe ori-unde ardică libertatea popolilor și 'și impun legile împilătōre și formătōre de sclavi; se sforță a demonstra quă mi'ti au addus civilisația. Plantarea viei și cultura pământului prin sapă și aratru, cum și artele de prima necesitate au fost invenții cu mult mai antice de quāt pharaonul Osiris. Pe ori unde au fost ómeni, aqueștia avură aquelleași nevoi, aqueeași facultate inventatōre și aqueeași rațiō dela Dumneșeu. Nevoia fu primul maestru al ómenilor. Indiile fōrte de mult incepusserō p'allocurea a se stabili in cetăți. Ómenii que ajunserō a speculă atâtea tradiții, a elaboră p'ō systemă atâția mythi, a încheiă o doctrină que servì de basă și de punct de plecare a tótei philosophiei și religiei și politice egyptene, aquei ómeni ori quāt de egoiști și astuțioși li vom închipui, firesce quă mîncă pîne iar nu buruieni. Quând aqueștia fussesserō maestri Babylonienilor și ai Egyptului in atâtea doctrine metaphisice și speculații trimurtare, nu putea să aștepte dela un Sesostris să viă a le arătă cum să puie vița in pământ și cum să semene și să secere grâul. In China iarō se vede invenția aratrului și a altor arte mai nainte și de Fo-hi que stette cu quāti va secolii mai nainte de Sesostris. Egyptenii, spre a'și justifică resbellele tâlhăresci que putea să fiă pe atunci, atribuirō

regelui lor apotheosat tôte virtuțile unei divinități que plecò c'un cortegiu de satyri, de Fauni, de Muse și de Apolloni spre a civilisà lumea și spre a rëpândi ca provedința cu mâini pline binefacerile salle. Aqueasta sëmână mult cu civilisația que addusse Russia în Moldo-Valachia. Tzarul Petru trimetea pui de Ruși spre a se instrui în collegiurile și seminariurile Moldovei, își recrutò consillieri din flórea populației Moldovei; officierii Ruși, în campaniele lor, aflau în Moldova și în Tërta românescă cărți que le erau prohibite în Russia, și în vëtau a cugetà și a judecà omenesce; Russia dela 1828 aflò în Tërta Românescă un regulament de reforme cu adevërat naționale făcut de comitetul numit de Grigorie Ghica. Russia stricò aquest regulament, îi rãpi que erà de național, introdusse într'ensul tot que erà de despoticu și cotropitor, viri într'ensul cu dibăcia rusescă, adicò cu baioneta, aluatul discordiei și al servitudinei fiitóre, și n'are rușine a đicce dupò aquestea tôte și mii altele ca aquestea quò a civilisat Moldo-Valachia! O! Cum se asëmănă toți Pharaonii și toți Tzarii din ori que timp și din ori que locu!

Historicii verbescu în trecăt quò în lipsa lui Osiris din Egypt, s'ar fi întemplat o inundare extraordinară a Nilului que innecò tot Egyptul și quò în aqueastă impregiurare Hercule que remăsese spre a da mâna de ajutor Isidii, desvoltò o mare energie spre a întimpinà innecarea și a da riului cursul sêu ordinaru. Se luptò cu vigóre și cu bărbăție assupra inundațiilor, construi și le oppuse argini titaniene que remasserò ca o eternă stavilă apelor destructóre. Este probabilă aqueastă inundațiò, quócì espe diția lui Osiris sau Bacchu în Indii este mai contimporană cu Noe al lui Moisi și cu deluviul despre quare ne vorbesce Biblia. Osiris este contimporan cu Noe, cu Yao al Chinei, cu Xisutru al Siriei sau Babyloniei. Pe ori-unde se vorbesce de deluviu, è vorba nu numai de plantarea viei, ci și de nisce giganți. Giganții se vëd figurând și în Egypt, óre-cum mai reali, mai în pelle și în óse și de quât în Indii și de quât în China. Éttò giganții Egyptului.

Quât lipsi Osiris din Statele salle, nemulțumiții des-

pre quari vorbirăm mai nainte, ambițioșii invitând pe sufferitori și pe geloșii de libertățile lor primare, afflără ocașiō întru a lucră mai pe față spre desthronarea usurpatorului libertăților commune. Typhon își punea tôte puterile întru a înmulți numărul partisanilor săi și întru a le deșteptă curagiul primitiv, și amorul libertății. Iside ânsă, ajutată de consiliile lui Hermes și de puterea lui Hercule, dejucō întreprinderile lui Typhon, nu atât cu lupta quât cu promitteri și speranțe de ai da și lui o parte din pradele leului pharaonicu. Iellaci din țillele nōstre și mai virtos Goergii ¹⁾ cunoscū fōrte bine felul aquesta de luptă, langagiul aquesta și promitterile de asemenea natură. Ei au cunoscut fōrte bine pe cocōna Sophia a Austriei și ar puté să ne spuie ca que lucru eră Iside.

Quând se inturnō Osiris, ca vingător încărcat de laure, assurđit de hymne și de laude, ca un rege mare que începea a călcă a ȕeu al ȕeilor, nu putea să nu aibă și virtuțile regilor d'a dărui cu mâini pline pe adulatori, d'a speria *vila multitudine* și mai virtos d'a luă cu binele pe coltașii în putere. Typhon eră tare în opinia publică. Osiris îi surîdea și strângendu'l de mână îi ȕicea *amice* sau *frate*; spre răspuns Typhon nu lipsea și el firesce ai ȕice *Maiestate*. Se luă de mână, își rinjă cu quea mai mare affectiō și sinceritate; în cugetul său fiă-quare prepară un acu pentru pellea quellui lalt, quând îi va veni bine. Serbători, hospeti se făcea de tôte părțile. Regele Pharaon da mese suppușilor săi (se înțellege curtesanilor și coltașilor). Suppușii da serbători regelui, și tôte cu cheltuiala popolului. Imnuri, laude, tedeum de p'attunci resună în tôte templele; luminații, cântări, chiote prin tôte locurile publice. Despre gemetele și suspinele de fōme que se astupă în întunerecul colibelor său în fundul pădurilor și crepăturile munților nu mai e nici o vorbă. Noi nu vorbim aquí de d'alde astea, aquí è vorba de ba-

1) Generalii Unguri que i au trădat în timpul resbelului din 1849 Rușilor și Austriacilor. (Nota editorului).

luri regale, de bucurie, de însuși ȕeul Bachu que se re-pută a fi însuși maiestatea sa pharaonică Osiris.

Typhon într'aqueasta se prepară. Ettiopia eră de cur-rënd căđută sub jugul lui Osiris. Mai marii aquestui co-prins firesce quō se conveniă să aibă și țifnă mai mare, pentru quō perdusserō lustru și prerogativele antice și îi appucasse patriotismul. Regina Ethiopiei, ca tōte reginele căđute sau vasale, făcu causă comună cu Typhon. Se preparō o serbătore mare dupō legea domnilor și împă-raților din partea aquestei regine și a lui Typhon însuși. Maiestatea sa Osiris fu invitat spre a bine-voi a se incre-dință de devotamentul și neexprimabila credință que însufflă mințile și încăldiă inimile credincioșilor vasali și suppuși. Arcurī de triumf, luminații (de vor fi fost p'attunci), drumuri semănate de flori, corōne și festōne, matrōne și vergini adornate, juni căllăreți și pedestri, tot ce e necessariu și dupō datină la asemenea manifestații nu fu uitat. Fiă care prepară un dar demnu d'un asemenea mare rege și Pharaon, semnu de affectiō și de suppunere cu quare să se înfăcișce înaintea monarchului adorabil. Typhon preparasse și el un sicriu cu totul și cu totul de aur și nestimate, plin de daruri și de aromatele quelle mai preciose, un chivot c'un cuvânt, demnu d'a intră în-tr'ensul însuși trinitatea divină a lui Cnef, Fta și Fre.

Serbarea începū. Regele fu întēpinat ca un ȕeu, în cântece și hymnri. Aur, profumul smirnei, aloiei i se adduse înainte de primele matrōne, junii și verginile cântă resărirea sōrelui. Ospețul se dette. Masa eră splen-didă. Mulțumită invenției viței și mustului seu purpuriu que semănă cu ichorul din vinele ȕeului monarchu in-ventator, cupele d'aur făcea girul și inundă buzele mese-nilor de spumele nectarului divin. Măncarō toți și beūrō cum se mănca și se bea pe aquei timpi; inchinarō în să-nētatea Maiestății salle, toastele se repetarō și pentru re-gină și pentru moștenitorul Horus. Mințile eră bette d'affectiō, de bucurie, și mai virtos de licōrea purpurie și încântătore a ȕeului present. Typhon addusse atunci sicriul, chivotul divinității. Quine altul eră demnu d'a

intră într'ensul și a nu' profană, agredând adorația și luând onorurile regelui nemuritorilor ? Nimeni de quăt Maiestatea sa. Osiris, simțitor la atâta devotament, resufflă aerul, eterul beatitudinii nemuritorilor, se sculă divinamente maiestos, se așeșo în chivot, și se întinse leit ca un ȕeu que așteptă cădelnița și incensul. Minune mare ! toți mesenii căȕurö cu genuchile nu la pământ ci drept pe capacul sicriului que cu iuțela fulgerului fu închis de nenumărate braçe. Nici o divinitate vre o dată nu fu servită cu mai mare energie de preoții quei mai devoți. Quăt te ai șterge la ochi sicriul sau chivotul fu închis, plumbuit, sigilat cu quea mai mare scumpătate ; tôte eră adaptate în quea mai perfăctă justeță, nici o crepătură pe nicăiri în quăt sicriul semănă quö ar fi fost turnat și formă o singură bucată. Maiestatea sa n'avea semeni pe lume, remase, prin urmare, după cum se pusese, singură în chivot, și deveni o divinitate în tôte formele. În sicriu nu mai eră acum de quăt reliquee sânte, divine. Nimeni nu eră mai sacru și mai divin în Egypt de quăt Nilul, quöci el eră cum șcim și Cnef și Canop. Se aflö darö de cuviință qua pe ascuns să nu mai scie peccătosul de popul a depune și chivotul și pe ȕeul ȕeilor în undele Nilului que se ducea drept în mare, și d'acolo drept la eternitate.

Ast-fel fu, după orthodoxia pharaonică, înălțarea lui Osiris de pe pământ la ceruri sau descinderea în iad spre dominarea lui ; iar după limbele necredincioșilor ca noi, ast-fel fu mörtea tragică a primului usurpator al libertăților Egyptene, quare mörte se făcusse mușamă după ȕisa vulgară și comună. Nimeni nu scia que s'a făcut monarhul, pentru quö firesce la hospătu fussesseră invitați tot unul și unul. Iside, se înțețege quö desolată, a cătat să fugă necunoscută în cotro o a fost dus ochii. Hermes, Hercule se însărcinarö, în retragerea lor cu moștenitorul thronului, cu Horus. Partisanii lui Osiris își făcurö datoria, pe d'o parte, ași pré înălță idolul, ai da virtuțile și minunile quâte nici nu avussesse, și pe d'alta ascundându-se la început, readunându-se, a nu se lăsă

să'i mănânce afurisitul, tilharul, strigoii de Typhon *d'a gata*. Iși pussero și ei tôte puterile, după que se mai desmeticirô întru a sculà popoli și a'și îmmulți câmpul. Lupta se începù. Hercule, Hermes cu muma regină se află acum în capul unei armate fidele și drept creincioșe spre a combate pe rebelli, pe apostati, pe hoții, pe tâlharii de păgubași. Cocóna Sophia a Austriei din ȕillele nôstre nu cređu să fi făcut atât din preună cu Haiman, Radeski, Vindiscrețu, Herculi contimporani, și cu Meternich-Hermes pentru junele Ioseph quât făcu Iside cu consilliarul și căpitanii sei pentru fiul sórelui și al ei, junele Horus. Lupta fu mare. Typhon se învinse și căđu prins în mâinele lui Horus întocmai ca Ungaria în mâinele Austriacilor. Typhon ânsă, cum se vèd lucrurile, erà un gigante de aqueia cum tutulor reginelor însuflă un interes și o sympathie nespusă. Regina Ethiopiei ne dette probe de ajuns de inima ei umană și plină de sympathie. Iside simți și ea o pietate cu totul și cu totul regală despre svânturatul Typhon prisionierul; închise ochii langhiđi și lăcrămoși și făcù cum se scape rebelul, apostatul. Printr'o minune cerescă cum se întimplă tot-d'a-una la regi și regine que sânt alleșii cerului, Iside, în aquest timp, și din aquest simțimânt de pietate și generositate regală, fu binecuvântată de sus, i se fecondò pântecele, purcesse gravidă, și născù un fiulețu, iarăși fiu al sórelui și aquesta numit Harpocrate, și ologu și el ca Harpocrate despre quare am vorbit. O asemenea minune am vèđut și eu unul quare scriu de multe ori. Am vèđut mulți copii născuți de sus și fără tată, ologi și rachitici întocmai ca fiul sórelui Harpocrate, și plini de spirit.

Fiiul Isidii quel mare Horus luô atunci din mâinile mumei sei sceptoru și coróna și comanda oștirilor. Ii mai trecu ânsă mânia quând se încredințô nu numai de la mamă ci și de la cuvioșii și sanctissimii preoți quô pruncul Harpocrate n'a fost conceput de quât dintr'o întilnire que avù Iside cu ênsuși divinul seu consôrte Osiris, quare prin stăruințele ei, Iside, ajunsese, ca un

ȕeu que erà a invià pe ascuns și a reveni, dupò legendà și sinaxar din locuința morților. Ermes atunci armò pe Horus cu o cascà que avea forma unui cap de bou cu còrnele lui cu tot. Còrnele p'attunci ca și la Hebrei, erau emblema puterii. Ómenii se rugà la cer sà li se inalțe cornul, daqua il aveau, sau sà le creascà și lor còrne de se intimplà sà nu aibã. In ȕioa de astãȕi noi pãgãanii de vulgari avem còrnele drept semnu ca aquella ; ànsè drept credincioșii de miniștri și toți subalternii fideli se cred quei mai tari din lume quând au norocellul sà le creścã còrne sau quând lumea îi crede quò pòrtã o conciuură atât de patentã și miraculòsã. Ast-fel de încornorat Horus se bătù cu Typhon, și o minune! quò in ori que luptã erà invingètòr. Noi credem quò victoriile îi veniã tot dela stãruința Mamesei intru ai susține, mențineã și perpetuã fãcètòrele de minuni còrne. Que victorii ar fi avut Maiestatea sa actualã a Austriei, de nu avea o mumã atât de prevèȕètòre spre a înalță atât de înalt cornul casei Ausburgului? Toți Illacici, Vindiscreșii, Radeski și Henai Egyptului anticu 'și au pus suffletul pentru moștenitorul Horus. Ast-fel acconciat ajunse aquesta a ține locul tatãlui sèu și a se imputernici ca dènsul. Ast-fel reuși a se strigã de o datã cu: *a murit regele, sã trãiascã regele*, adicò a se întãri, constituã și perpetua monarchia ereditarã. Osiris a murit, Osiris a inviat. Monarchul adicò rëmase nemuritor. In Osiris se personificò toți pharaonii fiitori, tótã pharaonitatea sau regalitatea. Iside deveni emblema, incarnația Suveranității. Apoi, dãi la mythuri, dãi la allegorii, dãi la temple și altare. Dãi la blesteme și afurisiri assupra rebellilor, nelegiuțiilor, apostatilor, diavolilor de Typhoni. Ettò inceputul suveranității absolute, al dreptului divin, și ettò și inceputul gigantilor sau dracilor. Ettò unele din mythuri și allegorii: In Osiris se personificò și se incarnò însuși sórele, ènsuși Creatorul, trinitatea întregã; in Iside se împellițò și se incarnò tóte ȕeele, Natura întregã. Fiiul și bastardul ei devenirò fii ai Sórelui, unul que luminèȕã lumea de cu tòmna pinò la capètul lui Februariu și se luptã cu vènturile și gerurile

titaniene, altul que se nasce cu quelle d'ântëiu dille alle primăverii, pinõ se întăresce sórele prin întărira moștenitorului. Nimeni, ñice sinaxarul pharaonicu, nu scia de scirea și impregiurarea orribilă în quare se află ñeul ñeilor Osiris; nimeni nu cunoscea nelegiuirea inemicilor ñeilor și ai ómenilor. Primii quari aflarõ aqueastă nelegiuire terribilă furõ *Panii* și *Satyrii*. Aqueștia începurõ a țipã și a strigã allergând în tóte părțile, dând alarma, și spăimântând lumea cu vaetele și bocirile lor infiorátore. Dela frica que respândirõ aqueștia remasse și expressia de *spaimă*, *panică*. Iside la aqueastă șcire își tăiõ una din cosițele salle, imbrăcõ vestminte de dolliu și începù a străbate lumea căutând corpul divinului sêu consórtie, întrebând pe toți și ênsuși pe copii; și din gura pruncilor aflõ quõ sicriul que căutã ea appucase pe cutare imbuçaturã a Nilului și quõ se cufundasse în mare.

Ânsë în sicriu nu erã un muritor; valurile nu puteau încãpé pe quel neîncãput: pline de respectu purtarõ plutind chivotul sacru către părțile cetãții Byblos. Aqi se arestõ quel nearrestat, reținut de ramurile unui arbure, quare începù d'õ datã a creșce cu atãta rapiditate în quãt coprinse în trunchiul sêu tot sicriul și il ascunse dela ori que vedere. Regele locului mirându-se de aqueastă minune de mărime de arbore, pusse sã 'l taie, și din trunchiul lui que purtã în rărunchi rêmășițele divine pusse sã facã o colónã spre a susține culmnea palatului sêu.

Iside veni la Byblos, și stând de marginea unei fõntâne, nici mai vëdù nici mai auđi pe nimeni, lacrimile cristaline limpeđia undele fõntânei și le prefãcea în apã viã, apã miraculosã. Plângi fõntãna cum plãngu ochii mei și du in depãrtare din preunã cu lacrãmile și dorurile melle și facerile de bine. Iside nu mai vede nu mai aude de quãt dorurile și suspinele salle. Trecù p'acolo și fetele servante alle reginei locului. Iside le vede, le invitã, le pune a ședé lûngõ dënse și lacrimile nu încetã d'a curge, mâinele plãpãnde și moi începù a le mângãia fruntea, a le neteđi cosițele și respãndea un profum divin pe ori unde attingea. Servantele nu mai semãnã muritóre;

nimfele fântanelor erà mai puçin belle de quât dênsele. Regina nu le mai cunoscù la înturnare, de frumusețe și de profumul necunoscut que se exalà din elle. Quine are un asemenea dar nu pôte să ajungă drept la regina, deschidându-i-se înainte amêndoë ușele. Regina făcù îndată să viià necunoscuta dela fântână, să i se dea tôte onorile hospitalității și să i se încrêdă creșcerea fiului sêu.

Iside se însărcinò cu creșcerea, și drept nutriment nu da copillului de quât unul din degetele divine spre a'l sugè. Nòptea quând dormià toți și ênsuși apele îl întindea pe cărbuni apprinși destinați spre a arde părțile muritóre alle pruncului; și ea regina reginelor, dea Iside se ducea, își făcea mânilè aripe și piciórele doë spice ca còda ròndurellei, devenea ênsuși ròndurellă și începea a da gire înpregiurul colónei unde erà remășițele lui Osiris. Giur in giur svolà, dorul își cântà, lacremele-i curgea, roa picurà, vântul suspinà.

Intr'o nópte regina de Byblos se deșteptò și se sculò să vadă pe fiul sêu que face sau cum dórme. Vêdëndul între flacàre pe cărbuni apprinși, scòse un țipèt. Pruncul se deșteptò din beatitudinea sa, și perdu nemurirea que îl așteptà. La țipetele mami și alle copillului, Iside allérgă. Mama atunci întrébă, Iside dosesce Mama tot întrébă Iside : spune quine este ! Regele, regina îi cad la picióre, o întrébă que doresce. Ea nu quere de quât colóna dilectă, sicriul amat. I se împlinesce voia și in mirarea tutulor Iside scòte scriul din miđlocul colónei. Imbarcându-se spre Egypt cu depositul prețios, descindù într'un locu desert unde lăsò sicriul ascuns și allergò spre a întilni pe fiul sêu Horus. Typhon ânsè avea ochii assupra ei, și o urmărià pretutindeni. Cum se depàrtò dela locul unde lăsasse sicriul, tăiò corpul lui Osiris in 14 bucăți, și le risipi in alte atâtea coprinsuri.

Iside la înturnarea sa nu putu crede ochilor sêi, atâta durerea îi fu de mare și neconsolabilă. Lacreme din nou, doliul din nou cu cosițele smulse începù din nou a recercà peste tot pământul. Unde aflà vre un mă-

dular risipit îl adună și îl îngropă spre a-l ascunde de veghierele inamicului. Dupe multe allergări ajunse în fine a adună la un locu mădularele înprăștiate și a încheiă iară corpul ȕeului la locu. Unul singur lipsiă, un singur mădular que fuisse aruncat în mare și pe quare îl măn-casserö Lepidotul Phagru, și Oxyrincul, pesci que furö blestemați de ȕeă, și din quari nu mai mân-carö de atunci nici Egyptenii, nici Hebrei mai târȕiu. Que să facă Iside ȕeă, regina universului? plângea și lacremele 'i ardea ca focul pentru perderea mădularului quellui mai preȕios. Nu mai plânge, mamă, îi ȕicea 'fiul sėu. Cum să nu plângu, fėtul meu, în părți s'a risipit corpul tatălui tėu. — Aflatu-i-ai capul? — Aflatu'l am. — Aflatu-i-ai mâi-nile? — Aflatu-le-am. — Aflatu-i-ai piciöarele? — Aflatu-le-am. — Aflatu-i-ai cóstele? — Aflatu-le-am. . . — Aflatu-i-ai que este mai jos de buricu? — Apoi de que plânge Ma-ma ta! Nu e și iar nu e. . . Tötă natura plângea la dorulși la lacremele ȕeei. In fine Iside se determinö a împlini locul aquella printr'un *Phalus* que deveni d'at-tunci symbol unui membru atât de considerabil și vi-tal, crucea mănușată cu quare furö decorați toți ȕei și töte ȕeele.

Ast-fel in fine Osiris, dupö atâtea nevoi și stăruințe alle Isidii, Osiris reinviö și se mai arătö pe la ai sėi; in-vitö pe Horus spre resbunare și 'l invėtö la luptö. Attunci se incepü lupte cu Typhon, atunci fu prins a-questa, atunci scăpö prin generösitatea Isidii; și tot atunci se născü și al doilea fiu Harpocrate que unii ȕicu quö erä ologu din cauza lipsei membrului cunoscut al ȕeului înviat din morți sau din debilitatea și pallörea que póte avé ori-quine, fiă și ȕeu ênsuși quând i se ia pânȕa de pe ochi. Înțellepciunea cuvioșilor de preoți nu lasă nici un punct al religiei neesplicat cu cuvinte de ajuns sacer-dotale.

Ia puneți-vė în minte pinö unde casta aqueasta ocupă töte mințile nöstre încă din quea mai fragedă pruncie. Dupö systema lor ne crescem și ne nutrim; și ênsuși in basmele que auȕim din légän, nu è unul fără să aibă un

împărat, o împărătesă, un fecior de împărat; quare să ne facă a ne interesă la sôrta lor, a plânge de disgrațiile lor, și a ne speria, a ne înfioră de inemicii lor mai mult de quât inemicii noștri proprii.

Daqua Osiris și Iside cu tótă stirpea lor devenirö ȕei din cap pinö în piciöre, Hercule și toți generalii de tallia și de stylul Hainau, quari se luptarö pentru *impăratul*, câtă să deviiă și ei Gioni, Ermes, asemenea câtă să deviiă Thoth etc. etc. Apoi quând s'appucă quine-va d'o systemă cată să fiă consequent. Apotheosând pe Osiris și consorti, nu se puté lăsă Typhon și soții săi a remânea numai așa ca nișce simpli muritori, fulgerați numai de anatheme, defăimați numai ca rebelli și affurisiți. Daqua Osiris și Iside eră nemuritori Suveranii cerului și ai pământului, Typhon și soții săi câtă să fiă nișce adversari asemenea nemuritori, giganți titani nemateriali, fără de mörte, fără de repentire. Quând se stabilì Suveranitatea ereditară, a cătat a se afurisi și revoluția. Una venia dela principul Binelui și alta dela principul Rëului. Pe dată se luö mësura qua revoluția, revoluționarii să însuffle terröre, spaimă, tot que è mai impur, mai hidos, mai infernal.

Pe ori unde se făcuserö încercări d'a se stabilì primele monarchii, pe dată aquestea avurö și rivali și protestatori, și adversarii quei mai terribili. Popolii nu se lăssarö facilmente ași perde libertățile. P'aquești adversari îi vedurö figurând și în Indii și în China sub nume de Giganți. În Babylonia li se dette forme mai ideale, mai nemuritoare, mai terribile. Aqi Titanii și Giganții devenirö Arhimani, spirituri rebelle, spre a arătă quö și divinitatea a pățit queea que pățirö Suveranii, quö Divinitatea considerö pe revoluționari de ênsuși inemici ai săi. Exemplan eră vechiu d'a se numi revoluționarii cu numele quelle mai detestabile, pentru quö tot usurpatorii libertăților eră vingători. Osiris și Iside personificând divinitatea, deveniserö emblema suveranității que nu mai möre de și ar muri suveranul. Typhon darö cu soții săi furö și ei immortalisați în sens contrariu, și devenirö

emblema tutulor protestațiilor, tutulor revoluțiilor. Pentru quô și ele sânt nemuritoare pinô que nu vor perî tiraniile. Typhon devenî principul, geniul tutulor faptelor que ômenii oficiali le numescu *crime, pëccate, apostasii*.

Daqua Osiris è Dumneșeu, sau daqua Dumneșeu è ca Osiris, ômenii mai deștepti începurô a ñice: noi sântem cu Typhon; Dumneșeul nostru voim a fi ca Typhon. Venirô ânsê timpi mai nuoi, mai luminați, în quari ômenii nu mai voirô nici Osiris nici Typhoni. Unul represintă nelegiuire numită drept divin, altul un revoluționar què devine iar despot. Typhonii triumfători sânt nisce aventurieri, ca Ludovicu Philip, ca Napoleonii. D'ar fi învins Typhon ar fi devenit el ñeu și Osiris Satan. Lumea modernă nu mai va un Dumneșeu nici ca Osiris nici ca Typhon. Ea își allese de Dumneșeu un protestator, un revoluționar, un proletar què preferi mai mult a fi spânșurat pe Cruce de quât a se proclamâ rege, què se glorificò și se apotheosò cu corônă de spini, què allese drept sceptru o trestie mlădiôsă și fragedă, què spălă piciorele suppușilor sêi, què făcù din corpul lor corpul sêu, què deificò productul sudorilor lor, pâinea și vinul. Aquest Dumneșeu necunoscut âncô, brahmanisat de theocapili, pharaonisat de iesuiții tutulor popolilor, este Dumneșeul viitorului, Popolul Christ, Popolul suveran.

Restaurându-se dinastia lui Osiris, îndată începù persecuțiile, ca în tôte restaurațiile: arrestații, închisori, tribunale militare, execuții cu mâna armată, terrôre peste tot. Prima monarhiă què se proclamò, què se luptò și se restaurò ca dinastia lui Osiris fu, quea d'ântêiu instituție què dette lumii o idee despre infern. Pinô aquí ômenii cu adevêrat se aflò intr'un secol de aur în quât despre aqueasta. Nimicu nu'i spăimântasse asemenea pre pământ cu atâta terrôre, prestigiu și maiestate infernală, nimicu nu le dedesse âncô o idee despre chinurile și turmentele dupô môrte, a cătat să vađă executorii comandelor terribile alle unui despot resbunător, qua să'și închipuiscă turmentele cu quare erâ speriați dupô môrte. Cum se stabill, pã lûngô quelle lalte în Egypt și credința

infernului, îndată se organiză și iadul ca și statul pământesc. Exemplul condamnaților după moarte era în carne și în oase ca bieții oameni care se încercară a scutura jugul, devenind instrumentele unor căpitani care le prepară și ei un alt jug. Aqueștia fură primii eretici și păcătoși. condamnați, executați de prima autoritate, a furisiți de primul cler. Iadul luă începutul pe pământ și se organiză după moarte astfel cum să asigure pe toți fiitorii despoți și theocapili. Osiris, suveran al cerului și al pământului, deveni și jude suveran al iadului, ca cum s'ar dice Tzarul Rusiilor și Tzarul Siberiei. Nu lăsară organizatorii Egiptului Iadul pe mâinele unui zeu imaginar, cu virtuți și dreptăți imaginare. În iad fu pus un om încercat, un fost rege, un ucis de revoluționari, un resbunător și complice al regilor, un pedepsitor neîmpăcat a ori cărui încercări de revoluție, sau de abateri din orthodoxia oficială.

Ne apropiem d'o epocă organică; organizarea quellor pământesci, are a se face acum după cum prin atâtea lupte ajunseră a popularisă, stabili și asigură atâtea credințe sistematice și cu rea credință. Până mai suntem încă în epoca minciunilor eroice, să împlinim acest tratat și cu zei și eroi al cărorora nume ajunse până la noi, și al cărorora locu era rezervat pentru paginile aqueștea următoare.

Quât se stabili o dată cu mâna armată, cu terrorea, cu anathemele clerului și se recunoscă regalitatea ereditară, dreptul care-l numiră divin. Osiris și Iside fu personificația aqueștea suveranității. Osiris fu prin urmare sora viilor și morților, Lumina, și Typhon, și tot următorul aqueștea și inamicul regalității și clerului reprezentară întunecul, Osiris era viața, Typhon moartea, Osiris fecunditatea, Typhon lipsa, sterpitatea; Osiris abundența, Typhon fometea; Osiris sănătatea, Typhon morburile, cu un cuvânt Osiris principul Binelui, Typhon principul Răului.

Typhon deveni și el un zeu adducător de tot răul, ca zeu întră și el în systema androgynismului, deveni mas-

cule și femine. Consórtea întregetőre fu numită Nephté după numele que avusese și soția revoluționarului Typhon pe când eră om în viață, în carne și în óse. Nephtei i se dette tóte calitătțile contrarii d'alle Isidii. Precum Typhon eră adversariul detestabil al lui Osiris, asemenea Nephte eră adversaria Isidii. Când Iside representă ca Natură Terra fertilă a Egyptului, Nephte representă Terra arridă și sterpă. Când prima representă apa fecondatóre, a doilea representă apa destruc-tóre. Când Iside representă Nilul în femine, ca făc-ător de bine, Nephte representă undele amare și inne-cătóre alle mării que inghiția apele Nilului. Când re-ligiile se quam prefăcu, adesea binele din quea vechie se ia drept réu în quea nuoă; Devii Indienilor que era an-geli se luaró drept draci de Persani, Demonii Helenilor que erau geniuri bune deveniró geniuri relle, și vice-versa; revoluționarii que eră afurisiți la Indieni, Chinesi Babilonieni, Egypteni la Phenicieni, și Greci mai virtos, începuró a deveni dei, Joie fu un revoluționar que des-thronó pe tată seu. Asemene pot și vorbele ca și ideile când se trasplantă din locu în locu. Nephte în famine, que era un geniu réu, deveni un *Neptun* în masculine și, deu de primul ordin și de prima triadă olympiană.

Nephte ánsé a fost când a fost o femeie, quam bellă, quam cochetă, femeie a lui Typhon, quăruia se vede ase-menea quó ii quam plăcea când ii suridea regele pro-clamat, Osiris. Quine scie daqua prima animositare ín-tre Typhon și Osiris nu fu pentru bellă Nephte și daqua Typhon nu fu un 'om d'aqueia quărui nu'i pré plăcea să'l crédă lumea cu puterea și cu córnela unui taur de prima forță, adicó ministru după tóte formele.

Din adulteriul lui Osiris cu Nephte se născú un fiu a-nume Anubis. Nisce asemenea fii erau adesea lepădați și p'attunci, qua și în đioa de astăzi. De fu lepădat de énsuși Typhon que nu putú a'l recunósce sau de énsuși mama sa Nephte, mythographii nu spun nimicu. Atăt đicu quó adoptat de Iside, fu nutrit și crescut de aquea-sta ca énsuși al seu fiu. Făcendu-se mare, în lupta prin-

cipelor, Anubis firesce luò parte în interesele casei unde se crescuse și alle ênsuși adevêratului sêu tată. Dupò ucciderea lui Osiris el ênsuși urmà pe Iside spre a adunà mädularele risipite alle tatälui sêu și a le îmbälsämi. Quänd se apotheosò Osiris și Iside de partisanii lor și de casta sacerdotală, Anubis luò și el titlu și rangul de ðeu, întrò și el în sinaxar cu mythul sêu, cu allegoriile sale. Daqua Osiris deveni sórele activ que fecundä Terra, daqua Osiris deveni Nilul activ și masculine que fecundä partea Egyptului quea grasä și producetóre que erä reprezentatä prin Iside: Terra arridä și stêrpä ðisseröm que era reprezentatä prin Nephte, ca și apa sãratä și amarä a mării. Așä făcëtorii de mythi, adulatorii que facu din viciuri virtuți, așternurò allegoria urmätóre, despre queea qe se attinge de adulteriul ðeului lor.

Osiris fiind Nilul fecundator, în inundațiile salle trece adessa numai peste têrrimurile grase que sânt reprezentate prin Iside, legitima sa consörtä, ci și peste terrimurile arride reprezentate prin Nephte, pe quare prin apele salle fecundatóre, le face a produce și elle. Din aqueastă însoçire sau maritagiul a Nilului, Osiris cu arridä terrä, Nephte productul eșit fu aqueea que theologii Egyptului numirä Anubis, sau mai bine prin aqueastă philosophiä ajunse fiul nelegitim al Pharaonului Osiris a luä numele și rangul de ðeu. Ca ðeu Anubis este un termen de miðlocu între familiä lui Osiris și a lui Typhon, între luminä și întunerecu, între viață și mörte. De aqueea el deveni ðeul pompelor de îngopare; el prestò la îmbälsämirea corpurilor, la luarea suffletelor și incredințarea lor în mâinile lui Ermes sau Thoth spre a le înfäçisä înaintea tribunalului redutabil al lui Osiris; el prestò la tot que se petrece în pasagiul dela viață la mörte, și prin urmare tot el este ðeul crepuscului que se aflä între ði și nópte: Anubis se vede pe monumente funerarii, e reprezentat cu capul de șacal, que Grecii îl luarò drept cäine.

Anubis nu erä singur ðeu al pompelor funebre. Egyptenii mai aveau äncò patru geniuri de natura aqueastă și

însărcinați a presidă la scenele funerarii. Figura sau forma lor sémănă cu a lui Anubis. Unul avea capul de câine, altul de șacal, al treilea de erete, al patrulea singur avea capul de om. Aquesta din urmă numit Omsset, fu descoperit de Champollion. Aqueste patru geniuri sânt reprezentate quând tece ca tôte mumiile, quând cu quâte o gurnă sau conopă pe cap. Nu e mirare quô aceste patru geniuri, din preună cu Anubis, să fiă ênsuși căpitaniii lui Osiris divinisați. Aqueștia eră asemenea reprezentați cu capete de câini, de lupi, de șacali.

Precum iară Osiris devenind sóre și ca sóre fiind și al viilor și al morților și prin urmare rege al Infernului, asemenea și Iside deveni regina umbrelor. Iside în rolul aquesta de consórt a lui Pluton Egyptean, în rolul său de proserpine, ia nume de Ambo sau Tithrambo. Attunci đicu făcătorii de allegorii quô Iside Ambo este principul femine răspândit în rărunchii pământului; attunci devine o adevărată mumă a lui Anubis, sau Anubis ênsuși infemeiat.

Intre generalii que avû cu sine Osiris în expedițiile salle, a fost, cum amu vedut, și Macedo. Mulți din autorii Greci îl confundă cu Anubis, pentru capul de lup cu care è reprezentat, confundându'l cu capul de șacal al aquestui. Quei mai mulți ânsé facu o persónă distinctă dintr'ênsul și đicu quô a fost frate cu Anubis, din aqueiași mamă Nephte. Pindar vorbind de dênsul, face un căpitan valoros îmbrăcat în pelle de lup. Aquesta remâind în Europa dette numele său Macedoniei.

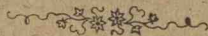
Ajungënd la divinitățile morților, și prin urmare cu dênsele la regiunea infernului, cată a spune queva și despre cum eră organizat aquest imperiu suteran al lui Osiris. Modelul eră luat după planul infernului brahmanicu. Mai 'nainte d'a trece sufletul în *Amenthi*, adică în Iadul Egyptului, cată să trecă un lacu numit Queron și pe marginele decindea alle aquestui lacu li se făcea quea mai rigurósă cercetare.

Thmei, despre care am vorbit, fiă a sórelui devenit Osiris, emblema Adevărului și Dreptății pharaonice, pre-

sidenta tribunalului quellor patru-đeci și doi de judecatori infernali, așteptă în palatul său suffletele; dela densa trecu aqueastea în cercetarea quellor-lalte divinități infernale. Mai în urmă de tóte suffletul se infăciședă înaintea lui Osiris, monarchul Amenthi lúngö quare assistă și Iside-Ambo. Aquí înainte stau balanța și pana de struțu, precum și cerberul egyptean, monstru terribil compus din leu, crocodil și hypopotam. Quând se începe judecata, Horus și Thoth scriu întrebările și răspunsurile, cum și rezultatul de față cu monstru Api, gardianul balanței supt forma unei momii. Aquest întrebatoriu se infăciședă apoi la Osiris que dă sentință spre pedépsa sau recompensa suffletului. La împregiurare d'a fi condamnat la pedépsă, îndată vin armășeii și sbirii iadului armați de săbii, iau suffletul pe sus și'l aruncă în una din șépte-đeci și cinci de zone destinate pentru chinurile și pedepsele diferitelor păcate, tóte construite după planul iadului brahmanicu. Fiă-quare zonă are gardianii și chinuatorii sau executorii săi. Acolo se ved bieții ómeni transformați în brósce și tiritóre negre cu capul de om, spândurați pe stâlpi și tremurând la amenințarea săbiilor esecutorilor infernali, acolo alții sunt în neîncetată mișcare, tîrânduși după sine inima sângerândă; acolo alții fără repaos sunt condamnați a și preumblă corpul cu capul tăiat; acolo alții sunt fripti în frigări, pe grătare și ferți în căldări înflăcărare pentru secolii secolilor. Philosophia infernului Egyptean coprinde și dogma metempsychosii ca quel indian; fiind ânsé pré înaltă pentru vulgul Egyptului, nu pré eră așa de populară; aqueasta eră principul numai pentru quei vërșati în quelle theologale. Aquestia đicea quö Amenti sau iadul era numai un locu de adunătură a suffletelor spre a și luă pedépsa și a se curăți ca în purgatoriul catholicu; și apoi după mai mulți secolii aquestea veniau iar în lume spre a însufleți alte corpuri. Quând eșiau d'aquí, mai avea âncö alți trei mii de anni a emigră din corp în corp însuflețind tiritóre, pesci, paseri, patrupele, până să pótă din nou a mai

intra în vre-un corp de om. Vorba *Amenthi*, după explicația lui Plutarchu, însemnă că quel que *riceve și dă*, adică quă adună în sine sufletele și le trimite iar în lume.

Ori quare suflet, după aqueastă organizațiō a iadului c'un rege pharaon, de se mai întemplă să viiă în lume, puté să aibă ori que plăcere alta, afarō d'aqueea d'a fi contrariu autorității regale și sacerdotale. Iadul după mōrte eră fōrte conform cu temnițele și pedepsele statului pharaonicu. Scopul și unuia și altuia eră să formețe pe present și pe fiitor cetățeni pentru tōte statele de natura și de systema pharaonică.

Vorbind de Osiris, nu putem trece sub tăcere pe boul Apis que avū un rol atât de însemnător atâția secolu în tot timpul păgânismului.

Boul sau taurul Apis eră adorat în Egypt ca o imagine vie, ca o incarnațiō a lui Osiris. Aquest bou eră destinat de preoți a nu trăi mai mult de doē-đeci și cincu de anni. Quând veniă đioa fatală a împlinirii aquești termen, preoții il duceau cu pompă și 'l innecau în Nil în đioa quând se serbă uciderea lui Osiris și aruncarea lui în aquești riu. Innecarea boului se făcea în adunare mare de popol, în miđlocul plângerii, țipetelor și gemetelor generale. Tōtă lumea eră în dolliu pînō se reafila un alt taur demn d'a se numi și proclamă boul Apis. Eră o mare greutate pînō să se affle unul quare să aibă vre-o doē-đeci și noē qualitài querute. Din aqueste qualitài quelle mai principale eră quelle următōre: Taurul se cu-venea să fiă negru cu doē semne albe, unul în forma unei

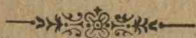
semilune que după lege câtă să fiă pe umărul drept sau stâng al animalului, și altul cu un scarabeu la gât sau în frunte; se mai convenia încă a fi născut dintr'o junice vergine, fecundată d'un tunet sau de focul cerescu. Semnele și calitățile eră multe și anevoie de aflat la un locu, mai virtos junicea vergine făcută mamă numai dintr'un tunet eră tot que a fost mai cu neputință vre o dată. Ânsă cuvioșii preoți, prin rugile lor ferbinți, reușeau la fiă quare doê deci și cinci de anni să se opere aqueastă minune, și să nu rămâie Egyptul fără boul Apis și mai virtos fără veniturile que putea aduce aquesta. După multe recercări cu stăruință și rugi din quea mai sacerdotală căldură, taurellul în fine se află. Attunci i se construia o casă într'o insulă a Nilului cu fața către sorerăre. Aqi vițellul negru, fiul vaccei, eră nutrit patru luni numai cu lapte, și după aquest, termen preoții se duceau în mare pompă la Vițellia sa divină și il salută în hymne cu numele de Apis. Apoi il punea într'o navă decorat cu quea mai mare magnificență, și în cântece de laude tămâindu'l il ducea în cetatea Nicopoli unde sta 40 de zile. Aqi numai femeile erau iertate a se înfăcișă înaintea deului vițel. După aqueasta cu aqueeași pompă eră imbarcat în nava sacră, și eră addus la valle pe Nil, urmat d'o mulțime de barce decorate și accoperite de quelle mai prețioșe capete. Ast-fel Apis eră addus în procesie pînă la Memphis unde eră instalat pentru tot-d'auna pînă când ii venia rëndul d'a fi înecat în Nil. În locul unde sta aquest idol viu eră doê edificiiuri situate lângă templul lui Fta. „Apis, țice Pliniu, are doê templuri que sânt considerate ca oracole sau augure pentru popul. Când vin ómenii a întrebă pe taur despre queva, daqua după întrebare intră aquesta într'un templu e semnu bun; iar daqua intră în templu de augure relle presagiu este funest. Daqua ia să mănânce din mâinele quellor que vin a'l întrebă, este iar semnu bun, precum din contra este semnu rău daqua refusă de mânca-re. Din mâinele lui Germanicu a refusat, și peste puçin a și murit aquesta“. O-dată pe an se aducea taurului o

junice, pe quare îndată o și uccideau cum o despărția de densusul. O-dată pe an se făcea și o serbătoare în onórea lui que se numia *Nascerea lui Apis* și quare ținea șapte zile în tot coprinsul Egyptului. Apis, după părerea unora, se dice quó erà symbolul Lunei-Iside pentru semiluna que se querea să aibă pe umeri, pentru quelle doă-đeci și noă de calitateți querute que correspond cu doă-đeci și noă de zile lunare, pentru quelle șapte zile alle serbătorii lui que correspondea cu o săptămână sau a patra parte din lună. Ânsă quei mai mulți susțin quă Apis erà incarnația ênsuși a lui Osiris-Sórele, dicând quó suffletul aquestuaia quând fu uccis a fost trecut într'un taur de aqueastă natură, quó taurul este semnul sórelui quând intră în stagiunea puterii salle, quó scarabeul erà symbolul numai al puterii genitóre que erà a Sórelui, quó locuința lui Apis erà, cum am văđut, tot pe lângó Nil, și quó Nilul este Osiris etc. Spre a se învoi aqueste doă opinii, systema brahmanică și pharaonică vine numai de quât în ajutor. Ței Egyptului erà androgyni: Osiris erà și Iside, Iside erà și Osiris, prin urmare Apis erà și una și alta; quând ânsă erà nevoie mare a se face distincțio Osiris erà Taurul, Apis și Iside erà o vaccă sacră ca vacca Indiilor.

Quât pentru viața de 25 de anni que se da aquestui taur divin, quei mai mulți dau un cuvânt astronomicu. Fiind quó Apis erà și Sórele și Luna, după annul Egyptian, que se compunea numai de 365 de zile, luna nu și reconcepea cursul său în aqueeași zi și mai în aqueeași oră ca sórele de quât din 25 în 25 de anni Egypteni, adică după 309 revoluții lunare. Prin urmare 25 de anni ai vieței lui Apis nu sânt de quât un lustru al lunei.

Pe lângó Apis Egyptenii mai aveau încă alți trei sau patru tauri sacri que erau ca o emblemă a sórelui. Din aqueștia unul erà Mnevis, și altul Onufis, quarii și aqueștia câtă să aibă perii negri și întorși cu totul din contra după cum sânt la alți tauri. Mnevis se nutria într'un templu din Heliopole, iar Onufis în alt templu din

Hermunthis. Cultul auestora è mai vechiu de quât al lui Apis; ânsè cum se instalò auesta din urmă, al quellor d'ântéiu perdù mai tótã splendórea.

DEII SUPRANUMERARI

Intre deii Egyptului cunoscuți se află unii que nu intră în systema nici trinitară nici dodecimală. Causa este sau quò auestia furò introducții străine que appucarò a avé un ordin general și preoții îi sufferirò pentru speculația que puteau face cu dênșii, sau quò sânt ênsuși aqueiași deii despre quari am vorbit pînò aqul subț differite numiri dupò alte differite attribute que li se mai detterò. Din auesti deii que noi îi numim, pôte fără cuvânt supra-numerari, quei mai celebri erau Serapis și Memnon.

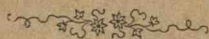
Serapis erà representat cu trei capete, unul de câine, altul de lup sau de șacal și al treilea de leu. Auesta rechiamă ideea unui cerber, dupò cum îl veduròm în Amethi sau infern. Dicu unii quò Serapis erà ênsuși Osiris ca rege al Infernului, ca Plutou Egepean și consòrte al Isidii-Ambo. Aquesta avea mai târziu un templu, numit Serapeum, que erà unul din quelle mai celebre monumente. Ptolomeu Soter renò mai târziu cultul auestui deii și 'l înălțò mai pre sus de tóte, constituindu-i un cler cu quelle mai strălucitóre prerogative și venituri. Sanctuariul auestui deii deveni ca o academie de medi-

cină. Amalații allergă din toate părțile spre ași reconquista apei sănătatea. Preoții ca medici făceau adesea cure miraculoase, que nu le atribuia științei lor, ci însuși idolului. Aquesta da un mare credit și o întinsă popularitate que aducea venituri necalculabile. Preoții știu calculă și cu însuși umilitatea. Opiniile sânt multe despre Serapis. Noi însă nu putem preferi de cât definiția que își dă singur aquest ȕeu prin gura preoților săi. Nicoceron, regele Ciprului, veni o-dată a consultă oracolul aquestuia. „Quine sânt eu? mă întrebi ȕisse oracolul. Bolta cerurilor este capul, marea 'mi e pântecel, picioarele 'mi sânt pre pământ, urechile 'mi sânt în regiunile eteriane. Ochiul meu è sórele“. Prin urmare Serapis representă universul după ideile que avea Egyptianii despre univers. Serapis cu trei capete representă trinitatea Egyptiană: Cnef, Fta și Fre, que coprindea tot universul și prin urmare și regiunea infernală. Serapis eră suveranul viilor și al morȕilor; în el se concentră și se adoră toate divinitățile pharaonice. Ptolemeu Soter que avu o idee d'a face din Alexandria o capitală unde să se concentre științele, dogmele și cultele, nu allesse alt ȕeu spre a fi symbolul aquestei concentrări de cât pe triephalul Serapis.

Memnon fu asemenea unul din regii Egyptianului divinizat ca și Osiris. Fiă que rege când se divinisa nu devenia de cât sóre sau queva que sémănă cu sórele. Talentul sau meritul aquesta îl au regii și în ȕioa de astăȕi, închipuindu-se încă de vii quă sânt nisce ȕei, nisce sori, mai mult de cât sori, quă la sóre te poți uită după ȕisa comună, la dênșii însă nu. Memnon după descoperiri foarte demonstrate alle lui Champolion fu regele Amenophis II, fiul lui Thutmosir III. Amenophis, cu articolul Phi, se vede adesea numit și Phamenophis. Aquesta divinizat deveni și el sóre, rang la quare appucasse mai din nainte a ajunge Osiris. Ca sóre în limbă sau idiomă mai noă fu numit Memnon pe întellesul comun sau vulgar al populului. Memnon nu este de cât Mneme (Memoria) în masculine. Memnon fu creȕut după que se

divinisò quò fu tatăl Muselor, que erà fiele Mnemosynii. Așà darò Mnemon fu una cu Phebu-Apollon, cu Sórele. I se ardicò o statuă colosală din quea mai naltă antiquitate que pinò în ñillele nòstre se vede pe marginea stângă a Nilului în miðlocul ruinelor anticei Tebe. Aqueastă statuă erà vocală: la primele rađe alle sórelui în dimineță începea a scóte nisce sunete melodióse ca cum ar fi salutat rêsărirea sórelui. Toți scriitorii antichi vorbescu despre aqueasta; și atâtea inscripții se află pe statuă făcută de visitatori curiosi și însemnați ai antiquității. Cambise, regele Persiei, vru să afe mysterul aquestor sunete que scotea statuă, și neputënd alt-fel allergò la forță; dërimò partea din sus a statuei spre a vedé que este într'ensa. Nu aflò ânsé nimicu și statuă de și ciontită nu încetò a scóte aquelleași sunete; ânsé nu așà de clare și armoniése ca mai nainte. Despre aqueasta se află înscris pe gamba statuei un dialog între statuă și un visitator quărui Memnon se plânge de sórta que avù și de tractarea neomenósă que îi făcù Cambise.

Intre ñei que noi numim supranumerari se mai află âncò și unul numit Zeu sau cu articolul Pi-zeu. Despre aquesta se ñice quò erà geniul sau ñeul dynast que presidà în planetul Jupiter. De va fi așà, Jupiter de Greci fu numit *Zeu Zeus*.

Aquestea sùnt fabulele cu quare fu legănată pruncia umanității; aquestea credințele cu quare i se făcu creșterea copillăriei; cu aqueste idei, cu aqueste credințe fu preparată în atâtea secolu omenirea spre a debutà în viața sa soțială și politică. De aquì începënd o vom vedé organisându-se în epocha următoare. Pe temeiuł aquestor

credințe vom vedé stabilindu-se și consacându-se legi destinate spre împilarea și sufferințele ei, și în folosul castelor que își însușiserò intelligența și puterea. Un copil, rău crescut învățat a luà minciunea drept adevăr, è mai rău mai svânturat de quât quel que n'are nici o crescere. Umanitatea superstițiosă deveni mai rea de quât quea sêlbatică. Fia-quare om deveni un păgân, adică un lup, un carnefice quellui lalt, instrument tiranilor sêi quellor mari.

PERIODUL AL DOILEA

Cu cât è quine-va mai micu sau mai copillãros, cu atãta obiectele exteriore și evenimentele i se par mai grandioase, mai colosale în comparațiõ cu sine. Lucrurile devin mari sau mici, importante sau neînsemnãtore dupõ imaginația, dupõ încercarea, dupõ deprinderea nõstrã. Pruncul în puçinãtatea și neîncercarea sa de tôte se mirã, de multe se uimesce, de multe se sperie : tôte și le închipuesce mai presus de sine, și prin urmare mai presus de naturã. De nu 'i ar vorbi quine-va de smei, de ñine, de fee, etc., el tot și le ar creã, și le ar imagina singur ; de și le ar da alte numiri imaginația lui și le ar închipi mai d'o asemenea stare exoticã, feericã.

Omenirea în primele vârste alle prunciei salle debutõ tot asemenea pe globul aquesta. Primele stirpe se succedãrõ prin nișce generații de prunci la minte, fãrõ nici o suvenire de quelle întimplate în légãnul omenirii, fãrõ nici o tradițiõ adicõ, cu imaginațiõ quãnd admirãtore, quãnd speriosã. Ori que vedeau, li se pãrea extraordinar, colosal ; ori que narã îl presentã și mai extraordinar, și devenia miraculos ascultãtorului que pentru distanța în quare se aflã avea o perspectivã mai încãntãtore în quãt din gurã în gurã, din generațiõ în generațiõ (quãnd momoria se

formò) evenimentele trecute devenirö gigantesci, supra-naturale, supra-umane.

Vëðuröm în primul period cum fiä-quare popul își descrie începutul sëu și al umanității. Cu quät popolii quei mai primitivi sânt mai copilläroși, cu atât lucrurile le mărescu mai mult și le facu mai miraculöse. Cu quät popolii mai nuoi mai es öre cum din starea copillärosä, cu quät adicö se mai umanisä, cu atât umanisä și lucrurile și evenimentele. Narrația quellor intëmpläte, de unde avea forma fabulei ia p'a romanțului și, în fine, din romanțu începe öre cum a luä forma istoriei.

Ne afläm într'o epochä quänd umanitatea cu queva mai nainte de deluviu și dupö aquesta, adunându-se în mici soçietäți și formänd commune și cetäți începuse a läsä nișce edificiiuri, nișce monumente de mai multe feluri, nișce semne pipäite que mărturisiiä generațiilor fosta existență a multora din quelle trecute. Aqueste monumente devenirö primele documente pentru realitatea historicä, aqueste furö primele nutrimente din quare historia începu a cresce și a se întäri spre a puté probä și învederä realitatea și adevërrurile trecutului. Invenția semnelor scripturei, fiä symbolice fiä alphabetice, nu intärdiö a erige nișce monumente și mai vorbitöre, dupö quare posteritatea sä pötä trage, mai currënd sau mai târđiu, adevërrul și ênsuși din minciunile trecutului.

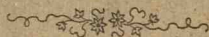
Aflându-ne într'o epochä quänd historia se concepe și suindu-ne la începutul ei, aquï nu ne putem occupä de stirpele și sementiile quelle mai primitive ca quelle Ethiopiene; quöci nimicu nu putem aflä dela dênsele. S'a vëđut quö dela sementiile sau varietățile de stirpea Ethiopianä, dela Egopođi, Ictiophagi, Troglodiți și alți pinö la quea mai înaintată varietate que formö regatul Meroei în Africa nu ne rëmasse nici un monument, nici o tradițiö, nici o scripturä, afarö de quäte-va descrieri dela autorii streini ai antiquității, cu mult mai posteriori de originea aquellei stirpe, contimporani cu decäderea unora, și posteriori cu mult mai încuä de assorbirea sau stingerea altora.

Historia nu 'și pôte află nutrimentul în înalta anti-quitate de quât quel mult între popolii de stirpea Mongolă și va începe periodul aquesta dela quei mai antichi sau mai negricioși popoli ai aquestei stirpe dela Indieni. Dela aqueștia omenirea își are tradițiile salle primitive bune sau relle, adevërate sau fabulöse.

Ânsë la Indieni, que representă Omenirea, de și nu pruncă, ci copillă, cu óre-quare suvenire, tóte sânt arătate subt forma allegorică quellei mai fabulöse și colosale. Să cutedăm, cu tóte aquestea, quöci atât è de tare puterea Adevërulei, în quât și ênsuși în minciune își manifestă existența sa vera realitate. Quând se întinde și se propagă o minciună, aqueasta, ori quât ar perverti mintea umană, representă ânsë o realitate de prima condițiö que nu se pôte contestà de nimeni, preînchipuiesce adicö, existența quellui que a inventat-o și pentru historie è de ajuns atâta spre a se concepe. Ori que fabulă invederedă existența unui popol que a narrat'o, que a cređut'o, que a fost scos din sênul sêu pe inventatorul ei. Quând se vede într'o fabulă nișce credințe, nișce datine, nișce maniere d'a narrà sau spune, acolo, firesce, se vede o viață, o mișcare o existență, o realitate. Dela neexistența minții nu se pôte așteptà nici ênsuși minciune, dela pruncul sugëtor asemenea, dela popol fără tradiții asemenea. Românul quând se află în asemenea locuri sau impregiurări îți spune förte pe scurt, ânsë mai pe înțelles de quât noi, quö *n'are que aflà*. Unde ânsë sânt tradiții, fiă ori quât de fabulöse, omul pôte scöte multe adevëri necontestate, iar daqua fabulele sânt systematicamente chaotice pentru mulțime și allegorice pentru privilegiați, atunci adevërul ese și mai splendid, quöci străluce ca o polentă și radiösă făclie în miđlocul unui tenebros dedal.

Vom lăsà darö d'o quàm dată sementiile și populadele Ethiopiene și ne vom începe historia dela ênsuși fabulele colosale alle Indiilor. Din minciuna unui pesce desmăsurat se va invederà existența apelor, și din strămutarea aquestor ape prin locul que le ia pescele se va recunösce evenimentul deluviului. Ori quât de fabulos se nară a-

quest evenimentu, historia ânsă scôte adevărul quô Indienii quei mai vechi din stirpea Mongolă au conservat suvenirea lui și l'a recunoscut. Din monstruositatea Titanilor, din gurile lor vërsătore de focu și de torente de apă va descoperi credința cataclismelor vulcaniane și neptuniane. Din resbellele Assurilor sau și demonilor va arătã amestecul elementelor naturale și sociale, lupta între aquestea, victoria sau disfata unora, assorbirea sau identificarea altora. Din sutele de capete și braçe alle gigantilor nu va fi anevoie spre a face a se vedé miile și miliónele de capete și braçe alle unor popoli întăritai și ardënd de rësbunarea pentru dreptatea que caută. Din armatele de urși și de momițe se vor vedé și mai învederat sarcasmele și batjocurile pitoresci alle castelor privilegiate spre umilirea aquelor popoli abrutisai și rësbunători. Din existența unui corp de doctrine și de legiuri, ori quât de miraculos sau de fabulos i se va da începutul, se pôte presupune existența autorilor, sau a collegiurilor, sau a castelor creatore de asemenea doctrine și legi, sorgintea, într'un cuvënt, de unde eșirò tóte legile și religiile systematice și oficiale. Din minciunile quellor judecați mai adesea judecătorii integri descoperă adevărul. Din întunerecu rësare lumina; mórtea ne spune fórte des mai mult de quât viața; desertul ne vorbesce mai tot d'auna mai multe adevëri de quât societatea, și ruinele unei cetăți ne instruië de mii de ori mai mult de quât uetul și amestecul fostei ei existențe. Babylonia, Memfide, Ty-rul, Palmyra în ruine ne învață și ne arată callea pe atât mai dréptă pe quât odinióră îndreptătorii lor se sforță intru a întunecã din systemă și rătăci pe locuitorii lor. Quâte adevëri nu mai aflò lumea dela Ieruselema distrusă, și quâte nu s'ar mai aflã d'assupra pulberii și cenușei aquestui colos al Nordului, cu corpul de bronz și cu piciórele de lut!

Din autorii antici, Herodot, Ctesia, Diodar sicilianul și Strabon (după Megasthen) ne făcu ore quare descrieri despre populadele Indiilor, când mai probabile, când mai fabuloase, și ne conservă suvenirea unor fapte istorice que se suie pînă în timpii Semiramidei (1900 anni înainte erei noastre). Ânsă aqweste descrieri de popoli, datine și evenimente sînt cu mult mai înquă de începutul epocii de quare ne vom ocupă acum.

Spre a cunósce quine-va bine un popul, se cuvine a se sui la originea instituțiilor lui, și aqwestea în tot d'auna au de primele lor elemente, pe de o parte, ca o materie, credințele, datinele și tradițiile populare, iar pe de alta, ca o formă, systema legiuitorului sau a corpurilor or castelor legislative que vin a speculă aqweste credințe și datine după interesele lor.

Tradițiile, datinele și credințele quellor mai multe populade alle Indiilor, speculate ast-fel și adunate într'un fel de corpuri, se află quelle mai multe în doă însemnătore opere que formă cărțile prin escellentă: bibliiele sau scripturele, numite sacre, alle Indiilor. Din aqweste doă mari corpuri quel mai anticu este *Vedele*, și după dênsele vin *legile lui Manu* sau *Manu*. Aqwesta din urmă citedă sau adduce de mărturii în multe locuri *Vedele* (precum cart. I, sb 23 și cart. II, sb 33). Asemnea or que leguire, ori que scriere de morală sau theologie indiană, din ori que timp, spre a'si avé creditul și autorii tatea se basedă pe autoritatea *Vedelor*, adducându-le de mărturie peste tot locul. Aqwestea și altele multe, cum și stylul și originalitatea *Vedelor* attestă de ajuns quô aqwestea sînt quel mai vechiu monument din scriptura Antiquității. Mulți au đis quô *Vedele* și cartea legilor lui *Manu* formă o condică sau un corp de legiuri indiane. Ânsă *condica*, în sensul cunoscut, însemnedă o adunare la un locu de legi sau regule que arată relațiile ómenilor

între sine în parte și către societate în general, și recompensele și pedepsele que merită împlinirea lor și abaterrea dela dênsele. Unde scripturele sacre alle Indiilor, ca alle tutulor populilor antici, ca la Egypteni și Hebrei, formă o întrégă epopee și encyclopedie, unde se vèd cosmogonii și theogonii, legende multe și varii, datoriile civile și religiôse que are a observà Omul, rugi, hymnipoesie, arte, sciințe, morală; grammatică, geographiă, astronomie, medicină, ceremonii religiôse și politice, canône spre iertarea pëccatelor, precepte de politică, de diplomație, de artă militară și de comerçiu; — methaphysică, destinatele omului dupô mórte, miđlôcele d'a ajunge la beatitudine, etc.

Prin aquestea vede quine-va quô în cartea unui popol anticu se coprindea *cartea tótă*, dupô expresia populară a Românilor, și de aqueea se đicea și Βιβλιον (Biblie). Castele sacerdotale antice au sciut de timpuriu a accapařà tótă cunoscința umană și a o împărți cu o mână avară și c'un calcul și mai sgircit, cum nici o dată aquestea să nu le devie inemice ci din contra, nișce instrumente docile spre subjugarea și stórcerea populilor. Aqueasta făcură mai târđiu și clerurile de mediul evu, cum am mai đis. Theologia o numirô sciința sciințelor, și dintr'ênsa făcurô o encyclopedie servitóre systemei și interesurilor lor.

Mulți iarô se sfortă a arătà quô nici legile lui Manù, nici ênsuși Vedele nu sânt d'o anticitate atât de naltă; unii vor să le arate quô abià dată de vre o quâte-va sute de anni. Ânsê quine ne va arătà data legilor lui Moisi mai adevërată de quât tradițiile și mărturiile Hebreilor? Dela quine să aflăm noi ființa legilor lui Lycurg, Dracon și Solon de quât dela autorii Heleni? Dela quine ne putem încredința despre legile lui Numà de quât dela autorii Romei? Pe quine, prin urmare, să credem mai mult despre Vede și cartea lui Manù, pe streini sau pe cărturarii Indieni? Apoi limba sau idioma în quare sânt scrise aqueste cărți? Apoi stylul și originalitatea lor? Lectorul va vedé quô tot é original și nimicu imitațiô din aqueste doë mari opere; va vedé iarô quô legiuirile questor laltı

popoli au mai puțin timbru originalității, și quō mai mult sémănă o imitațiō quând mai inferiōră și quând mai superiōră ore cum de quāt originalul indian.

De quând ânsē dată în Indii adunarea la un locu a Vedelor mai ântēiu și apoi a legilor lui Manù, precum și promulgarea lor? Quari sânt autorii lor? Tot que se vedē este quō sânt de quea mai naltă antiquitate și de aqueea nu se scie exactu nici începutul lor. Dupō mărturiile tutulor cărturarilor Indieni din ori que timp, Vedele sânt recunoscute de mult mai antice de quāt legile lui Manù și aquestora din urmă unii le dau începutul cu 1.200 anni înaintea lui Christ și alții cu 1.500; iar credințele populare le suie pinō la deluviul *indian*. Vedele sânt quelle mai în general recunoscute de sacre și autentice trei: Rig-Vedă, Yagiur-Vedă și *Sama-Vedă*;— pe aquestea le citēdă și Manù în cartea sa de lege;—alții recunoscū în numărul Vedelor și un al patrulea corp, numit Acharvană, despre quare Manù abia face allusiō. Aquesta, vorbind de originea quellor trei Vede, dice: „Rig-Vedă își are originea din focu, Yagiur-Vedă din aer și Sama-Vedă din sōre (cart. I, sb. 23)“. Quei quari recunoscū patru vedă dīcu quō aquestea au eșit din quelle patru guri alle quellor patru capete alle lui Brahma. Tot que se pōte vedē mai probabil este quō și dupō materia și dupō stylul lor, Rig-Vedă este mai antică, apoi vin quelle lalte doē Yagiur și Samana-Vedă; Atharvană, de și are quâte-va părți que sémănă de aqueași antiquitate, ânsē se vede și este recunoscută de posteriōre aquestora, și anteriōre cărtii lui Manù. Quâte patru ânsē au fost compilate sau adunate de ici de colo cu mult mai nainte de rōnduirea în quare veni a le pune poetul Viasa (veđi. . . .). Mai sânt âncō alte doē opere poetice numite *Itihasa* și *Paranas*, que constituă o a cincilea Vedă sau ca un suppliment al quellor patru. Aqueasta din urmă coprinde grammatica Vedelor, și de aqueea se dice Veda Vedelor.

Éttō cum se exprimă *Narada* despre Vede:

„Am învățat Rig-Vedă, Yagiur-Vedă, Sama-Veda, „Atharvană que este al patrulea; Itihasa și Parana que

„sunt a cincilea și grammatica sau Veda Vedelor, datoriile que are quine-va către mane (suffletele morților), arta d'a calculă, cunoscința prevederii și preșicerii, revoluțiile periodice (alle cerului), intenția cuvântului (sau logica ori arta d'a raționă), maximile de morală, divina sciință (sau construcția scripturei), sciințele dependinte de sânta scriptură (sau accentuația, prosodia, și riturile religiöse), conjurația spiriturilor, arta oșteanului, sciința astronomiei, încântământul șerpilor, sciința semișeilor (musica și artele mecanice). Am studiat tôte aquesta, ânsă nu cunoscu dintr'ênsele de quât textul (sau littera); n'am nici o cunoscință despre spiritul sau înțellesul lor“.

Rig-Vedă între altele, coprinde rugii sau laude în versuri que se facu în ceremoniele religiöse solemnele.

Yagiur-Vedă coprinde asemenea rugii solemnele în prosă.

Saman-Vedă coprinde asemenea rugii și laude în versuri destinate a se cântă.

Atharvana coprinde rugii particulare spre curățirea păccatelor, spre tragerea favórei divinităților, și blestemul inimicilor. Ne fiind dară destinate pentru ceremonii solemne, aqueasta póte fi și cauza pentru quare nu devenirő așa de populare ca quelle cântate și declamate în publicu.

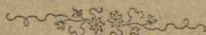
Vedele pinő acum nu sunt publicate întregi în Europa. Sunt cunoscute ânsă multe fragmente traduse de quei mai celebri indianiști, Englesi, Germani și Francesi.

Pe lûngő rugele și hymnii que coprind vedele, s'a vëdut quő elle tractă și despre altele, cum despre crearea lumii, despre sufflet, și altele.

Nu quő dóră autorii Vedelor au trăit în aquellași timp sau în epocha în quare ne aflăm cu historia, ci compilatorii lor, dupő tôte probabilitățile, se vede a fi mai pe la începutul sau mișlocul periodului aquesta. Aștia sunt un fel de Orphei, de Aeși, de Homeri și de Esiodi que adun în systemă credințele și datinele populare cu mult mai anterióre de quât dênșii, și quari presupun quő seculul

lor este cu mult mai naintat în queea que se numesce regulă și ordine, de quât al primilor locuitori.

Spre a inițiã pe lectori în cunoscința stylului și ideilor aqwestor Vede, se vor alăturã quâte-va fragmente que ni se par remarcabile pentru originalitatea lor, pentru simplul și sublimul que le caracterisã și, putem dice, și ênsuși pentru buna lor credință; quoci sânt eșite, ca tôte cântecele populare, mai tôte, din popol, sau dela ómenii popoului. La începutul lor speculatorii nu își stabilirõ âncõ creditul și puterea spre a le întórce dupõ voia lor, în interesele lor.

DIN RIGA-VEDĂ

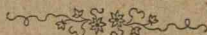
HYMNU LA SÓRE

„Nuoã și înaltã laudã îți adducem, o splendide și mult voióse sóre (Puchan). Fiã bine venit înainteși cuvintele que îți îndrepteðu; vino și visitã sufletul aqwesta que arde și te doreșce, precum omul plin de amor dorește femeea! Fiã ca Sórele que vede și contemplã tôte lumile să deviiã protectorul nostru.

„Sã ne cufundãm în cugetare și să ne pătrundem de adorabila luminã a divinului ordonator (Savitri). In-

drepte de el înțelegerea noastră. Flămânți d'alle vieții, dorind am solit darurile sórelui splendid, divinului ordonatar. Fiă adorat și bine cuvântat! Să cădem și să'l mărim. Ómeni venerabili și înțelepților toți salutați pe divinul sóre cu oblații și cântări“.

Cuvântul sau Rația se representă în Vedă sub numirea Vacii. Ea după aqueastă scriptură este puterea activă, energia creatorului, dela quare purcede.

Vede-se în Vedă o laudă sau hymnu, que Vacii își adresă singură.

„Eu sânt egală Rudilor, Vassuilor, Adiților și Visvadevilor. Eu susțiu tóte de o-dată, Sóre și Ocean și Firmament (Mitra, Varana, Indra) și Focu, precum și pe Asvini. Eu port Luna (Soma), que distruge inemicii, și pe Sóre când se numesce **Tvaștri**, **Puchan** sau **Bhaga**. Eu accord și reversu averile la onestul adorator que implinesce sacrificiurile, que face oblațiile, que mulțumesc divinitățile. Eu sânt regina, împărțitorea bunătăților, que are și revarsă cunoscințele; prima dintre divinitățile que merită laudă și adorația, eu pe quari Đei o făcuró universală, omnipresentă și străbătând tóte ființele. Aquella que mănâncă prin mijlocirea mea, aquella que vede, que resufflă, que aude prin mine și nu mă cunosce, aquella este perdut, și să audă atunci credința que proclam. Quóci eu declar însuși aqueea que este adorat de Đei și de ómeni. Eu facu tare pe allesul meu, il facu un Brahma, il facu adicó sânt și înțelept. Eu întind arcul lui Rudia spre a uccide, Domnul inemicul lui Brahma. Eu dau resbel appărând popolii în contra inemicilor lor și străbat cerul și terra. Purtatam pe tatăl pe capul aquestui, spirit universal, și originea mea este în

mișlocul Oceanului ¹⁾); sânt darö în tôte și străbat tôte ființele și atting cerul aquesta cu forma mea. Dând născerea la tôte ființele, trecu ca vântul, sânt mai presus de cer și dincolo de marginile terrei, și aquea que este și se dice marele **Un** sunt eu“.

Un hymnu de asemenea mod s'a vëdüt în periodul ântëiu, que Iside, quare personifică Natura, își face singură. Daqua vedele sânt mai antice de ori que scriptură, și daqua tötă systema pharaonică se învederëdă quö este o imitațiö dupö systema trimurtară și dodecimală a Indiilor, nu è fără cuvënt a dice quö queea que Egyptenii pusserö în gura Isidii nu è o imitațiö dupö systemul citat mai sus.

HYMNU LA CREATIA LUMII

Nu există atunci nici entitate (ensușime), nici ne-entitate: nici lume, nici cer, nici vre un que mai presus de cer; nimic pretutindeni; în fericirea vre unei ființe nimic quare să accopere sau să fiă accoperit, nici apă; totul eră profund și periculos. Nici mörtea ênsuși nu există, nici nemurirea, nici distincțiö de lumină și de întunerecu.

¹⁾ Tatăl se înțellege cerul, dupö cum anume și curat se arată în alte părți, și cerul este productul spiritului dupö mai multe passage din Vedă. Născerea Cerului sau al Tatălui se dice quö s'a făcut din capul spiritului suprem. Comentatorul arată trei interpretații alle stauței, dicënd: „Părintele meu Sântul Amblirim A. este în mișlocul Oceanului; sau „Originea mea, divinitatea simțibilă, este în ape, que constituă corpul șteilor“, sau „Deul simțibil que este în mișlocul apelor, que străbate înțellegerea, este originea mea“.

(H. T. Colebrooke)*.

Ânsă aquella ¹⁾ resufflă fără aspirațiō, fără sufflare, singur cu **Aquea** que viață în sinul său, **Saradha** (a se sustenta). Afără de dēnsul nimicu nu există din quâte de atunci există. Intunerecul eră acolo, universul eră envelopat de întunerecu și nu se putea distinge ca și fluidele mestecate în ape; Ânsă aqueastă grămadă, que eră învelită între o scórță sau cōje, fu, în fine, organizată de către puterea contemplației (vederea adicō infiptă a puterii trecătoare încălđi ca o cloșcă oele și dette forma și viața aquestui roland nemărginit). În mintea sa se formă prima dorință ²⁾, și aqueastă dorință deveni originară sēmânța productivă. Aqueastă sēmânța înțelepții o recunoscū prin intelligență în inima lor și o disting cu numele de ne-entitate, ca margine a entității.

„Rađa luminōsă a aquestor acte creatōre respânditu-s'a în miđlocu sau pe d'assupra? sau de desubt? indata aquea sēmânță productivă deveni mai ântēiu providența (sau sufflete simțibile), și apoi materie sau elemente. *Ea*, que este susținută de **dēnsul** în sēnul său, fu partea inferiōră și **el**, que observă, fu partea superiōră.

„Quine cunōsce exactamente și quine va putea incredința în lumea aqueasta de unde și cum se întimplă aqueastă creațiō? Deii se crearō în urma aquestei producții a lumii și quine pōte dar șci de unde procedă ea? sau de unde aqueastă lume atât de variată eși. Daqua se susține ea singură sau nu? ³⁾. Aquella qnare în aquelle

1) Pronumele **El** sau **aquella**, que în sanscrit se arate prin *Tad*, citit tare sau cu emphase, è singurul nume que gura umană pōte da quellui Necunoscut și fără nume aq̄i jos după doctrinele filosofiei vedice. *El*, *Ea*, s'a vĕđut quō eră și la Egypteni tetragrammaton sacră și mai în urmă al Hebreilor în *Iehova*. Quând aquest *el* se manifestă prin entitate sau ființă, atunci ia numele de *Sat*; iar quând este închipuită mai înainte de entitate, atunci este *A-sat* (ne-entitate).

2) Intunerecul și dorința, *Tamas* și *Kama*, furō originea systemelor mai nuōē, cum și a theoniei lui Esiod, unde *Chaos* și *Eros* sânt equivalente cu *Intunerec* și *Dorința*.

3) Refugiul tutulor impostorilor que se đicu quō sânt în comerciu cu deii que și'i creadă speculația lor. Temĕndu-se quō 'i va appucă quine-va la întrebare: „daqua ai afacce cu deii și cu angelii, cum de nu'ți spun ei que fel s'a făcut lumea“, appucă înainte și ne spun quō deii s'au creat în urma creației, și nici ei nu sicu que să đică despre dēnsa. Santitatea lor nu quō dōră nu e în relațiō și vorbescu gură în gură cu deii, ânsă aqueștia nu sciu que să spuie despre queea que s'a făcut quând ei nu exista“.

mai înalte ale cerurilor este îndreptătorul și ordonatorul
aquestui univers, el câtă în adevăr s'o scie și nici o ființă
alta nu poate posedea aqueastă cunoștință.

BRAHMA VICTIMĂ SAU IMMOLATĂ DE BUNĂ VOIE

„Eră legată de toate părțile aqueastă victimă și întinsă
prin sforțurile a una sută și unul zei: Patri (tatii) que
legaseră, que făcuseră și pusseră catena și inodăturile,
adorară. Primul mascule întinse, înfășură ca p'un sul și
desfășură aquea tellă în lumea aqueastă și în cer; aquele
raze ale creatorului (eră) concentrate pe altar, (eră) pre-
parate pentru cânturile sacre și pentru firele catenei.

„Quare eră dimensiunea aquestei victime divine que toți
zeii sacrificară? quare eră forma ei? și quare motivul sau
scopul ei? — Clotura? măsura? oblația? ruga? Mai
înteu se produsese *Gayatri* însoțită de focu; apoi Sorele
(Savitri) însoțit de *Uchnih*. Apoi Luna splendidă din
preună cu Anuchtubh și cu rugelă; unde *Vrihati* însoți
elocuția lui *Vrihaspati* (sau a lui Jupiter planeta). Virati
fu susținută de Sore și de către Apă (Mitra și Varuna),
ânsă partea de mijlocu a dillei și *Trich'abh* compuseră
scărta lui **Indra** *Giagati* (queea que se mișcă), urmă după
toți zei, și prin aquest sacrificiu universal înțelepții și
omenii fură formați.

„Quând aquest anticu sacrificiu fu împlinit, înțelepții
și omenii și străbunii noștri fură formați printr'ensul. Con-
templând cu o minte atentivă aqueastă oblație que offe-
riră sântii primitivi, eu îi vener. Quei șapte richi (înțel-

lepti) inspirați, urmédă cu rugi și cu laude pe aquești sânti primitivi, și pun în lucrare cu înțelepciune (ofrada sacrificiurilor), precum conductorii de care se servă prin hățuri spre a conduce caii“.

Rig-Vedă coprinde o parte, que se numesce *Aitareya-Aranya*, despărțită în opt-spre-dece capitole, que fiă-quare coprinde quâte cinci cărți. Ettö un passagiu din cartea a doa :

AITAREYA ARANYA

CARTEA II

§ IV. Din început (universul) aquesta nu erà de quât **Animă**; nimicu nu existà de activ (sau de neactiv). **El** avù cugetarea aqueasta: *voiu a creà lumi*, și lumile aquestea furö create; apa lumina, ființele muritöre și apele. Apa este regiunea quea mai presus de cer, pe quare cerul o susține; athmosfera coprinde lumină; terra este muritöre, iar apele sânt regiunile dedesubt ¹⁾.

„**El** avù iar cugetarea: *ettö lumi, și voiu a creà gardiani al lumilor*. Așà el trasse din ape și formò o ființă revestită cu un corp. **El** o vèdù, și aquestei ființe atât de complete gura i se deschisse în rotunđimea oului; din gură eși cuvântul; din cuvânt purcese focul. Nările i se întinserö; prin nări trecù sufflarea respirației; prin sufflarea respirației se propagò aerul. Ochii i se deschiserö;

¹⁾ *Ambhas* sau (apa) commentatorul đice quö însemneadă regiunea mai presus de cer, iar *apas* (ape) regiunea mai de jos a pământului.

²⁾ *Puruha*, forma umană.

din ochi eși o rață luminosă; din aqueastă rață luminosă fu produs sórele. Urechile i se dilatarö; din urechi veni auđul; din auđu regiunile spațiului. Pellea i se întinse; din pelle eșirö perii; tot ca perii crescuro érba și arburii. Peptul i se deschisse; din pept purcese spiritul și din spirit luna. Buricul îi îmboboci; din buricu veni sughițul și din sughițu mórtea. Organul generații ap-pèrù; aquesta deveni fântána semenții productive, și dintr'ênsă 'și au originea apele.

„Aqueste divinități fiind ast-fel formate, căđuro în Oceanul desmăsurat și venirö la **EI** cu sete și cu fame și se adressarö ast-fel la **EI**: *accordâne un locu, o întindere mai puçin spațiosă* (de quât oceanul), *în quare locuind să putem mânca ciburile nóstre*. **EI** le offeri forma unei vacce, elle đisserö; asta *nu ne este de ajuns*. **EI** le aratö forma unui om; elle strigarö: *förte bine! de minune!* Pentru aqueasta omul numai singur este declarat de ființă bine făcută.

„**EI** le făcù a'și luă fiiă-quare locul seu cuvenit. Focul devenind cuvânt, intrö în gură; aerul devenind sufflare, străbättü prin nări; sórele devenind vedere, străbättü în ochi; spațiul devenind auđu, occupö urechile. Erbele și arborii devenirö capellură și perii 'și occuparö pellea. Luna devenind spirit, intrö în pept. Mórtea devenind sughițu, își luö locul în buricu, și apa deveni sëmânță productivă și occupö organul generației.

„Fómea și Setea se adressarö la **EI** đicându-i: *însem-nedă și noă locurile nóstre*. **EI** vorbi: pe voi vë impartu printre divinități și vë facu a vë împärtăși de puterea lor. Pentru aqueasta ori quării divinități i se va offeri vre o oblațö, fómea și setea să'și aibă și elle partea lor acolo.

„**EI** făcù următórea reflectiö: éttö lumi și guvernatori de lumi; pentru dênșii davoiu nutrimentului o formă; **EI** se uitö la ape; din ape, vëđute ast-fel, eși forma, și nutrimentul este forma que fu ast-fel produsă.

„Formându-se ast-fel nutrimentul, se întörse și se încercö a fugi. Omul primordial se sfortö a'l prinde sau a'l ajunge cu vorba, ânse nu 'l putü ajunge cu vocea; de

l'ar fi ajuns cu vocea, fόμεa (dorința) ar fi fost mulțumită numindu'și nutrimentul. Se încercò a'l ajunge cu sufflarea; ânsè nu'l putù resufflâ prin inflațiö; de l'ar fi ajuns cu sufflarea, (fόμεa) ar fi fost mulțumită miro-sindu-și nutrimentul. Se încercò a'l ajunge printr'o ar-runcătură de ochiu; ânsè nu'l putù supraprinde cu vederea; de l'ar fi ajuns cu vederea, fόμεa ar fi fost mulțumită vedëndu-și nutrimentul. Căutò a'l ajunge cu auđul; ânsè nu' l putù ajunge cu auđirea; de l'ar fi ajuns auđul, fόμεa ar fi fost mulțumită auđindu-și nutrimentul. Se sfortò a'l ajunge cu pelle; ânsè nu putù reține prin attingere; de l'ar fi ajuns prin contactu, fόμεa ar fi fost mulțumită attingëndu-și nutrimentul. Dori a'l ajunge cu spiritul; ânsè nu putù reuși la aqueasta prin cugetare; de l'ar fi ajuns prin cugetare, fόμεa ar fi fost mulțumită cugetând assupra nutrimentului. Se încercò a'l ajunge prin organul generații; ânsè nu'l putù ține astfel; de l'ar fi ajuns astfel, fόμεa ar fi fost mulțumită prin emisiune. In fine, se cercò a'l ajunge cu inghițul sau sughițul, și astfel îl inghiți; aquest aer, que este astfel attras în intru, ajunse sau prinse nutrimentul, și aer veritabil este legământul vieței.

„**El**, suffletul universal, făcù reflectia următoare: Cum (corpul) aqueasta ar puté existâ fără mine? — Cătò să vadă prin quare extremitate ar puté **el** străbatte. **El** își đisse: Daqua fără mine vorba se articulă, sufflarea se exală și vederea vede; daqua auđul aude, pellea simte; și spiritul cugetă daqua inghițul inghite și organul generației își implinesce funcțiunile, atunci que sânt eu?

„Despărțind sutura din hârcă (siman), **El** străbătù prin callea aqueasta (in corp). Aqueastă deschidere sau pörtă se numi sutura hârcii (*viditri*), și ea este callea que ducce aquest la beatitudine (*nandana*)¹⁾.

¹⁾ Indienii credu quò suffletul sau viața que are știința de sine ênsuși intră în corp prin sutura sau deschidëtura din sus a hârcei, se aședă în cervel și pôte contêmplâ prin aqueași-deschidëturâ perfectiile divine. Spiritul sau facultatea rațională este considerată ca un organ al corpului situat în cord (inimă).

„Locurile recreații aqestui suflet sunt trei la număr, precum și modurile somnului asemenea trei. Aquesta (arătând ochiul drept) este un locu de recreațiō; aquesta (arătând gûtlejul) este asemenea un locu de mulțumire; aquesta (arătând cordul sau inima) este asemenea o regiune de deliciuri.

„Ast-fel născut (ca un spirit animator), distinse elementele (făcând observațiã următore): a quărui altui (de quât a **lui**) pot eu aqul afirmã existințã)? și contemplō aquea persōnã cugetătore (Parucha), pe marele întins ¹⁾ strigënd: Vëdutu'l-am pe **El**. Pentru aqueasta el singur se numesce **quel vëdëtor** (Idamdra). **Quel vëdëtor** darō este numele lui; și **el** fiind **quel vëdëtor**, ei îl chemarō prin numirea depărtatã **Indra**; quōci ñeilor în general le place mysterul (numelui lor). ñeilor le placu mysterul ²⁾.

§ V. „Aquest (vietor princip) este mai ântëiu în Om, un fetus, sau o sëmânțã productivã quare este esența extrasã din toți membri (corpului); așã Omul se nutresce prin sine din sine ênsuși, ânsë quând își emite sëmênța productivã în femee, atunci procreedã pe aqest (fetus), și ast-fel este prima lui nascere.

„El (fëtul) se identificã (devine una) cu femeea, ca cum ar fi una cu corpul ei, și n'ō distruge. Ei iarōși îi este scump, amã și mângâie tot que este ea ênsuși și conceput ast-fel în sênul sêu; și fiind quō ea îl nutresce, catã sã fiã amatã (de dênsul). Femeea nutresce aqest fët, ânsë el (bãrbatul) amō mai din ainte pruncul, și mai târziu și pruncul făcũ asemenea dupō nascerea sa. Fiind quō bãrbatul întreține și susține pruncul mai nainte și în urmã nascerii, va sã ñicã quō se amã pe sine (partea din părțile salle), și aqueasta se urmëdã pentru perpetua successiō a persōnelor, quōci ast-fel persōnele se perpetuã. Ast-fel este a doilea nascere.

¹⁾ Brahma sau marele **Un**.

²⁾ La capëtul fiã quãreia divisiuni dintr'un Upanichad sau unui capitol în partea didacticã a Vedelor, ultima phrasã este repetatã ca și aqul.

„Aquest al doilea *el însuși* (fiul) deveni reprezentantul său în sântele fapte (de religiö); și aquest *al el însuși*, împlinindu-și obligațiile, și îndeplinind periödele vieții, móre. Plecând din lumea aqueasta, renaște din nou sub o altă formă öre-qare, și ast-fel este a treilea nascere (sau somnu și deșteptare).

„Ettö que s'a declarat de sântul întellept:

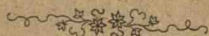
„În matrice recunoscutam tóte nașcerile succesive alle aqwestor țeități. Vre o sutime de corpuri, ca nisce catene d'aramă, mă suspendu în jos, ânsë ca un arete mă înalțu ușurel“. Ast-fel vorbi **Va madeva** reposându-se în matrice, și posedând aqueastă cunoscință (intuitivă) se înalțö dupö que rupse aquea închisöre corporală, și suindu-se la fericea regiune a ceruluii (Srrarga), ajunse la scopul ori quärei dorințe și deveni nemuritor. Deveni nemuritor.

§ VI. „Quare este aquest sufflet, qua să'l putem adorà? Que este aquest sufflet? El este prin quare (Omul vede)? prin quare aude? prin quare assörbe mirosurile? prin quare mișcă cuvëntul? prin quare descerne un gust agreabil din altul displăcut? El este cordul (inima) (sau priceperea)? Sentimentul (sau voința)? senzația sau puterea d'a lucrà? sau discernemëntul? sau comprehesia? sau atenția? sau applicația? sau activitatea în neastëmper (durerea)? sau memoria? sau învoirea (assentimentul)? sau determinația? sau acția animală? sau înclinarea? sau dorința?

„Aquestea nu sânt de quât nișce nume variate alle concepției. Ânsë aquesta (suffletul consistând în facultatea concepției) este **Brahma**; este Indra, domnul creaturelor (Pragiapati). Țeii aqueștia (toți) sânt el (suffletul); și ast-fel sânt aqueste cinci elemente primitive, terra, aerul, fluidul etherat, apa și lumina. Aqueste elemente, fiă singure, fiă însoțite cu obiecte de o mică dimensiö și de semin (de existența), și (apoi din nou) cu alte (ființe) produse prin öe sau născute din matrice, sau purcedënd din umede încälđite(?), sau eșind din plante, fiă cai sau vacce, sau ömeni, sau elephanți, tot que viețuesce, âmblă sau svölă, sau tot que este nemișcător (ca

érba și arbori), tóte sùnt ochiul intelligenții (ori que lucru), este întemeiat pe intelligență, lumea este ochiul intelligenții și intelligența îi este temelul. Intelligența este Brahma, marele **Un**.

„Prin aquest sufflet intelligent intuitivamente quel înțelept se suì din lumea presentă în regiunea beatitudinei a cerului, și obținând împlinirea tutulor dorințelor sãlle devine nemuritor. „Devine nemuritor“.

Terminăm aqueastă parte a Vedelor prin următorul passagiu que ne póte descoperi cum casta sacerdotală fórtè de timpuriu cunoscù necesitatea d'a se întări și ajunge neinvinsă printr'o solidaritate solemnelă între ea și regi.

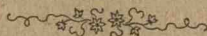
A șeptelea și a optulea carte tractò despre sacrificiurile executate de regi și despre consacrarea acestora. În ceremônia consacrării se prescriu d'a se vèrsã pe capul regelui, stând pe thron, apă amestecată cu miere, cu unt clarificat și c'o licóre spirtuósã, precum și cu doè feluri de earbã și din quelle d'ântéiu incolțiri de grâu.

Capitolul aquesta se termină cu passagiul que promisserãm.

„Cunoscènd fórtè bine (efficacitatea consacrației) **Gianamegiaya**, fiul lui **Parikhit**, făcù declarația următoare :

„Preoții quari sùnteți vèrsați în aqueastă ceremonie „(a consacrării) ajutați-mè pe mine, que sunt asemenea „încredințat (de facerile bine que es dintr'ênsa), ajutați-mi a celebrà aquest rit solemnel. De aqueea eu sùnt „vingetòr în luptele singulare, de aqueea desfacu armate

„que stau înaintea unei alte armate; nici sângele deilor,
 „nici alle ómenilor nu mă attingu; voiu trăi în periodul
 „întreg al vieții melle și voiu sta domnu al pământului
 „întregu“.

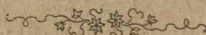

YAGIUR-VEDĂ

Vorba Yagiur vine dela verbul yagi, que însemnă a
adorà, a se închinà. Aqueastă parte fórte voluminósă co-
 prinde tot que se attinge de chipul d'a se închinà, or-
 dina rugelor și tóte rugile compuse în prosă.

Impărtășim lectorilor din aqueastă parte următorul
 capitol întitulat *Isa-Upanichad*, tradus în françusesce din
 sanscrit de G. Pauthier.

YSA-UPANICHAD

1. Aquest univers și tot que se mișcă în aquest uni-
 vers este plin de energia (puterea) Ființei ordonátore; de
 aqueea (desfăcut de lucrurile pământesci) conservați cre-

dința (sau cultul) în inima ta; nu lăsa locu într'ensă pentru dorirea averii nimului (nu dori alle vecinului).

2. Doréscă omul a trăi un secol spre a'și împlini datoriele (religióse și sacre); quó în tine, o om! afaró. de aqueste fapte (sau datorii) nimicu nu este quare să nu fiă maculat de intinări.

3. Se ducu în locurile *loka* (în lumile fără sóre), învilupate de vorbă întunecime aqueea que își uccid suffletul (lăssându-se în plăcerile pământesci?)

4. **Ființa supremă Unică (Ekam** în sanscrit, însemnéđă **Unitate**, nu se mișcă, cu tóte quó este mai repede de quát mintea, quóci nici đei nu pot s'o ajungă. **Ea** nu póte fi coprinsă prin organele primitive alle simțirii. **Ea** întrece în nemărginit și énsuși quelle lalte organe repeđi alle intelligenții. **Ea** stă nemișcată și în nemișcarea sa sa străbăténd întinderea spațiului întăresce systema lumilor!

5. **Ea se mișcă**; și nu **Se mișcă** este departe și este apprópe; este în tóte și este afaró din tóte!

6. Aquella que vede tóte ființele în suffletul sau în *Spiritul* suprem, precum și suffletul suprem în tóte ființele, aquella nu va avé gréța sau dispreț de nimicu.

7. Aquella que a recunoscut quó tóte ființele sânt în suffletul universal, atunci que este de nebun aquí? que este de trist a descoperi **Unitatea** (Ekatvam), identitatea lucrurilor?

8. **El** invilupă și străbatte tóte: *El* è fără corp, fără asperități, fără macule (quare să quéră ablații). Este curat, neappropriat de păccat, sciitor a tóte, marele *poet* (creator?) marele *profet*, ¹⁾ pretutindeni de față existând prin sine énsuși, quel que a însemnat fiă-quăruia, după meritele salle, în prețul faptelor salle succesia eternă a timpilor.

9. Se ducu în dosul întunerécu aqueea que adoră

¹⁾ Kavih poet, Manihí profet.

innoranța (lucrurile divine) și se duc în întunerecul și mai des încă aqueia que posed **Sciința** (aqui n'arată quare sciință) ¹⁾.

10. Dis'au (înțelepții) quō consequința **sciinței** sau cunoscinței este una; și au dis iarō quō consequința **Innoranței** este alta. Asta am învățat dela instruirea Înțelepților que ne transmeserō aqueastă doctrină.

11. Aquella que a învățat aqueste doē lucruri împreună, după que a învins mórtea prin innoranță, va avē parte de nemurire prin sciință.

12. Se duc în întunerecu des aqueia que adoră natura necreată (Prakriti); însă se duc în întunerecu și mai des încă aqueea que adoră (se complacu, đicu papeții) natura creată și perissabilă (materia).

13. Dis'au (înțelepții) quō consequința naturei perissabile (sau create) este una, și quō consequința naturei neperissabile (sau necreate) este alta. Aqueasta am învățat dela Înțelepții que ne transmeserō aqueastă doctrină.

14. Aquella que este instruit asupra acestor doē lucruri împreună, materia perissabilă și dissolația, după que a învins mórtea prin disolațiō, are parte de nemurire prin natura necreată (Prakriti).

15. Fața adevărului este accoperită de veluri de aur des și prestigios. O sóre! nutritorul lumii, desvăluie adevărul (la ochii mei), qua eu, credinciosul tēu adorator, să pot vedé sórele Dreptății și al Adevărului.

16. O Sóre! nutritor al lumii, solitaru anochoret! domnitor și regulator suprem! Fiiu al lui Pragiapoti! depărtedă-ți rađele que uimescu, rețineți strălucitōrea lumine, qua eu, credinciosul tēu adorator, să pot con-

¹⁾ Versetul aquesta la începutul sēu, pînō nu căđū în mâinele cărturarilor sau castelor sacerdotale a'l împănă cu parentese și alte finețe systematice, cređu quō avē înțellesul următor:

„Vai de quei que adoră innoranța, și încă și mai vai aquellora que sciū „minciunile oficiale que se numescu sciință, înțelepciune“.

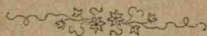
templă forma ta quea minunată, și deveni parte a Ființei divine quō se mișcă în tine.

17. Fiă qua sufflarea mea de viață să fiă absorbită în sufletul molecular și universal al spațiului! Fiă qua aquest corp perissabil să devia cenușă!

O Dumneđeule!

Addu'ți aminte de sacrificiurile melle; addu'ți aminte de faptele melle, addu'ți aminte de faptele melle; addu'ți aminte de sacrificiurile melle; addu'ți aminte de faptele melle!

18. O Agni (đeul Focului), du-ne pe callea dréptă la recompensa faptelor nóstre; **O Dumneđeule**, tu cunosci tóte lucrările nóstre, șterge pécatele nóstre, quō ție îți offerim quel mai nalt tribut al laudelor nóstre, ultima nóstră salutare!

DIN SAMA-VEDĂ

KENA-UPANICHAD

1. Quine este aquella (intrébă elevul pe învățatorul său spiritual) prin quare lucrédă intelligența? Quare este aquella prin puterea quăruia sufflarea de viață și primitivă mișcă ființele însufflețite de densusul? Quare este aquella prin puterea quăruia vederea și auđul își facu a lor lucrare?

2. (Invățătorul spiritual răspunde).

Aquella quare este auđul auđului, înțelegerea înțelgerii, cuvântul cuvântului, suflarea vitală, a suflării vitale, vederea vederii. Înțelepții după que se desfacu de legăturile pământesci (prin cunoștința ființii Inalte), lăsând aqueastă lume, devin nemuritori.

3. De aqueea ochiul nu se poate apropia de densul, cuvântul nu-l poate ajunge nici în priceperea (a-l coprinde); noi nu șim nici nu cunoșcem cum ar putea el fi distins sau cunoscut; quoci este mai presus de cât se pot pricepe de știință, și asemenea mai presus de cât nu se pot pricepe de densa. Asta è tot que am aflat dela străbunii que ne au transmis doctrina aqueasta.

4. Aquella que întrece cuvintele, și prin puterea quăruia cuvântul se exprimă, află, o tu, quò aquella este Brahma, iar nu aqueste lucruri peritoare que omul adoră.

5. Aquella que nu se poate pricepe prin înțelegere, și aquella singur, prin puterea quăruia natura înțelgerii se poate pricepe, află, o tu, quò aquella è Brahma, iar nu aqueste lucruri peritoare que omul adoră.

6. Aquella que nu este vădit prin organul vederii, și prin puterea quăruia organul vederii descopere (lucrurile), află, o tu, quò aquella este Brahma, iar nu aqueste lucruri peritoare que omul adoră.

7. Aquella que nu este auđit prin organul auđului, și prin puterea quăruia organul auđului aude, află, o tu, quò aquella este **Brahma**, iar nu aqueste lucruri peritoare que omul adoră.

8. Aquella que nu se poate distruge prin organul mirosului, și prin puterea quăruia organul mirosului poate lucra, află, o tu, quò aquella este Brahma, iar nu aqueste lucruri peritoare que omul adoră.

9. Daqua tu dici: „Eu cunosc perfectamente (pe Ființa supremă)“, tu cunoști în adevăr foarte puțin forma (attributele) lui Brahma, sau considerându-l mărginit cât pot coprinde simțirile tale, sau închipuindu-l în dei ceresci. Prin urmare nu se cuvine a cuteđa să-l iei înainte în judecățile tale. — Cređu quò îl cunoșcu (dice elevul).

10. Nu dóră quõ 'mi închipuescu quõ il cunoscu perfectamente, nici quõ nu'l cunoscu nici de cum; il cunoscu cu tóte aquestea în parte, precum între noi aquella que cunósce (doctrinile precedente) pe Ființa supremă (Tad), asemenea și eu il cunoscu fărõ a'l cunósce perfectamente și fărõ, cu tóte aquestea, a nu'l cunósce nici de cum.

11. (Invetătorul Spiritual). Aquella que crede quõ nu'l cunósce, aquella il cunósce; aquella que crede quõ il cunósce, ênsuși aquella nu'l cunósce nici de cum. **EI** este considerat ca necunoscut neînțeles de quei que il cunoscu mai mult, și de perfectamente cunoscut de quei que nu'l cunoscu nici de cum.

12. Quând ajunge quine-vã a cunósce natura lucrurilor materiale (pratithodha), atunci se pune pe callea cunoscutei Divinitãți. (Omul) aflã în sine ênsuși puterea și energia d'a cunósce pe Dumneșeu, și prin aqueastă cunoscință ajunge la nemurire.

13. Quine a cunoscut o datã pe Dumneșeu, se aflã în mișlocul Adevêrului, în fericire. Quine nu l'a cunoscut, cade în tóte nevoile și miseriile. Înțelepții (cunoscãtori de Dumneșeu), meditând profundamente assupre naturei tuturilor lucrurilor, dupõ que es din lumea aqueasta devin nemuritori.

14. Brahma risipind geniurile relle, quelle bune (sau dei secundari) remasserõ învingãtori prin ajutorul lui Brahma; atunci își đisserõ: „Noi singuri învinserõm; a nôstrã è victoria și noè se cuvine onórea“.

15. Ființa Supremã, sciind tótã vanitatea lor, li se arãtõ, și ei nu cunoscurõ quare erã aquea adorabilã aparițiõ.

16. O Agni, đeul focului, đisserõ ei, originea lui (Rig) Vedã, póte tu scii quare este aqueastă adorabilã aparițiõ?—Sciu, đise el, și se îndreptõ cãtre adorabila aparițiõ, quare il întrebã: „Quine ești tu?—Eu sânt Agni, đeul focului; eu sânt originea lui (Rig) Vedã. Asta sânt, đise el.

17. Que putere extraordinarã este în persóna ta,

(adaose Ființa supremă). — Eu pot să prefacu în cenușă tot que este assupra aquestui glob de pământ ; éttö que è in mine. „Attunci (Ființa supremă) puind înainte un fir de paiu : *arde aqueasta*, îi đisse.

18. Appropiindu-se de paiu (đeul focului), cu tóte sforțările nu'l putù arde și îndată înturnându-se către quelle lalte divinități : nu pot cunósce aqueastă adorabilă aparițiö, đisse el.

19. Attunci (đeii) se adresarö către Vayu, đeul vântului : „ Đeule al vântului ! poți tu sci quare este aqueastă adorabilă aparițiö ? să te vedem ! — Sciu, đisse el, și se îndreptö către adorabila aparițiö que il întrebö : Quine esci tu ? — Eu sânt Vayu, đeul vântului, răspunse el ; eu sânt aquella que străbat spațiul fără margini. Asta sânt.

20. Quare putere extraordinară aflăse în persóna ta ? — Eu pot ardică tot que este assupra pământului ; éttö que este in mine ! Attunci Ființa supremă puindui înainte un paiu : Ardică mi'ți asta, îi đisse.

21. Appropiindu-se de paiu, đeul vântu nu'l putù ardică ; îndată se întörse (către quei lalți đei) : „Nu putuiu cunósce aqueastă adorabilă aparițiö ; și atâta tot“.

22. Attunci (đeii) se adressarö către Indra, đeul spațiului : Đeule al spațiului ! poți tu sci quare este aqueastă adorabilă aparițiö ? — Pot, đisse el. Se îndreptö către adorabila aparițiö, quare dispărü din vederea lui !

23. Intêmpinö attunci în aquellași spațiu o femeie sub forma bellei Uma, femeea lui Siva, adorată, în vestminte de aur, și o întrebö : quare va fi fost aquea adorabilă aparițiö ? ea răspunde : a fost și este **Brahma ! Brahma**, quăruia voi sunteți datori victoria de quare vă însuperbiți.

24. Ast-fel cunosçù el pe **Brahma** și de aqueea Agni, Vaya și Indra își đisse fiă quare : Eu întrecu pe quei lalți đei pentru quö s'au fost apropiat de adorabila aparițiö, o attinsesserö cu organele lor simțitóre, și cunosçusserö ei mai ântêiu quö objectul cercetărilor lor eră **Brahma**.

25. Pentru aqueea Indra își disse: „Eu întrecu și ênsuși pe Agni și Vayu! pentru quô el s'a fost apropiat de adorabila aparițiö, o attinsesse cu organeli simțitöre, și el mai ântêiu cunoscusse quô objectul cereetâri salle erä **Brahma**.

26. Ettö o descrierere figurată a Ființei inalte que străluce assupra universului ca strălucirea fulgerului, și quare dispare îndată mai repede de quât o clipă; și astfel el este Dumneșeul șeilor!

27. Asememenea âncö marea intelligență (marele suflet) pôte fi înțellésă de suflet, sau de intelligența que se apropiă de dênsa, qua să șicem așa. Cu aqueastă intelligență ênsuși, cugetarea 'și o rechiamă adesea, și 'și face din sine locuința ei. Aqueastă ființă supremă este numită *Adorabilul*. Töte creaturele reveră pe aquella que îl cunösce.

28. Spune-mi Upanișadul (sau partea principală a Vedelor), șice din nuou elevul. — Spusu'ți-am Upanișadul que se attinge de Brahma sau de Ființe supreme (rêspunde învêțătorul spiritual). Și îți am spus âncö Upanișadul que coprinde preceptele devoției austere, mortificației (chinuirii corpului), practicii ceremonielor religiöse; quelle lalte părți alle Vedelor que formă nisce corpuri de sciințe sânt veritatea eternă.

29. Aquella que cunösce quâte s'au spus assupra a-questora, fiind liberat de pëccate, va avé o fericire eternă în locuința cerurilor. —

Tot aqueastă Vedă, în partea sa numită *Ciandogya-Upanichad*, prin pasagiul următor ne va face a cunösce doctrina anticelor scripture alle Indiilor assupra suffletului uman :

„Pracinasala, fiul lui Upamanyu, — Satiyaginyu, născut din Ponlacha. Indradyamna, mlădița din Balavi-Giană, descident al lui Sarkarakchya, și Vadila, vlăstar al lui Aswataraswa, toți aqueștia persöne profundamente vërsate în sânta scriptură, și avënd mari locuințe în posesiiele lor, adunându-se împreună, începurö o discussiö spre a sci *que este sufletul? que este Brahma*.

„Aqueste venerabile persoane își ȃsiseră: „Uddalaka, fiul
 „lui Aruna, este foarte instruit despre queea que este
 „suffletul universal ; aidem îndată la densusul“. Se dusseră
 „ânsă aceasta își ȃsise întru sine : „Aqueste mari și foarte în-
 „țelepte persoane vin să mă întrebe, și eu nu voiu fi ca-
 „pabil a le răspunde cu întregime la toate questiunile ; le
 „voiu arăta dară un alt institutor“. Le vorbi ast-fel :
 „Aswapati, fiul lui Kekya este foarte instruit în quelle
 „despre suffletul universal ; aidem cu toții la densusul“.

„Se dusseră cu toții la densusul și când ajunseră ei re-
 gele făcū a li se da onorile cuvenite fiă-quăruia, și în a
 doa ȃi îi concediō cu politețā după datine ; (ânsă vedēnd
 quō ei nu se ducu și așteptā, fără a priimi darurile que
 le făcuse) el le vorbi ast-fel : „In dominiurile melle nu
 „se afiā nici fur nici miser, nici bețiv, nici vre-o persoană
 „quare să nu scie que este cămin și que este a pregetā
 „inpregiurul căminului, nici adulter (nu è în dominurile
 „melle) de vre un sex sau altul. Quare dar este motivul que a
 „putut a vē întristā ?“ (și fiind quō ei nu făcurō nici o plân-
 gere, el urmō ast-fel) : catā să fiu, întrebat. o ómeni vene-
 rabili, despre queea que doriți. (vedēnd quō ei nu făcea nici
 o întrebare urmō iară ast-fel : „Vē voiu face daruri asse-
 „menea de mari după cum făcu la fiă-que preot officiant ;
 „stați dară la mine, o ! quei mai venerabili din ómeni ! Ei
 „respunserō : „In adevēr, este datorie a informā pe quine-
 „va despre causa visitei que i se face. Tu cunosci foarte
 „bine suffletul universal ; împărtășasce-ne și noē aqueastă
 „cunoșcințā. El răspunde : „Măine diminețā o vē voiu îm-
 „părtăși“. Pricepēnd cugetul lui civilisatoriu, a doa ȃi
 veniră la densusul (după cum vin elevii) adducēnd rădăcine
 de lemnu de ars, fără a se plecā spre a'l salutā. Regele el
 vorbi ast-fel :

„Pe quine adori tu ca sufflet, o ființā a lui Upa-
 manyu ? — Cerul, o venerabile rege, răspunde aqueastă. —
 Splendidā și ênsuși universală este aqueastă parte que tu
 adori ca sufflet : de aqueea vede-se în famillia ta suc
 (zéma) asclepiului acid, stors și preparat pentru riturile
 religiōse ; tu consumi nutrimentul ca un focu devorator,

și vezi un fir sau un alt object pré amat. Ori quine adoră cerul ca sufflet universal se bucură de nutriment, contemplă un object amat și află ocupații religioase în familia sa; ânsă aquesta (Cerul) este numai capul suffletului. Capul tîu va fi perdut daqua n'ai fi venit la mine, adaoase regele.

„Se întorse apoi către Satyayaginya, fiul lui Ponlucha, dicend: Que adori tu ca sufflet, un strenepot al lui Pracinayoga? — Sorele, o venerabile rege. — Variată și ênsuși universală este aqueastă parte que tu adori ca sufflet, și prin urmare în familia ta se vîd multe forme variate: un car la quare tragu cavalle și un thesaur, precum și femei sclave te încongiură; tu consumi nutrimentul, și contimpli un object plăcut. Ori quine adoră aquest object drept sufflet universal, are aquelleași mulțumiri și bucurii, și află ocupații religioase în familia sa. Ânsă aquesta (sorele) este numai ochiul suffletului. Tu ai fi fost orb daqua n'ai fi venit la mine.

„Se adresò în urmă către Indradyumna, fiul lui Bhallavi. „Que adori tu ca sufflet, o strenepot al lui Vyaghrapad? — Aerul, rîspunse el, o venerabile rege. — Fôrte întinsă și ênsuși universală este aqueastă parte que adori drept sufflet; offrânde numeroase îți sînt prezentate; un mare numîr de carre te urmîdă; consumi nutrimentul, te uiți cu mulțumire la objectul favorit. Ori quine adoră aquest drept, suffletul universal se bucură de nutriment și contimplă objectul sîu fôrte amat; are în aquelleași timp ocupații religioase în familia sa. Ânsă aquesta (aerul) este numai sufflarea suffletului. Sufflarea ta ar fi încetat, disse regele, de n'ai fi venit la mine.

„Intrebă dupò aqueasta pe Gina, fiul lui Sarkarakchya. Que adori tu drept sufflet, o fiule al lui Sarkarakchya? — Elementul etherat, disse el, o venerabile rege. — Abondentă și ênsuși universală este partea que tu adori drept sufflet; și prin urmare cată să îți se îmmulțescă progenitura și averile. Consumi nutriment, și vezi un object quare îți è scump. Ori quine adoră aqueasta drept sufflet universal consumă nutriment, vede un object scump și

are ocupații religioase în familia sa. Ânsă aceasta (elementul etherat) este numai învilupa sufletului. Învilupata s'ar fi corupt, și regele, de n'ai fi venit la mine.

„Se adresează în urmă la Vudila, fiul lui Aswataraswa : Que adori tu drept suflet, o strenepot al lui Vyaghrapad ? — Apa, și el, o venerabil rege ! — Copiosă și însuși universală este această parte que tu adori drept suflet ; și prin urmare tu câtă să sporești și să fii avut. Consumi nutriment, vezi un obiect favorit. Ori quine adoră această drept suflet universal se împărtășește d'asemenea averi, contemplă un obiect așa de scump și are ocupații religioase în familia sa. Ânsă aceasta (apa) este numai al domeniului (pântecelui) sufletului. Beșica ta s'ar fi spart, și regele, de n'ai fi venit la mine.

„In fine întrebă pe Addalaka, fiul lui Aruna ; Que adori tu drept suflet, o descendent al lui Gotana ? — Terra, și el, o rege venerabil ! — Firma și însuși universală este partea que tu adori drept suflet ; și prin urmare tu câtă să stai firmu stabil cu progenitură și cu vite. Consumi nutriment, vezi un obiect favorit. Ori quine adoră această drept suflet universal se împărtășește de asemenea mulțumiri, vede un obiect amat și are ocupații religioase în familia sa. Ânsă această (terra) formă numai picioarele (sau temelia) sufletului. Picioarele și s'ar fi frânt, și regele, de n'ai fi venit la mine.

„Ast-fel se adresează la densii d'o-dată la toți. Voi considerați sufletul universal ca și când ar fi fost o ființă individuală, și vă împărtășiți d'o bucurie distinsă. Ânsă aquella que adoră drept suflet universal aceea que este cunoscut prin porțiunile sale (manifestată) și quare este indus (prin conștiință), află un aliment în toate lumile, în toate ființele, în toate sufletele ; capul lui este splendid, ca și acestui suflet universal ; ochiul lui este variat asemenea ; suflarea lui este asemenea întinsă și largă ; învilupa lui corporală este nu mai puțin abondantă, abdomenul lui este asemenea plin ; și picioarele îi sunt terra, peptul altarul, perii lui sunt erba sacră ; inima lui focul familiei sale ; mintea lui flacăra consacrată, și gura lui ablația.

Demâncarea que i se da mai ântéiu s'ar cuveni a i se offeri solemnelamente, și prima ablațiö que face s'ar cuveni a o presentâ prin aqueste vorbe: „aqueastă ablațiö fiä repede ca sufflarea“. Ast-fel sufflarea è mulțumită; și într'ênsul ochiul è sațiu, și în ochiu sórele è voios, și în sóre firmamentul simte bucurie, și în firmament cerul și sórele și tot que depinde de dênsul devin pline; și după aqueasta, aquella ênsuși que se nutresce de alimente este de ajuns și fórte larg dăruiit de progenitură și de turme; în aquellași timp i se adaoge tărie que provine din nutritură, și splendóre que se nasce dîn sântele împliniri de datorii religiöse“.

Fragmentele aquestea sânt traduse după traducțiile DD. G. Pauthier și H. T. Colebrooke.

CARTEA DE LEGE A LUI MANÛ

Cu aquest corp de legi que formedă partea canonică sau regulamentară a scripturei sacre a Indiilor, venim într'o epochă mai naintată. După mithii și tradițiile populare venirö minciunile și errorile systematice și oficiale alle unor caste interesate. Simplitatea și credulitatea prepară terrimul amăgitoriei. În starea vênătoriei quel debil devenia victima quellui tare. În starea socială quel simplu devine victimă quellui viclean. Omul se vede în aqueastă epochă quö è tot vinător; de unde vină cu arma

și cu cursa acum începî a vină cu astuția. Intelligința în pruncia sa nu cunoscea încă amorul consciinței, nici amorul datoriei. Necesitatea de o nuntă legitimă între intelligință și consciință, între drept și datorie nu eră încă cunoscută. Ori que popol se află încă în aquea stare, mai currënd sau mai târziu cată a scôte din sinul sêu Orphei, aedi, profetii sêi que îi sunt priimi cărturari, și strigători adesea în deserte. Aqueștia mai adesea nu sînt astuțioși, nici cu rea credință, ei mai adesea imprumută vocea popoului și printr'o singură gură exprimă varfile păsuri, gemete prin mii și milioane de guri. Aedii și profetii primari ai Indiilor produseră quea mai mare parte din Vede pe cari populi le recunoscuro de sacre, întocmai ca Hebreii operele profetilor, de și aqueștia au fost cădute victime devotamentului lor.

Dupō primii cărturari que, cum dîseröm, sînt mai toți de bună credință, la toți popolii vin speculatorii operilor aquestora accreditate dejă, vin cărturarii oficiali, farisei, caiafii systematici. Exemplu avem și noi dupō Iorgovici, Maiorii, Șincai, Tichindeli, Samuili. Claini, Lazăr și alții, que au fost dorit și strigat îndreptări, regenerația, reforme salutare în tôte; vin Stirbei, Vilařali și alții, que din materialul datinelor și scripurelor trecute iți dospescu și iți törnă un Regulament Organicu! Ettō que è cartea legilor lui Manù pe lîngō coprinsul Vedelor, rēmase pure încă de Canónele Catolicismului, Bizantismului și Czarismului, que vin a travesti și parodiă Christianismul în numele lui Crist. Regulamentul Organic que vine a sùppune popoul român la munca lui Pharaon și a prepară stingerea Românismului în numele Nației. Legile lui Manù vin dupō Vede ca Licurg, Dracon, Solon dupō Aedi, Omer și Esiod; ca dreptul Roman dupō atăția cărturari aspec-tatori ai Romei și ai Greciei; ca legiuirile Restaurației dupō philosophii anteriori ai Franței; ca doi Napoleoni dupō doē Republice.

Legile lui Manù s'au promulgat în Indii, dupō affirmarea unora cu 1.200 anni înaintea erei nōstre; dupō a altora cu 1.500 anni. Unii, și quei que se dîcu mai or-

thodoxi, dintre Indieni le suie pînă în timpii deluviului indian.

Tot aquești orthodoxi afirmă quô autorul primar al acestor legi este ênsuși Brahma. S'a vëdut în primul period cum eșiă aqueste legi din gura lui Brahma dormind și cum le înghiția demonul Haya-griva și cum, în fine, după deluviu fură mântuite din pântecelae aquestui demon. Quine dar este Manù sau Menù, daqua autorul adevërat este Brahma? Fiiu al lui Brahma ênsuși, dîcu cãrturarîi officiali; și fură revelate aquestui fiiu spre a le promulgã universului întregu, deilor, geniurilor, astrelor și ómenilor. Manù este primul din quelle 7 personaje divine que, după orthodoxia indianã, guvernaró lumea unul după altul. El se supranumescé și *Swaymbhava*, adicó Fiiul Ființei que existã prin sine. Noi sã întrebãm numai littera, și ea ne spune curat quô legile aquestea sînt alle lui Manù sau Menù. Êttó autorul lor, firesce un om que s'a numit ast-fel. Iar de vom citi aqueste nume și dela drépta spre stînga, cum se citescu în limbele vechi orientale, din *Manù* ese Numa și Menù este una cu *Μηνος*, și chiar Menes. Cum de quei mai celebrii legiuitori ai antiquitãții se numiró Manù, Menù, Menes, *Μηνος*, Numa, și ênsuși al germanilor Man? Aquesta din urmã se crede de Germani quô fu primul Om, și Omul în limba germanã se dîce Mann, ca Adam în multe limbi orientale. Numele Mann și Adam vedese quô au fostenerate în orientul anticu ca și Brahma, și ori que legiuitor que ajungea a'și sancționã legile, sau ori que începëtor al unei nații, se supranumiã sau de sine, sau de venerația publicã, cu numele aquestea, que de fiã-que popul se citiró, după datina sa, or dela drépta spre stînga, or dela stînga spre drépta. Apoi daqua Manù a fost fiiu al lui Brahma, daqua Menus fiiu al sórelui sau descendent al aquestuia, daqua *Μηνος* jude al morților, daqua Numa în relația cu nymphã Egeria, asta è datorîa aquel-lor que se sforțaró întru 'a acreditã legile la popoli, dându-le o origine quãt se va putea mai divinã. De este una ca aqueasta o imposturã sau o necesitate de primul ordin

în timpii antiquității, judece-o fiă-quare cum îi va veni la punctul său de vedere.

Manù a fost un om sau personificația unei caste legislative. Legile lui mult timp se vede quò guvernară sau împilarò popolii fără a fi adunate într'un corp. Mai târziu faimosul poet Calidața, autorul *innellului încântat*, le redrese în versuri, în capitole sau cărți, deveni edito-
rul lor în forma que se vede astăzi. Iar aquest poet, după cum s'a vădut dîcu, credincioșii quò a fost ênsuși Brahma în a patra sa incarnațiö sau impellițare. Atât castele interesate își puserö tôte puterile intru a ascunde din ochii vulgului originea umană a legiuirilor que le consacra și le appără privilegiele.

William Iones, quare pentru prima öra comunicö Europei legile lui Manù, în traducția sa englesă, pune în prefaça passagiul următor, pè quare îl ia din prefaça legilor lui Narada: „Manù, scriind legile după cum îi dictă Brahma, în o sută de mii sloke sau distichuri (200.000 versuri) împărțite în doë deci și patru de cărți de quâte o mie capitole fiă-quare, dette aqueasta operă lui Narada, quare este înțeleptul între dei, și quare o prescurtö pe înțellesul ómenilor în 12 mii de sloke (distichuri). Aqueasta iarö o încredințö apoi unui fiu al lui Brigha anume Sumati, quare și el, pentru mai mare facilitate a ómenilor, o mai prescurtö și o addusse la 4.000 sloke. Muritorii nu citescu de „quät a doa prescurtare făcută de Sumati; iar dei cerului inferior și musicii ceresci (angeli sau genurile) studiă condica primitivă. N'a mai rămas din prescurtarea lui Narada pe pământ de quät o elegantă epithomă al unui al noulea titlu que tractă despre administrația „dreptății“. După aquest pasagiu, adaoe Willam Iones, fiind quò legile lui Manù ast-fel cum le avem nu coprind de quät 2.685 sloke, prin urmare nu pot să fiă opera întregă que se attribue aquellui Sumati.

Este de observat quò divinitatea în Indii a fost reprezentată prin Trinitatea sau Trimurti Brahm, Vichnu și Siva, după cum s'a vădut în mythii arătați în periodul

ânteu și quô în legile lui Manù nu è vorba de quât numai de doè persône, adicô de Brahma și de Siva. De aqui încheie unii, între quare este și A. Z. Deslongchamps, quô fiind quô în aqueastă carte organică a lui Manù nu è nicăiri vorba de Vichnu, se vede quô dogma trimurtară este o creațiô mult mai nuaă. Noi ânsè nu sântem de părerea aqueasta; ânteu quô, dupô cum veduròm, multe s'au scos chiar din aqueste legi alle lui Manù așa cum fuseserô promulgate la început, și quine ne asigură quô din quelle scôse n'au fost și quâte se attingeau de Vichnu. Al doilea quô d'ar încheià quine-va qua D. Deslongchamps și alții a veni la o absurditate a dice quô or quâte din vechiul și nuoul Testament nu se cuprind în corpul canónelor systemei catholicismului, nu sânt de quât nisce invenții mai noè de quât aquest corp systematicu de canóne, sau ori quâte nu se coprind în corpul de legi al lui Iustinian, n'au putut să existe în Roma antiquă, regală sau republicană. Quât se vede o dată o systemă, atunci constructorul ei nu face de quât a allege numai de quâte se invoiescu cu principele lui. Legendele lui Vichnu sânt cu mult mai anterióre de adunătura în corp a aquestei cărți canonice a catholicismului indian. Cuvântul pentru quare nu è vorbă de Vichnu în aqueastă carte este quôci ea fu redreasă cu scop numai spre a consacrá și a susține privilejele castelor sacerdotale și aristocratice, și spre a condamná la împilare și umilința populul. Brahma, cum se scie, erà protectorul Brahmanilor, Siva al oštenilor sau Nobililor. Vichnu, que erà protectorul popolilor și în capul quărora qualificați de urși și de momițe a fost dat luptă de atâtea ôri gigantilor și monstrurilor de aristrocați indieni, cum putea să figure într'o legiuire que se făcù într'adins în folosul aquestora? sau mai bine cum putea legiuitorii que furô Brahmani și Nobili a revesti divinitatea în numele quârui se sfortă a promulgă legile și cu a treia persónă que representă drepturile populare? Iar a o combatte în corpul lor de lege, ar fi fost a se declarà quô rump pactul que dupô atâtea lupte alle popolilor fusesserô nevoiți a în-

cheiã cu aquestea. De una ca aqueasta sciu fôrte bine a se ferì toți reacționarii lumii, dupõ o învingere popularã quãnd se vèd nevoiți a recunõsce dreptele quereri și dorințe alle popolilor. O asemenea imprudență nu pot nici o datã comitte ei quẽ se decõrã in atãta ostentațiõ cu numele de *prudenți și moderați*.

Quãnd in ñillele nõstre se sculõ in França popoulul și proclamõ și sustinũ Republica, toți privilegiații și ambițioșii furõ nevoiți a o recunõsce la auđirea muge-tului leului sãu ursului popular, o recunoscuro qua in numele ei apoi sã põtã ajunge la scopul lor. Pe urmã daqua, dupõ triumful reacției in legile senatelor nu mai ẽ nici o vorbã despre Republicã, põte se incheiã quõ aqueasta n'a existat mai nainte de aquelle legiuri și quõ ẽ o invențiõ mai nuoe? Historicii și mai toți scriitorii Europei alle quãror scrieri pot avea protecțiõ spre a se propagã au fost și sũnt de systema catholicã, de și dogmele lor religiõse au fost altele; și aqueștia, historici nu'i dau de quãt vestmẽnt catholicu; antiquitatea n'o cercetẽdã și n'o representã de quãt tot catholicamente ast-fel cum sã le susțiã și sã le perpetue systema. Vichnu a fost Messia popolilor indieni și toți cãrturarii și phariseii Indiilor se invoirõ cum se vede d'a nu facee nici o vorbã despre dẽnsul in corpul lor de lege spre a nu in-tãritã popolii. Astã este aquel *nu sciu n'am vèdut* al tutulor adeversarilor systematici, și asta ẽ lupta quẽa mai sigurã de victorie a tutulor luptelor cu rea credință și nevoiași.

Este timp a intrã in cercetarea aquestor legi. Lectorul le põte vedea întregi in edițiile publicate in limbele Europei civilisate. Noi ne mãrginim a împãrtãși quãte-va, que sũnt de ajuns spre a arãtõ systema și scopul legiuitorului cum și causele pentru quare popolii indieni rẽmasersõ așã de inapoiãti. Legile lui Manũ furõ de model tutulor legiuitorilor que favorisarõ privilegile; elle fãcurõ educația pharaonismului, Patricianismului Bizantinismului, Pãpismului și Czarismului.

Cartea antẽiu de și coprinde creația ast-fel cum am

văduț' o în fabulele din primul period, ânsé aflăm de cuviință a cită o mare parte dintr'ânsa, spre a vedé crearea Ômenilor, que este primul princip pe quare se întemeiădă privileghele castelor și se legitimează împilarea și sufferințele Popolilor.

CARTEA LEGII LUI MANÛ

PARTEA ÂNTÊIU

CREAȚIÔ

1. „Manù stă cu cugetul înfipț p'un singur object. Macharchi ¹⁾, venind înaintea lui, îl salutarô cu respect și i adressarô vorbele următore :

2. „Dómne, bine voiesce a ne descoperi una quâte una. pe rônđ și cu scumpătate legile que guvernă clasele primitive și clasele născute din amestecul quellor primare,

Cu începutul îndată se cunósce și scopul legiuitorilor, îndată vede quine-va, dupô cum đicu Romanii, unde îi dóre. Mult timp se vede quô a fost luptă și dispută despre aqueastă clasă, pinô să ajungă a le întemeiă și legiul prerogativele ast-fel cum vom vedé.

3. „Tu singur, o dómne suveran, cunósce actele, principul și adevêratul interes aquestei regule universale que

¹⁾ Veđi periodul I, pag. . . .

există de sine, que nu se pôte pricepe a quăria întindere mintea umană n'o pôte coprinde și quare se numesce Vedă.

Quând vor ómenii a legitimă o nedreptate, quei mai vicleni allergu la tot que are popoul de mai venerabil și mai sacru. La Vede allérgă Brahmanii și complicitii lor nobillii spre a le explică după folósele lor, întocmai ca Papii și complicitii lor despoții la scripturele sânte spre a le întórce și desnatură după condamnabilele lor interese (impărțit'au vestmintele melle loruși și pe cămașa mea au aruncat sorți).

4. „Ast-fel interogat de aqweste ființe marinime a-quella a quăruia puțință eră nemărginită, după que 'i a salutat și el, le făcú aqwest înțelept răspuns. Ascultați.

5. „Lumea aqueasta eră cufundată în întunerecu, ne-priceput de minte, lipsită d'ori que semnu după quare să fiă cunoscută, ne putënd fi descoperită de pricepere, nici revelată de înțelepciune, semănă cu totul abandonată somnului.

6. „Quând timpul dissoluției (*Pralaya*) ajunse la implinirea sa, atunci Domnul, que există prin sine și quare nu se pôte pricepe prin simțirile din afară, făcënd priceptibilă aqueastă lume din preună cu quelle cinci elemente și cu quelle lalte principie, splendid de strălucireai quea mai curată, se arătò și risipi întunerecul, *desvoltò adicò natura* (Pracriti).

7. „Aquila pe quare spiritul numai pôte concepe, quare scapă dinaintea organelor simțirii, quare este fără părți vèdute, que este eternu și suffletul tutulor ființelor, și pe quare nimicu nu'l pôte înțelege, aquella își destinse tótă splendórea.

8. „Determinat în cugetarea sa qua să facă a purcede din ființa sa diversele creature, produsse mai întèiu apele, în quare depusse o sëmânță.

9. „Aqueastă sëmânță deveni un ou strălucitor ca aurul, splendid ca stella cu mii de rađe și în quare ființa supremă se născú de sine sub formă de Brahma (energic creatóre a lui Brahma), străbunul tutulor ființelor.

10. „Apele se numiră *Narà*, pentru quò erau producția Narei (Spiritul divin) și fiind quò aqweste ape furò quel d'ântéiu locu de mișcare (yana) al Narei, prin urmare el se numi *Narayana* (quel que se mișcă peste ape).

11. „Fiind quò el este, pentru causă nepricepută și eternă que există cu adevărat, și nu există iar nici de cum pentru organele simțirii, de aqueea fu produs a-quel divin masculine (*Parucha*), celebru în lume, sub numele de *Brahma*.

12. „Stând în aquel ou un an divin ¹⁾, Domnul, prin singura sa cugetare, despărți oul în doé părți.

13. „Și din aqweste, doé părți formò cerul și terra, între quare aședò *athmosphera*, quelle opt regiuni ceresci ²⁾ și profunditatea quea mare și eternă a apelor.

14. „Din sufletul suprem scòse simțimèntul (*Manas*), que există prin natura sa și quare nu există pentru simțirile (òmenilor); ànsè mai nainte de producția simțimèntului scòse pe *Ahanka* (*Sine* sau consciința sineșului, p'aquel *Eu*), quare este mișcătorul și conductorul suveran.

15. „Iar mai nainte de Sentiment și de consciință produse marele princip intelectual (*Mahat*) și tóte formele vitale que au quelle trei calități ³⁾ și quelle cinci organe alle înțellegerii destinate a pricepe objectele din afarò și quelle cinci organe alle acției ⁴⁾ și rudimentele quellor cinci elemente ⁵⁾.

¹⁾ O zi divinã d'alle lui *Brahma* este sau ține quât 4.320.000 de anni pãmèntesci; o nôpte ține tot atâta; prin urmare 8.640.000 de anni face o zi și o nôpte divinã que se numesce *Kalpa*. Trei deci de *Kalpe* facu o lunã, și 12 luni facu un an divin, que coprinde 4 billiòne, 110 milliòne și 400.000 anni pãmèntesci.

²⁾ Quelle patru pũnturi cardinale: Răsãritul, Appusal, Nordul și Sũdul și quelle 4 altele que sũnt între aqwestea.

³⁾ Bunãtatea, pasiunea, obscuritatea (veđi cartea XII, sl. 24).

⁴⁾ *Philosophii* indieni numèrã 11 organe alle simțirilor, 10 din afarò și unul din àntru; din quelle din afarò 5 alle priceperii: ochii, urechile, nasul, limba, pellea, și 5 alle acției: organul vorbirii, mâinele, picioarele, țeva intestinalã și organele nãscãtòre. Al 11 intern este sentimentul sau înțellegința (*Manas*).

⁵⁾ Cinci *Tunmatre* sau părți subțiri, rudimente sau athomuri que producu, dupò Indieni, quelle 5 mari elemente: etherul, aerul, focul, apa, și terra.

16. „Unind moleculele quelle mai necoprinsē cu mintea alle aquestor șese principe dotate d’o mare energie, adică rudimente subțiri alle quellor cinci elemente cu consciința, lîngō pârțicele de aquelleași principe, transformate și devenite elemente și simțiri, formō attunci tōte ființele.

17. „Și fiind quō quelle șesse molecule nepătrunse cu mintea que purced din substanța aquestei Ființe Supreme, adică rudimentele subțiri alle quellor cinci elemente și cunoșcința spre a luā o formă se împreună cu aqueste elemente și cu aqueste organe alle simțirilor, de aqueea înțelepții distinserō forma viđibilă a aquestui deū sub numele de *Saria* (quel que riceve), quelle 6 molecule¹⁾.

18. „Elementele străbăturō în aquea formă viđibilă cu funcțiunile que le sînt proprii, precum și sentimentul quare este sorgintea nedesecată a ființelor din preună cu nisce attribute în nemargint subțiri.

19. „Prin miđlocul pârțicellelor subțiri și revestite d’o formă, prin miđlocul acestor șapte principe dotate d’o mare energie, *Intelligența, consciința și rudimentele subțiri alle aquestor 5 elemente*, a fost format aquest perisabil univers, emanațiune din neperitōrea sorginte.

20. „Fiă-quare din aqueste elemente i se dette qualitatea quellui mai nainte de dēnsul, ast-fel în quāt în șirul lor, cu quāt un element este mai departe de inceput, cu atāt posedē mai multe qualități.

21. „Ființa supremă dette d’o dată cum creō și un nume particular fiă-quăria creature, precum și acte și un chip de viețuire, după cuvintele scrise în Vedā.

1) Au Grecii un proverb: *ἀπορία ψάλτων βοῆ ἐστὶ*. Quānd vede quine-va pe quel que va să spuie un lucru-quō tot înghite, quō tot tușasce; quānd asemenea se tot aude des, *pentru quō, fiind quō și quōci și de colo și de dincolo*, este semnu quō sau singur nu pricepe queea que spune, sau quō pe de o parte ne tot adduce cu precauțare a ne face a da în cursă que ne a întins. Quātă diferență dela styl simplu și natural al fragmentelor citate din Vede pînō la aquest styl, unde nu se mai aude vocea intimă a omului, ci a precauțării, nu se mai vede naivitatea omului sublim de simplitate ci emphasisul și pretenția de sciință a sophistului! [Quāt sînt mai antice Vedele de quāt Mănescle!]

22. „Domuul Suveran produse apoi o mulțime de zei (Devi) dotați de attribute active și de un suflet și o cantitate mare de geniuri (Sadhiã), precum și sacrificiul eternu.

23. „Din focu, din aer și din sóre mulse spre implinireas acrificiului quelle trei Vedã eterne numite Riah sau Rig Yagiur și Saman.

24. „Creò timpul și despărțirile timpului, constelațiile, planeții, riurile, mările, munții, câmpiile, terr imurile inegale.

25. „Devoția austeră, vorba, voluptatea, dorința, mânia, și aqueastă creațiö, quöci voiã a da existența la tôte ființele.

26. „Spre a stabili o differință intre fapte distinse, dreptul din nedrept, și suppose aqueste creature simțibile la plăcere și la durere precum, și la quelle lalte condiții oppuse ¹⁾.

27. „Cu părțicellele ținute din quelle cinci elemente subțiri, și quari sânt peritóre quând se aflã în starea elementelor solide, inchiegate tôte quãte există, s'au format una dupö alta.

28. „Quând suveranuul Domn, destinö la început ființele animale la o ocupațiö öre-quare, aquea ființă a cătat a o implini de sine ori de quãte ori vine în lume.

29. „*Ori-quare este qualitatea cu quare ființa fu dotată la creația sa, rëutatea sau bunãtatea, blãndeșea sau aspri-mea, virtutea sau vițiul, adevërul sau minciunea, aquea qualitate catã sã viiã spontanee spre a reaflã aquea ființă la nascerile que se urmëzã una dupö alta.*

30. „Precum stagiunile (timpii annului), în returnarea lor periodicã, își iau naturalmente attributele speciale, asemenea și creaturele animale își reiau ocupațiile que le sânt proprii.

31. „*Apoi spre propagarea omenirii (stirpei umane) din gnra sa produse pe Brahma (preot), din braçu pe*

¹⁾ Aqueste condiții sânt dorința și mânia, amorul professional și ura, fόμεa și setea, mãhnirea și infatuația, etc.

Kchatriya (oșteanu), din còpsă pe *Vaisya* (neguțtor), din picior pe *Sudra* (laborator) ¹⁾.

32. „Impărținduși corpul în doă părți, suveranul Domnu deveni jumătate bărbat și jumătate femeie, și unindu-se cu aquea parte femeș născu pe Viragi.

33. „Aflați nobililor Brahmani quò aquella pe quare divinul mascule (bărbat) numit Viragi, produse apoi din sine și prin sine, închinându-se la o devoțiö austeră, aquella sùnt eu, *Manu*, creatorul aquestui univers întregu.

34. „Eu dorind a se nasce stirpea umană după que practicaui quelle mai dureröse închinăciuni ascetice, produseiu mai ântéiu șese sinți eminenti (Maharchi), domni ai creaturelor (Pragiupatis), adicö :

35. „Pe Mirici, Atri, Angiras, Pulastya, Poulahă, Kratu sau Dakha, Vasichtha, Bhrigu și Nuradă.

36. „Aqueste ființe atot potente crearö alți șapte Manu, pe dei (Devi) și locuințele lor și pe Moharchi revestiți de smésurată putere.

37. „Aqueștia crearö Gnomii (Yakihis) ²⁾, Giganții (Ranchasas) ³⁾, Strigoii (Pisacias) ⁴⁾, Musici cereșci (Gandarbă) ⁵⁾, Nimphele (Apsaruse) ⁶⁾, Titanii (Asurà) ⁷⁾, Dragonii (Nagà) ⁸⁾, Șerpii (Sarpa) ⁹⁾, Paserile (Suparnà) ¹⁰⁾ și diferentele semenții alle străbunilor divini (Pitri) ¹¹⁾.

38. „Creö apoi fulgerile, trășnetele, norii, arcurile colorate alle lui Indra, meteorurile, vorticii, cutremurile, cometi și stellele de diferite mărimi.

¹⁾ Pentru aquest verset fu tötă procopséla que se vede în quelle de mai nainte 30 de versete sau Sloke.

²⁾ Servitorii ȳului avușilor numit Kuvera.

³⁾ Geniuri făcătöre de rău, inemici ai ȳeilor.

⁴⁾ Geniuri relle setöse de sânge.

⁵⁾ Aqueste musici ținu de curtea ȳului Indra, regele firmamentului.

⁶⁾ Bayadere sau dăntuitoře și curtisane alle lui Indra.

⁷⁾ Geniuri hostile Devilor.

⁸⁾ Semiȳei cu fața de om și cöda de șerpe locuind în regiunile infernului.

⁹⁾ Astiä sùnt d'un ordin mai jos de quät Nagà Dragonii.

¹⁰⁾ Pasere divină al quăror căpetenie è Garada pe quare încallecă ȳul Vichnu.

¹¹⁾ Pitri sùnt ȳei-mane sau umbre, străbuni ai omenirii, și quari locuescu în regiunile lunei.

39. „Kinnarii, ¹⁾ Momitele, paseri, variile specii de paseri, vitele, férele, ómenii, animalele máncátóre de carne cu doé rânduri de dinți.

40. „Vermuleții, vermii, locustele, puricii, muscele pădáchii de lemn ș. orí qe fel de muscă înțepétóre, și, in fine, diferitele corpuri nemișcátóre.

41. „Ast-fel după ordinul meu aquești înțelepți marinimi crearó, prin puterea rugelor și privațiilor ascetice, aquest tot de ființe mișcátóre și nemișcátóre, regulându-se după fapte.

42. „Am acum a vé spune que fel de acte particulare s'au dat a facee aquí jos fiá-quare din aqueste ființe și que fel sânt fiá-quare in lume. . . .

Manú își urmédă de aquí Biblia dând un fel de notiuni de historia naturală, in catena ființelor que dice quó începe dela Brahma și descinde pinó la vegetale, și óre quare metaphysică după philosophia indiană, și venind la versetul următor dice:

58. „Dupó que compuse aqueastă carte a legii, el én-suși (Brahma), de la începutul lucrurilor, mă făcú a invétá pe din afaró coprinsul ei, și eu instruiú pe Marichi și pe quei lalți înțelepți.

59. „Bhrigu, que este aquí, vé va facee a cunósce cu întregime coprinsul aquestei cărți, quóci aquest Muni (sânt înțelept) a invétat'ó întrégă de la mine.

60. „Attunci Maharchul Bhrig, interpelat ast-fel de Manú, disse cu bună-voință către toți Richii. Ascultați:

Și începe a spune genealogia altor șesse Mani, și pe descendenții aqrestora, și cum aqueștia produsseró și guvernaró universul pe rënd in periodul lor (Antara), apoi que este timpul și cum sânt díllele, annii și períódele divine; cum se facee din ether aerul; din aer lumina; din lumină apa; din apă terra; que sânt períódele Manilor, que virtuți domnescu in fiá-quare period; și, in fine, ajunge la ocupațiile que Brahma assemnó fiá-quária

¹⁾ Kinnarii sânt nisce musici cu capul de cal destinați pentru serviciul deului Kavera, deul avuțiilor.

clase de ómeni pe pământ, adicó ajunse acolo unde legiitorul voia să viã, și urmédã ast-fel :

87. „Spre conservația aquestei creații întregi, Ființa suveranamente gloriósã, assemnó ocupații diferite a-quellora que produsse din gurã; din braçu-i, din cósã-i și din picioru i.

88. „Fãcù parte Brahmanilor studiul, Vedelor și dreptul d'alle împãrtãși altora, împlinirea sacrificielor offerite e alții, dreptul d'a da și dreptul d'a riceve.

89. „Impusse dreptul datorii lui Kchatrya (oșteanului) d'a protege popolul, d'a practicã charitatea ¹⁾, d'a sacrificã, d'a citi cãrțile sacre și d'a nu se abandonã în plãcerile simțirilor.

90. „A cãtã de vite, a da eleimosinã, a sacrificã, a studia cãrțile sãnte, a face commerce, a împrumutã cu interes (camatã), a laborã pãmântul sânt funcțiunile asemnate Vaisyilor (Neguãtorilor).

91. „Ânsé Suveranul Domnu nu însemnó Sudrei (Popolului) de quãt numai un singur lucru, d'aservi adicó claselor de mai sus, fãrö a le desprețui drepturile și meritul. . . .

93. „Prin originea sa, pentru quö este tras din membru quel mai nobil, pentru quö este quel ântéiu nãscut, și pentru quö el posedã Sãntele scripturi, Brahmanul din dreptul seu este domnul a tótei creației.

98. „Nascerea Brahmanului este incarnația eternã a Dreptãții, quöci Brahmanul nãscut spre a împlini dreptatea este destinat a se identificã (a fi una) cu Brahma.

99. „Brahmanul venind în aqueastã lume, este pus în primul rang pe pãmânt, suveran domnu al tuturilor ființelor ; el se cuvine a veghiã spre conservarea thesaurului legilor civile și religiöse.

100. „Tóte quãte se coprind în aqueastã lume sânt proprietatea Brahmanului ; prin dreptul seu de primo-

¹⁾ Vom vedé que fel de protecțiö și charitate.

genitură și de născerea eminentă, el are drept asupra tuturilor que există.

101. „Brahmanul ori que mănâncă este nutrimentul său propriu (proprietatea sa), ori que pòrtă este proprietatea sa, ori que dă este averea sa; și daqua și quei lalți ómeni se bucură și ei din bunurile aquestei lumi, asta vine din generositatea Brahmanilor.

102. „Spre a distinge ocupațiile Brahmanului și alle quellor lalte clase in ordinea cuviinciosă, înțeleptul Manù, que purcede din ființa que există prin sine, compuse aqueastă condică de legi.

103. „Aqueastă carte se cuvine a fi studiată de ori que Brahman instruit și a fi explicată de dènsul la discepolii săi; iar nici o dată ânsè de vre un alt om de clasă mai de jos.

„Un Brahman prin singura născerea sa, este un object de venerațiö și ênsuși pentru dei, și decisiunile lui sânt o autoritate pentru lume. Sânta scriptură îi dă privilegiul aquesta (cartea XI, sl. 83 și 84).

„Un Brahman que posedă pe Rig-Vedà întregu este spălat de ori que crimă, sau mai bine crima nu'l întină, și ênsuși d'ar uccide pe toți locuitorii quellor trei lumi, și ênsuși d'ar luă demâncare din mâna omului din quea mai vilă clasă (cartea XI, sl. 261)“.

Se mai adaogă airea :

„Instruit sau innoçant, un Brahman este o divitate potentă (cartea IX, sl. 317).

„Pentru primogenitura sa, pentru superioritatea originii sale, pentru cunoscința perfectă a cărților sacre și pentru distincția și investitura sa, Brahmanul este domnul tuturilor claselor (cartea X, sl. 3)“.

Brahmanii, spre a se susține in asemenea drepturi și in altele que urmèdă din aquestea, facu o pãrticică și oștenilor, que sânt nobilii statului și quari nu in van pòrtă sabia; èttö cum se exprimă legea spre aqueasta :

„Brahmanii sânt declarați ca temelii, iar Kchatriyai (oștenii, cavalerii) ca culmea systemei legilor (cartea XI, sl. 83).

„Kchatriyai (cavalerii) nu pot prosperà fără Brahmani,

Brahmanii nu se pot înălța fără Kchatriyai. Unindu-se clasa sacerdotală cu quea militară, se înalță în lumea aqueasta și în quea laltă (cartea IX, sl. 322)*.

Spre a ține populus într'o suppunere fără a mai pute ardică capul, se aflò cu calle a se face ore quare parte și clasei de miđlocu a neguțătorilor, cum s'a vèdut mai sus, a face adicò commerciu, a împrumutà pe interes, etc.; o condamnă ânsè să nu quare cum-va să aspire vre o dată la direcția lucrărilor publice.

„Un Vaisya, după que va luà sacramentalul investituri cordonului sacru și după que își va luà o soție *totu de clasa lui*, è dator a se ocupà în tot d'auna cu stăruire numai de meseria sa și de vitele salle.

„Quoci Domnul creatorul, după que creò animalele folositoare, le incredințò Vasiyailor și pusse tótă stirpea umană subț épitropia Brahmanilor și Kchatriyailor.

„Să nu quare cum-va să viiă vre o dată fantasia la vre un Vaisiya a dice: *nu voiu să mai vèdu de vite*, și când lui îi place aqueastă ocupațiò, nimeni altul din altă clasă nu 'i pòte luà locul.

„Să caute (Vaisiya) a învètà să scie cum se suie și scade prețul petrelor scumpe, mărăgăritarului, coralliului, ferrului, țessèturilor, profumelor, piperiturelor.

„Să afle cum se sémănă grânele, să cunòscă calitățile bune sau rellè alle tèrrimurilor.

„Să învèțe a cunòsce cu întregime systema complectă a măsurilor, a greutăților, bunătatea și defectele marfeilor, folósele și desavântagiile la negoțu a diferitelor coprinșuri, folosul sau pierderea que s'ar putè întâmplà din vinderea lucrurilor și miđlocul d'a mări numărul vitelor.

„Se cuvine âncò a sci plata que are a se da servitorilor, și diferitele limbage alle ómenilor, miđlòcele cum să nu se strice mărfurile și tot que se attinge de cumpèrare și vindere.

„Să 'și puie tóte puterile spre a 'și mări averea cu un chip legiuit ¹⁾ (cartea IX, sl. 326—333)*.

*1) Și legiuit este după legile aquestea, adicò d'a fi téscul de stòrcerea populusului.

Din aqwestea se vede quõ spre a împilã de tot popoul proletar, și spre a trage în partea lor pe neguțători, astfel cum făcù despotismul modernu, Brahmanii și cavalerii Indiilor le detterõ dreptul de monopol nu numai în negoțul de prin cetăți, ci și dela câmpuri. Lor se dette și agricultura, și dreptul d'a posede, a creșce vite și d'a se neguțători cu dênsele. Sã trecem de aqui la Proletar, să vedem la que îl condamnă Sânta scriptură eșită din gura Brahmei, pe quare Demonul de Hayagriva o înghițisse în defavórea tutuilor sfinților și sacrelor personaje din lume.

„Un Sudrà que nu aflã spre a servi pe lûngõ Dwigiai (numele que se dã privilegiaților Brahmani, nobili și neguțători) are voie, qua să pótã trăi, a se da la vre o lucrare de măestrie, daqua femeea și copii i se aflã în lipsã.

„Appuce-se de lemnãrie sau de alte măestrii prin quare să fiã de folos Brahmanilor, nobililor și neguțătorilor.

„Un Sudrà que își cautã de alle vieței și nu pôte a se lipi pe lûngõ un Brahman, pôte servi unui Kchatriya, sau, de nu va aflã nici un asemenea, ducẽ-se a servi și la un Vaisiya avut, spre a'și agonisi miqlócele traiului.

„Sã servescã la un Brahman cu speranța d'a intrã în cer și de a'și procurã alle vieții în lumea aqueasta.

„A servi unui Brahman este a facee fapta quea mai laudabilã pentru un Sudrà; ori que alt lucru ar facee este fãrõ recompensã pentru dênsul (cartea XI, sl. 123).

„Rãmãșițele orezului, vestmintele purtate, secara, gunóiele grânelor și mobilele vechi sânt partea Sudrailor.

„Un Sudrà nu se cuvine a adunã avuție nici ênsuși quând ar puté; pentru quõ un Sudrà quând face o stare suppërã pe Brahmani cu insolența (cartea XI, sl. 129).

„Un Sudrà, cumpërat sau necumpërat de domnul sêu, nu pôte scãpã de condiția servitudinii; quõci aqueastă condițiõ fiindu-i naturalã, quine pôte a'l scuti de dênsa? (cartea VIII, sl. 414).

„Un Sudrà curat cu spiritul și cu corpul, suppus clase-lor superióre, dulce la vorbã, blând și umilit, și mai virtos quél quare se lipesce și se închinã spre serviciul

Brahmanilor, are parte după morțe a se mai nasce pe lume într'o clasă mai de sus (cartea IX, sl. 335)“.

Que Dumnezeu a fost Demonul aquella que a fost înghițit a queste legi spre a nu se mai arătă pe fața pământului? și quare diavol spre disgrăția omenirii le dette ființa și le mântui qua din fundul Indiilor să se întindă atât pe fața pământului și să domine peste 4.000 de anni? Quôci unde poporul nu è condamnat ast-fel? Unde casta sacerdotală nu susține pe quea nobilitară și viceversa? De s'au mai umanisat și ameliorat p'alocurea legile, ameliorația è numai în vorbe; practica este tot aqueea. Diferința între indienii antichi și între quei que se guvernă cu alte legi și religii que se ȳicu mai umane este quô preoții și nobilii indieni s'au fost căpătuit de timpuriu a'și creă drepturi și a'și susține abuserile și a posede tôte bunurile cu un drept que îl numirô divin; civilisații ânsë pe lûngô abus, pe lûngô crimă adaoge și hypocrisia sau *mățăria*, după expresia indiană. Spre a'și asigură prerogativele, papii, imperatorii, nobilii, toți privilegiații, que nu făcură, que nu comisserô, și quât nu mințirô lumea făcënd'o a crede quô brahmanismul și pharaonismul lor este christianismul lui Christ.

Neguțătorii avurô cu adevêrat dreptul d'a se inavuți; ânsë Brahma 'i-a fost scos la lume din côpsa sa, din partea necurată și nenobilă, quôci dela buricu în jos, ȳice textul legii (cartea I, sl. 92), părțile sânt nenobile și necurate. Neguțătorul fu tot-d'a-una considerat în Indii de către lege ca o parte necurată a societății. Ânsë que mai fu și după que se arătò legea lui Christ, *preocupetu, marțafoiu* și altele! Legile, religiile sau schimbat, iar împilarea sacerdotală și nobilitară este tot aqueea.

Èttô cum se mai exprimă legea lui Manù dêspre neguțători și popoli.

„Regele să ia tôte măsurile a îndatoră pe Vaisiyai și pe Sudră a'și împlinî datoriile; quôci ômenii aqueștia, de se vor abatte din datoriile lor, sânt în stare a resturnă lumea (cartea VII, sl. 418).

DESPRE REGALITATE

Regii ajunsero și în Indii a se allege din casta cavalerilor sau a oștenilor. Spre a fi protectorii privilegiilor castei sacerdotale și quellei nobilitare, éttö que putere le dă legea din ênsuși gurile lui Brahma :

„Dumneșeu creö un Rege, pentru quö aqueastă lume erä fără regi și se aflä de tôte părțile ca vai de ea în desordine și coprinsä de frică pentru conservația tuturilor ființelor.

„Luând părțicelle eterne din substanța lui Indra, lui Anila, lui Yama, lui Surya, lui Agni, lui Varuna, lui Ciandra și a lui Xavera.

„Și fiind quö un rege s'a format din părțicelle trase din esența șteilor principali, întrécä dar în strălucire pe toți quei lalți muritori (cartea VII, st. 3, 4, 5)“.

Aquí è allegorie mare, mare dibăcie d'a uimi și subjugă popolii. Regele are într'ênsul parte din Indra, șeul spațiului, al fulgerelor și al cerului, parte din Anila sau Vayu, șeul vântului, parte din Yama, șeul infernului ; el, prin urmare, din dreptul străbun are drept d'adduce pe pământ temnițele, ocnele, cepii, ferele, chinurile, fur-

cele, rótele, rugi, sbirii, chinuitorii, spionii, etc. Mai are parte din Surya sau din sóre și cată să assude popoliu a'l facce qua la sóre să te poți uità iar la dènsul nu; mai are parte din Agni, ȕeul focului, cum să pótã a te încãlȕi dar mai mult a te arde ca focul. Ține âncó parte din Varuna ȕeul apei, cum să pótã dominã și pe uscat și pe apă, cam quând va voi să pótã impune și assupra apei que bei; se trage âncó și dela Ciandra, quare è ȕeul lumei și al sacrificielor, cum să aibã drept la offrandele Popolului, și ea o culme la tóte è storsu din esenȕa lui Kuvera, ȕeul averilor cum averea și viaȕa altora quând va voi să fiã a Majestãȕii Salle și audȕiȕi cum se exprimã textul legii mai la valle:

„Ca și sórele el arde ochii și inimele (nu ȕice lumi-nedã) și nimeni pe pãmènt nu se póte uitã la dènsul în faȕã.

„El este Focul, Vèntul, Sórele, geniul que presidã în lunã, Regele dreptãȕii, ȕeul averilor, ȕeul apelor, și suveranul firmamentului prin puterea sa.

„Nu se cuvine a dispreȕã un monarchu nici ènsuși quând è pruncu, ȕicènd quó este un simplu muritor; quóci o mare divinitate locuiesce subt aquea formã umanã.

„Focul n'arde de quãt numai pe quel que nebunesce se apropiã de dènsul; iar focul urgiei unui rege consumã o famillie întrégã cu turmele și tóte averile ei împreunã.

„Omul quare în rãtãcirea sa va arãtã quó urasce pe rege, catã neappèrat să se dea morȕii (cartea VII, sl. 6—12).

„Spre a ajutã pe rege în funcȕiunile salle, Dumneȕeu dela început produsse *geniul Pedepsei* quare este protectorul tutulor fiinȕelor, executorul dreptãȕii (que naivitate sfruntatã), fiu adevèrat al Divinitãȕii, și a quãrui fiinȕã este tótã divinã (idem, sl. 14).

„Pedèpsa este un rege plin de energie, un administrator îndemãnãticu, un înȕellept împãrȕitor al legii, garantul împlinirii quellor patru ordini.

„Pedépsa guvernă stîrpea umană, pedépsa o protege; pedépsa veghiađa quând totul dórme; pedépsa è dreptatea, đicu înțelepții (idem, sl. 17 și 18)“.

Aqui se vèd cunoscințe, styl, învățatură, ânsè éttö unde aducu cunoscințele fără consciință. Aqui è abus de intelligentă, și quând è așa, omul nu mai è om, è mai mult de quăt fèră, è *fèră cugetătore*. Legea indiană și mai tóte legile umane đicu quö regele è o divinitate incarnată, ânsè legiuitorul indian sciu bine queea que este în adevèr, și temèndu-se să nu cum-va s’o pață divinitatea sa se căpuî mai din nainte cum să’l assigure ast-fel după cum se asigură toți quari tremură de faptele salle. Textul urmédă cu aqueeasi naivitate.

„Regele să se așede într’un locu de quare să nu se pótă apropià nimeni; să fiă încongiurat sau appèrat ori de un desert arrid ori de întăriri de pétără ori de șanțuri pline de apă, ori de păduri nestrăbătute ori de ómeni armați, ori de vre-un munte assupra quăruia să’i fiă cetățuia aședată.

„Să și puiă tóte puterile spre a se retrage într’un locu pe quare vre-un munte să’l facă neapropiat, quöci o assemenea forteretă este *förte stimată* din cauza avantajielor que adduce (idem, sl. 70 și 71).

„Cetățuia se cuvine a fi căpuită de arme, de bani, de merinde, de vite, de *Brahmani*, de pionieri, de machine, de fênuri și de apă (idem, sl. 75).

„Regele se cuvine a allege șepte sau opt miniștri, ai quărora părinți și străbuni au fost închinați cu inima în serviciul regal, cunoscători (aquești miniștri) ai legilor, bravi, îndemănătici a mânui armele, din viță nobilă, și a quărora fidelitate să se assigure *p’un jurământ făcut pe imagina vre unui đeu* (idem, sl. 54).

„Să cerceteze tot-d’a-una cu ministrii săi lucrurile que au a se discută în comun, pacea și resbelul, și puterile salle și veniturile și siguranța sa *personală*, și a regatului său, și miđlócele d’a assigura folósele que a appucat să aibă.

„Dupö que a auđit părerile lor în parte, apoi alle tutu-

lor împreună, să adopte, în questiunea que se tractă, măsura que i se va păre mai folositoare.

„Ănsé să se înțelegă cu un Brahman de înaltă știință și mai îndemânaticu de cât toți aquești miniștri asupra rezoluției que are să dea despre quelle șesse articole principale (idem, 56, 57, 58), quare sânt d'a facce un tractat de pace sau de alianță, d'a întreprinde resbel, d'a plecà cu oștirea, d'a 'și așeđa castrele (tabăra) d'a 'și împărți puterile, d'a se pune sub protecția vre-unui monarhu potent (idem, sl. 160).

„Se cuvine încă a'și allege și alți consiliari integri, instruiți foarte mult, stăruitori, încercați în materia finanțelor și d'o omenie încercată.

„Pe cât sânt necesarii ómenii qua lucrurile să fiă executate după cum se cuvine, p'atât regele se cuvine a luà în serviciul său ómeni activi, capabili și experimentați.

„Dintre dênșii să puiă pe aqueia que sânt bravi, înțelegenți, de *bună familie* și integri spre a căută minele de aur, de argint sau de petre scumpe, și a adunà produsele țerrimurile cultivate (idem, sl. 60—62)“.

Quât este de una și tot aqueea pretutideni și în toți timpii natura absolutismului, éttó que lecții dă prinților antici Machiavelii Indiilor.

Gardia palatului său s'o incredințeze la ómeni puçini la suflet; quóci *ómeni curagioși, vedénd pe rege adesea singur sau incongiurat de femei, ar puté să'l uccidă îndemnați de inemici* (asta è divinitatea legiuitorului Brahma!) (cartea VII, sl. 62).

Să și allégă de ambasador om cu întregime, versat în cunoștința tuturilor Șartelor, știitor a interpretà semnele, contenința și gesturile (ómenilor), curat în învățăturile salle și necorruptibile, îndemânaticu și *d'o nascere illustră*.

„Este stimat ambassadorul unui rege când este vorbitor, affabil, curat, îndemânatecu, dotat d'o bună ținere de minte, cunoscător de lucruri, de timp, de împregiurări, plăcut la mișcări și appucături, și eloquent (idem, sl. 63, 64).

„In adevăr, ambassadorul impacă și apropiă inemicii, el desbină aliații.....

„In negociații c'un rege străin ambassadorul să pătrundă și să devine *cugetele aquellui rege*, după semne óre quare, după purtarea lui, după gesturi și după semnele și gesturile emissarilor lui secreți, și să cunoscă proiectele aquellui prințu, înțelegându-se cu consilliarii lui lacomi sau nemulțumiți.

„Aflând de ajuns dela ambassadorul său toate cugetele suveranului străin regele să ia quelle mai mari măsuri qua aquella să nu pótă a'l vătéma nici într'un chip.

„Să și așede locuința (sau tabăra) într'un coprins cu câmpuri, productori de grâne, locuit de ómeni de omenie, plăcut, sănétos, incongiurat de vecini pacinici, unde locuitorii să pótă a'și procura fără greutate alle mâncării ¹⁾ (idem, sl. 66—69).

„Regele să caute a conquistá prin ajutorul armatei queea que doresce; prin privegherea să conserve însé queea que a conquistat o dată, conservându-o să o mărescă prin chipuri legale, și după que a mărit'o s'o împartă cu liberalitate.

„Oștirile salle să fiá neincetat exercitate; el neincetat să arate la lumină valórea sa, însé cu luare aminte să ascundă queea que se cuvine a fi secret; să pândescă fără incetare partea debilă a inemicului.

„Regele, a quăruia armată se exercită neincetat, este temută de lumea întrégă, prin urmare neincetat să și țiiá popoliu în respect prin puterile militare.

„Adversariul său să nu cunoscă nici o dată unde îi stă neputința; el însé să caute partea de unde póte lovi pe inamicul său (idem 101—105).

„Quând este preparat d'a atacă să începă mai ántéiu negociații prin quare să suppuie pe opposanți, cum și

¹⁾ O Moldo-Valáchie c'un cuvânt. Quát de departe își trage dibácia stirpea Calmucă a Czarilor, Boerii sau conquistatorii Russiei nu sânt slavi; sânt de stirpea Mongolă, după mărturisirea multora. Astuția și diplomația cabinetului Czarian și-a avut dascálii ei din fundurile meridionale alle Asiei păgáne, și de aqueea nu sémână cu a nici unui cabinet mai creștin.

prin alte trei miđlóce quari sânt: a *impărți daruri*, a *seměnă desbinare* și a veni apoi la forța armelor (idem sl. 107)“.

Apoi ca și quând aqueasta n'ar fi încă de ajuns, legiuitorul cređend quō póte nu s'a explicat bine, mai repetă și mai implinesce.

„Daquă timpul armelor n'a venit încă, să tot negocieđe și să caute a'și facee aliați din inemicii inamicului.

„Să ia aminte la aliați sau amici falși quari in secret sânt in înțelegere cu inemicul, sau la ómeni que vin a reintră in serviciul lui, dupō que 'l-a fost lăsat mai din ainte; quōci aqueștia sânt quei mai *periculoși* inemici (idem, sl. 186).

„Să și puiă tóte puterile a reduce pe inemic cu inegoțiații, cu daruri, și, frămētând desbinarea, să și puiă in lucrare miđlócele que are, tóte d'o dată sau și quâte unul, unul, lăsând miđlocul armelor tot-d'a-una ca quel mai din urmă (idem, sl. 198).

„Ănsē quând nu póte a se servi cu nici unul din miđlócele negociații, darurilor și desbinării, atunci să dea bătaie tare pinō va invinge pe inemicu.

„Să îmbărbăteđe oștirea dupō que o pune la rēnd de bătaie. . .

„Quând a impresurat pe inamicu, să și așeđe castrele (tabăra, cum să deprade teritoriul străin, și să strice neincetat érba păsciunilor, provisiile mănăcării, apa și lemnele de focu alle inemicului.

„Să desființeze ori que ape din pregiur, ori que intăriri și șanțuri să nu dea pace inemicului *đioa* și să l'attace pe neașteptate *nóptea*.

„Să tragă in partea pe quei que pot folosi planurilor salle, precum dintre *consângii prinčului inemicu que au pretenții la thron*, sau dintre miniștrii *nemulțumiți*; să caute a află tóte quâte facu aqueștia, și quând cerul se va arătă favorabil, să dea bătaie spre a facee conquiste, liber d'ori que temere (idem, sl. 194—197).

„Dupō que va conquistă o țerră, regele să se facă quō venerō divinitățile adorate acolo cum și pe preoții locu-

lui; să împartă daruri și faceri de bine între popol și să dea proclamații proprii a depărtă ori-que temere.

„După que se va assigura bine despre dispozițiile invinșilor, să așeze în aquea țerră un prințu din stirpea regală și să'i impuie condiții (idem, sl. 201—202).

„Vingătorul pôte încă să încheie pace cu adversarul său și să'l ia îndată drept aliat, fără a uita ânsé quô fructele unei expediții sânt *un amicu, aurul și întinderea coprinsului* (idem, sl. 206).

„Întelleptii consideră ca un inemicu neinvins pe aquella que este instruit, d'o nobilă viță, bravu, îndemânicu, liberal, plin de gratitudine cătrea queia que *'i-au servit* și neclintit în planurile salle (idem, sl. 210).

„Regele alle quârui rezoluții secrete nu sânt cunoscute de queilalti ómeni que se adună între sine, aquel rege își întinde puterea peste tot pământul, și ênsuși de n'ar avé avuții mari.

„Idioții (tonții), muții, orbii, sau și surdii, paserile limbute ca papagalii și sarika quei fôrte bêtrâni, femeile, barbarii (Mlecias), amalații și schilovii să fiă depărtați în momentul deliberației (atât adicò se cuvine a fi secretă) (idem, 148—149).

„Regele se cuvine a consideră ca un inemicu ori-que prințu que îi va fi vecin nemișlocit, precum și aliatul aquestui prințu; să considere ca amicu pe vecinul inemicului său, și ca neutru p'ori que suveran que nu se află în nici una din aqueste doê situații (idem, sl. 158).

„Un suveran, politicu profund se cuvine a pune în lucrare tôte mișlocéle arătate (în alte locuri), ca nu cumva aliații săi, puterile neutre, și inemicii săi să aibă vre-o superioritate asupra lui (idem, sl. 177)“.

Vin apoi alte consiliuri :

„Regele săși ia o soție de aqueeași clasă cu dânsul, dotată cu semne quare să fiă de mare speranță, viță dintr'o familie mare, plăcută, frumósă și plină de calități stimabile.

„Săși allégă un confessor (Purohita) și un capelan (Ritwigi), încărcați a celebră pentru dânsul ceremoniile

domestice și quelle que se implinescu cu quelle trei focuri sacre.

„Regele să facă diferite sacrificiuri însoțite de numeroase daruri spre ași împlini datoria, să procure Brahmanilor mulțumiri și averi (cartea VII, sl. 77, 78, 79).

„Thesaurul que depune regele în mâinile Brahmanilor este neperitor.

„Furii nu'l pot lua, inemicii nu'l pot răpi, și prin urmare Brahmanilor se cuvine regele a încredința thesaurul spre a fi neperitor.

„Offranda que se varsă în gura sau în mâinile unui Brahman este cu mult mai înaltă de cât offrandele que se pun pe focu (în sacrificiu); quoci aqueastă offrandă (din gura sau din mâinile Brahmanului) nu mai cade, nu se mai usucă, nu se mai consumă.

„Darul que se face unui om que nu è Brahman n'are de cât un merit ordinar, are un prețu îndoit daqua se face unui om que se dice Brahman; dat însă unui Brahman versat în studiul vedelor, este d'o sută de mii de ori mai meritoriu; iar de se va face unui theologu întregu este nemărginit (idem, sl. 82—85).

„După o matură cercetare, un rege se cuvine neîncetat a strînge bir din statele salle, ast-fel cum el însuși neguțătorul să potă trage justa recompensă a pregetului que și-au dat.

„Precum lipitorea, vițellul și albina nu sug de cât cu încetul singele, laptele, și mierea, asemenea și regele puțin câte puțin și neconținut săși ia tributul annual al regatului său (idem, sl. 128, 129).

„Un rege que ia queea que nu se cuvine a lua și quare refusă queea que i se cuvine din drept d'a lua, dă probă de neputință, și este perdut în lumea aqueastă și quea laltă.

„Quând queea que i se cuvine, împedcând amestecul claselor, regele ia putere și sporesce în quea laltă lume și în aqueastă (cartea VIII, sl. 171, 172)“.

Vin apoi învățature cum să se puie biruri pe vite, pe grâne, pe arbori, pe ierburi pe toate productele, și incheie :

„Un rege, și însuși când ar muri de fâme ori de altă nevoie, nu pôte să ia tribut dela un Brahman versat în sânta scriptură, și să nu suffere nici o dată qua în Statele salle un asemenea Brahman să fie chinuit de fâme (idem, sl. 133).

„Spre a'și remedia o infortună, să'și conserve cu luare aminte averile; să'și sacrifice averile spre a'și mântui soția; să'și sacrifice ânsă și soția și averile spre a se mântui pe sine (idem, sl. 213).

„Să mănânce bucate preparate de servitori închinăți persoanei lui, mâncarea să fiă cercată cu mare luare aminte ¹⁾.

„In tôte mâncările să amestece antidote și să nu uite a purtă tot-d'a-una cu sine petre prețioase que taie puterea veninului sau otravelor.

„Femeile să fiă priveghiate; vestmintele, ornamentele lor să fiă cercetate, să nu cum-va să aibă arme sau veninuri într'ênsele, precum și apele și profumele que vin a versă assupra lui să fiă cu mare luare aminte cercetate.

„Quând se pune în trăsură, quând se culcă, quând șede jos, quând mănâncă, quând intră în baie, quând se îmbracă, quând își face toaleta, să aibă aqueeași luare aminte (idem, sl. 217—220).

„Sera, după que își va împlini datoriile pietose (are și pietate), să se ducă, căpuit de arme, într'o parte retrasă a palatului spre a auți raporturile secrete alle spionilor sei“.

¹⁾ Aqueastă cercare se face cu ajutorul potîrnichii (ciacora). La vederea unei mâncări aveninate, ochii potîrnichii devin roșii. (Comentatorul).

RELAȚII ÎNȚRE CLASELE PRIVILEGIATE

Clasele sau castele sînt ereditarii în Indii. Fiul Brahmanului se naște Brahman, al nobilului sau cavalerului nobil, al neguțătorului neguțător, al proletarului proletar și aqueea e dator a rămăne fiă-quare în tótă viața.

Indienii au și ei baptesmă, tunsură, inițiațiö, sau mai bine ei mai äntëiu au început cu asemenea ceremonii.

La a decea și dupö nascere Brahmanul îl baptesmă și i se dă un nume quare să însemneđe queva de beatitudine, de sănătate, precum Felice, Macarie, Ieronim, Cuviosul, Augustin, Eusebiu, Ambrosiu, Sophroniu, etc. etc.

Unui Kchatriya (oștean sau nobil) i se dă un nume quare să însemneđe tărie, putere, protecțiö, bine-voință, cum: Victor, Bunea, Cornilă, Agaton, Chariton, Porphiriu, Scarlat, Nicolae, Eugeniu, Adronice etc. etc.

Unui Vaisya (neguțător) cată să i se puiă un nume que însemneđa speculațiö, îndemănare, întreprindere, avuțiö, sörtă bună, precum: Ochiosul, Fortunatu, Procopiu, Rizu, Calle-Bună, Calcă-Bine, Bobea, Entyochie, Eustație, Zissu, Polycarp, etc. etc.

Proletarilor nu e iertat de scriptura sacră a li se pune alte nume de quät tot que însemneză servitudine, abjecțiö, umilință, scirbă, înapoiare, ca: Slutea, Lepădatul, Urdörea, Măinea, Călin, Ciupercea, Ballea, Ciöra, Cîrnul, Șolcan, Gură-Cască și alte asemenea la quare possessori de Țigani sînt förte inventatori.

Să lăssăm textul legii a se exprimă asupra aquestor lucruri și mystere sacerdotalmente divine.

„Numele unui Brahman, prin äntëia din doë vorbe

din quare se compune, să exprime favórea propițiã ; al unui Kchatriya puterea, al unui Vaisya, averea ; al unui Sudrà *abjectia*.

„Numele unui Brahman prin a doilea vorbã se cuvine a arãtã beatitudinea ; al unui cavaler (oștean) protecția ; al unui neguțător liberalitatea ; al unui Sudrà dependența.

„Numele unei femei să fie facil de pronunțat, dulce, clar, plăcut, propiciu, să se termine prin vocale lungi și să semene unor vorbe de bine-cuvântare (cartea II, sl. 31, 32, 33)“.

De și femeea în general sémănã aici a fi óre-cum favorisatã de lege, în mai departe, éttó cum è tractatã.

„Este de natura părții femeesci d'a cãutã aici jos a corrumpe pe bãrbat ; și de aqueea întelpeții să nu se lasse nici o-datã în amãgirile femeilor.

„In adevér, o femeie pôte în lumea aqueasta a depãrtã din callea dréptã nu numai pe un nebun, ci și pe bãrbatul cu experiență și a'l suppone la jugul amorului și pasiunii (idem, sl. 113, 114)“.

Quãte în felul aquesta n'ar fi avut și femeile drept d'a ðice despre bãrbați quãnd ar fi fãcut elle legile ! Quare din doé sexe amãgesce, corrumpe și abatte din callea dréptã mai mult ?

Quelle d'ântéiu trei clase mai au și ceremonia tunsurei, que vine mai currênd sau mai târziu dupó nascere ; apoi investitura cordonului que se numesce al *doilea nascere* și quare dã titlu Dwigiã que însemnêdã *regenerat*. Brahmanul se nașcè cu dreptul aquesta ; quellor lalte doé clase li se dã ; iar Sudrà sau Popolul n'are parte de quãt de baptesmã quare, în locu d'al spãla, il innécã, în locu d'al luminã, il întunecã, în locu d'al curãți il spurcã. Baptesma pentru dènsul este o ceremonie spre ai pune sigiliul blestemului și servitudinii. (Veđi textul cartea II).

Quãnd la judecatã se înfãcișezã un Brahman, judele îi ðice : *vorbeșce*. Quãnd este chemat un Kchatriya (nobil) judele îi ðice : *declarã adevêrul*. Neguțătorului i se ðice : *mãrturia mincinósã este una cu a furã vite sau grãne sau*

aur. Unui Suđrà i se adreséză o didachie lungă, numai religie și morală, quôci religia și morala se quere numai dela dênsul. Flacăără nestinsă infernală, turmente eterne pe quea laltă lume, vermi neadormiți, fére, monstruri, insectele tirritóre il așteptă. (Veđi textul cartea VIII, sl. 88—101).

Quine împrumută bani dela un Brahman are drept a luà numai doi la sută pe lună interes; dela un nobil trei; dela un neguțător patru, dela un om din popol cincii la sută (cartea VIII, sl. 142).

Daqua un Brahman va fi insultat d'un nobil, se condamnă aquesta la o amendă de 116 pană. Un neguțător pentru asemenea nelegiuire este condamnat la amendă dela 150 pină la 200. Omului din Popol pentru o asemenea enormitate i se face o pedépsă corporală, ca tăierea limbii și altele (idem, sl. 267 și 170).

„Daqua va đice pe nume, mai adaoge legea, și va numi clasele (quellor mari) într'un chip batjocoritor, un cuțit de fer lung de *dece* degete să i se înfigă roșu de arsu în gură.

„Regele să puiă ai vërsă oliu ars în gură și în urechi, daqua va avé nerușinarea a aduce aminte Brahmanilor de datoriile lor (idem, sl. 171, 172).

„Ori-que membru se va servi un om de nascere de jos spre a lovì p'un superior, aquel membru să i se taie, ast-fel este legea lui Manù (idem, sl. 279).

„Un om de clasa de jos que va cutedă a ședea lüngö un om de clasa mai de sus, se cuvine fi inferat la nódă și alungat din țerră (idem, sl. 281).

„De va scuipa cu insolentă înaintea unui Brahman, să i se taie amêndoë buzele, etc.

„De va appucă de pěr, de barbă, de picióre, etc., să i se taie mâinile (idem, sl. 282, 283).

„Un Brahman, copil de 10 anni, Kchatriya, ajuns la bêtrânețe de 100 anni, se cuvine a fi considerați ca tatăl cu fiul; și din amêndoi Brahmanul este tatăl și se cuvine a fi respectat ast-fel (cartea II, sl. 135).

„Un Brahman póte să invite la masa sa numai no-

bili. Neguțătorii și ómenii din popol nu pot mânca la un locu de quât numai cu servii unui Brahman, quând aquesta va bine-voi a onorà pe vre unul dintr'ênșii cu o asemenea invitare (cartea III, sl. 112)“.

Ómenii din ori que clasă, de vor committe vre o crimă nepremeditată, sânt condamnați a'și perde averile, a fi exilați și ênsuși dați morții, de va fi nelegiuirea comisă cu precugetare. Iar de va fi criminalul Brahman, éttö cum se exprimă legea :

„Să se ferescă regele să nu quare cum-va vre-o dată a da morții vre-un Brahman, și ênsuși quând aquesta ar fi commis *tóte nelegiuirile possibile*. Attunci să'l depărteze numai din coprinsul regatului, lăsându-i *tóte* averile și nefăcându-i nici un réu (cartea VIII, sl. 380)“.

Apoi mai éttö și alte prerogative pontru Brahman :

„Dupö revêrsatul dorilor, regele este dator a'și mărturisi respectul către Brahmani. . . .

„Să venere neincetat pe Brahmani. . . .

„Quând un Brahman va află un thesaur în pământ, póte să'l ia întreg ; quóci Brahmanul este domnu peste *tóte* quâte există.

„Quând ânsé regele află vre-un thesaur de demult ascuns în pământ și quare n'are possessor, è dator să dea pe jumătate Brahmanilor, și quea laltă jumătate să o țiiă pentru sine.... (cartea VIII, sl. 37, 38).

„Este neiertat d'a minți înainte judecâții ; ânsé spre a scâpă un Brahman, minciunea este bine-cuvântată.

„Regele este dator a'dă Brahmanilor summele que se adună din amende.

„Un Brahman, de se va află în lipsă, póte în *tótă* siguranța consciinței să ia averea unui Sudrà, fără a puté regele ai face nimica (cartea VIII, sl. 417).

„Proprietatea unui Brahman nu póte nici o dată să viiă la regi — quóci așa è regula stabilită — iar în quelle lalte clase quând nu se află moștenitor, regele póte deveni proprietar pe avere (cartea IX, sl. 189).

„Quare è prințul aquella que ar puté sporì impilând

pe aqueia (pe Brahmani), que în urgia lor ar pute creã alte lumi și alți regenți ai lumilor, și a schimbã pe Dumneșei în muritori?... (cartea IX, sl. 314, 315, 316).

Èttõ papismul sau catholicismul pe façã, cu fruntea dreptã, în puterea legii. Iesuiții și toți cãlugãrii de pe pãmânt la nisce legi ca aquestea se uitã sau visedã quãnd tot strigã quõ s'a stricat lumea. Prin Indii și prin alți timpi au sciut ómenii que este cuvioșia și santitatea și drepturile ei, și minunãniile ei. Sãnta și divina scripturã, între altele, mai ãice :

„Instruit sau innoant, un Brahman este o divinitate potentã, asemenea precum și focul consacrat sau neconsacrat este o divinitate potentã (cartea IX, sl. 317).

„Brahmanii și ênsuși de s'ar da la tôte felurile de meserii vile, tot se cuvine a fi onorați, quõci au într'ênșii un que cu totul divin (idem, sl. 319).

„La un Srahddha d'ar luã demãncare un million de ómeni strãini de cãrțile sacre, nu face quãt aflarea de façã a unui singur Brahman quare sã fiã dãruit și mulțumit cum se cade de quelle que i se offerescu (cartea III, sl. 131).

„Quãnd invitã quine-va și ênsuși numai un Brahman instruit la oblația ãeilor și la a sufletelor reposaților, are o frumósã recompensã în cer; iar nu dând demãncare la o mulțime de calici que nu cunoscã cãrțile sacre (cartea III, sl. 129).

„Daqua Kchatriya și Vaisiya ar pute sã citescã legile sacre, Brahmanii numai pot sã le explice.

„Daqua legea tace despre vre un punctu sau nu se explicã de ajuns, voia și decisia Brahmanilor are putere de lege“.

Èttõ cum vorbesce legea și despre Sudrà sau omul din popol :

„Unui Sudrà nu este iertat a citi scripturele sacre.....

„Nu este iertat cuiva a citi scripturele sacre inaintea unui Sudrà.... (idem, sl. 99).

„Un Sudrà nu pôte eși de mãrturie de quãt pentru ómenii de clasa lui.

„Un Sudrà nu pòte fi judecător...”

„Quând un rege va sufferi ca un Sudrà să fiă judecător, regatul lui è în peire, è asemenea unei vacce que se află într'o tină spurcată (cartea VIII, sl. 21).

„O țerră locuită d'un mare număr de Sudrà, visitat adese de athei și lipsită de Brahmani, currënd va fi distrusă de fómete și de morburi (cartea VII, sl. 22).

„Unui Brahman nu este iertat a da unui Sudrà nici consilliu, nici rămășițele din mâncarea sa, afarö numai de îi va fi servitor (cartea IV, sl. 80).

Aquella quare explică legea la un om de clasă servillă, sau îi arată cum să și mântuie sufletul, este arruncat dinpreună cu dënsul în locuința întunerecului (din afarö), numită *Asamvrita* (idem, sl. 81).

Aquella quare fără să fi luat voie s'appucă prin studiu a cunosce scriptura sântă, este culpabil de fur de quelle sfinte și cade în locuința infernală ¹⁾.

„Un Sudrà que nu 'și cată de datoriile salle devine după mörte un geniu rëu, numit *Ciailasaca*, que se nutresce cu păduchi.

A luà daruri dela ómeni disprețabili, a servì la un Sudrà etc., sânt nisce motive pentru quare quine-va cată să fiă affurisit și scos din societatea ómenilor de omenie (cartea XI, sl. 69).

„Quând un óm din clasa sau condițiile nesufferite vine și se uită la commeseni onorabili que se află la ospëtu, imprudentul que dă hospëțul n'are pe queea laltă lume nici o recompensă.... (Cartea III, sl. 127).

„Un nebun quare după que a mâncat la un hospëtu funebru, dă queea que 'i-a rëmas la un Sudrà, este arruncat cu capul înainte în regiunea infernală numită *Kalasastra* (idem, sl. 249).

„Atâta è de condamnat bietul popol, el nu se pòte approprià de altar, nu de instrucțiö, nu de avere nici materială nici spirituală. E o crimă pentru dënsul una ca

¹⁾ În tötã Italia, unui profan sau laicu (mirean) nu este iertat a citi Biblia și Evangelia. Confessorii dau canóne severe unor asemenea cutezãtori.

aqueasta, è o crimă și pentru quine va avé pietate de dënsul a'i da un consilliu sau a'l lumină, și crima nu è ca quelle que se pedepsescu cu un termen aqul jos ; pedépsa ei ține quât eternitatea.

Apoi qua nu quare cum-va să se appropie castele între dënsese și să se lege vre-o sympathie sau solidaritate, legea a prevëdut să nu le lase a se allia prin căsătorii. Éttö cum se exprimă despre aqueasta :

„Dwigiailor (adicö Brahmanilor, Nobililor și Neguțătorilor) se prescrie a nu'și luà femeie, de quât fiă-quare din casta sa, la prima căsătorie ; iar de va voi a se mai insurà, femeile cată să fiă luate după ordinea *naturală*.

Și éttö cum è ordinea naturală din aqueastă scriptură.

„Un Sudrà nu pöte nici o-dată a'și luà femeie de quât din Sudrà. Un Vaisiya (neguțător) pöte să ia femeie și din castă servilă (a Sudrailor) la al doilea căsătorie. Un Kchatriya (nobil) din ambele caste de mai jos și dintr'a sa. Un Brahman pöte să'și ia femeie din ori-que castă îi va plăcea (cartea III, sl. 12, 13). Părințellului să nu quare cum-va să i se facă vre-o pedică pe lume nici în cugețele nici în plăcerile salle. Ânsë qua să facă și una și să nu lase și pe queea laltă, adică qua nu quare cum-va să se întemple să rămăie fără moștenitori de sânge curat Brahman, cată să ia și o femeie din casta sa, la aqueasta è dator, și legea quare are mare luare aminte să nu lase nici un punct neexplicat și nelămurit bine adaoge :

„Brahmanul que nu'și ia și o femeie din casta sa, și introduce în patul său numai o Sudrà, cade în locuința infernală, și de va avé un fiu, aqueasta n'are nici un drept de Brahman (idem, sl. 17).

De și cum vëduröm este iertat a'și luà quine-va femeie din castele din mai jos, nu este ânsë iertat a'și luà din clasa de mai sus ; și copii que se nascu din assemenea însoçiri între Dwigiai, facu a mai eși alte trei clase de ömeni, que se numescu caste amestecate quare împreună facu șapte caste recunoscute.

Iar daqua un Brahman va luà de soçie o femeie din neguțători sau din popol (de nobili callea vallea). Daqua

un nobil se va însurà cu o femeie mai sus de casta sa cu o Brahmană sau de mai jos cu o Sudră. Daqua un neguțător sau un Sudră se vor întinde a se însurà cu femei din casta de mai sus, atunci copii que se nascu din asemenea căsătorii monstruoase, compun nisce clase nerecunoscute, disprețate, blestemate, que fiă quare își ia numele que i se cuvine. Vai de aquei copii! Éttö que dice legea :

„Din căsătoria unui Kchatriya cu o fillă de Brahman fiul que se nasce se chiamă suta ; din însoțirea unui Vaisya cu femeie din casta militară (nobilă) și sacerdotală (Brahman), copii que se nascu, la primul cas, se numescu *Magadha*, la al doilea *Vaideha* (cartea XI, sl. 11).

„Din unirea unui Sudră cu femeie din castele comerciale, militară și sacerdotală, copii que se nascu sânt product de amestecul spurcat și sânt *Ayogava*, *Kchattri* și *Ciandala*, urdorile omenirii (quel din urmă), (idem, sl. 12).

„*Suta*, *Vaideh* și *Ciandala*, quare è urdorile omenirii, *Magada*, *Kchatri* și *Ayogava* quâte șesse nascu copii asemenea lor, cu femeie de casta lor cu femeie de clasa mamei lor, cu femeie de clase înalte, cu femeie de clase servile (idem, sl. 26, 27).

„Aqueste șesse caste (individii que dice textul) unindu-se reciprocamente cu femeie din aqueste caste, nascu un mare număr de caste *abjecte*, *miserabile*, *mai infame* de quât *aquelle din quari au eşit*.

„Precum un Sudră nasce cu o femeie din casta sacerdotală un copil mai vil de quât dânsul, asemenea unul din aqueste *șințe* ville cu o femeie din una din aquelle patru clase curate nasce un fiu încă și mai vil de quât dânsul.

„Quelle șesse clase blestemate, de se vor însoți între sine din jos în sus, nascu alte cinci-spre-dece caste și mai ville și mai blestemate (idem, sl. 29—31).

Și alte asemenea.

Din Brahmani, nobili, neguțători escomuniati sau affurisiți de se nascu copii mai es încă alte caste sub

differite numiri, que au un titlu comun de Dusyui sau tâlhari.

Din amestecurile arătate mai sus, din escomuniuni sau affurisiri ese o mulțime de caste, din quare fiă-quare cată să'și aibă o meseriö particulară que 'i-a impus legea.

Un *Sairindhra* è condamnat a fi tot-d'auna servitor, de și nu è sclav, sau a trăi de nu pöte intră unde-va spre servițiu, a întinde la curse spre a prinde férre selbatice.

Un *Mitreyaka* nu pöte avé altă meseriea de cât a läudă pe ömenii in putere sau a trage clopotul in țiori.

Un *Murgava* sau *Dava* è dator a avé meseri de bărcar.

Un *Karavara* nu pöte fi de quät lucrător de piei.

Un *Andra* și un *Meda* nu pöte trăi de quät afarö din sat.

Un *Pandusopaka* nu pöte viețui de quät lucrând la bambu.

Un *Ahindika* nu pöte avé altă meserie de quät de temnicer.

Un *Sopana* è condämnat a trăi cu meseria de carne-fice (gide).

Un *Antyavasayi* nu se pöte impiegä de quät in servițurile unde ard pe morți.

Un *Sula* are meseria d'a invetä caii și d'a mâna carrul.

Un *Abachta* d'a fi medicu.

Un *Vaidcha* d'a fi gardian de femei.

Un *Mayadha* d'a se neguțatori călătorind și așa înainte, lemnari, ferrari, vênători de férre, musicanți, etc., etc., ies tot din castele aqwestea țise necurate; apoi adaoge legea :

„Ömenii aqwestia să'și așede locuințele la tulpina arborilor consacrați apprópe de locurile unde se ardu morții, apprópe de munți, de păduri, qua să fiä cunoscute de tötă lumea și să trăiască cu messeria lor.

„Locuința Ciandailor și a Swapaxailor cată să fiä afară din sate și să nu pötă nici o-dată avé vase întregi. Nici o avere nu le este iertat a poseda de quät căini și asini; vestminte nu pot avé de quät quelle que rêmân dela morți, vase de quät hîrburi, ornamente de quät de fer.

Nu pot sta mult la un locu, ci să âmble neincetat. Nici un om credincios datoriiilor salle să n'aibă comunicațiõ cu dênșii. Intre sine ei să se însóre și să'și facă trebile.

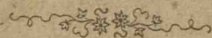
„Quine le va da demâncare, să le dea in hirburi, și prin mâna vre-unui domesticu. Nópcea să nu umble prin cetate sau sat.

„Să viiã ñioa pentru nevoile lor, însemnați cu semnele prescise de lege, și să fiã însârcinați a strãmută corpurile ómenilor que mor fãrõ consângi. Asta è regula (veði cartea XI).

I se sfâșie cuiva inima a mai citã assemenea legi. Totu è prevêdut d'a protege și scuti pe Brahman și pe nobil, și d'a împilã pe lucrãtor și pe sãtean. Apoi pinõ unde se impuse conservația privilegelor, in quãt fu preferitã a rêmãné societatea lipsitã și de perfecția sciintelor și artelor, și de aquestea ênsuși, de quãt să se facã vre-o cãlcare aquestor legãminte de fer que le numirõ legi. Êttõ cum se exprimã legea:

„Daqua un om dé nascere próstã din lãcomie se va întinde a trãi cu ocupații alle claselor superiõre, îndatã regele să ia tótã averea și să'l allunge din țerrã.

„Estè mai bine să'și facã quine-va ori quãt de próstã meseria sa, de quãt să implinescã cu perfecțiõ meseria que è dreptul altuia, etc. (cartea X, 96, 97).

Sã venim acum la anachoreți, la sihastri, la asceți pentru quõ și aquești atot in Indii, și-au luat inceputul. A lucrã, a se face folositor prin lucrare și invențiõ, n'a fost nici o-datã o virtute, o santitate in Indii, dupõ cum nu è âncõ nici

în locurile noastre. Viața virtuosă, viața sântă, viața glorioasă s'a ținut a ceea ce în quare omul nu face nimicu, nu folosese nimului, și după ce nu va folosi altuia, să se chinuiască și pe sine. Viața contemplativă (cum am ținut în limba noastră, viața d'a rămâne, cu gura căscată), viața de chinuri și privații de bună voie e totă gloria și pe pământ și în cer. Éttö cum ținut Manu quö pöte quine-va ajunge în stare de perfecțiö și în locuințele ceresci.

„Quând capul unei familii își vede pelea sbircinduse, părul albind și are înaintea ochilor fiul fiului, să se retragă în pădure.

„Să i lase a crește părul, barba, unghiile să tot dea fără a riceve nici o-dată, să trăiască cu erbă, flori, rădăcini, fenețe.

„Să se tirască, să se tirască pre pământ, să stea ținut într'egă în punta degetelor. În ținuturile calde să suffere încercarea queller cincii focuri, pe timp ploios să se expuie despuiat la-torrentele que varsă norii, în timpul friguros să pörte vestmintele ude și să și adaoge gradat turmentele, să n'aibă nici focu domesticu, nici locuință și să fiă într'o tăcere neîntreruptă.

„De va căde quine-va într'o maladie incurabilă, să iasă din casă, să apuce către regiunea neînvinșă a Nordului-Est și să ținut întins cu un pas sigur pînă va căde mort, aspirând la unirea divină și netrăind de quât cu apă și aer“.

Apoi anachoretul que va petrece în desert al treilea period al vieții sale, pöte îmbrăcișă viața de *asceticu*, adică de chinuitor de sine și éttö que îi prescrie legea să facă :

„Să fiă tot-d'a-una singur fără soțu, să n'aibă nici focu, nici locuință, să se ducă la sat a și cerși demâncarea quând îi e fôme să fiă resignat, plin de resoluțiö tare, să medite în tăcere și să și înfigă mintea la ființa divină.

„O ölä de lut, tulpina sau scorboră arborilor drept locuință, un vestmânt rupt, o singurătate absolută, sânt semnele que disting p'un Brahman que se apropie de deliberarea finală (de mörte).

„Să nu dorască mórtea, să nu dorască viața, să'și aștepte ora din urmă precum un domesticu își așteptă simbria.

„Să curățe apa que bea, strecurând'o printr'o pânză, qua nu quare cum-va să bea și să uccidă queva rascote que s'ar afla intr'ensa.

„Qua nu quare cum-va să calce și să uccidă vre-un insectu sau alt animal quât de micu, să âmble câtând tot în jos și fiind quô póte prin nesciința să fi călcat și să fi uccis vre-un animal quât de micu, ori în zi ori în nópte, spre a se curăți, cată a se scâldă și a'și ținne de șesse ori rësufflarea.

„Să'și ștergă péccatele țindu'și rësufflarea, să'și spele greșelele, absorbindu-se în quea mai absolută contemplațiô (scara minții).

Este demnu de observat cugetul de repentire și de santificare que se insufflă anachoretilor; felul de iertare que are a da ómenilor despărțindu-se de dênșii spre a se înalță apoi pinô la divinitate.

„Lăsând la amici bunele salle fapte (sau virtuți) și la inemici defectele (sau viciurile) salle, anochoretul (Sannyasi), cufundându-se într'o meditațiô profundă, se înalță pinô la Brahma que există în tótă eternitatea (cartea VI, sl. 79).

A cită tóte legile anachoreților este a descrie viața sihastrilor moderni (veđi cartea VI întrégă). De unde au imitat aqueștia? Firesce quô nu din preceptele lui Christ. Cu nisce perđuți ca aqueștia amăgescu Brahmanii que trăiescu în societate pe ómenii creduli spre a'i desmoșteni de ori que bun. O luptă a cătat să aibă și Brahmanii, și la luptă, prin corpurile que cad în câmpul bătăii și âmple șanțurile, codacii que stau în urmă reportă victória și ajungu a se bucură de folósele victoriei.

Dupô aste legi, tot que fuge de tucru și de miđlócele d'a fi folositor societății, tot que è pervers, hypocrit, este onorabil, considerat, cuvios, sânt. Artele sânt disprețate, pinô și ênsuși agricultura, éttô sentința lui Manù *creato-*

rul despre aqueastă meserie atât de folositóre și nutritóre ómenilor.

„Unii ómeni încuviințéază agricultura, ânsé aquest mișlocu de viață se cuvine a fi defăimat de ómeni onești ; quóci lemnul armat d'un fer tăietor (artru sau sapă) despică pământul și uccide animalele (ca rime și gânganii) que se află în pământ (cartea X, sl. 84).

DESPRE POLIȚIE

Omenirea addusă, ținută în aqueastă stare, poporul condamnat a nuși puté aduná nici o avere, despărțit în atâtea și atâtea caste affurisite, allungate din cetăți, condamnate a locuí prin munți și păduri, a mânca urdorile societății și a profesá meserii crude ; firesce quó aquest popol ajunsé a trăi ca férele ; ca férele dar începú a furá și a uccide spre a mânca, éttó începutul tâlhăriei în societățile que se díseró organisate. Tâlharii dar și făcătorii de relle au cătat a se ímmulți în Indii mai mult de quát ori unde. Legiuitorii au și prevédut aqueasta, și legile penale, poliția nicăiri nu se vede în antiquitate cu atáta privighere și rigóre ca în Indii. Sânta alianță de astăzi, toți capii de poliție din differitele staturi allé Europei în correspondență și solidaritate reciprocă, n'ar in-

ventă măsuri mai dibace de cât quelle que se vèd in legile lui Manù; să cităm quâte-va din aqueste măsuri.

„Spre a menține ordinea (aqueastă vorbă è vechie, la despoți) in Statele salle, Regele să se conforme cu regulele următóre.

„Pentru doë, trei, cinci sau și o sută de sate, după importanța lor, să așede quâte o companie de gardiani, sau mai bine o armată comandată d'un offițer *credincios* și încărcat a priveghia spre siguranța țerei.

„Să așede quâte un cap pentru fiă-quare comună, altul pentru ñece, altul pentru doë-ñeci, altul pentru o sută, altul pentru o mie de comune.

„Capul unei commune è dator a dà raport capului de ñece commune, și a facee cunoscut desordinile întemplate in juridicția sa, când nu pôte singur a le reprimă. Capul de ñece commune è dator a facee rapportul la capul de doë-ñeci, aquesta la capul de o sută commune și așa mai incolo (cartea VII, sl. 113—114).

„Alle communelor, fie generale fie particulare, se cuvine a fi inspectate de un alt ministru al regelui activ și cu bune cugetări.

„In fiă-quare cetate mare să numescă quât un suprintendent general, de un rang înalt, înconjurat de o escortă imasantă, asemenea unui planet între stelle.

„Aquest suprintendent se cuvine a priveghia singur pe quei lalți funcționari, și regele cată a facee a i se dà rapport exactu, prin emisarii săi, despre purtarea tutulor impiegatilor din differite provinții (idem, sl. 120—122).

„Furii publici sânt aqueia que trăiescu vîndënd lucruri într'un chip amăgitor și viclean.

„Furii ascunși sânt aqueia que se introducu pe ascuns într'o casă, prin găuri făcute în pereți. Sânt tâlhari quei que trăiescu prin păduri și alții asemenea.

„Ómenii que se las a se corrumpe prin daruri, quei que storcu banii prin forță și amenințări, falsificatorii, jucătorii, ghicitorii, onești sau falși, învățătorii de elephanți, ciarlatanii, ómenii que n'au drept a exercită artele liberale, curtesanele îndemănatice (cu un cuvânt

toți quei desmoșteniți), aqueștia sînt furii publici (cartea IX, 257—260).

Prin urmare, locurile frecventate, precum fîntănele publice, pâineriile, casele curtisanilor, butigile de spir-turi, locandele, locurile unde se imbină patru strade, arborii mari consacrați, adunările și spectacolele, anticele grădini regale, casele de *meșteri* sau artizanii, edificiurile deserte, pădurile și parcurile și alte asemenea locuri, regele è dator a le pune sub priveghiere prin sentinelle patrulii și spioni.

„Prin mișlocul spionilor indemânatici que au fost o dată furii, (adică de meseriile de mai sus) și quari însocin-du-se cu furii, aqueștia sînt urmăriți la ori que pas, des-coperiți și scoși din vizuinile lor.

Sub diverse pretexte de un hospëtu cu mîncări deli-cate, de o întîlnire cu un Brahman que ar asigură reu-șita întreprinderii lor (Brahmanii se vede quò aveau și aquest drept d'a se facee complici furilor și tâlharilor), sau de vre-un spectacol, spionii să caute a facee a adunà la un locu pe toți ómenii aqueștia (idem, sl. 264—268).

„Daquã ómenii încărcați cu guardia unor coprinsuri, sau quei din vecinătate, vor sta neutri, quând sînt atta-cați furii, regele să pedepsescă îndată pe aquei gardiani ca pe nisce furii. . . . (idem, sl. 272)“.

Și alte asemenea. . . .

Făcënd observația următoare, nu è vorba a incuragiã viciul și fapta rea. Ânsè que este a desmoșteni partea quea mai mare a societății de ori que drept? que este a o lăsa fără nici o cunoștință, ai tăiã ori que mișlocu de traiu, ai affurì meseria, de quât a o introduce și a cresce tâlhăria intr'un Stat? Stingerea faptelor relle nu vine delã poliții și legile penale, ci delã umanizarea omenirii. Quând mulțimea è degradată, pinò la starea férei, devine de-nevoie o fêră cugetătoare și culpa è a legiuitorului.

Legile penale alle Indiilor furò sorgintea tutulor legi-lor de aqueeași natură a staturilor mai noi que se guver-narò mai mult sau mai puçin ca Indiile. Pedepsele sînt

impuse ast-fel cum privilegiații să le pótă sări și tot Sudrà sau popoulul să le suffere.

Unui Sudrà que ar fi furat vite sau vacce dela un Brahman să i se taie piciorul jumătate.

Iar daqua va furà bani dela Brahman, è dator a luà in-datà o măciucă de fer la spinare și a se duce la rege spuindu-i que a făcut și dîcându-i: „Dómne *pedepsește-mé*. Și regele n'are alta de quāt ai luà măciuca și ai da una și bună cum să rămăie în locu. Și aqueasta qua nu cum-va să se uite să prescrie cu stăruire în doé locuri (Cartea VIII, sl. 314 și 315 și cartea XI, sl. 99 și 100).

Măini, picioare, limbă, buze, capete tăiate, țepe, furci, în ochii publicului tóte felurile de chinuri que le sufféiró și criminalii și martirii și toți quei que căduřó pe mâinile *săntei* inquisiții, se ved în tótă cruda lor întregime în legile lui Manù, nimicu nu le lipsesce cum să fiă spăiméntalliul și pedépsa tot a séracului, tot a Popolului.

Èttó cum se compun și tribunalele și quare este felul lor de cercetare și judecată.

„Un prinçu să allégă, după voia sa, de interpret al legilor un bărbat din clasa sacerdotală sau în lipsă un Kchatriya sau un Vaisya; nici o-dată ânsé un om din clasa servilă (cartea VIII, sl. 20).

„Un om cu minte să nu facă nici o-dată jurământ mincinos.

„Ânsé quând este vorba d'a mântui un Brahman. . . . nu este péccat a faccé un asemenea jurământ (idem, sl. 111, 112).

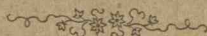
„Judele să puie a jurà pe Brahman pe *veracitate*, p'un nobil pe perii capului sêu, pe elephanții și armele salle; p'un neguțător pe vaccele, pe grânele și pe averile salle în bani; p'un Sudrà, pe tóte crimele,

„Sau mai bine (pentru un Sudrà) după gravitatea impregiurărilor să'l puiă a luà focu în mână, sau să'l arunce în apă. . . .

Aquella pe quare flacăra nu'l arde și quare va pluti d'assupra apei. . . . aquella să fiă recunoscut quó a dîs adevérul în jurământul sêu (idem, sl. 113, 114, 115).

„Regele (la judecată) să descopere quea que se petrece in mintea ómenilor dupó semnele de din afaró, dupó sonul vorbei, dupó culórea feței, dupó ținerea corpului, dupó mersul, dupó căutătura lor, dupó gesturile lor (idem, sl. 25).

„Femeile la judecată se cuvine a da mărturie pentru femei. Dwigiai de aqueeși rasă pentru Dwigiai. Sudrà onest pentru ómeni din clasa lor; ómenii din clasele amestecate pentru quei que sânt născuți in aquelle clase (idem, sl. 68)“.

Pinó să arătăm que đicu legile lui Manù despre viața din quea laltă lume, să facem óre-quare observații :

Réul nu è de quât lipsa binelui. Ânse lipsa sau absența, nu è ființă, este nimicu, iar queea que este mai puçin și de quât nimicu este debit, faliment, este réul réului este subversivul. Quând un om, o societate nu lucréză dupó legile naturei, nu practică binele, aquel individ, aquel popol sânt lipsiți de spirit — pentru quó spiritul è bun — sânt lipsiți de viața adevărată a ființelor predestinate a fi armonice. Pe lúngó aquestea quând debitul sau réul réului social cresce, adicó quând societatea scade, se corrumpe, se degradă, atunci rellele vin și multe și varii dupó mulțimea și varietatea causerlor que le producu. Vorba vechie și adevărată đice quó *réul nu vine singur*, își are cortegiul sêu, urmările salle in nemărginit póte. Dupó nisce asemenea legi relle in sine și causa rellelor sociale, spre a puté viclenii a le susține

și perpetuă în perpetuarea privilegielor lor, veni o altă necesitate și mai mare de cât poliția, pedepșa corporală. Castele privilegiate la început se încercară a speriă popolii și ai ține în friul unor asemenea legi, prin pedepșa, chinuri, mörte, ânsă umanitatea în pruncia ei este ca animalul, ca pruncul, îl bați, îl pedepsești, și bisoniele, instinctele lui sânt mai potente de cât ori que pedepșa. Omenirea iar la începutul ei, eșită din starea selbatică, eră învățată cu viața aspră, îndelung fusesse prada férrelor, intemperiiilor și ênsuși a omului mai tare sau mai astațios. Prin urmäre legile coercitive; legile que speriă cu bătaia, închisórea și mörtea, nu póte fi un spăimântalliu de ajuns pentru popoul împilăt, și dedat cu viața aspră; și apoi daqua asemenea legi plécă din dreptul quellui mai tare, omul colectiv, Popolul, când vor veni lucrurile pinó acolo, a fost și este tot-d'a-una quel mai tare; și qua să se póta susține asemenea legi, a cătat să alterge la legea quellui mai astațios. Când începuró ómenii a visă, a întrevédé nemurirea sufletului, dolul sacerdotal făcú un assalt și deveni domn peste aqueastă doctrină. Nu è idee, ori cât de sacră, ori cât de sublimă, que n'a speculat'o aqueastă castă în folosul lor și în paguba generală. Cu nemurirea sufletului, de ori unde veni, casta sacerdotală inventó pedepsele eterne după mörte. Vermi neadormiți, corbi și vulturi cu ciocuri de metale rodënd și sfșiind rërunchi; flacăre nestinse, adăpuri de metale topite, călcări pe nisipuri înflăcărâte, tårmente de tot felul, deveniró nisce spăimântalliuri mai terribile de cât arreste și furcele pământene. Cu tóte aquestea tot nu eră de ajuns pentru popolii primitivi, quóci ori cum și aquestea eră mai mult nisce chinuri materiale. Pe copii nu-i speriă atâta bătaia, pedepsele corporale, qua quelle que le aprind imaginația, ca frica superstițiosă. O sistemă sacerdotală cu a Brahmanilor nu putú învăța queva mai terribil de cât *metempsychosa*. adicó transmigația sufletului dintr'un corp în altul. Que este mai terribil de cât a și inchipui quine-va suflet, aquel *sine*, după mörte viețuind într'o férră, într'un șérpe,

în animalele quelle mai crude, mai hidóse și mai immonde! Metempsychosa este o dogmă terribilă și armă tare de appărare a legilor subversive; de n'au adoptat o guvernele, congregațiile mai moderne, este quó popoli mai destepti nu puturó crede una ca aqueasta. Purgatoriul ânsé și iadul îi ține locul cu o demnitate de ajuns papală și Czariană.

Să vedem acum que dice legea lui Manú despre metempsychose, și pentru quari péccate è omul condamnat a se tot rătăci, a nu mai avé nici repaos nici pace și ênsuși dupó mórte.

„Dupó que vor trece prin atâtea și atâtea șiruri de anni în terribilele locuințe infernale, dupó aquest period, criminalii quei mari sânt condamnați, la transmigrațiile urmátóre, spre a'și curăți péccatele (cartea XII, sl. 51)“.

Invederat se vede quó legiitorilor de tallia și de scopul lui Manú nu le furó de ajuns pedepsele de pe pământ nici quelle din iad, quóci dupó aquestea vin transmigrațiile. Atât legile furó nedrepte și atât avuró nevoi mari de a speria în tot chipul spre a se puté sustine și asigurá prerogativele castelor interesate și legiuitóre.

Éttó cum urméză legea:

„Uccigëtorul unui Brahman trece (dupó mórte și dupó chinurile infernului) în corpul unui câine, unui porc mistrețu, unui asin, unei cãmille, unui taur, unui șap, unui berbece, unui *ciandala* și unui Pukkasa, dupó gravitatea crimei (cartea XII, sl. 55).

„A quella que a avut relații cu ómenii degradați. . . și alfe assemenea va deveni un spirit *Brahmarakachasa*.

„A quella que a furat din lâcomie petre prețioșe, mărğăritar, coralliu și alte assemenea, se renasce în corporația *argintarilor*, sau în corpul passeri *hemacara* (atât de disprețate sânt artele în quât corporațiile que le practică sânt arătate ca un spăimëntalliu) (idem, sl. 60, 61).

„Un Sudrà que nu își implinesce datoriile (și se scie que datorii) devine un geniu réu numit *Ciailasaka*, que se nutresce cu păduchi (idem, sl. 72).

„Quel que mănâncă quelle neiertate devine un vierme.

„Quine fără grâu devine un șórece“.

Éttö cum se mai exprimă textul despre iad și transmigrații.

„Se ducu mai ântéiu în Tamirsa și în alte oribile locuințe alle infernului în Asipatravane (Păduri que au drept frunțe săbii ascuțite) și în diverse locuri de captivitate și de chinuri.

„Turmente de tot felul le sânt rezervate, vor fi devo-rați de corbi și de bufniți; vor înghiți plăcinte înflăcărate și vor sufferi nesufferita durere d'a fi puși în focu ca vasele olarului.

„Se vor renasce sub formele animalelor suppose la dureri neconținute, vor sufferi una după alta durerea gerului și căldurei în quel mai profund și quel mai nalt grad, și vor fi în prada a tot felul de terrori.

„Mai mult de cât o-dată vor locui în mai multe cor-puri, și vor reveni pe lume cu durere, și vor fi condamnați a servi alte creature (idem, sl. 75—78).

Parquö nu eră de ajuns o singură metempsychose.

Precum ânsé sânt pedepse în metempsychose, asse-menea sânt și recompense.

Afară de paradis, afară de beatitudinea absolută și suverană, mai sânt și nisce emigrații alle sufletelor, que servescu ca și căllătoriile plăcute spre a mai întrerupe și sparge monotonia beatitudinii eterne.

Éttö cum sânt clasificate metempsychosele de recom-pensă; ânsé qua să ajungem la dênsele, cată să începem iar dela quelle de pedépsă.

„Vegetalele, vermii, insectele, pescii, șerprii, țestósele, férele și animalele sélbatice sânt condițiile quelle mai base que depind de calitatea obscurității.

„Elephanții, Caii, Sudrà (popolul), Barbarii dispre-țați, leii, tigrii, mistreții formă, starea de mișlocu în quali-tatea obscurității.

„Dântuitorii, passerile, ómenii que au meseria d'a amăgi, giganții și strigoii compun gradul quel mai nalt

sau mai ardicat din starea obscurității (idem, sl. 42, 43, 44).

Aqui è forte consequentă legea ca tot-d'a-una, arătând quò è mai bine a se renasce quine-va dântuitor sau gigante sau strigoiu de quât popòl, quòci in stare de Sudrà sufferă mai mult de quât vampirul.

„Bastoniștii (Giallai), luptătorii, actorii, maestri de arme și ómenii dați la jocu și la beuture îmbătătoare sùnt stările quelle mai de jos, que provin din calitatea *Passiunii*.

„Regii, oștenii, consilliarii spirituali ai regelui, ómenii îndemănatici in controversă formă ordinea de mișlocu a calității *passiunii* (idem, sl. 45 și 46).

In unii qua aqueștia trece sufletul după scăparea din iad spre pedepsă sau recompensă. Iar daqua faptele din lume merită o recompensă mai mare, daqua *passiunile* sùnt mai nalte.

„Musicii ceresci (seraphimii și cherubimii), Guhyacii, Yakchii, geniurile que scortă ȕei și tóte nymphel ceresci (Apsarele) sùnt quelle mai inalte din tóte condițiile que procură calitatea *passiunii*.

„Anachoreții, devoții ascetici, Brahmanii, legiunile semiȕeilor cu carrel aeriane, geniurile arterismilor lunari și Daiții formă gradul quel mai de jos al condițiilor occasionate de calitatea bunătății.

„Sacrificatorii, sântii (Richii), ȕei, geniurile Vedelor, regenții stelleror, divinitățile annului, Pitri și Sadhyi compun gradul de mișlocu unde ducea calitatea bunătății.

„Brahma, creatorii lumilor, ca Murichi, geniul virtuții, quelle doē divinități que presidă la principiul intellectual (Mohait) și la principul nevedut (Avykata) *al systemei Sankhya* s'au declarat de gradul suprem al calității bunătății (idem, sl. 47—50).

Dupò aqueastă doctrină rellele și bunele vin din aqueste trei calități que se ȕicu alle sufletului din *obscuritate*, din *passiune*, din *bunătate* și după dênsele sùnt clasate cum se vedurò pedepsele și recompensele.

Legile lui Manù ca tóte legile sacerdotale que purceserò din aquestea dau ânsè și miđlóce cum să scape quine-va din chinurile infernului și din aqueste lungi transmigrații ale sufletului, miđlóce adicò d'a se mântui, S'adducu, cu alte cuvinte, lucrurile de colea, de dincolea qua pe lumea quea laltă tot sèracul, tot popoul să fiă pedepsit. In quare paradis oficial din lume s'a dat locu să-racilor înaintea avușilor? unde avurò sântii proletari, ca Lazăr, Matheiu, Luca, etc., atâtea onoruri și serbători cu sântii împărați, ponteficii, nobili și călugări?

Éttò cum đicu legile lui Manù quò se mântuesce sufletul de pedepsele que 'l așteptă.

„Regele să ofere, după cum se cuvine Brahmanilor vârsași în Vede, daruri scumpe de tot felul, și recompensa que li se cade pentru aflarea lor de față la sacrificiuri (cartea XI, sl. 4).

„Tot omul, după miđlócele salle, să facă daruri Brahmanilor vârsași în sânta scriptură și despărțiți de alle lumii, que după mórtea sa va avé cerul de locuință (idem, sl. 6).“

Apoi tot la capitolul pentru spălarea păcatelor și mântuirea sufletului se mai vèd legile următóre:

„Un Brahman que cunósce legea nu se cuvine nici o dată a se adressà la rege cu vre-o plângere, să se serve cu ênsuși puterile salle spre a pedepsi ómenii que 'l offensă.

„Puterile salle, *que nu depinde dela nimeni de quât dela sine*, în comparațiò cu alle regelui que *depind dela alții*, sânt cu mult mai tari; un Brahman darò nu se cuvine a allergà de quât la singură puterea sa spre a supune pe inemicii sèi.

„Să allerge fără întârđiere și indata la rugele magice (la blesteme) din Athorva-Vedà și din Angire. Cuvèntul este arma Brahmanului și prin aquest ajutor să nu lase, cată să distrugă pe inemicii sèi (idem, sl. 31, 32, 33).

Apoi după que se arată quari sânt păcatele quelle mai mari, și de a doilea și a treilea grad, încep canónele pentru spălarea lor în chipul următor:

„Brahmanul que a uccis un alt Brahman prin nepre-
cugetare, și de quât quare el eră mai presus in qualități
bune, se cuvine a'și face o colibă într'o pădure și a locui
intr'ênsa 12 anni, trăind numai cu eleimosină, și pentru
curățirea sufletului său, spre semnu al păcatului, să
aibă înainte hîrca mortului, sau altă hîrcă umană, daqua
a uccisului n'o pôte avé.

„Sau daqua uccigătorul unui Brahman este din clasa
militară (nobil) și daqua ucciderea s'a făcut fără voie și
precugetare, să se ducă a se offeri de bună voia sa cu un
semnu la arcași (săgetători), quărora să le spuie dorința
d'ași spală crima, sau să se ducă a se băgă de trei ori cu
capul într'un focu arđetor pină va muri (idem, sl. 72, 73).

„In locu d'a se trage într'o pădure culpabilul que își
face canonul de 12 anni (Brahmanul), pôte, după que
își va rade capul și barba, a se stabili apprópe de un sat
sau de o păsciune de vacce, sau in vre un ermitagiu,
sau la tulpina unui arbore consacrat, neavënd altă do-
rință de quât a face bine la vacce și la Brahmani.

„Brahmanul que a mântuit o vaccă sau un Brahman,
își spală păcatul ucciderii unui om din clasa sacerdotală.

„Păcatul lui este încă și mai mult spalăt, de va în-
cercă quel puçin de trei ori a luà cu forța inapoi dela
furi lucrurile que aqueștia vor fi furat dela un Brahmanu.

„Iar daqua un Brahman virtuos va uccide fără pre-
cugetare un alt Brahman que n'are nici o calitate, pôte
a'și spală păcatul de și 'l va mărturisi într'o adunanță
de Brahmani și de Kchatriyai, strînși pentru sacrificiul
callului, și de se va îmbăiă cu alți Brahmani dinpreună
după eșirea dela țeremonie (idem, sl. 78—82)“.

Quât de eștină este spalarea de uccidere pentru un
Brahman! n'are de quât a se mărturisi și a se îmbăiă și
apoi a fi nesuppërat in lumea aqueasta, și după mórte a
se duce drept in cer.

„Un Divigia (Brahman, nobil și neguțător), que a fost
atât de nebun să bea in sciință licórea spirituósă trasă
din orez, să bea apoi licóre apprînsă și după que își va
arde corpul prin miđlocul aqueasta se descarcă de păcat.

„Sau de nu, cată să bea pină va muri udul vaccei, sau apă, sau lapte, sau unt clarificat, sau zémă stórsă din baliga vaccei, tóte ferbinți în clocot.

„Quel que a uccis din neluare aminte o vaccă, cată să și rađa capul, o lună să nu mănânce de quât orz fert în apă, să se așede unde é păs-ciunea vaccelor, să se accopere cu pellea vaccei uccise, să ajune, să se spele cu ud de vaccă; să umble după vacce tótă đioa, să se țiă în urma lor, să inghiță pulberea que se ardică dela copitele lor, să le serve, să le salute, iar nóptea să stea lúngő dênsele ca un gardian (idem, sl. 108—114).

„Uccigătorul unei vacce que se devotă la canonul aquesta, în serviciul unei turme de (vacce), șterge în trei luni greșéla que a commis.

„Pe lúngő aquestea, după que canonul său va fi implinit, să dea đece vacce și un taur, sau daqua nu le are să dea tot que va avé la Brahmani vèrsați în Vede (idem, sl. 115, 116).

„Pentru uccidere cu precugetare a vre unui virtuos din clasa militară, canonul se cuvine a fi pe a patra parte de quel impus pentru ucciderea unui Brahman, pe a opta parte pentru ucciderea unui Vaisya (neguțător) recomandabil pentru purtarea sa, și pe a șéispre-đecea parte pentru Sudrà, que își implinea cu scumpătate datoriile“.

Adicő noă luni numai se cuvine a și face canonul quel que a uccis cu precugetare un om din popol, și apoi și aquest canon să se facă attunci quând uccisul a fost *vre un om que își implinea datoriile*, adicő quarele tot que avé da Brahmanilor, și nu căută a și adună și el queea que agonisiă.

„Ânsé Brahmanul que a uccis fără să voiască vre un om din clasa regală, se cuvine a da la *Brahmani* (tot la Brahmani) o miă de vacce și un taur spre a se curăți.

„Sau (și mai pe eftin) infrânându-și organele și purtând pèrul lung, să trecă trei anni prin canonul impus la ucciderea unui Brahman (idem, sl. 120, 127).

„De va uccide quine-vă într'adins o piscă. . . o bróscă,

un câine, un crocodil, o bufniță sau o ciocă, să facă canonul convenit pentru uciderea unui Sudră (idem, sl. 131)“.

Pöte-se un ultragiu mai mare făcut în contra omnirii și divinității de quât o assemenea lege que ȃice quö provine ênsăși dela Dumneȃeu. Săracul popul, viața lui face quât viața unei brösce, unei bufnițe.

„Brahmanul que va uccide un eunuchu (famen) să dea o sarcină de paie (la alt Brahman) și o machana (trei grane) de plumb (idem, sl. 133)“.

Nu mai prelungim citația atător canóne de spălarea pëccatelor quelle mai multe scirbóse și tóte în folosul Brahmanilor.

E de ajuns a ȃice quö legea ȃice quö nu este un pëccat quare să nu se pótă spălă prin canóne. Fure quine-va, uccidă, calce tóte regulele naturei și dreptății, quö prin rugă, prin ajunare, prin daruri la Brahmani, tóte se spală; și éttö cum se exprimă legea despre aqueasta:

„Ori-que pëccat commis de ómeni cu cugetul, cu vorba, cu fapta, pöte a se curăți cu totul și indata prin focul căinții și canónelor que au în sine thesaurul devoției.

„Quöci locuitorii cerului priimescu sacrificiurile și exaud și implinescu ruģele și dorințele Brahmanilor curățiți prin devoții (idem, sl. 241, 242).

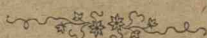
„Numai tot omul după miȃlócele salle să facă daruri la Brahmani vërsați în scriptura sacră (idem, sl. 6).

De unde venirö indulģențele papale și tóte speculațiile que adaogu veniturile sacerdotale, incuragiând ómenii la nelegiuiri? Nimicu nu este mai immoral, mai insultător divinității și de quât ênsuși atheismul, ca doctrina quö se pöte omul spălă de pëccat prin rugi și daruri. Que este divinitatea să ia milă și daruri, și laude și adulație qua să ierte pe criminali? que spălare pöte să ia quel que a comis o nelegiuire? pöte ruģele și darurile să facă a perde criminalul memoria? se pöte el restabili ca un vergine de aquea crimă? Quine a furat, a violat, a uccis, calomniat, a trădat o-dată mai pöte fi așa de inocent cum

a fost pînă a nu committe nelegiuirea? Ori unde s'a introdus dogma spălării prin rugi și altele, acolo ómenii s'au făcut mai cutezători la nelegiuiri, acolo è perversitatea și corupția mai mare, quóci se speră a se curăți cu o formalitate óre quare.

Nimeni n'a cunoscut aqueasta mai bine de quăt Christ, que neincetat batte și stigmatiză pe hypocriți și pharisei și proscie ruģele, netolerând alta de quăt *Tatăl nostru*, unde nu è alt-fel vorba de iertarea pëccatelor de quăt cu condiția d'a ni se ierta noë pe atăt pe quăt și noi iertăm. De nu vom iertă adicó să nu ni se ierte, și quând se đice o-dată *iertare* sau *liberare*, sau *lăsare*, nu va să đică revirginarea omului; aqueea nu se mai póte restabili nici perderea suvenirii despre réul commis; quóci de póte uită ómenii, nu uită culpabilul, și de uită aquesta, nu uită Dumneđeu, eterna dreptate. Nu! spălare cată să scim quó nu mai există pentru rellele commise; și pe aquest princip numai se póte basă o morală pură și sănëtósă. Aqueastă morală ne o dá Christ, și aqueasta fu atăt de întinată și desnaturată de speculațiile theocapilor și batjocoritorilor de Dumneđeu. — Nu! nu vom puté nici o-dată și nici într'un chip amăgi Eterna Dreptate, daqua credem quó vom puté amăgi omenirea și pe sinele nostru. — Nu! adevérul este adevér și sophisma sophismă. Alta è *curatul* și alta *curățitul*, alta è candidul, și alta urdórele spălate, și iar alta è spălatul în veritate, în repentirea fără înturnare la réu, și alta spălăcitul în sophisme que cutéză a presuppone Divinitatea de complice. Un trădător que cutédă a ne face a crede quó se póte spălă cu daruri și cu lingușiri inaintea Divinității è mai criminal de quăt Iuda que avú o consciință a sa de vivace și ne indulgență, in quăt il făcú a nu se mai crede demnu de viață. De se póte spălă omul de crimă, spălatu-s'a Iuda prin remușcarea cugetului; iar nu hypocritul que răpescé, que cumpără și vinde cu miile, și offeră altarului cu đicele și se prosternă inaintea tatălui universal ca sclavul quel mai corrupt și corruptor. Nu è templu divinității aquella la a quăruia edificare sudorile și sânģele sāracu-

lui formă cimentul, que se adórnă din răpiri și quare priimesce assemenea offrande. Este officină, tavernă theocapilor. Nu è ministru divinității aquella que tolleră și insufflă și propagă o assemenea doctrină. Mamonă è Dumneșul lui, Minciunea lumina sufletului lui, contagia corupției tótă santitatea lui.

Qua să se facă să se recunóscă și să se susția a queste legi, Brahmanii, cum am vėđut. își făcuró de complici pe quei cu mâna armată, și amėndoė castele pusseró între dinsele și între popul, cum s'a vėđut, pe neguțători, dându-le voie a speculă singuri tóte, a se inavuți, qua apoi averea generală prin aqueștia să viiă în mâinile aquestor doė caste, și mai virtos aquellei sacerdotale. Neguțătorii furó destinați de lege nu ca nisce părtași în direcția lucrurilor, ci ca nisce instrumente, ca nisce tėscuri prin quare să se stórcă labórea populului, și averea generală să curgă fără greutate în comorile Brahmanilor.

Quóci se legiuiró sacrificiuri, se puseró în rândul pėccatelor tóte nimicurile, quelle mai innocente, fapte de quare nu póte scăpă un om pe tótă ora și minutul. A queste pėccate furó amenințate cu iadul, cu trecerea sufletului dupó mórte și dupó chinurile infernului în felurimi de fere și strigoii, și geniuri făcėtore de relle. Apoi, ca să scape omul de assemenea pedepse fără margini, se legiuiró canóne, și mai virtos amende, sacrificiuri ast-fel cum publicul pe tótă ora să tot scóță din pungă și să dea Brahmanilor. — A stat omul să facă nu sciu cum când a vorbit cu Brahmanul sau cu altul? un pėccat, și cată

să se spele de densusul prin daruri la Brahmani. — A vorbit și n'a pus vorba *Domnule, Dîmnă* înaintea phrasei, sau la mijlocu, sau în urmă după rangul persoanei? un păccat, și iar un venit pentru cuviosii Brahmani. — L'a appucat somnul și n'a fost deștept quând răsare sau appune sórele? iar păccat, iar un venit pentru părintele. Âmblat'a quine-va ast-fel sau alt-fel? 'i-a venit să scuipe sau să strănute? vorbit'a sau fost'a în comunicațiõ cu un om mai de jos de casta sa, ori n'a ținut respectul sau quelle cădute vorbind cu quel mai sus de quât sine? iar păccate, iar amende de spălare. — Întimplatus'a, âmblând, să calce pe vre-un insectu sau vermuleșu? tóte păccate, tóte nisce venituri pentru făcătorii de legi.

La însurătóre își ia quine-va femeea quare îi place, și aqueasta nu è din casta sa? è cu pèrul que-va mai galben? este pèrósă, sau nu è nici de cum pèrósă? are statura, sau mersul, sau vorba, sau starea ast-fel sau alt-fel? să întimplă să nu aibă frate? tóte aqueste păccate, quare nu se pot spălă alt-fel, ducu d'adrepul în cuptorul eternu, prefacu pe ómeni în animale imonde; de nū vor da pentru fiă-quare queva Brahmanilor spre a se rugă.

Pe lîngõ aquestea, cum am vèdut, regii sînt suppuși a face neincetat daruri Brahmanilor; comorile aflate a le împărți cu dènșii; summele mari adunate dela amende sînt tot alle lor, etc.

Ast-fel se stabili systema spre a stórce și sugesucul populului, systemă que nu avù altă normă, altă dreptate de quât temerea de braçul armat que îndată și 'l assoçiõ de secundariu. D'aquì înainte tot que fu debil, fără nici o putere materială sau spirituală, deveni victimă. Femeea, din natura sa debilă, fu sacrificată și ea ca și populul. Femee nu numai è condamnată pentru păccatul que nu este al ei d'a se nasce femee ci este considerată și ca o ființă spurcată, mai una cu Paria și cu Ciandală, quõci éttõ cum o depărtedă legea nu numai dela altar, ci și d'a se uită la un Brahman.

„Un Ciandală, un porcu; un cocoșu, un câine, o femee que are regulele, și un eunuchu nu se cuvine a vedé pre

Brahman când mănâncă (santitatea sa) (cartea III, sl. 239)“.

O armă are și ea, frumusețea, quelle frumoșe aflară favore ore cum înaintea legii, elle se pot mărită, de nu vor fi përoșe sau nepëroșe cu përul roșu, cu ochii roșii, nici nalte nici ghindóce. D'aqui înainte tóte condamnate a sta nemăritate; tóte de și vor află bărbați își amenința soții cu focul infernal; pînó și bărbatul unei femei măritate de a doilea este pedepsit și neomenit: atât biata femeie este strânsă de tóte părțile, de nu vor plăti que-va Brahmanilor; și fiind quó quelle mai urite sînt mai multe, veniturile Brahmanilor cată să fiă în proporțió și mai numeróse.

Apoi, femeea sau frumósă sau urită fiindu debilă, legea nu è pentru quei fără putere. Femeea è datóre să adóre pe bărbat sêu *anume* ca pe Dumneșeu, fiă ori quât de desfrinat și necredincios patului conjugal. Ea după mórtea bărbatului n'are voie a se mai mărită, 'i-a fost sclavă quât trăiesce, e datóre a'i fi sclavă și după que móre. — Daqua móre femeea, bărbatul è dator s'ó arđă și atâta tot; apoi își ia altă femeie, ba și mai multe, — quóci polygamia există. — Femeea veduvă nu mai è liberă, intră subt epitropiă tatălui ei, sau fiilor ei, sau a consângilor ei, sau devine proprietatea regelui, când n'are consângi, quóci legea đice: o femeie nu este iertat a se guvernà singură. De aqueea biata femeie n'are que mai așteptă pre pământ de ii móre bărbatul, și adesea se vede multe a se arruncă în focul que arde remășițele bărbatului, preferind a muri de quât a trăi în disprețu și ca o sclavă. — O femeie que a fost necredincióasă bărbatului sêu, după que móre, sufletul ei se duce a insuffleți un puiu de șacal, adicó revine în lume șacal.

Fiind quó ne aflăm în questiunea aqueasta, să auđim mai pe larg cum tractă legea pe femeie:

„Manù a făcut parte femeilor amorul patului lor, amorul scaunului și al adornării, spionarea, mânia, applicările urite, dorința d'a face reul și perversitatea (cartea IX, sl. 17)“.

Ânsă daquă aqueste applicări le au numai femeile și bărbații que făcurö legile nu le au nici de cum, să vedem de unde vin aqueste applicări dela Dumneșeu que creö femeea sau dela legile omenesci ö condemnară a fi sclavă. Ömeni, n'așteptați virtute dela sclav. Viciul și perversitatea sclavului este protestația neconținută a dreptății eterne pentru nedreptatea noastră.

Apoi mai adaoge legea :

„Nici un sacrament nu este pentru femei. . . . femei culpabile sânt minciunea împelițată, ast-fel è regulă stabilită (idem, sl. 18).

„O femee stérpă se cuvine a fi lăsată și în locul ei a luă alta la al optulea an ; aqueea quari îi mor copii la al öcelea; aqueea que nasce numai fete, la al un-spre-öcelea; iar aqueea que nu è blândă la vorbă, să fiă numai de quät lăsată (cartea IX, sl. 81)“.

Pe lüngö popol și femei debile mai sânt ömeni que nu sânt întregi din ori que clasă; ettö cum îi condamnă legea :

„Eunuchii, ömenii degradați, orbii și surșii din nascere, nebunii și idioții (tonții), muții și schiloșii n'au drept de moștenire (cartea IX, sl. 201)“.

Que alt este mai debil afarö de popol, femeea și schilovi ? Copillul. Pentru copii iar nu este lege, nici Dumneșei. De va muri vre unul mai nainte de doi anni, il arruncă într'un câmp, nu-i mai adună nici ösele. Legea öice cu sânge förte rece : „*Îl lasă acolo ca p'ö bucată de lemnü în pădure*“.

Tot que è Brahman și tare are lege, are privilegiuri. Fiind änsë quö privilegele nu se pot appërä quänd sânt pe individe, dupö cum se pot susține când sânt pe caste, pentru quö è solidaritate între privilegiați și fiind quö aquești privilegiați qua să se pötä appërä, cată să aibă putere de minte, de braçu și de avere, prin urmare, legile lui Manü n'au uitat a suppone pe tot Brahmanul la instrucțiö, spre a nu rămâne prost. Așä dupö lege Brahmanul se nasce Brahman *instruit* sau *inorant*, öice legea, *nu încetézä de a fi ö divinitate incarnată*. Änsë peste tot locul, darurile, sacrificiurile, offerite pentru

iertarea păccatelor anume se dăce qua să se dea Brahmanilor *quellor instruiți, quellor luminați*, pentru quô ei au putere d'a scôte din iad. Așă Brahmanul fără instrucțiô rămâne fără venituri cată dar să învețe, și învățând, casta devine pricepută, îndemânatică, tare.

Éttô cum il obligă legea la instrucțiô :

„Un Brahman que n'a studiat sânta scriptură (și Sânta, santissima Scriptură coprinde tôte marafeturile), se stinge ca focul unei erbe uscate. Lui nu se cuvine a i se da offrande, quôci nu se varsă în cenușe untul clarificat (cartea III, sl. 168)“.

Și qua nu quare cum-va prin alianțe de căsătorie să ajuugă a se stabili un fel de toleranță sau indulgență între caste, și ast-fel să ajungă a se absorbi una pe alta, legea a prevăduț și dette drepturi pe lumea aqueasta și quea laltă numai căsătoriilor neamestecate. Fiiul născut dintr'un Brahman și o Brahmană are putere a mântui din iad đece părinți dela tată sêu în sus, și alți đece din urmașii sêi în jos, quari cu dênsul împreună facu 21 de sufflete. Unde fiiul Brahmanului dintr'o mumă que nu este de castă Brahmană are cu atâtă mai puține drepturi, cu quât aqueasta va fi de clasa de mai jos. Asse-nea și fiiul unui nobil cu o nobilă, de și n'are drepturile Brahmanului de sânge curat, ânsê are trecere înaintea divinității mai mult de quât un fiiu de nobil născut dintr'o Vaisya sau Sudră. Amestecul darô împuținédă drepturile pînô ajunge la dreptul nulla. Și dela Sudră în jos, amestecul nu face de quât a se nasce caste abjecte, dispreçate, affurisite, que se ducu d'a dreptul în iad împreună cu părinții și moșii și urmașii lor.

Lectorul que va voi a cunoșce în tótă întinderea lor legile que organisarô Indiile, ast-fel cum să fiă de model la tôte guvernele arbitrării și subversive, n'are de quât a citi corpul întregu al legilor lui Manù. Acolo va cunoșce și mai desvoltat originea tutulor ceremoniilor religioșe, tutulor appucăturilor și întorsăturilor, teatrale și uimitóre, punerilor de mâini, sufflărilor, blestemelor, exorcismilor, stropirilor, canónelor, devoțiilor, căințelor,

superstițiilor, firmelor a tot que sémănă farmecu; în cântecu și descântecu religios; corpul aquesta è spațios, ca tôte corporile de legi que au o ființă dedalică. Noi, făcându-i analysa, detteròm un extract de quelle que întemeiață și appără còstele privilegiate și impilă pe quelle desmoștenite.

Qua să nu fim ânsë taxați de rea credință, dăm de scire lectorului a ne judecà cu înțelepciune dréptă. Éttò accusația que ni se pòte face.

Quare è Popolul, quare è omul que vèdënd legile lui Manù și ori quare âlele ast-fel deslocate și adunate cu grămada la un locu numai pe quelle que comunicî, și să nu se revolte pînò în quelle mai din intru alle salle? Quând corpul întregu al lui Manù coprinde fòrte multe legi înțelepte, moralisatóre și umane, pentru que să allegi numai pe quelle impilatóre? quând spui pe quelle relle, cată să arăți și pe quelle bune. Aqù se vede o rea credință, o precugetare.

Aqueastă accusațiò 'și-ar avé locul quând ar face quine-va critica un om privat unui accusat que se amenință de a perde viața sau averea sau onórea. Aqù è ânsë vorba de un complotist sau d'o castă întregă que conspiră assupra umanității întregi spre a o impilă secolî întregi în folosul unei minorități privilegiate. Aqù è vorba a dà pe față dolul, astuția, dibăcia prin quare se putù strecură și trece arbitrariul și voia quellui mai tare și quellui mai viclean ca un drept dat de sus.

Dolul (viclenia) anticu, qua să pótă amăgi popolul cu legile que citaròm, făcù că și dolul modernu avù aqueeași dibăcie și ânsò și mai innemerită. Legile que le addusseròm înaintè le rëndù și le aședò semănate prin mii de alte legi și precepte, cu adevèrat înțelepte. Asta ânsë nu è ca un equilibru între bune și relle, ca o compensațiò cu nisce drepturi pe lúngò datorii; este methodul sau maniera tutulor întinđetórilor de curse; este procederea Papilor, Czarilor, Machiavelilor din toți timpii și din tôte locurile.

Russia, qua să pótă introducece un singur articol que

răpesc autonomia României și deschide drumul fără greutate Czarului în Turcia, se amestecă la redacția regulamentului organic, que coprinde sute și mii de articole și dispoziții frumoase. Regulamentul pentru Russia nu fu scopu, ci ocasiö, mijlocul prin quare să ajungă la scop; quöci fără aquelle dispoziții frumoase que servirö ca o invelitură nu s'ar fi putut strecură singur articolul fatal și uccigător de drepturi.

Toți amăgitorii sciu quö popolii creduli, ömenii de bună credință iartă în tot-d'a-una puținele greșale sau defecte pe lîngö nisce multe și mari bunătăți, și quö se uită la cumpănă în cotro trage. Ömenii sînt învățați a judecä dupö judecata que facu în quelle individuale, iartă greșelele que ca om le committe quine-va sau din întemplantare sau și ênsuși din deprindere. Dreptatea populară șterge și uită assemenea greșale quând bunele întrecu. Aquestea le sciu amăgitorii, și de aqueea cutédă așa de mult. Qua să ne luminăm ânsë la judecata que se cuvine a face despre quelle publice și mai virtos despre legi, se cuvine a avé altă normă. De va puñe quine-va într'o cursă tóte bunele din lume și rëul va fi numai unicul, adicö rëul d'a ne prinde într'ênsa, și d'a luă înapoi pe urmă și bunele que ni se întinssesserö, și ființa și viața nôstră, atunci mi se pare quö se schimbă judecata nôstră, în quare nu mai căutăm a ne orrientă cu cumpëna spre a vedé quâte bunătăți și quâte rëutăți are întinđetorul de curse sau amăgitorul.

Ast-fel vermuiescu bunătățile și moralitățile și santi-tățile în tóte întreprinderile legiuitöre que au dreptu scop folosul în parte al privilegiaților. Ast-fel sînt pline legile lui Manü de santitate și d'o morală que ar sémănă póte și sublimă, qua să pótvă trece quelle que extrasseröm în aquest tractat și quare au fost singurul scop al corpului întregu.

Que ne folosescu spre exemplu precepte sau legi de morală cu miile qua quelle următöre:

„Regele să se pörte ca un tată cu suppușii săi.

„Un rege que se lasă în plăceri își perde virtutea și

avuția; de se va supune mâniei își perde viața prin răsbunarea supușilor.

„Partea quea mai bună pentru un Brahman este să nu 'și facă provisiō de grâu de quāt pentru o ȕi.

„Nu te servi de arme aveninate (otrăvite).

„Fii uman către quei învinși și către quel que se dă prins.

„Quel que doresce binele tutulor creaturelor, se bucură d'o fericire infinită.

„Ōmenii instruiți se curăță iertând injuriile que li se facu.

„Fă binele pentru rău.

„Bărbatul è aqueeași persōnă cu femeea sa.

„Rēii ȕicu: nimeni nu ne vede, ânsē ȕeii îi vȕd ca și spiritul que locuiesce într'ênșii“.

Que ne folosescu, ȕicu unii, d'atâtea maxime și precepte de morală, quând între tōte ca princip de ȕogmă și cap al legii un singur articol condamnă a trăi în servitudinea quellor que au eșit din gura, braȕele și cōpsa ȕeului suprem; pe popol que îl scōte de supt piciorole aqwestei divinități nedrepte?

Un singur articol è de ajuns să strice tōte; cu quāt mai virtos atâtea și atâtea quâte se vȕdurō în aqwest extractu și alte atâtea que nu le mai extrarōm. Făcȕend analisa aqwestor legi, află quine-va ca și chimistul mii de veninuri sau substanțe uccigȕtōre, ascunse într'o quântitate ōre-quare de substanțe folositōre que nu servescu de quāt ca o dolamă spre a ne face a inghiți mōrtea.

Quând vȕeți o lege que incuviinȕeză o putere arbitrară, que 'i asigură braȕe, arme de appȕrare, avuții, poliȕie, miȕlōce de corruȕtiō, voie d'a fi dōmnă absolută, voie d'a se bucură d'ori que miȕlōce, d'ași împlinȕ tōte plăcerile, etc. etc., și apoi tot aquea lege declamă faimōsa morală, quō *Domnitorul se cuvine să fiă ca un tată supușilor*; nu crede nimicu: legea nu è sinceră, quōci tōte quelle d'ântȕeu din punct în punct și insutit se implinescu dupō lege, și numai maximele moralei rȕmâne ne-

executate, supt cuvânt de neputinți umane que se cuvine a le iertà quellor mari

Quând o lege face pe Brahmani, pe preoți și pe pontifici, locotenenți ai divinității pre pământ, îi face demni preste tóte, le asigură averea din averile tutulor și din ori que fapt și din greșelele și din meritele quellor lalți, quând dela început pinõ in capêt legea è o minciune, o amăgire, o cursă; quând partea sacerdotală are voie prin mii de drumuri a'și apropiã averea publică și particulară, etc. etc. Nu credeți nimicu daqua mai adaoge đicend quõ *Brahmanul se cuvine a avé o viață curată, a amã adevêrul, a nu cugetà la provisiã de grâu de quât numai p'o di, a petrece închinându-se și rugându-se pentru alții, a'și chinui corpul etc. etc.* Domnu se face Brahmanul peste averile altuia, palate își face, vite, aur îngrămădesce cu ori-que miđlõce, afarã de grâu pentru formã, tóte quelle d'ântéiu alle legii le împlinesce, afarõ de preceptele morale a quãror călcare o dă la neputințele umane.

Unde legile stabilescu clase, caste, privilegiuri, drepturi strâmbe să se observe quõ acolo vermuiescu mai mult preceptele morale, quari pentru quei privilegiați sânt o mască și pentru popol un frêu și o dolamã tot que se pune în cursă și în undiță.

Nisce legiuitori ca aqueștia que 'și facu legile pentru sine, pentru casta lor și complicitii lor, spre a'și intări din generațiõ in generațiõ pentru posteritatea lor drepturile, pe lúngõ nedreptate, nelegiuire adaogã și impietatea, batjocura de Dumneđeu. N'au nici un scrupul d'ași face Divinitatea complice, ne spun quõ față in față au fost cu Dumneđeu, quõ comploturile lor assupra Omenirii, que le numescu legi, sânt decretule și voia absolutã a Dumneđeirii, quõ s'au suit la cer, și d'acolo ne au venit cu cartea lor; ne dau de revelațiõ queea que cu adevêrat è o nerevelațiõ, de adevêr queea que è minciune, de luminã queea que è îndobitocire, întunerecu; de viață queea que è mai rêu de quât mórtea. Luați aminte quõ nimeni nu vorbesce in legile que citarõm de quât ênsuși

Manù. Și quine è Manù? Fiul Brahma, adică al Creatorului.

„Împărțindu’și corpul său în două părți, Domnul Săveran (al Universului Dumnezeu) deveni o parte bărbat și o parte femeie, și unindu-se apoi cu partea femeii produse pe Viragi.

„Aflați nobililor Brahmani quă aquella pe quare divinul bărbat (adică partea bărbată a Dumnezeirii) produse din sine și ’l numi Viragi. . . . aquella sunt Eu Manù, creatorul universului întregu (cartea I, v. 32 și 33)“.

Apoi que mai ȃice aquest Manù, creator al universului întregu? Vorbesce de ființa înaltă eternă și nemutabilă și ȃice:

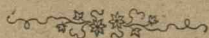
„După que compuse (aquea ființă, însuși și nu alta) aqueastă carte de lege, el însuși dela început, mă puse a o învăța pe din afară, și eu instruiu cu dânsa pe Marici și pe alți înțelepți (cartea I, v. 58)“.

Quine dar din svânturatul Popol, condamnat a sufferi, a da tot și a nu’i da nimeni nimicu de quât pe hârburi, quine să cudea a murmură despre o asemenea lege que vine dela ființa supremă que există prin sine, prin gura lui Manù Creatorul comunicată lui Maricii și quellor lași înțelepți?

Dolul (viclenia), minciunea, interesul particular în paguba altuia, mai au un caracter prin quare se disting. Nimicu nu è mai istețu, mai clar, mai dibaciu ca espresiele unei legături sau contractu que se face numai în folosul unei părți. Qua să se lămurască bine folósele, drepturile, privilegiile quellui interesat la dânsese, se nevoiesce a fi quât se va puté mai limpede, a nu lăsà nici o indoială, i se pare quă ori que s’a ȃis nu è de ajuns, și tot se mai repetă.

Aquest caracter il are în tóte dimensiile salle legile lui Manù. Nici o condică religiósă și politică nu face paradă, de atâta sciință sau philosophie cum se ȃice. Meșteră și învățată, nu è nimicu ca dânsa. Apoi clară, lămurită, limpede, să înțellégă și un copil quelle que se attingu de drepturile claselor privilegiate. Acolo nu se

vede nici o allegorie, nici o metaphoră, nici o metaphysică, nici un termen tehnicu, toate sînt pe numele lor proprii. Pînă să le aducă înse la aqueastă claritate, la aqueastă sancțiune de prerogative, te pòrtă peste regiuni ideale, prin ceruri, prin sute de iaduri cu diferite numiri, prin toate quâte scie sau pòte sci omul, prin toate quâte nu scie și nici nu va puté sci vre-o dată, îți amestecă, îți turbură, îți uimesce mintea, și-o subjugă, și-o înfricoșeză, și-o face superstițiosă, te face superstițios, temător la ori que pas. Cu un cuvèntu, tot que ar dorì și ar adorà un Papă și un Czar se află în legile lui Manù.

Aqueasta fu starea umanității cum eși din pruncia sa, din fașele salle, que n'are nici memorie, nici tradiții, nici putință d'a invèta que-va; aqueasta fu prima epochă a copillăriei umanității. Indiile ne o represintă în tot adevèrul. Nisce copii sperioși d'ori que, creduli, nefiind în stare a face nimicu, a produce nimicu, supt epitropia quellor mai vicleni, desmoșteniți de aquești rei epitropi d'ori que drept, d'ori que bucurie, condamnați într'o eternă rătăcire, inoranță, într'o eternă copillărie de orphani assupriți și corrupți.

Cum înse aquești epitropi, aquești Brahmani aqueastă flóre de intelligență, abusò atât de priceperea și intelligența lor? Aqueasta se întèmplă tot-d'a-una și mai virtos în aquei timpi primitivi quând è o mare diferență de pricepere între ființele que se află în contact. Quând animalul ar fi dotat de pricepere, omul n'ar fi cutețat nepedepsit a

se servi de laborea, carnea și pellea lui. Despre aqueasta nu s'a format nici o-dată consciința omului. — Când Troglodiți și alte rase Ethiopiene se arătară ómeni mai pricepuți, aqueștia n'avuró nici un scrupul, nici o consciință d'a tracta pe ómenii primitivi de vite, d'ai viná, uccide, mánca ce pe aqueștia, și d'a se servi cu dênșii ca cunisce vite. Când in Indii, in copillária omenirii, se arătară ómenii mai intelligenți, aqueștia de și se pricepeau la multe, de și cugetau și sciau a se ferí așa de bine, eșind ánsé din miđlocul unei societáti órbe; copille áncó, consciința lor nu putea să fiá formatá; d'ar fi fost totá societatea intelligentá, potentá cu pricepere d'a se apperà, contractul social sau legile ar fi avut de conductor egalitatea intelligenței, que erà mai potentá și mai energicá de quát consciința; ómenii nu s'ar fi lásat a se amági și dreptatea s'ar fi lámurit din nedreptate, Adevérul din Minciune. O mare diferință fu între primii legiuitori ai Indiilor și între popol, între partea activá și partea passivá, și daqua lipsi concința, que nu é áncó formatá in virsta copilláriei, nu fu nici încai temerea.

Norma lor fu dreptul quellui mai potent și quellui mai ástuțios, și aqueasta reușiró a o da și a o acredita ca o dogmá, a o face-cap de lege, quóci éttó cum se exprimá legea :

„Ființele nemișcátóre sânt prada quellor que se mișcă, quelle făró dinți prada quellor cu dinți, quelle făró mâini a quellor cu mâini și neputincioșii prada quellor tari. (Cartea V, sl. 29)“. Adicó quine póte óse róde, quine nu nici carne móle.

Să ne inchipuim in que punt de tãrie ar fi toți speculatorii ómenirii, toți despoții, quând ar reuși a'și intemeiá legea, relegea, credința que ar impune popolilor, pe o dogmá ca aqueasta.

Nu, primii legiuitori n'au avut consciința, dupó cum n'au nici férele, nici copii. In lipsa consciinței frica póte ține in locu și pe férá și pe om, și primii legiuitori n'avuró nici temere, pentru quó avea a facce cu popoli primitivi, creduli, copillároși.

Studiind quine-va aqweste legi, se convinge a dicce quõ elle nu putea fi rezultatul de quât al unei deprinderi în amăgire de mulți secolî. Omenirea nu trecù d'o-datã din starea prunciei în a copillãriei salle, și omul nomad și barbar nu è în stare a cugetã ast-fel, de și appucãturile lui sunt fõrte sophistice și viclene; el nu è în stare a da asemenea legi. În fiã-guare articol se vede rezultatul unei îndelungi și bătrâne astuții și hypocrisii, unei errudiții profunde, unui îndelung abus de încredere publicã. Și daqua tot articolul è un abus îndelungat, pinõ sã devie învêtu, datinã, è cu neputință qua tõte articolele sã se fi publicat de o-datã; quãte unul, unul se strecurarõ și trecurõ secolî, pinõ cu învêtu sã ajungã a se legitimã prin generații deprinse cu dênsele. Chiar editorul lor que le adunã într'un corp și le aședã ast-fel invulupat prin atãtea și atãtea precepte hypocrite de moralã, aqwest Manù ânsuși se exprimã cum sã nu ne lase nici o îndoință despre aqueasta.

„Revelația, dicce el, este cartea sântã (Vedã) și tradiția (adicõ datina, deprinderea) este condica legii (Dharma Sastra); nici una nici alta sã nu fiã contestate la nici un punct (cartea II, sl. 10)“.

Qua și quând ar fi dis legiuitorul queea que venerația publicã a recunoscut ca o descoperire de sus, și noi sciurõm a o întõrce și explicã în folõsele nõstre; vin deprinderea, datinele dela moși dela strãmoși, și dela moși dela strãmoși popoul dã tot que are Brahmanilor și nobililor. De aqueea nici revelația, nici tradiția sã nu fiã contestate. Quând vicleanul nu põte reuși cu minciunea que introduce în cãrțile sacre acreditate ca o revelațiõ, allergã la datinã, la tradițiõ, la paragraphie adicõ.

Apoi iarõ ori quãți avurõ mai ântèiu instinctul, apoi ideea, systema d'a considerã pe ómeni mai simpli, mai primitivi ca nisce vite, ca nisce fère, de ai vènã, și subjugã ca pe aquestea, sã nu credem quõ ajunserõ așã de currënd și așã de facil a subjugã aqueastã vitã, a domoli aqueastã fèrrã, quõci ea de nu putù a se appèrà ca om, a cãtat a se appèrà ca o fèrà, și a nu se lãsã nici la jugu, nici la lațuri.

A cătat să trecă generații, secolii, pină să organise și să se stabile despotismul, cum se vede în legile lui Manù. Și după aqwestea în Indii fură pretutindenii adoptate, recunoscute și susținute aqweste legi neumane, crude și pline de o santitate hidósă, hypocrită. Nu, qōci auđim pe legiuitor, prescrint Brahmanului :

„Să nu locuiască într'o cetate que are drept rege un Sudrà (un om din popul). . . . sau unde se află bande de eretici or ómeni de clase amestecate (cartea IV, v. 61)“.

Va să ăică quō eră pe attunci, și regi din popul, și ómeni ce nu adoptau aqweste credințe și legi pe cari 'i numeau *eretici*, și cetăți unde ómeni se amestecau în alianțele și căsătoriile lor. Aquei regi din popul, aquei eretici, aquelle clase amestecate existau elle mai nainte de legile lui Manù, sau se arătară mai la urmă ca nisce revoluționare protestând assupra atător neomenii ? Și una și alta este nu numai probabil, ci și natural ; și una și alta atestă quō a cătat să trecă secolii pină quând să'și pótă avea locu nisce datine de caste și nisce legi ca aqwestea și nisce legiuitori cu atăta erudiție vicleană și triumfătoare.

Legiuitorul se vede sforțat în systema sa subversivă în tóte ocasiile prin ori que chip a combatte ideile populare, societățile naturale și pe lúngă articolul citat mai sus, și altele, mai adaoge :

„Brahmanul să nu ia nimicu din mâna unui rege que nu este de sânge regal. . . . quōci un asemenea rege are mai multe pēccate de quāt tóte pēccatele grămédite la un locu a ăce persóne que țin case de desfrânare (cartea IV, sl. 85 și 86)“.

Aqwestea sânt legile prin quare se *organisò*, după expresia quellor mai mulți, primele societăți în Indii. Ânsē pe que temeiu, pe que drept fură organiate ? pe dreptul quellui mai viclean și quellui mai tare, pe dreptul lui Cain. Cain è o precugetare colosală și mare quāt tótă summa răilor la un locu que o face Moisi. Aquest legiuitor popular la Indii, fără îndoială, s'a uitat, și d'acolo a vėđut quō a venit tóte rellele sociale assupra pământului, quând pe Cain îl arată quō a fugit în părțile

de răsărit alle Edenului. Paradisul pământescu eră situat, după Biblic, în locurile adăpate de Fison (Gangul), Ghehon (Nilul), Tigru și Eupratul. Quare sânt locurile spre răsărit de aquesta? Indiile și prima cetate que se fondă acolo fu aqueea que făcū și organisă Cain în drepul măciuchii din preună cu complicității săi, que avură altă conștiință. Cain este de quāt aqueea que deveni legea Brahmanilor și Kchatriilor. Violația, Nedreptatea, Proprietatea îndreptu răpirei; Abel è innocența, Neputința, proletariatul sacrificate. Din Indii eșiră drepturile tutulor despoților și theocapilor și tot acolo pune și Moisi, pe străbunul aquestora, pe primul fratuccid.

Prin urmare, de și vor fi mai posteriore de quāt deluviul, legile lui Manū, ânse datinele pe quari se basedă elle, sau paragraphia abusurilor sânt forte antice; elle dată dela prima societate que se formă în Indii. Daqua Moisi pe omenii de tallia și de appucătorele Kchatriilor și Brahmanilor îi personifică sub numele de Cain, societatea que organisă ei o personifică forte înnemerit cu numele de *Enochia*. Que însemnează Enochū în limba Siriană? În quea hellenică însemnează criminal, și *Enochia Criminalitate*. Dreptul criminalilor potentăți se sancționă cu legile lui Manū, ca și dreptul Boierilor prinre gulamentul numit *organicu*.

Ânse quând nedreptatea ajunse a se sancționă și a domni cu o vargă de fer în numele Dreptății divine, atunci nu crescură numai abuzul și licența împilătorilor, ci și indignația omenilor drepti cu inima, și gemetele quellor împilați în numele divinității. Omenirea începū a scôte un țipet de tôte părțile. Natura iar a Nedreptății este d'a sacrifică mai currënd sau mai târziu nu numai pe adversarii săi, ci și ênsuși pe quei mai zeloși și mai interesați ai ei adoratori. Dela despot pină la ultimul satelit, dela pontefice pină la quel din urmă preparator de sacrificiuri, dela rege pină la carnefice, tot devine prada ei. Apoi quând cuțitul ajunge la os, nu este om, nu este clasă quare să nu aspire unii la mântuire, și alții la siguranță; toți caută o prefacere ore-quare, pină

quând se arată nisce ómeni que revestindu-se cu pászurile și sufferințele generale luând inprumut vocea a milli-óne de gemători devin reprezentanții tutulor nevoilor. De a venit ora o singurá strigare scot tóte populațiile, o caúsă facu mai toți ómenii din ori que clasá ; cu începutul luptei este și victoria. Triumful ánsé sufferitorilor nu ține mult, și cauzele sânt diverse.

Ántéiu, quó rellele trecute de și sânt simțite de toți, nu de toți ánsé sânt și cunoscute. Tot amalatul simte quó nu è in stare normalá saú quó il dóre unde-va ; nuánsé și tot amalatul sau tot medicul cunósce morbul și cauzele și remediurile lui. Quând ómenii se scólá a dèrimá pínó in temelii edificiul quel vechiu social, au óre preparat de mai nainte planul edificiului nou que vor a erige pe ruinele quellor d'ántéiu și daqua planul se aflá la îndemáná, nu își are și el defectele salle, precugetările salle, ba póte și réoa credință ? Avut'au conceptorii noului plan și constructorii lui experiența juvenilá, cunoscințele necessarii, și mai mult de quát tóte buna credință și devotamentul querut la asemenea împregiurári ?

Al doilea, quó, quáte o datá ajunge a se distruge vechiul aședémént social, adesea din disgratió nu se infácișéđá un singur projectu pentru fondarea quellui nouu. Multe și varii vin d'o-datá, și mai tóte concepute in fèrberea minților ; opiniile se despart dupó alte nuoe interese și dupó restul prejudițiilor vechi. Neînvoirea cresce, popoli și conductorii se impart și subțimpart. De și părțile reformiștílor sânt cu adevérat multe, ánsé pínó in quelle din urmă tóte se resumá in doé mari și principale divisiuni. Unii quèr din rádăciná a sterpi réul, nu vor sá mai lase nimicu din prejudițiile și rellele trecute ; iar alții, dorind și susținénd unele reforme, combat ánsé altele și susțin multe din prejudițiile vechi. Neînvoirea între doritorii reformelor desputernicind pe aquestea întărescu pe adversarii lor, pe conservatorii esclusivi ai privilegilor. Cu triumphul și restaurația quellor din urmă persecuția se facee și assupra radicalilor și assupra numiților moderați sau incropiți.

Phenomenul aquesta s'a vëdut în tôte mișcările de prefaceri dela începutul societăților, și causele arătate mai sus sânt quelle mai principale que îl făcù a se arată. Daqua în timpii moderni, quând doritorii reformelor sânt și mai luminați și mai incercați, nu putù omenirea întëmpinà la încercările que făcù aqueste cause, cu atât mai virtos neputința fu și mai mare în quea mai naltă antichitate, quând și impilații și conducătorii lor erau lipsiți de cunoscințele necessarii și quând n'aveau alt mod de guvernare de quât pe quel Cainal, qua să đicu așa.

Quând popoli Indiilor începurò a geme sub legăturile de fer alle lui Manù, que se numiserò legi, quând gemetele începurò a semënà a mugete de urși, tigri și lei, doè feluri de ómeni se aflà firesce de față que venirò a face causă comună cu dënșii, unii spre ai ajuta și alții spre a se servi cu dënșii la alte planuri nuoe. Felul aquesta de staturi ai quăror regi sau capi erà dupò allegere sau dupò dreptul conquistei dintre Sudrà, adicò din popul, affurisite și elle ca partea quea mai mare a popolului, nu puturò a nu allergà spre a face causă comună cu aqueia que sarcasmul sacerdotal și nobilitar ii numiserò urși și momițe. Spre ai ajutà óre sau spre ai suppune la alte nuoe férre? aqueasta è altă questiune. Pe de altă parte, castele sacerdotale, ori quând au trecut mësurile cu abusuri, au scos în tot-d'auna tot din sënul lor ómeni que nu putea de quât a critica aquelle neomenii, și ênsuși a protestà în contra lor. Pe lúngò Brahmani, de mult se formasse în Indii o confrăție sau un fel de ordin sacerdotal numit magi, que neavënd privileghele Brahmanilor nu putea să nu fiă rivalii și criticătorii aquestora. Apoi de se aflarò între regii Sudrà sau proletarii, și între magi bărbați cu adevërat de bună credință, devoți și determinați pentru causa popolului, aqueasta este asemenea natural și ênsuși providențial, quócì ori unde è natura mai în pericol, acolo își pune forțele mai mult spre a se sustine; ori unde corupția è mai mare în societate acolo lúngò mulțimea vițiurilor și crimelor

spăimântătoare răsar quelle mai sublime virtuți. Spectacolul horibil și lamentos al omenirii è stimulația quea mai potentă a entusiasmului, que face a eși quelle mai generose și mai determinate geniuri. Spiritul divin que este pretutindeni, în mijlocul corupției generale, ajunge a se restrânge qua să ȋicu așa și a se concentră într'un singur individ. O flacără singură devine schinteile vivificătoare que economia și dreptatea divină răspânde peste toți cu aqueeași ardore și ast-fel se incarnă Divinitatea spre a face pe om Dumneȋeu, ast-fel prin Spiritul Verității se concepe Fiiul Verginii.

Regii Sudră eră aqui în Indii, nu è o suppoziție a noastră, o adevereȋă, cum veduròm, ênsuși legile lui Manù. Ordinul Magilor assemenea eră în Indii, și daqua mai există queva schinteia de adevër și de intelligența umană aquestea eraũ risipite numai între statele guvernate cu ôre-quari drepturi de regii Sudră și între Magii adoratori ai luminei universale localisate în sóre și în Astre. Partea quea-laltă a Indiilor nu eră de quât Brahmani Kchatrii, neguȋatori, instrumentele de stórcere alle a-questora, și de aqui înainte férre, urși momiți.

Ânsè pinò a nu intră în marea reformă que se prepară, să vedem que ȋicu legendele indiane despre Magi.

Capul sau incepătorul Magilor s'a numit Maga. Confrăția Magilor mărturisea în credința lor quò Maga a fost fiu al sórelui sau al lui Agni, ȋeul focului, și quò muma lui fu Nuhumba (Nemișcată) adicò Materia. Quand Vichnu, ȋeul reprezentant al Popolilor, dette resbel Giganților de despoți ai Indiilor în capul legiunilor ursi enorme, Maga que se află retras în locul misterios al Sachilor sau Sacadvipa fu răpit peste aripele aquilei albe a lui Vichnu din preună cu opt-spre-ȋece familii de preoți ai sêi și dus pe marginile lui Chinal unde el consacrasse mai dinainte o statuă la sóre, spre a se uni și el în resbelul que da Sivaismului sau dreptului nobilitar.

Magii dar din originea lor se ved, quò de și au fost o castă sacerdotală, ânsè principele lor tot d'auna în Indii îi făcea a luă parte la sufferințele și protestațiile popoli-

lor, a se luptă în contra abuzurilor, și de s'ar fi unit vre o dată cu regii aqueștia nu puté fi dintre Kchatrii, complicitii Brahmanilor, ci dintre quei din popol. Iar țerra Sachilor este apprópe de cetatea Balk unde Zoroastru își stabili mai târziu sanctuariul religiei. Aqueastă țerră-dupó credințele și tradițiile Indiilor, tot d'auna a fost considerată ca un pământ sacru și dupó toți scriitorii antici, ca Porciu Caton și însuși Moisi, acolo é locul unde se dice quó trăiró primii ómeni, acolo adicó unde rămase Adam cu fiul său Sith dupó fuga lui Cain. Indienii dice iaró quó, când deii (adicó virtuțile) furó învinși de giganti (adică de viciuri), în țerra Sachilor își aflară refugiu. Persii iaró tot aquí își pun paradisul pământescu. Maga prin urmare é un fel de Enos și Magii posteritatea aqueștia, adicó toți aqueia que mai conservă din credințele și virtuțile primitive, sau alle quărora doctrină își avea adevératul temelu pe puritatea Vedelor, de și imbuibați și aqueștia de óre-quari superstiții nedespărțite de ori que este sacerdotal.

Quând abuzurile consacrate prin legile lui Manú ajunseró în culmea lor, când popoliu spontaneu scóserá un țipét de durere, atunci appérú un om extraordinar alle quăruiá principe și doctrină correspundea cu tóte dorințele populare. Aquesta fu Șachia sau Xechia. Cartea sanscrit numită *Bagavat amrita* dice quó aquest mare reformator appărú pe la anul 2099 înainte de era nóstră, il pune adicó mai contimporan cu Enochu, que dupó Biblie fu răpit la cer. Alții susțin quó a stat pe la anul 1366. Encyclope din Japona și Chinesii, precum și Persii il pun între anii 1029, 1027, 1022. O chronologiá môngolá il pune la 961, iar locuitorii insulei Ceilan il adducu pinó la anul 619 înainte de Christ. Fiind însă quó fapta s'a interpretat și quó doctrina lui Suchia există și quei que o professédă sânt atâtea sute de millióne pinó în ziua de astăzi și fiind quó tradițiile lor nu se învoiescu, cum vedurám, noi vom luá termenul de miđloc, și vom adoptá părerea quellor que il pun pe la anul 1366, quare este mai în aqueeași sută de anni cu Pelasghii, cu Moisi, cu Cecrope și Cadmu.

Aqueasta ne face a vedé quò umanitatea in aquea epochă pretutindeni venisse a nu mai puté sufferi jugul și abusurile guvernelor antice, și quò de pretutindeni se ved protestatiji, revoluții, lupte și emigrații de popoli, pretutindeni persecutori și refugiați. Quând in Indii ese un Sachia și secundarii aquestuiia Magii își caută refugiu in Chaldeea și in totă Babylonia, tot pe atunci in Egypt Moisi appare, atunci Cecrope și Inachu cu soții lor, de vre un bine nu lasă ei Egyptul și vin a se stabili in Grecia. Pelasghii iar antici nu erà de quât nisce emigrați, un fel de desmoșteniți que nu aveau unde să și plece capul ca toți Paria și Ciandala ai Indiilor.

In đioa de astăzi ênsuși quând d'o dată cu Parisul se scólă Berlinul, Milanul, Roma, Viena, Ungaria și România, causa nu fu atât imitația — pentru că nimeni nu imită așa de currënd a și sparge capul, a și perde repaosul, averea și ênsuși viața, — quât pãssurile, nevoile, suferințele, aspirațiile furò mai tot aquellea. Așa se vede quò gema subț jug de fer pretutindeni. Așa de la 1500 și pinò la 1350 și se sbucină după cum se sbucină astăzi Europa de vre o sută de anni și âncò se va mai sbucină, pinò la întréga satisfaciò a nevoilor ómenilor.

Pretutindeni unde este împilare se aud gemete tot de o dată, și pe ori unde se desmoștenesce majoritate și se inființază drepturi, privilege numai pentru o minoritate, acolo se quer in unanimitate drepturi generale. Pe ori unde este sclavie, acolo sclavii cu atât mai mult aspiră la libertate pe quât jugul este mai împilător.

Ânsé que este Moisi de quât un moștenitor al doctrianelor israelite de la Abraam, și ênsuși Sith pinò la dên-sul? Unde se suie Luther spre a reformà papismul de quât la Christ, sorgintea christianismului? Tot asseme-nea și in Indii, Șachia devenind reprezentantul pãsurilor tutulor quellor desmoșteniți, allérgá, ca la arma quea mai tare, la doctrinele primitive alle primilor și innocenților revelatori, Ia tot que se mai conservă de curat in Vede, la doctrinele que nu recunosc castele și dau ca o credință înfrățirea ómenilor, egalitatea de drepturi. Doctrina lui

Șachia nu fu ca o invențiō a lui, principele ei dată din quea mai înaltă antichitate și există în inima a tot omului necorrupt și sufferitor. De s'ar perde aqueste principe, eterna dreptate le ar face a resări din nouu din inima ori-quărui împilat, din inima pruncilor chiar, elle pe quāt sânt eterne și nemutabile pe atât sânt de simple, facile de înțelles, ca ori que adevēr, și mergu drept la inima și cellor mai neluminați ómeni.

Quând Șachiã se arată cu asemenea principe, tôte Indiile tresărirō și allergarō la vocea lui, sau mai bine quând se sbucinară Indiile, și din fundul inimii își manifestarō pāsurile și aspirațiile a cătat din sēnul lor să iasă un reprezentant al durerilor populare. Aquestuia fiã-quare dupō nevoile și așteptările sale îi dette un supranume: regenerator, înfrățitor, mântuitor, gura adevērului, împărțitorul dreptății, cuvēntul divinității, reformator, etc. Unii îl făcură fiul și fratele Popolului, alții fiuu de împērat și Domnu al Domnilor; alții sorgintea santității și a preoției. Fiã-quare dupō interesele salle îi dete un titlu. Regaliștii doritori de reforme îl făcurō rege, imperator; partea sacerdotală, nemulțumită sau desmoștenită, disse quō din nascere veni în lume cu santitatea și preoția în sine. Tot ânse se învoiră a'i da o origine illustră, divină.

Prin urmare Șachia avū atâtea și atâtea numiri. Ard-hachidi, Gutama, Șachiamuni, ânse numele que fu recunoscute de toți și quare predominarō furō Budha ¹⁾, que însemnă sciință, adevēr, înțelepciune, rațiō, λόγος și Somanocodon.

Doctrina que proclamō Șachia coprindea în sine tôte dorințele populare, adicō aqueeași origine a ómenilor, oboliția castelor și a privilegielor, înfrățirea claselor, egalitatea tutulor înaintea dreptului d'a trăi ca ómenii; étto expresiã mystică a aquestei doctrine: „Cuvēntul vieții, apa spălării și a mântuirii, focul curățirii, liberarea din

1) Bon va să dică Dumneșeu la tătari, cu Bong, Bog la slavi. Anticii numea asemenea și cetățile și ómenii dupō divinitățile lor. Eliopoli, Ermupoli, Athena, Theophil, Theodor, Bogdan, etc. Ungurii de origine tătără sau mongolă este fōrte probabil quō de la Budha își numiră antica lor capitală *Buda*.

miserie a aquelor născuți spre a sufferi“. Aqueasta fu proclamarea sau buna nuvellă que cărțile sacre alle aquestei noă credințe dīcu quō Budha dette lumii, chemând mântuirii pe toți ómenii dela rege și primul sacerdote pinō la quel din urmă Ciandala, arătându-le quō au aquellași Dumneḃeu. Doctrina noă fu o propagandă de misericordie, de amor, de charitate. Budha, ca și Moisi, dette un decalog sau ḃece comande, quari sūnt quelle următore :

1. Să nu úccīḃi ;
2. Să nu furi ;
3. Să fii curat cu inima ;
4. Să nu dai mărturie mincinósă ;
5. Să nu minți ;
6. Să nu juri ;
7. Să nu scoți nici o vorbă necurată ;
8. Să nu fii interesat ;
9. Să nu fii rēsbunător ;
10. Să nu fii superstițios.

Quând se proclamarō nisce assēmenea principe destructóre de caste, nu puturō a nu se sculă Brahmanii, și Kchatrii, lūngō quari luarō parte și mai toți Vaisii ca arendași și butiquerii din ḃillele nōstre ; toți, cu un cuvent, quāți își vedeau privilegele și folósele in pericol. Lupta fu teribilă și fórte lungă. Persecuțiile assupra Budhistilor furō așă de crude ca și alle primilor chreștini, ca și alle socialiștilor din ḃillele nōstre. Și precum primii chreștini furō nevoiți a și ducce doctrina lor și a o întinde afarō din coprīnsul Indiei, unde puterea eră a Pharisailor, assēmenea și Budhiștii de ori que culóre sau varietate furō sforțați a se espatriã din țerra Brahmanilor și a se ducce spre a chemà la credința și speranțele lor alți popoli mai noi ca Tătarii, Chinesii, Japonii. In aquellași timp au cătat a se espatriã și Magii in Babylonia. In Indii nu putū rēmânea de quāt quei que profesând Budhismul, se învoirō a recunósce distincția castelor și drepturile lor respective ; aquestea firesce făcurō un fel de eres sau schismă. Ast-fel și primii chreștini in-

oetară d'a mai fi persecutați quând capii lor începură a recunósce drepturile Cesarului și patriciilor, a deveni instrumentele aquestora, a adoptă de lege dreptul roman, a toleră sclavia și camăta, a faționă pe credincioși după interesele despotismului păgân.

Budhismul primitiv, refugiat din Indii, se stabili în Dekan și Ceilan; Budhismul reformat deveni religia dominantă a Tibetului, Buchariei, se întinse în China, în Japonia, în Corea și aiurea; iar Lamaismul que purcede din Budhismu deveni religia Mongolilor proprii. Lamaismul, pe lângă Budhismul primitiv, fu ca și Catholicismul pe lângă Christianismu, adică din promittere deveni nisce forme, din implinirea promitterii deveni numai o speranță vană.

Quând reacția începe însuși în sinul unei doctrine, quând capii aqueștia încep a contractă, a face concesii și a incheia un pactu în lumea antică, atunci din nou încep mythi, lăgende, allegorii, mystere, miracole, historia începe a deveni fabulă. Daqua ómenii cunoscú ore cum mai bine adevărul doctrinelor unor reformatori ca Socrate, Luther, Fourier, causa este quă aqueștia fură lăsați la locul lor de ómeni și nu mai fură apotheosați. Ori unde se vede apotheosă acolo è semnu de triumphul quel complet al reacției în doctrină; quoci acolo superstiția la locul sciinții, sau neadevărul ia locul verității, întunerecul pe al luminei, și prin urmare despotismul se restabilă din nou pe nisce base mai proprii pentru densusul.

Reacționarii vëdënd quă nu pot combatte și extermină doctrina lui Budha, se determinară a se servi cu densusa ca cu un instrument mai îndemánatecu, se hotăriră a îndumneđei pe Budha, il făcură prin urmare fiul al lui Brahma, assigurară quă este o nuoă incarnațió a lui Vichnu etc., și il pusseră în sinaxarul legendelor. Nisce asemenea apotheose vin adesea și dintr'un zel desmésurat și orbu que inapoiadă o doctrină folositóre mai mult de quăt sforțele și luptele adversarilor ei; iar mai adesea, după cum diseróm, dintr'o precugetare cu rea cre-

dință spre a superstiționă popolii și ai face a uită scopul legiitorului pe lîngă quelle supranaturale și uimitóre que le uimescu și le întunecă mintea.

Éttö quea mai accreditată legendă între quei que se dicu orthodoxi ai aquestei religii.

„O Regină Mahamaia, soția lui Sutadmni, rege al imperiului Magadha, de și măritată, își conservă verginitatea. Ânsă printr'o operațiō divină purcese gravidă în a 15-a zi a lunii din urmă a verei (la 15 August sau în zodia Verginii). După 300 de zile sau dece luni, născu pruncul fără a perde virginitatea. Trei regi se aflară la nascerea lui, dintre quari unul eră însuși Indra, deul spațiului și al fulgerelor, que se incarnase pe pămînt. Unul din aquești regi îl înfășurō într'o stofă de mult prețu și Indra îi administrō baptesma, dândui nume de Arddhachiddhi. Apoi după datină îl luarō și îl dusserō a'l infăcișă înaintea unei statue divine que se află în desert, într'un locu incongiurat de stânce. Statua deului se plecō și se închinō înaintea pruncului și toți quei de față îl salutarō de deu al deilor. Fu după aqueasta incredințată la 70 de vergine spre a'l cresce. Quând fu de dece anni, îi alleseră de instructori pe quei mai înțelepți bărbați, și peste puțin făcū nisce progrese atât de miraculoșe, în quāt quel mai înțelept dintre profesorii săi nu putū deslega problemele que îi propusse copillul. Ânsă pentru que să mai fiă vorbă de instrucțiō și instructori, quōci el venisse în lume cu tōte sciințele și cunoscea tōte limbele universului mai nainte d'a le studia? Tōtă lumea se miră de sciința și de frumusețele lui. Quând se făcū de doă-deci anni, muma și tatăl său titular vōirō a'l insurā; junelui îi desplăcū propoziția; ânsă spre a da exemplu de suppunere către părinți îi ascultō cu o condițiō d'ai află o mirésă gare să aibă 32 de virtuți și perfecții. Mirésa fu aflată după querere; junele se insurō și peste puțin deveni tată. Ânsă dorințele lui, focul lui eră viața contemplativă și ocupațiile despre quelle divine. Lăsō darō femeea, copii și thronul que îl așteptă și se trasse în desert spre a trăi cu ruga și cu ajunarea. În desertele regatului Odipei fu urmat de

discepoli, și acolo petrecu, nutrindu-se numai cu fructe și cu miere. Când ajunsese la perfecțiō, se sanctificō singur de preot și își schimbō numele în Gutama. Toți ómenii credincioși allergō la dēnsul spre închinare și Gutama deveni mai umil de quāt quei que venia spre a'l visitā; pe nimeni nu lāsō a pregetā întru nimicu pentru dēnsul. Gutamā începū a face miracole și erā fōrte tare în aquēsta. Qua să fie și mai departe de lume se retrasse numai cu doi din discepolii sēi, de pe muntele Naraçarei, în nisce deserte mai depārtate și triste. Acolo 'avū și el tentațiile salle, ca toți sântii, și le învinse pe tōte. Venirō o datā nisce necredincioși și il cercarō cu nisce întrebări ca quelle urmātore: Gutamā, quare este doctrina ta? Quare ē schóla și quare instructorul la quare ai studiat? Dela quine ai luat preoția? — Eu sūnt perfect și sânt, răspunse el, prin singur meritul meu și eu ênsumi m'am sacrat de preot al meū. Nimicu nu ē d'amestecu între mine și instructori, eu ênsumi m'am instruit. Religia de sine s'a revērsat în mine și se incarnō în ființa mea. Daqua doriți alte respunsuri, adresați-vē la discipolii mei“. Confundați, tentatorii se retrasserō. Altā datā venirō patru june și frumóse surori cu cuget d'a'l amāgi și d'a'l face amantul lor. Gutama le făcū à se rușinā, ai cādē la genunchi și a'l adorā. De aqui înainte augustul ascet se simți tare și vēdu quō este în stare a eși din nuou în lume, a înfruntā tōte tentațiile și a preparā triumful adevērului.

Populațiile que aflaserō cugetele lui de mântuire publicā il așteptā cu bucurie și ii detterō numele de Sachia-mun (adicō Sachia-penitentul sau monachul) și de Burcan-Bukchi (institutor divin). Avea atunci cinci discipoli, și aqueștia așteptā cu neastēmpēr ora când domnul lor să și începā missiunea. „Nu ē timpul ancō, le đisse el, qua thesaurul Legii quei nuoe să se descopere lumii. Moderati-vē ânsē dorința și mai nainte de tōte să împlinim ajunsurile“. Reintrō din nuou în desert și stete acolo 47 de đille ajunând și rugându-se. Eși apoi și veni a revērsā assupra ómenilor apa regenerații și a mântuirii.

O lumină strălucitoare, ca o aureolă, incongiurò maiestòsa-i frunte și appucò drumul către cetatea sântă Varnachi (Beranes), se instalò, confundat într'o sublimă contemplațiò, pe thronul que 'l-a fost occupat principii quellor trei epoche religioase de mai nainte. Străbătù apoi provinciile invecinate pinò la mare și venì iarò în Beranes, unde predicò indelung legea misericordiei și charității la populațiile que din tôte părțile allergă să 'l asculte. Pe quând el vorbià, discepolii sèi scrià, și ast-fel divinelei precepte, adunate la un locu, formarò Condica sacră, que se numesce Gangiur și quare coprinde 108 mari volume.

„Popolii erau adoratori ai lui; ânsè avea și o mulțime de inemici. Legenda nu ñice quò aquestia erà privilegiati pentru quò toți facetorii de legende cu quât sùnt copioși și nu mai au nici o mèsurà quând e vorba de miracole, cu atâta au darul d'a se luà cu binele pe lúngă privilegiati. Legenda dar ñice quò avé inemici (pe necredincioși adicò), și în capul aquestora se aflà Tevedat, quare îi erà unchiu bun. Un popol que se numia Teri și quare adorà focul, de mai mulți secolì erà ostil la ori que mișcare religioasă, îl attacarò cu furòre. Tevedat adunò 6 din doctorii theologi quei mai de frunte ai Terilor spre a se luptà cu Șachia-muni. O dispută solemnelă de față cu popolii adunați se începù. Terii adusserò în ajutorul lor și ênsuși încântemintele magiei. Cinci-spre-ðece ñile fiul Vernei fără maculă sustinù torrentele eloquentei și sophismelor lor, și la argumentele tortuòse și cu rea credință oppusse nisce raționamente așa de tari și convingetóre în quât Teri se arruncarò la piciòrele lui (pentru quò nimeni nu pricepe adevèrul așa de repede ca popoul, quare è nepriceput și prost numai în absurditățile și sophismele theologale que cãrturarii le numesce sublimități, profundități, mystere). O serbătóre se făcù apoi, quare ținù cinci-spre-ðece ñile și quare pinò acum se tot renoi în tot annul spre commemoratiã aquestui triumfu. Sachia-muni își urmò d'aquí înainte predicațiile și făcù a străbatte în inimele ómenilor cuvèntul adevèrului que venià ai mântui din miseriile lor. Respândi assupra lor

spiritul înfrățitor al charității. Doctrinai de regenerațiō socială nu întârziō a se întinde în tōte Indiile și a trece dincolo peste culmele muntelui Himalaia spre a chemă la umanizare idolatrii și barbarii. Nici un legiuitor, nici un reformator mai nainte de dēnsul nu cuteșase atāta, nici făcuse atāta spre fericirea ómenilor.

„Sachia-muni petrecū cu ómenii 80 de anni și quānd se determinō a 'și lāsă aqui corpul muritor, făcū cunoscut discepolilor sēi quō doctrina sã va domni asupra pãmēntului cinci mii de anni, și quō atunci Maidari va veni a se incarnã, luând corp omenesc spre a implini fapta incepută de dēnsul și a inaugurã asupra pãmēntului împărăția Luminei, Amurului și Dreptății. Ca unul que citia în viitor ca p'ō carte deschisă, preșisse discepolilor sēi persecuțiile și tribulațiile que vor avé a sufferi credincioșii sēi partisani, în quāt vor fi nevoiți a abandonã Indiile fertile și prunturile sacre alle Gangului, și a se risipi și stabili în stepele Tibetului și între alți popoli que vor îmbrășișã doctrina lor. Vorbind aquestea și alte multe asemenea, își abandonō rēmășițele mortale aqui jos, depuindu-le ca un vestmēt, și cu suffletul se sui la cēr.

„Dupō mutarea din mórte la viață i se dette numele de Buddha¹⁾ și doctrinei lui Budhismu“.

Cu aqueastă legendă se adeveredă quāte am đis mai nainte, quō legendele nu sūnt de quāt un fel de reacții în doctrine, quōci printr'ēnsele se întorc ómenii la prejudițiile trecute. Un om ca Sachia vede quineva quō este quel mai determinat adversar al Brahmanismului și quō reforma que întreprinde a face este cu tot radicală. Quāt ansē il făcuro fiu al lui Brahma, que fu alta de quāt a punne aluatul Brahmanismului în doctrina nuoă; apoi que caută Indra, đeul spațiului, la nascerea lui? asta nu è o înturnare la idolatrie? Pentru que il mai băgarō prin deserte și prin ajunări, de quāt qua sã introducă și în Budismu sihastriiile și minunăriile gymnosofiștilor Brahmanismului prin quari se amăgescu popoli.

1) Veđi nota pag. . . .

In insula Siam și în Indochina adoratorii lui Șachia îi făcură o legendă mai populară. Aqueștia ȳicu quă muma lui n'a fost o regină, ci o vergine din popul quare, printr'o rađă a sórelui, concepă în pantece și, rușinându-se de sarcina que simți quă pórtă, se dusse a se ascunde în miđlocul selbelor, unde și născă pruncul pe marginele unui lacu. O flóre cu frunđele late sta desvóltă assupra limpedelui cristal al apei. Muma depusse, ca într'un légăn, fructul pântecelui salle în miđlocul calicei que se deschisese atăta. Cum priimi prețiosul deposit, flóre se închise îndată și il accoperi și il nutri cu sucu sacru al ambrosiei salle. Pruncul mărindu-se, tóte quali-tățile, tóte sciințele, tóte frumusețele se desvóltară d'ódată într'ensul, și nu întârđiă a punne lumea în admirațiō prin ajunele și miraculele salle. Prin cincideci de corpuri differite trecă, spre a le regeneră și sanctifică, deveni tot que eră abjet și affurisit, deveni anathema spre a mântui pe quei de subt anathemă. In fine, lăsânduși doctrina assupra pământului din preună cu rămășițele și mortale, se sui la ceruri, spuind quă va mai veni iară assupra pământului la capătul lujei, incarnat sub numele de Fra-Narette, qua să adducă pe toți ómenii pe callea fericirii. Aquești sectatori, în locu de Budha, il supranumiră Somanocodon, que înseamnă Deul Samaan, sau deul sóre.

Budhismul avă multe persecuții nu numai la prima-i aparițiō, ci în cursul mai mult d'ó mie de anni. Lupta que privilegiatii detteră Budhiștilor fu o luptă de mórte de exterminatiō, și nu încetă pină quând capii Budhismului nu făcură concesii asigurătoare castelor privilegiate, făcend a deveni doctrina o litteră mórta. Toți adversarii aqueștei doctrine fură personificați într'un singur Ante-Budha numit Tevedat, quare, după prima legendă, vedurăm quă ar fi fost unchiu al lui Sachia. După credințele ánsă și după legendele Somanocodoniștilor, Tevedat se ȳice quă a fost frate însuși al lui Somanocodon sau Budha. Cu aqueastă legendă par quă ar vrea să arate quă Budha n'avă mai mári inemici de quát pe

ênsuși capii Budhismului tradători. Apoi ca să fiă Tevedat frate al lui Budha, aqueasta nū s'a putut de quāt dupō que s'a disvirginat muma; ca și cum ar arătā cu aqueasta quō ast-fel religiile nascu Antichrist quānd își perd primitivitatea sau originalitatea lor. Aquest Tave-dat erā asemenea sciitor de quāte și mai quāte ca toți papii și ca toți Czarii; și tōte cunoscințele și marafeturile que posedā nu le pusse în lucrare de quāt spre a combate pe fratele sēu Budha. Aquesta se vēdu nevoit a se assorbī prin Nivitta (adicō în neființă) ênsuși în sēnul ființii que existā de sine, și acolo deveni divinitatea ênsăși; a pățit adicō ca și christianismul la început, ca și socialismul în țillele nōstre, que se ascuserō prin neființă în sēnul advēratei Ființe. Tevedat denegō divinitatea fratelui sēu și il nevoi a face miracole qua să pōte crede într'ênsul. Somanocodon sau Budha făcū d'o datā a se arătā în aer un thron strălucitor de aur și de adamante impregiurul quāruia angelii cerului cāntā laude. Tevedat adunō atunci pe locu și făcū assupra frate-sēu o cualiție de tōte bestiile (ca cum ar țice de tōte bestiile de sateliți ai despoților que nu cunoscū quō sūnt fii populului) cređēnd quō'l va învinge prin corupția, prostia și degradarea ómenilor devenind fēre tiritóre scirbōse și crude; ânsē aquestea incepurō a se înterumpe și sfișiā între sine, și Budha devenea mai tare cu ai sēi în miđlocul pericolului. Attunci Tevedat vēđēnd quō nu 'l pōte învinge nici cu ferocitatea, barbaria și corupția, făcū queea que mai târđiu întreprinse a face Constantin, se prefăcū quō 'i imbrăcișezā doctrina, qua s'o parodie, și în numele ei să adducā lumea la inchinarea lui, spre a crede mai la urmă și a practicā cu totul din contra de queea que a fost predicat Budhā; se încercō adicō a fabricā un fel de catholicismu și Czarismu și cu aquesta reuși a perverti ómenii prin puterea sophismelor eloquenței salle și prin uimirile teatrale que introdusse. Angelul ânsē que presidā assupra pāmēntului, spre a resbunā pe Budha, din *perii* lui Tevedat, făcū a eși o mare desmēsurată și tempestuōsā în quare empiul

fu înneecat spre mântuirea lumii. *Perii*, în langagiul allegoricu sau mysticu, însemnăză *cugetări* și *putere* și geniul divin și providențial făcù qua ênsuși din scepticismul și practica sophismelor, ênsuși din puterea sau oșteni quari pinõ în fine își adducu aminte quõ sùnt fi și frații popolilor, să se formeze un cataclismu în quare se vor înneacă toți impilătorii popolilor a quârora personificațiõ este Tevedat, que combate pe reprezentanții omenirii sufferitõre. Crudul și empiul Tevedat fu arruncat dupõ mórte în tenebrõsele, în teribilele regiuni infernale, adicõ afarõ din coprinsul que este și se ñice universe. Acolo chinuindu-se dupõ cum meritã, quând mai târziu Budha strãbãtù quelle opt regiuni și descindù în întunericile din afarõ spre a scõte pre cei din neființă la ființă, vedù pe Tevedat. Aquì urra singurã il însoçi în miðocul turmentelor fãrõ numër și urra îi sfîșiã rerunchii. Budha la spectacolul aquesta avù pietate de dẽnsul și din pietatea aquestaia, ca o rađã, cãldura amorului veni a risipi pentru un moment gerul urrei que il consumã mai crud de quãt focul. Ii accordõ attunci grația cu condițiõ qua să pronunțe și să adõre urmãtõrele trei nume: *Ponthang* (Dumneđeu); *Tamang* (verbul sau cuvẽntul lui Dumneđeu), *Sang-Kang* (coppia de pe Dumneđeu). Tevedat pronunțõ vorba d'ântẽiu; murmurõ p'a doua și quând veni la *coppia de pe Dumneđeu*, nu putù sau mai bine nu voi nici a o articulã. Aqueastã coppie erã însuși omul collectiv, popoul; și quând vre-o datã desmoștenitorii și impilătorii de popul au rẽcunoscut quõ omul este coppie de pe Dumneđeu? Tevedat remasse prin urmare singur cu urra sa în quelle din afarõ alle nemãrginirii universului.

O altã legendã ñice quõ în luptele que a fost dat la inceput Tevedat lui Budha sau Somanocodon, și 'l-a fost nevoit a se refugia prin neființă în sãnul Ființei que existã de sine, a fãcut empiul stratagema urmãtõre: Deveni porcu și lãsãndu-se a fi uccis, Budha fãrõ a sci mãncõ din carnea rimãtorului infernal. Aqueastã carne erã purtãtõre de mórte și Budha muri, ânsẽ prin mórte sau neființă strãbãtù în sãnul Vieții sau Ființei. Ori quãt

de bizară și innobilă ni se pare aqueastă allegorie, ânsă are în sine un adevăr de primul ordin. Ast-fel și Chrești-nătatea peri quând ajunse a luă nutrimentul său moral din mâna papililor și tutulor pontificilor deveniți porci.

Mulți din locuitorii Tibetului și Mongoliei credură în Tevedat și adoptară doctrina sau mai bine systema lui construită pe sophisme. Aqueștia făcură o schismă și în numele Budhismului se închinară în faptă lui Anti-Budha. Preoții aquestei eresii sunt neinsurați ca toți călugării.

Este trist a vedé nisce adevăruri arătându-se în vest-mântul minciunii quând iau forma allegorică a fabulei sau a legendelor; pentru quă vulgul neputând pricepe înțellesul sau spiritul, nu rămâne de quăt cu littera, adică cu propria minciună, și ast-fel devine superstițios, lipsit de puterea adevărului que l'ar puté mântui, și prin urmare devine prada despoților și amăgitorilor.

De aqueea, după cum am đis, quând încep legendele și desordinele legilor naturei que le numescu miracole, atunci și quei mai drept credincioși ai unei doctrine folositoare devin supertițioși și ajungu în aqueeași stare cu adversarii lor. Budhismul, ori quăt de uman și practica-bil se arătă la început quând Sachia fu în lume și con-vîngea cu densusul populi, mai târđiu, prin legende și quei fideli ai lui adoratori deveniră adversarii lui quei mai fatali, și fără a o pricepe deveniră închinătorii lui Anti-Budha. Ast-fel mai târđiu și christianismul, abătut din voia și scopul liberator al începătorului său, prin legende și superstiții eterogene, ajunse a deveni o systemă Brahmanică, și pharaonică în catholicismu; și quei que se đisseră orthodoxi, că Grecii și Slavii, cădură într'o inoranță și mai grósă, într'o superstiție și mai orbă, și deveniră mai sclavi, mai miserabili, mai departe de desti-nata omului și de quăt catholicii, que se reluminară ôre-cum de vecinii lor protestatori.

Budhismul în đioa de astăzi è plin de superstiții, de forme, de ceremonii, de schimnicii, ca și Brahmanismul. Tot que rămase datore lui o mare parte din Asia cum

și Africa și Europa, este abolirea castelor, și prepararea țărîmului către christianismu și Mahometanismu, que chemarō umanitatea către nisce drepturi mai stabile și mai durabile.

Vorbind de revoluția que făcū. Budhismul în Indii, și de umanizarea que dusse între popolii mai nooi și mai selbatici dela Nord, cată să mai cercetăm încă quine fu Sachia supranumit Budha. De fu el fiu de rege, el n'a putut fi din casta Kchatriilor; tatăl lui a fost dintre aquei regi Sudră. Doctrina lui ânsē invederēdă quō regalitatea lui a fost ideală, morală, iar nu officială, și quō numai conservativii regalității il făcurō fiu de rege. Dupō tōte probabilitățile și dupō adevērul que se copprinde în legenda a doa que citarōm, Budha se vede quō fu un om din popol; quōci nici un fiu de rege n'a accordat nici n'a promis popolilor quâte accordō și promise Budha. Cu tōte aqueste, fiu de rege sau fiu al popolului, instructorii lui n'au putut fi Brahmani, nici ômeni imbuibați cu prejudițiile trecute. Mai bine se pōte crede quō n'a avut nici un fel de instructori și quō a fost un om simplu que a vēdūt lucrurile cu ochii sēi, și le a judecat numai cu mintea sa que o avū din nascere dela Dumneđeu ca tot omul, iar nu cu mintea faționată de alții dupō credințele și prejudițiile lor, de quāt a presupune quō instructorii lui furō nisce cuvioși Brahmani, sau nisce moralisti hypocriți ca Platon și Seneca. Seneca nu făcū din discipolul sēu de quāt un Neron; și daqua din mâinile iesuiților a putut eși vre un elev rege, que a devenit reprezentantul durerilor Popolului, se pōte crede quō și Brahmanii ar fi putut produce vrē un Budha. Tot que s'ar putē încheiā quel mult, este quō daqua Sachia avū instructori, aqueștia au fost Magii, și daqua tatăl lui a fost cu adevērat rege, n'a putut fi de quāt din cei affurisiți de Brahmani, din regii Sudră.

Ânsē Magii erā o confrăție tot sacerdotală, și ori unde predomină aqueastă systemă subversivă acolo nu se putē vedē nici curagiul, nici determinația, nici radicalismul que se vēd în doctrina lui Budha. Iunele Sachia de s'a

instruit de Magi, aqueștia n'au putut ai comunica de quât cunoșcința Vedelor și coprinsul lor într'un înțelles mai pur și mai primitiv óre-cum. Magii, qua să pótă existâ pe lûngö Brahmani, au cătat să fiâ ca doctrinariii din ðillele nóstre que se mlădie dupö împregiurări și quari de și dorescu óre-quare îndreptări și prefaceri, nu cutedă ânsë nici a lucrâ nici ênsuși a se pronunçâ pentru o prefacere radicală, que combătând interesele privilegiatilor tóte, ar combatte și p'alle lor proprii și le ar desființâ ori que speranțâ de interesuri noi.

Sachia luând Vedele din mâna Magilor, de unde ajunsserö ca o litteră mórtă pe lûngö consacrarea și dominarea legilor lui Manù, le împărtăși focul carității que însufflețea inima-i pură și determinată și le dette o viață nouă. Junele reformator fu întocmai ca Moisi que moșteni tradițiile Abramiene alle connaționalilor sêi împilați, și educați de doctorii Egyptului inițiați în mysterele lor unde se desvöltă doctrina lui Ermes trismageștul (veși p. . .) allăturö prin energia marelui sêu geniu, și prin devotamentul unei inime curate și sufferitóre unele lûngö altele și preparö callea spre a formâ un popol alles.

Budhismul se refugió în stepele Tibetului. Mosaimul în desertele Sinului. Quând mulți din Magii Indiilor persecutați sau de bună voie se determinarö a abandonâ tērra lor, se refugiarö în Babylonia, de unde mai târziu eșirö dogmele Persiei regaliste unde predominö idolatria sau păgânismul. Quând' din doctrinariii Egyptului pur, fără Abramismu cã Cecrope, Inachu și soții lor, furö nevoiți a se refugia în alte terrimuri, tot assemenea și aqueștia fondarö în Grecia nișce state, de și mai liberale, ânsë tot idolatre tot păgâne, cu o mare dosă de principele despotice alle pharaonismului.

Radicalismul indian produsse un Sachia, și moderatismul veni a formâ o Persie, Phenicie, Cartagine și un Zoroastru. Radicalismul Egyptian produsse un Moisi și Moderantismul, Licurgi, Soloni, Numa și republicele Spartei, Athenei și Romei. În Buddhismu se vede predominând spiritualismul, în Mosaisu materialismul.

Ânsă de se vor însoçi aqweste doë doctrine radicale, adică Budhismul cu Mosaismul prin mâna sau mai bine prin geniul și inima lui Christ, nu va eși de quât un effect mai radical, mai perfect de quât amênduoë cauzele, va eși Christianismul pur și primitiv. Din Zoroastrismu și Patriarchism amestecate cu Christianismu va eși Mahometanismu, iar din ellemente și mai antipathice și mai eterogene ca Brahmanismu, Pharaonismu, Zoroastrismu și despotismu, imperiul roman amestecat cu christianismu, nu va eși de quât o monstruositate ca Papismul și Czarismul.

Que! vor strigă assupră'mi la 316 milliône de ômeni que se dîcu Budhiști de differite secte, și alți 232 de miliône de numiți creștini de atâtea secte, que! vor dîce primii, tu cu deductiile talle denegi incarnația divinității în Budha, que! se vor sparge quei de ai doilea, tu denegi incarnația divinității în Christu? — Nu denegu nici una nici alta, ânsă eu am spus mai dinainte și lectorul m'a cunoscut o dată quô eu nu pot crede și nară lucrurile nici Brahmanamente, nici catholicamente, nici hahamanbașamente. Eu cred cu inima și judecu cu mintea que mi leau dat Dumneșeu ca la toți ômenii, iar nu iesuiții și Brahmanii, și narru historicamente, spuiu adică quô historia è historie, allegoria allegorie și fabula fabulă. Eu sînt convins quô Dumneșeu lucrédă divinamente, iar nu ca olarul vassele, nu ca scamatorul aparițiile și disparițiile. Eu arăt callea prin quare trecû omenirea, și spuiu quô ori quând se pusse pedice progresului que este adevêrata ei calle, ênsuși din mișlocul pedicelor eșirô spărgătorii lațelor și conducătorii din nuou pe callea dréptă. Eu sînt convins și arăt quô Spiritul lui Dumneșeu que este al Adevêrului, în drumul sêu nemărginit que este progresul, nu s'a servit de quât cu materia assupra quăria s'a manifestat progresul, nu s'a servit aqui jos de quât cu corpurile, cu formele umane, ca cu instrumentele quelle mai îndemânatices și perfecte. A individualisă pe Christ cuvêntul numai în corpul que 'l-a purtat pe pămênt, este nu numai un ultragiu assupra rațiunei divine și umane, ci și ênsuși o perfidă explicațiô a ênsuși vorbelor lui Christ.

Christ este omenirea întrégă și fiă quare din noi membrii lui. Spiritul dela quare s'a conceput el, a lucrat, lucrédă și va lucrà aqui jos tot-d'auna prin ómeni; și a'l mǎrgini, a'l individualisà este cu totul din contra quellor đisse de Christ, este a da lovitura quea mai mortală Christianismului.

Allătore sau mestece quineva Abramismu sau Adamismu pur lúngö Ermetismu, amestice ânsë în timpii pharaonismului cu mâna și inima și geniul lui Moisi și va vedé quö ese Mosaismu după cum ese portocaliul din amestecul purpuriului cu galbenul.

Allătore în timpul despotismului roman din miđlocul Iudeei, cu mâna, cu geniul, cu devotamentul lui Iesus Mosaismu pur, lúngö Budhismu pur, și va vedé quö ese Christianismu pur, precum va eși lilă din amestecul albastrului cu rubiniu.

Amestice din miđlocul Arabiei în timpii desbinărilor chreștine și chaosul idolatriei asiaticе, amestece cu mâna și cu intențiile lui Mahomet Eesseneismu, cu Zoroastrismul și va vedé quö ese Mahometanismul, precum ese verdele din amestecul albastrului cu galbenul.

Amestece iar în timpii noștri quine-va, cu energia lui Moise, cu devotamentul lui Christ și cu voința quea tare a lui Măhomet, amestece Mosaismu pur cu Christianismu pur și cu Mahometanismu pur ca lumina și va eși queva unitar și universal que n'are nume pinö acum, după cum se compune lumina din amestecul quellor 7 culori alle curcubeului.

Ast-fel lucrédă Divinitatea quând đice să se facă lumina și lumina se face, și ast-fel lucrédă Spiritul lui Dumnezeu din generații în altele și din perióde în altele pe callea sa quare este callea progresului. Aqueasta va să đică a lucrà divinamente. Quine se uită vede, quine cercetédă află.

Se cuvine iar a mai sci quö după legile vere și matematice alle provedinții, tot rezultatul que ese din doë cause unite la un locu este mai mare de quât causele singure și daqua aqueste cause sânt bune, sympathice,

correlative, de natură d'a se însoçi sau mărită, una activă la locul ei, și alta pasivă la locul ei, effectul nu numai quõ ese mai mare, ci devine și mai bun și mai perfectu. Iar daqua cauzele sânt subversive, antipatice, relle sau dislocate, effectele sânt nisce mônstruosități, mai subversive, mai mari de quât cauzele que 'l au produs.

Quine vorbesce historie è dator a vorbi adevër, și a nu face fabule, è dator a ñice lucrurile pe numele lor; și daqua Dumneðu este Adevër, quine sânt mai apprópe de Dumneðu sau cu Dumneðu într'enșii, făcëtorii de legende, fabuliștii cu rea credință sau historicii cu bună credință? Quei que facu din Dumneðu o coppie a omului, sau quei que ñicu quõ omul este o coppie de pe Dumneðu? quei que asemănă pe Dumneðu cu despoții antici ai Asiei, cu Papii și Czarii moderni, sau quei que cred quõ divinitatea lucrëdă divinamente? Quei que localisă Divinitatea într'un punt al spațiului ori al materiei, sau quel que o crede pretutindenea și în tot timpul? quei que localisă pe Christ într'un singur corp și în singură Iudeea, sau que crede quõ el este incarnația cuvëntului și verității resummația tutulor adevërilor din ori que locu și din ori que secol?

Se va mai sculă iarõ quine-va fiă Budhist fiă chreștin, și indignat va ñice cum de se vede aqueastă asemenare între Budha și Christ? pentru que mai aquelleași evenimente și allegorii. Fiiul verginei unul și fiul Verginei quel alt, Regi trei se vëd la nascerea unuia, regi sau magi trei se vëd la nascerea quellui lalt, Vergine rëmân dupõ nascere mumele amëndurõra; și unul și altul sânt adduși la templu spre închinare, unui i se închină statuia, altuia Simeon și unul și altul din quea mai fragedă vërstă pun în mirare și confundă pe cărturari, și unul și altul suferi și învingu tentații în desert, și unul și altul cu apa și cu focul regenerații promit lumii mântuire, libertate, misericordie, charitate, frăție, amorul divin se vëd în doctrinele și a unuia și a altuia, și unul și altul se schimbă la față și se revestă cu lumina ca cu un vestmënt; și unul și altul are de persecutori un rege ca Erod și Teve-

dat și nisce cărturari ca Phariseii și Brahmanii; și unul și altul au quâte un Antichrist și un Anti-Budha; și unul și altul, în fine, prin mórte sau neființă se assorbe în sênul ființei que există prin sine, reapare Divinitate ênsuși și promite a mai reveni spre împlinirea quellor promise și spre întréga fericire a ómenilor? Pentru que aqueastă asemănare?

Ansă cum vreți ómenilor să nu fiă asemănare quând è vorba de adevér? Unul singur este adevérul, și nu póte fi în doué feluri. Ori quând, în ori que locu și în ori que timp va fi vorbà de incarnația cuvântului lui Dumneđeu, fără a se imita ómenii unii pe alții, fără a se cunoște, cată a recunoște și verginătatea Mamei lui; ori unde se aude quó se nasce sau a eșit un împărat nuou que va împărăți cu dreptate și cu adevér și va conduce omenirea la destinata ei, acolo fără a se imită ómenii, fără a se cunoște, cată ași da mâna împărății și cărturarii lumii quei vechi que domneau cu minciunea și cu nedreptatea spre persecutarea noului împărat, Mântuitor. Ori unde e vorba începutul Cuvântului în drumul sêu d'a se manifestà ómenilor, acolo cată să se opere o metamorfosă, și adevérul cată a revesti vestimentul luminei. Ori unde e vorba quó a pătimit, sau și a murit cuvântul, Adevérul, acolo cată să fió vorba și de învierea lui și de divinitatea lui, și d'a doua a lui venire, adicó din perfect în mai perfect pe callea progresului. De s'ar đice lucrurile aquestea în dudě sau mai multe feluri, atunci n'ar fi adevér, pentru quó numai minciunea are caracterul aquesta. Assemănarea ênsuși que se vede între Budha și Christ în doi secolí fórte depărtați, între popoli fórte necunoscuți unul cu altul, fórte anevoie d'a avea între sine comunicații lipsiți d'ori que miđlóce, alle drumului, alle typarului și alle scrisului ênsuși, aqueastă asemănare învedereză adevérul și quó spiritul lui Dumneđeu unul este que vorbesce și prin Budha și prin Christ.

Ansă pentru quó spiritul lui Dumneđeu este bun și progressiv și din secol în secol se manifestă din perfect

în mai perfect ; la Christ se mai vîd multe quâte nu se pricepeau ômenii a le spune despre Budha. Christ nu se nasce nici în palat nici lîngö leagănul unei flori în quare se depune spre a fi nutrit. Christ, spre a mântui și liberă și pe quel mai de pe urmă din proletari, se nasce nici ênsuși în coliba que o are și sëracul, ci în staulul vitelor, și drept légăn are presepu (eslea), drept möse Asinul și Boul emblemele labórei. Christu, pentru quö n'a cunoscut nici casa, nici masa, n'a avut nici unde să și plece capul că quel mai din urmă din proletari, tot asemenea el nu è însuratul, ci Mirele desculț și Mireasa sa, omenirea desmoștenită que n'are stare âncö a face cäsătorie și pentru quö cauza popolului, a proletarului a fost propria sa causă și pentru quö a combătut cu energie și devotament și mai mare și pe Cesar indirectamente și pe patricii și phariseii față în față; el n'a appucat a trăi opt-deci de anni că Budhà și n'a murit mâncând carnea inamicului sêu. Abia eși în lume și se manifestă cu misericordia, charitatea, frăția și adevêrul și împilatorii popolului se scularö assupra lui și îl batjocorirö, flagellarö, crucificarö, sub nume de rege; trestia îi fu sceptru, spinii drept coröna, vestmêntul innominiei drept purpură, crucea drept thron și de acolo împêrătesce pinö la triumphul cuvêntului cu adevêrat. O! quând aş vedé pe Czarul pironit pe o cruce, împuns în cöstă și cu blândețea Dumneđeu-omului dând comandă cazacilor spre liberarea diñ sclavie, daqua nu a lumii încai a fraților lor, ast-fel Czar, ast-fel Tătar, ast-fel Calmucu cum este, fără să aibă nici originea, nici nascere, nici viață, nici virtuțile, nici divinitatea lui Christ aşu cădé la picioarele pironite, sângerate și descolorate și l'așu adoră ca pe Dumneđeu.

Éttö spiritul lui Dumneđeu cum se manifestă mai mântuitor în proletarul din Bethleem, fiul Verginei cu un mire lemnar, de quât în Budhà născut în palatu, fiul Verginei cu mirele rege.

Ânsé va đice quine-va : cu ast-fel de demonstră unde mai è credința ? Și la que ne mai folosesce credința

quând după ce și-a făcut timpul său, vine știința spre ai lua locul? Când va ajunge omul a fi față în față cu Dumnezeu, nu mai dice *credu* Dómnne, ci **sciu** Dómnne. Este adevărat que printr'o credință salutariă și veră ajunge omul la Adevăr, la știință; și când ómenii posedă pe cea din urmă, quea d'ântéiu è ca o scară alle quăria trepte, de le vom mai străbatte, nu facemu de quât a descinde, a înapoiã.

ERRATĂ LA VOLUMUL ÎNTEU

Pagina	Linia	In loc de	Să se citească
4	4	traducțiō	tradițiō
52	10	neingrijat	neingrijit
53	36	cātu	cată
56	24	combinat	combinată
57	26	quelle mai adesea	quelle quē ni sūnt mai adesea
63	14	și in quāt pinō a ajunde	și pinō a agjunge
94	36	numēr da de	numēr de
96	27	eade	cădea
96	29	ȝici	ȝece
117	18	vina agerimea	vină; agerimea
138	22	que	qua
141	31	popol	popolul
143	9	māncare	māncarea
145	23	adoratu	adorată
153	19	cupul	capul
154	3	incornațiō	incarnațiō
156	11	in universul	in tot universul
160	3	scapară	se apēră
169	17	quând	quāt
171	18—19	popului	popolului
172	7	genereni	geniuri
174	23	Greii amor	Grecii Amor
175	18	le	ii
178	28	Platon	Pluton
178	32	al	a
181	20	cătō	cătă
182	3	fi	fii
185	5—6	sasemenea	d'asemenea
188	37	trehmlă	tremulă
193	16	in capul	in cap
195	23	Cuvioșa ta	Cuvioșa ta
221	21	nectarină	noctarină
226	7	jugul	jug
226	12	facila	facil
228	27	imerial	imperiului
236	33	pe	pe la
237	1	erudita	erudicia
247	14	aquesea	aquestea
247	28	vitei	vieței
270	38	quelle	quellor

ERRATĂ LA VOLUMUL AL DOILEA

Pagina	Linia	În loc de	Să se citească
293	18	cercentate	cercetate
293	21	cu	ca
296	23	patente	potente
299	1	opia	o pio
301	26	societate	societatea
320	26	ca	ea
322	10	Fiinbei	Ființei
326	22	Sclav	Sclavi
328	17	iouitismul	jesuitismul
329	26	pe	cu
332	28	geanologie	genealogia
337	5	ensuși atâtea	ensuși dă atâtea
342	5	parte și	parte masculine și
344	24	Horpocrat	Harpocrat
347	20	divinitatea	divinitatea
347	17	Buto să	Buto. Să
349	8	al	alle
349	11	locasită	localisată
351	37	semitică	semitică
357	26	Ahrimoni	Abrimani
358	20	mastodamului	mastodomului
360	42	forfele	forțele
363	32	demeurgilor	demiurgilor
364	3	suffetele	suffetele
365	28	armean	armeană
367	24	greă	greu
367	31	pruncul	pruncu
367	38	sdun	șun
367	38	Hrous	Horus
369	22	scheletru	scheletul
370	1	aqueași	aqueleși
370	1	aderatele	adeveratele
370	5	revelator	revelator
370	35	scheletru	scheletul
371	36	d'atreia	d'al treilea
376	8	te	le
388	20	El usianu	Eleusinienu
395	28	politice	politice
406	31	aflo	afară
408	21	famine	femine
415	18	Plutou	Pluton
417	10	făcută	făcute
423	1	Diodar	Diodor
423	4	conservă	conservă
429	24	al	a
439	34	intinericu	intinericulul
550	19	noi după	noi. După
454	32	arăto	arăta
493	11	astățios	astuțios

Pagina	Linia	In loc de	Să se citească
493	18	alterge	allerge
493	18	astajios	astuțios
493	34	cu	ca
497	27	depinde	depind
501	36	șicele	șeele
505	23	șhilovi	șhilodii
507	5	côtele	castele
511	1	Fiul Brahm	Fiiul lui Brahma
514	13	pinó cu	pinó que
514	16	envulpat	invelupat
516	7	Cain este	Cain nu este
520	33	Suchia	Sachia
522	31	aboliița	abolițiã
524	25	la	ia

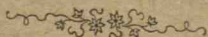

TABLA DE MATERIE LA VOLUMUL AL II-LEA

	Paginile
Stirpea Caucaasiană	291—299
Chaldei	300—311
Egyptul	312—334
Amon	335—338
Cnef	339—340
Phtah sau Fta	341—342
Phre	343—345
Buto	345—348
Athor	349—350
Neith	350—352
Ioh	353—358
Cnef delegat in trei	358—361
Fta = Imuth—Murdes—Thoth	362—364
Fre = Ertosi—Horus—Harpocrate	365—380
Amon—Piromie—Gion—Buto	380—381
Systema Zodiacală	381—383
Epoca Eroică	383—415
Deii Supranumerari	415—418
Periodul al doilea	419—427

DIN RIGA-VEDA

Hymnu la sôre	427—429
Hymnu la creația lumii	429—431
Brahma Victimă sau imolată de bună-voie	431—432
Aitareya Aranya, cartea II.	432—438
Yagiur-Vedă	438
Ysa-Upanichad	438—441
Din Sama-Vedă — Kena-Upanichad	441—449
Cartea de lege a lui Manu	449—455
Cartea legii lui Manu	
Partea întâiu — Creație	455—466
Despăe Regalitate	467—475
Relații între clasele privilegiate	476—488
Despre poliție	488—492
Observații	492—540

~~VERIFICAT 2014
SECȚIA PEDAGOGICĂ~~

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ "CAROL I"
BUCUREȘTI